

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ТРИГУБ ОЛЕНА ЛЕОНІДІВНА

УДК 37.041+378.6:687.01(477)

ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ
ДО САМООСВІТИ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО
ПІДХОДУ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

О. Л. Тригуб

Науковий керівник: Білянська Марія Михайлівна,

доктор педагогічних наук, доцент

Київ – 2024

АНОТАЦІЯ

Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2024.

У дисертації здійснено наукове обґрунтування, розроблення та практичне розв'язання проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальному підтвердженні результативності використання структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

Наукова новизна одержаних результатів:

уперше

– визначено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи;

– розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх

дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти як відкритої інформаційної системи, що характеризується цілісністю, варіативністю, модульністю та охоплює взаємопов'язані і взаємозумовлені блоки: цільовий (соціальне замовлення та мета формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу), змістовий (предметна специфіка і змістове наповнення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), мотиваційний (методи спонукання до самоосвіти), процесуальний (форми, методи навчання), оцінювально-корекційний (форми і методи діагностування й оцінювання готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, рівні готовності, критерії та показники їх визначення, діагностичний інструментарій);

удосконалено сутність поняття «готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти», під яким розуміємо комплексне особистісне утворення, механізмом якого є розвиток діалектичного мислення, що дозволяє переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати її, систематизувати і класифікувати для вирішення професійних завдань, особистісно-професійного самовдосконалення та розвитку емоційної, інтелектуальної, професійної та мотиваційної сфер діяльності і безпосереднього розвитку особистісних якостей;

подальшого розвитку набули

– діагностичний інструментарій дослідження сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (анкети, тестові завдання, бланки спостереження та самодіагностики), структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний рефлексивний), критерії і показники їх сформованості (мотиваційного – усвідомлення необхідності у самоосвіті; когнітивного – володіння знаннями з методик організації самоосвітньої діяльності в сфері дизайну одягу; діяльнісного – сформованість діагностичних умінь, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку в опануванні професії

дизайнера одягу; рефлексивного – самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності) та рівні їх сформованості (базовий, достатній, високий);

– форми (міждисциплінарні лекції, практичні заняття, сценічний перформанс, середовищні акції, експозиції, майстер-класи, творчі майстерні, професійні конкурси), методи (нових комбінацій, дискусій, кейс-стаді, моделювання, проблемного навчання, ділові ігри, творчі проєкти, портфоліо особистих досягнень «Розробка авторського портфоліо», коучинг взаємодії викладача і здобувача вищої освіти); технології (інтерактивні, інформаційні, креативно-ціннісні, проєктні) формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає у:

– розробленні й упровадженні в підготовку майбутніх дизайнерів одягу навчально-методичного комплексу з дисципліни «Дизайн-проєктування», до якого увійшли: робоча програма, методичні рекомендації до практичних занять, самостійної роботи, створення портфоліо, використання інноваційних методів і технологій навчання до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти, перелік запитань та практичних завдань для проведення підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчальних досягнень;

– упровадженні в освітній процес майбутніх дизайнерів одягу конкурсної діяльності, творчих майстерень, командних дослідних проєктів здобувачів вищої освіти.

Результати дисертаційної роботи можуть бути використані для організації підготовки та самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу, в процесі розробки та удосконалення освітньо-професійних програм, навчальних планів, змісту освітніх компонентів – професійної та практичної підготовки, а також дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти; для подальших наукових розвідок щодо масової практики підготовки майбутніх фахівців на основі самоосвітньої діяльності засобами міждисциплінарних

зв'язків.

На основі аналізу педагогічних, філософських, психологічних наукових джерел, навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх дизайнерів одягу з'ясовано, що в педагогічній теорії і практиці приділяється увага міждисциплінарній інтеграції, аспектам самоосвіти здобувачів вищої освіти. Проте проблема теоретико-методологічної розробленості шляхів актуалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти лишається поза увагою дослідників.

У результаті вивчення досвіду застосування міждисциплінарних моделей до формування готовності майбутніх фахівців до здійснення самоосвіти з дизайну одягу в мистецьких закладах вищої освіти визначено напрями, з якими пов'язаний міждисциплінарний підхід: інтеграція науки з виробництвом, диверсифікація, неперервність освіти і комп'ютеризація. Проте не всі міждисциплінарні моделі відповідають соціально-економічним реаліям та вимогам ринку праці.

Результати констатувального етапу експерименту виявили низький рівень усвідомлення у майбутніх дизайнерів одягу значущості міждисциплінарного підходу та самоосвіти для фахової діяльності. У процесі дослідження практичного стану формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти виявлено недостатню ефективність традиційної підготовки та доведено необхідність її оптимізації.

У результаті категоріально-понятійного аналізу проблемного поля дослідження уточнено сутність ключових понять дослідження. Міждисциплінарний підхід визначено як конвергенцію синергетичної та інтегральної навчальних моделей, мета яких полягає в забезпеченні здобувача вищої освіти вміннями й навичками самостійно реалізувати життєві цілі та творчо самостверджуватися у різних сферах майбутньої професійної діяльності. Поняття «самоосвіта» трактуємо як комплексне особистісне утворення майбутніх дизайнерів одягу, механізмом якого є

розвиток діалектичного мислення, що дає змогу переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати, систематизувати і класифікувати її для вирішення професійних завдань загальнокультурними і загальнопрофесійними компетенціями.

З'ясовано, що готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є результатом процесу, спрямованого на самореалізацію, особистісне самовизначення, що сприяє розвитку емоційної, інтелектуальної, професійної та мотиваційної сфер діяльності і безпосередньому розвитку особистісних якостей.

Доведено, що компонентами готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу є мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний. Критеріями та показниками сформованості компонентів встановлено: мотиваційного – усвідомлення необхідності у самоосвіті; когнітивного – володіння знаннями з методики організації самоосвітньої діяльності в сфері дизайну одягу; діяльнісного – сформованість діагностичних умінь, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку в опануванні професії дизайнера одягу; рефлексивного – самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності. На підставі критеріїв визначено три рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (високий, достатній, базовий) та виведено відповідну шкалу оцінювання.

На засадах теоретичного аналізу і педагогічного досвіду виявлено та обґрунтовано педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної

роботи.

У процесі дослідження розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. Модель містить п'ять блоків: цільовий (соціальне замовлення та мета формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу), змістовий (предметна специфіка і змістове наповнення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), мотиваційний (методи спонукання до самоосвіти), процесуальний (форми, методи навчання), оцінювально-корекційний (форми і методи діагностування й оцінювання готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, рівні готовності, критерії та показники їх визначення, діагностичний інструментарій).

Результати педагогічного експерименту дають підстави для висновку, що рівень сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти за кожним із компонентів зазнав істотних змін в експериментальній групі та незначних в контрольній. Результати перевірки статистичної значущості підтверджують достовірність отриманих даних з вірогідністю у 95%. Отже, результати дослідження є достовірними, що засвідчує дієвість педагогічних умов та результативність використання структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

Ключові слова: дизайн, дизайнер, дизайнер одягу, дизайн-освіта, дизайн-проект, проектне навчання, дизайн-мислення, самоосвіта, неперервна освіта, професійна освіта, вища освіта, мистецька освіта, міждисциплінарний підхід, модель, педагогічні умови.

ABSTRACT

Tryhub O. L. Forming future fashion designers' willingness for self-education on basis of the interdisciplinary approach in artistic higher educational institutions. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Thesis for the degree of Doctor of Philosophy, speciality 015 Vocational Education (by subject specialization) – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2024.

The thesis provides a scientific substantiation, development and practical solution to the problem of forming the willingness of future fashion designers for self-education based on an interdisciplinary approach in artistic higher educational institutions.

The purpose of the study is theoretical substantiation, development and experimentally confirming the effectiveness of using a structural and functional model for implementing the interdisciplinary approach to forming the willingness of future fashion designers for self-education in artistic higher educational institutions.

Scientific novelty of the results:

for the first time

- the pedagogical conditions for the implementation of an interdisciplinary approach to the formation of future fashion designers' willingness for self-education in artistic higher educational institutions are determined and theoretically substantiated: interdisciplinary integration and structuring of the content of special disciplines for the systematic organisation of students' self-work; organisation of the process of forming willingness for self-education according to an individual educational trajectory based on the personal and creative potential; organisation of the dynamic style in educational and pedagogical interaction;

- a structural and functional model for the implementation of an interdisciplinary approach to the formation of future fashion designers' willingness for self-education in artistic higher educational institutions as the open information system characterised by integrity, variability, modularity and includes such

interrelated and interdependent blocks as target (social order and the goal of forming the willingness of future fashion designers for self-education on the basis of an interdisciplinary approach), content (subject specificity and content of the disciplines "Design", "Design (Clothing)", "Computer Technologies in Design", "Branding of Fashion Business"), motivational (methods of encouraging to self-education), procedural (forms, methods of teaching), evaluation and correction (forms and methods of diagnosing and assessing the willingness of future fashion designers for self-education, levels of willingness, criteria and indicators for their determination, diagnostic tools) has been developed;

- the meaning of concept "future fashion designers' willingness for self-education" has been improved; it is understood as a complex personal formation, the mechanism of which is the development of dialectical thinking, that allows to analyse information from different disciplines and generalise it, to systemise and classify it for solving professional problems, personal and professional self-improvement and development of emotional, intellectual, professional and motivational spheres of activity and development of personal qualities;

further development has been made in the following

- diagnostic tools for studying the formation of future fashion designers' willingness for self-education (questionnaires, test tasks, observation and self-diagnosis forms), structural components of future fashion designers' willingness for self-education (motivational, cognitive, activity-reflective), criteria and indicators of their formation (motivational – awareness of the need for self-education; cognitive – knowledge of the methodology of organising self-educational activities in the field of fashion design; activity – formation of diagnostic skills that provides the ability to determine the level of self-development in mastering the profession of fashion designer; reflective – self-assessment and self-analysis of willingness for self-educational activities) and their levels of formation (basic, sufficient, high);

- forms (interdisciplinary lectures, practical classes, stage performance, expositions, master classes, creative workshops, professional competitions),

methods (new combinations, discussions, case studies, modelling, business games, problem-based methods, creative projects, personal achievement portfolio "Development of the Author's Portfolio", coaching of interaction between the lecturer and the student); technologies (interactive, informational, creative and value-based, project-based) for forming the willingness of future designers for self-education.

The practical significance of the research results:

- development and implementation the educational and methodological complex of the discipline "Design" in the training of future fashion designers; it includes a work programme, methodological recommendations for practical classes, self-work, portfolio creation, the use of innovative teaching methods and technologies to form the willingness of future fashion designers for self-education in artistic higher educational institutions, a list of questions and practical tasks for final control, criteria for assessing the results of educational achievements;
- introducing competitive activities, creative workshops, students' team research projects into the educational process of future fashion designers.

The results of the dissertation can be used to organise the training and self-education of future fashion designers, in the process of developing and improving educational and professional programmes, curricula, the content of educational components – professional and practical training, selective disciplines; for further scientific research based of students' self-education through interdisciplinary links.

Based on the analysis of pedagogical, philosophical, psychological scientific studies, educational and methodological support for the training of future fashion designers, it is found that pedagogical theory and practice pay attention to interdisciplinary integration, aspects of self-education of higher education students. However, the problem of the theoretical and methodological development of ways for actualising interdisciplinary links as a means of self-education of future fashion designers in artistic higher educational institutions remains unaddressed by researchers.

As a result of studying the experience of applying interdisciplinary models to forming the willingness of future specialists for self-education in fashion design in artistic higher educational institutions, the following areas are identified: integration of science with production, diversification, continuing education and computerisation. However, not all interdisciplinary models are according to socio-economic realities and labour market requirements.

The results of the statement phase in the experiment revealed a low level of future fashion designers' awareness of the importance of interdisciplinary approach and self-education for professional activity. The insufficient effectiveness of traditional training has been determined and the needs for its optimisation has been proved in the process of studying the practical state of forming future fashion designers' willingness for self-education.

The essence of the key concepts has been clarified as a result of the categorical and conceptual analyse of the problem field of the study. The interdisciplinary approach is defined as the convergence of synergistic and integral educational models, the purpose of which is to provide higher educational students with the skills and abilities to achieve life goals independently and assert themselves creatively in different areas of future professional activity. The concept of "self-education" is interpreted as a complex personal education of future fashion designers, the mechanism of which is the development of dialectical thinking, which allows generalising, systematizing and classifying information from different disciplines for solving professional problems with general cultural and general professional competences.

It has been found that the willingness of future fashion designers for self-education is the result of a process aimed at self-realisation, personal self-determination, which contributes to the development of emotional, intellectual, professional and motivational spheres of activity and personal qualities.

The kinds of components of willingness for self-education of future fashion designers have been proved. There are motivational component, cognitive, activity, reflective.

The criteria and indicators of the formation of components are motivational – awareness of the need for self-education; cognitive – knowledge of the methodology of organising self-education in the field of fashion design; activity – forming of diagnostic skills that provides the ability to determine the level of self-development in obtaining the profession of fashion designer; reflective – self-assessment and self-analysis of willingness for self-education. Based on these criteria, three levels of formation of future fashion designers' willingness for self-education (high, sufficient, basic) are defined and the corresponding evaluation scale is derived.

On the basis of theoretical analysis and pedagogical experience, the pedagogical conditions for the implementation of an interdisciplinary approach to the formation of future fashion designers' willingness for self-education in artistic higher educational institutions are identified and substantiated: interdisciplinary integration and structuring of the content of special disciplines for the systematic organisation of self-work of higher education students; organisation of the process of forming readiness for self-education according to an individual educational trajectory and based on personal and creative potential; organisation of the dynamic nature of educational and pedagogical interaction; ensuring interdisciplinary communication between classroom and extracurricular self-work.

The structural and functional model for implementing an interdisciplinary approach to the formation of future fashion designers' willingness for self-education in artistic higher educational institutions has been developed in the research. The model contains five blocks: target (social order and the goal of forming the willingness of future fashion designers for self-education based on the interdisciplinary approach), content (subject specificity and content of the disciplines "Design", "Design (Clothing)", "Computer Technologies in Design", "Branding of Fashion Business"), motivational (methods of encouraging self-education), procedural (forms, methods of teaching), evaluation and correction (forms and methods of diagnosing and assessing the willingness of future fashion designers for self-education, levels of willingness, criteria and indicators for their

determination, diagnostic tools).

According to the results of the pedagogical experiment we can make conclusion about the level of formation of future fashion designers' willingness for self-education based on the interdisciplinary approach in artistic higher educational institutions has undergone significant changes in the experimental group and insignificant changes in the control group. The results of the statistical significance test.

The results of the study are reliable, which confirms the effectiveness of pedagogical conditions and the effectiveness of using the structural and functional model of implementing the interdisciplinary approach to forming the willingness of future fashion designers for self-education in artistic higher educational institutions.

Keywords: design, designer, fashion designer, design education, design project, project-based learning, design thinking, self-education, continuing education, professional education, higher education, art education, interdisciplinary approach, model, pedagogical conditions.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких відображені основні наукові результати дисертації

1. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 2, № 12. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.12>
2. Тригуб О. Актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України: теоретичні та прикладні аспекти. *Молодь і ринок*. 2020. №1 (180). С. 159-165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.196216>
3. Тригуб О. Модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як домінанта формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Том 3, № 39. С. 22-27. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-3-4>
4. Тригуб О. Л. Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 2, № 77. С. 133-138. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.24>
5. Chyrchuk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinskyu Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching arts and crafts. *Laplace em Revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173D1683p.1-7>
6. Tryhub O. Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers = Умови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Role of Science and Education for Sustainable Development* : monograph 44. Series of monographs. Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Katowice.

- Katowice : Publishing House of University of Technology, 2021. P. 615-625.
7. Тригуб О. Використання інноваційно-інформаційних педагогічних технологій у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну одягу для формування когнітивно-креативного стилю мислення. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103), С. 79-91. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284531](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284531)
  8. Tryhub O., Bilianska M., Shuliak S., Mandra A. Interdisciplinarity as a Modern Global Trend of Professional Training of Higher Education Graduates in the Field of Culture and Art. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. № 14/01-XL. P. 137-143. DOI: <https://doi.org/10.33543/j.140140.137143>

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Тригуб О. Л. Жіночий одяговий комплекс болгар Півдня України XIX–XX ст. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 26 березня 2015 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. Ч. 1. С. 158-162.
10. Тригуб О. Л. Особливості проектування колекцій дизайнером одягу від формування художнього образу до реалізації проекту в матеріалі. *Особистість митця в культурі* : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф., Херсон, 20-22 квітня 2016 р., МОН України, ХНТУ. Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2016. С. 179-181.
11. Тригуб О. Л. Художньо-композиційний аспект у проектуванні колекції дизайнером одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27-28 березня 2018 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. Ч. 2. С. 181-186.
12. Тригуб О. Л. Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти. *Мистецтвознавчі студії* : науковий збірник факультету мистецтв Уманського державного педагогічного

- університету імені Павла Тичини (матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф. «Молодь, освіта, наука та мистецтво»), Умань, 21-22 листопада 2019 р. Умань : АЛМІ, 2019. Вип. 12. С. 178-184.
13. Тригуб О. Л. Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 28-29 березня 2019 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 1. С. 155-159.
14. Тригуб О. Л. Мережеві освітні проєкти як перспективний напрям сучасної дизайн-самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2020 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2020. С. 83-90.
15. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: зарубіжний досвід. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VI Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 29-30 жовтня 2020 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 111-114.
16. Тригуб О. Л. Застосування технологій віртуального освітнього середовища в умовах дистанційного навчання студентів спеціальності «Дизайн». *Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 8 квітня 2021 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2021. С. 137-140.
17. Тригуб О. Л. Реалізація міждисциплінарного підходу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2021 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2021. С. 73-85.

18. Тригуб О. Л., Чирчик С. В. Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 17 листопада 2021 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. С. 108-110.
19. Тригуб О. Л. Підготовка майбутніх дизайнерів одягу до створення авторських проєктів на основі міждисциплінарних зв'язків. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 22 грудня 2022 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2022. С. 108-112.
20. Тригуб О. Л. Інформаційні технології у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 27 квітня 2023 р. Київ : КНУТД, 2023. С. 392-395.

**Наукові праці, які додатково відображають наукові результати
дисертації**

21. Тригуб О. Ювелірні прикраси в народному костюмі болгар Півдня України. *Мистецтвознавчий автограф*. 2006. № 1. С. 40-56.
22. Тригуб О. Л. Художні особливості болгарського жіночого плечового одягу на Півдні України XIX – початку XX ст. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 12. С. 174-182.
23. Тригуб О. Концепція декоративності болгарських сорочок на Півдні України (XIX – початок XX століття). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2017. № 1 (36). С. 269-276.
24. Одробінський Ю., Тригуб О. Вплив українського концептуального мистецтва на розвиток сучасного дизайну. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2017. № 17. С. 93-99.

25. Тригуб О. Л. Художні особливості жіночого одягового комплексу болгар на Півдні України XIX – початку XX ст. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 102-109.
26. Жидких О., Тригуб О. Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2018. № 1 (38). С. 270-278.
27. Жидких О., Тригуб О. Формотворчий аспект у створенні одягу з використанням технік декорування батік та печворк. *Art and Design*. 2018. № 2 (02). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.2.3>
28. Жидких О., Тригуб О. Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас. *Народознавчі зошити. Часопис Інституту народознавства НАН України*. 2018. № 4 (142). С. 983-988.
DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.04.983>
29. Mozgovyi V., Shuliak S., Odrobinsky Y., Yermolayeva G., Tryhub O. Culture and Art: Models of Social Communications. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. № 13/01-XXXIV. P. 104-109.

ЗМІСТ

ВСТУП	21
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	344
1.1 Особливості фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти	344
1.2 Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої освіти в педагогічній теорії.....	43
1.3 Аналіз зарубіжного досвіду міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти	54
1.4 Сучасний стан реалізації завдання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти.....	61
Висновки до розділу 1	71
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	76
2.1 Зміст та структура готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти	76
2.2 Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.....	91
2.3 Педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти	101
2.4 Структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарного	

підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти	117
Висновки до розділу 2.....	131
РОЗДІЛ 3 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ДІЄВОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ	134
3.1 Організація експериментального дослідження.....	134
3.2 Реалізація педагогічних умов та впровадження моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.....	149
3.3 Аналіз та інтерпретація результатів експериментального дослідження.	181
Висновки до розділу 3.....	194
ВИСНОВКИ	199
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	204
ДОДАТКИ.....	235

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах динамічних змін, пов'язаних з глобалізацією, інтеграцією та диверсифікацією суспільства, професійна підготовка майбутніх дизайнерів одягу набуває особливого соціокультурного значення. Це обумовлено її зорієнтованістю на впровадження новітніх науково-технічних досягнень, технологій, матеріалів, на новітні тренди у моді та запити споживачів, на створення привабливого і комфортного для людини середовища, формування естетичного смаку. У цьому контексті актуалізується ідея розкриття і збагачення внутрішнього потенціалу кожної особистості, її розвитку та самоосвіти протягом життя. Вміння і навички самоосвіти, представлені у переліку ключових життєвих і кар'єрних навичок XXI століття, становлять основу Концепції освіти упродовж життя, висвітленій у Середньостроковій стратегії 2022-2029 Інституту навчання впродовж життя ЮНЕСКО (2022 р.) [249], Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (2022 р.) [133], Інчхонської декларації: Освіта 2030: Забезпечення загальної інклюзивної та справедливої якісної освіти та навчання протягом усього життя (2015 р.) [226], Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (2019 р.) [134], Законів України «Про вищу освіту» (2014 р.) [129] та «Про освіту» (2017 р.) [130]. Вони розглядаються як пріоритетний напрям Державної політики у сфері вищої освіти й визначені ключовими у звіті Всесвітнього економічного форуму «Майбутнє робочих місць 2023» стосовно м'яких навичок (soft skills), серед яких виокремлено творче, аналітичне мислення та навчання впродовж життя [254].

Активна самостійна і самоосвітня діяльність є провідною у фаховій підготовці майбутніх дизайнерів одягу, оскільки забезпечує результативність навчання, формування потреби у постійному здобутті й апгрейді професійних знань і навичок, оптимізацію особистісного саморозвитку здобувачів вищої освіти. Дослідження проблеми підготовки майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти (далі – МЗВО) порушує

ряд питань щодо ідеї самоосвіти сучасних фахівців в умовах міждисциплінарного підходу. Це зумовлено тим, що галузі науки тісно пов'язані між собою, тому і навчальні дисципліни не можуть бути ізольовані одна від одної, а повинні викладатися в комплексі, що сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення щодо майбутньої професійної діяльності.

Звернення до проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО зумовлено зміною освітніх пріоритетів: значущим стає не набуття готового знання, а власна ініціатива здобувачів вищої освіти у відкритті знання, зміст якого все більше набуває міждисциплінарного характеру. У цьому контексті глибокого аналізу потребує змістовно-методичне забезпечення процесу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО, процесуальний аспект реалізації міждисциплінарного підходу як засіб самоосвіти здобувачів вищої освіти.

У сучасних наукових працях закладено теоретичні передумови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО, в яких розкрито: концепції, ідеї та погляди з проблем гуманізації і демократизації освіти (В. Андрущенко, М. Євтух, І. Зязюн, В. Луговий, М. Михальченко, Н. Ничкало, В. Огнев'юк та ін.); гуманістичної педагогіки та педагогіки співробітництва (А. Алексюк, А. Бойко, Н. Булгакова, Т. Ільїна, О. Савченко та ін.); творчої активності суб'єкта у процесі учіння і виховання, самоучіння і самовиховання (С. Грищенко, В. Демків, О. Кокун, О. Пінська, Л. Сердюк, С. Сисоєва та ін.); самостійної роботи здобувачів вищої освіти та її впливу на розвиток особистості (М. Павлюк, М. Солдатенко, С. Шевчук та ін.); індивідуалізації, диференціації професійної підготовки у закладах освіти (О. Малихін, В. Малінкіна, С. Мартиненко, М. Наконечна, В. Стрельников, Л. Хоружа та ін.); інтегрування змісту, форм і методів викладання професійно-орієнтованих дисциплін з метою активізації навчально-пізнавальної

діяльності (Н. Волкова, В. Бобрицька, О. Купрєєва, О. Тарнопольський та ін.); формування особистісних якостей та самоосвітньої компетенції майбутніх фахівців в умовах самоосвіти (І. Бех, О. Баніт, Л. Білоусова, О. Бурлука, І. Грабовець, О. Єжова, О. Заверуха, О. Коропецька, І. Мартинюк та ін.).

Проблема формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО залишається однією з ключових проблем педагогічної теорії і практики. Науковим підґрунтям формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є численні дослідження, в яких репрезентовано: різноманітні аспекти фахової діяльності й професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу (О. Герасименко, О. Єжова, В. Залкінд, І. Єременко, Т. Коваль, М. Колосніченко, О. Колосніченко, Ю. Легенький, К. Пашкевич, І. Продан, Л. Саприкіна, Н. Чупріна та ін.) та інноваційні підходи до формування готовності майбутніх фахівців до самоактуалізації, самореалізації, самовиховання, самоуправління й самовдосконалення у фаховій підготовці (В. Гриньова, О. Дубасенюк, Л. Нечепоренко, В. Орлов, Л. Рибалко, П. Харченко, І. Шиманович та ін.); проблематику дизайну, дизайнерської діяльності й професійної підготовки майбутніх дизайнерів (С. Алексєєва, Є. Антонович, О. Бойчук, А. Дяченко, В. Косюк, Л. Оружа, Л. Оршанський, В. Прусак та ін.); методологічні та гуманітарно-художні проблеми дизайнерської освіти (О. Хмельовський); інноваційні технології навчання художньо-конструкторському формотворенню (В. Даниленко); дидактичні можливості навчально-творчої діяльності в МЗВО у розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів одягу (І. Єременко, О. Фурса та ін.); особливості дизайн-освіти у мистецьких коледжах та МЗВО (Т. Габрель, А. Руденченко, В. Тищенко, С. Чирчик, Д. Дарлінг (D. Durling), М. Нейл (M. Neil), Д. Фелман (D. Fallman), Е. Де Форест (E. De Forest), К. Фрідман (K. Friedman), Т. Вонг (T. Wang) та ін.), зокрема й з опорою на міждисциплінарність (Ю. Янг (J. Yang), Б. Джонс (B. Jones), Н. Макдональд (N. MacDonald) та ін.).

Однак, незважаючи на наявність значної кількості ґрунтовних теоретичних та експериментальних досліджень, питання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО залишається недостатньо вивченим у теоретичному й методичному аспектах.

Теоретичний аналіз нормативно-правових документів, фундаментальних наукових досліджень, практичного досвіду професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО дав змогу виявити низку *суперечностей* методологічного, дидактичного і конструктивного характеру між:

- соціальним замовленням суспільства, що визначає стратегічну мету професійної освіти – інтеграцію освітнього процесу для самостійного отримання здобувачами вищої освіти знань під час професійної підготовки і за її межами та практикою навчання в МЗВО, що не спрямовується на активізацію здатності здобувачів вищої освіти до самоосвіти на основі міждисциплінарного підходу та міжпредметних зв'язків;

- потребою дизайнерської освіти в організації самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти в інтегрованому освітньому середовищі та нерозробленістю окресленої проблеми;

- об'єктивною потребою в змістовно-методичному забезпеченні міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО та недостатньою розробленістю процесуального аспекту досліджуваного педагогічного явища.

Ураховуючи об'єктивну потребу й соціальну значущість необхідності оптимізації професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО, актуальність формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти впродовж усього професійного життя, а також недостатню теоретико-методологічну розробленість шляхів актуалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО, обрано тему дисертаційного дослідження «**Формування готовності**

майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з планом науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну: «Інноваційні технології та сучасні методи підготовки фахівців для професійної освіти» (державний реєстраційний номер РН 0120U102353).

Тема дисертації затверджена 25 вересня 2019 р. на засіданні Вченої ради Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, протокол № 01/19-20.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальному підтвердженні результативності використання структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на тому, що ефективність професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу значно зросте, якщо здійснюватиметься системна діяльність, яка передбачає: моделювання процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО шляхом включення до змісту професійної підготовки мотиваційних тренінгів, симуляцій та компетентісно орієнтованих практикумів; урахування змісту, цілей, мотивів, рівнів професійної підготовки фахівців, характеру міжпредметних зв'язків; інтеграцію знань здобувачів вищої освіти з освітніх компонентів професійної та практичної підготовки, а також дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти.

Згідно з поставленою метою сформульовано основні взаємопов'язані **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми в науковій літературі, розкрити зміст й уточнити сутність ключових понять дослідження.
2. Визначити зміст і структуру готовності майбутніх дизайнерів одягу

до самоосвіти, критерії, показники та рівні її сформованості.

3. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

4. Спроекувати структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

5. Експериментально перевірити дієвість педагогічних умов та результативність використання структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Для розв'язання поставлених завдань, досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**:

– *теоретичні* – аналіз нормативних документів – для обґрунтування актуальності проблеми і визначення можливостей її вирішення; історико-педагогічний аналіз – з метою побудови історіографії проблеми дослідження; теоретико-методологічний аналіз, що дав змогу формулювати вихідні позиції дослідження; понятійно-термінологічний аналіз – для відображення понятійного поля проблеми; системний аналіз – задля цілісного розгляду проблеми дослідження; моделювання – для побудови структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО та виявлення педагогічних умов її ефективного функціонування;

– *емпіричні* – систематизація та класифікація фактологічного матеріалу; психолого-діагностичні методи (для встановлення рівня готовності

майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на основі тестування, анкетування, спостереження і самооцінки); педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) – з метою перевірки дієвості визначених педагогічних умов реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО; методи, засновані на базі інформаційних технологій (створення й обробка баз даних, використання ресурсів мережі Internet);

– *статистичні методи* – для обробки результатів дослідження, перевірки висунутої гіпотези, встановлення кількісних залежностей між досліджуваними явищами та процесами.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальну роботу здійснено у Відокремленому підрозділі «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», Відокремленому підрозділі «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури», Черкаському державному технологічному університеті, Львівській національній академії мистецтв, Київському національному університеті технологій та дизайну.

Організація дослідження. Дослідження обраної теми, аналіз і систематизація результатів відбувалися у три етапи:

I етап (2016 – 2018 рр.) – *пошуковий*, під час якого здійснювалося вивчення стану дослідження проблеми в її теоретичному аспекті, вивчення стану підготовки майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти, визначення об'єкта, предмета дослідження, формулювання мети, завдань, гіпотези, розроблення програми дослідницької роботи, розроблення інструментарію дослідження.

II етап (2016 – 2021 рр.) – *експериментальний*, що складався з двох підетапів: констатувального та формувального. Констатувальний етап спрямовувався на теоретичне обґрунтування педагогічних умов та розробку структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Формувальний – пов’язаний з організацією і проведенням експериментальної роботи в природних умовах освітнього процесу МЗВО з метою перевірки дієвості педагогічних умов та результативності структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, аналізом і обробкою матеріалів дослідження, впровадженням у практику результатів дослідження.

III етап (2021 – 2023 рр.) – підсумковий, упродовж якого узагальнено результати педагогічного експерименту; розроблено навчально-методичний комплекс для фахівців вищої школи з організаційних та методичних засад реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти; здійснено апробацію і впровадження результатів дослідження в освітній процес закладів вищої освіти мистецького профілю; оформлено рукопис.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

уперше

– *визначено* і теоретично обґрунтовано педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії; забезпечення міждисциплінарного зв’язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи;

– *розроблено* структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО як відкритої інформаційної системи, що характеризується цілісністю, варіативністю, модульністю та охоплює взаємопов’язані і взаємозумовлені блоки: цільовий (соціальне замовлення та

мета формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу), змістовий (предметна специфіка і змістове наповнення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), мотиваційний (методи спонукання до самоосвіти), процесуальний (форми, методи навчання), оцінювально-корекційний (форми і методи діагностування й оцінювання готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, рівні готовності, критерії та показники їх визначення, діагностичний інструментарій);

удосконалено

сутність поняття «готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти», під яким розуміємо комплексне особистісне утворення, механізмом якого є розвиток діалектичного мислення, що дозволяє переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати її, систематизувати і класифікувати для вирішення професійних завдань, особистісно-професійного самовдосконалення та розвитку емоційної, інтелектуальної, професійної та мотиваційної сфер діяльності і безпосереднього розвитку особистісних якостей;

подальшого розвитку набули

– *діагностичний інструментарій* дослідження сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (анкети, тестові завдання, бланки спостереження та самодіагностики), структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний рефлексивний), критерії і показники їх сформованості (мотиваційного – усвідомлення необхідності у самоосвіті; когнітивного – володіння знаннями з методики організації самоосвітньої діяльності в сфері дизайну одягу; діяльнісного – сформованість діагностичних умінь, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку в опануванні професії дизайнера одягу; рефлексивного – самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності) та рівні їх

сформованості (базовий, достатній, високий);

– форми (міждисциплінарні лекції, практичні заняття, сценічний перформанс, середовищні акції, експозиції, майстер-класи, творчі майстерні, професійні конкурси), методи (нових комбінацій, дискусій, кейс-стаді, моделювання, проблемного навчання, ділові ігри, творчі проекти, портфоліо особистих досягнень «Розробка авторського портфоліо», коучинг взаємодії викладача і здобувача вищої освіти); технології (інтерактивні, інформаційні, креативно-ціннісні, проєктні) формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає у:

– розробленні й упровадженні в підготовку майбутніх дизайнерів одягу навчально-методичного комплексу з дисципліни «Дизайн-проектування» [161], до якого увійшли: робоча програма, методичні рекомендації до практичних занять, самостійної роботи, створення портфоліо, використання інноваційних методів і технологій навчання до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, перелік запитань та практичних завдань для проведення підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчальних досягнень;

– упровадженні в освітній процес майбутніх дизайнерів одягу конкурсної діяльності, творчих майстерень, командних дослідних проєктів здобувачів вищої освіти.

Результати дисертаційної роботи можуть бути використані для організації підготовки та самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу, в процесі розробки та удосконалення освітньо-професійних програм, навчальних планів, змісту освітніх компонентів – професійної та практичної підготовки, а також дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти; для подальших наукових розвідок щодо масової практики підготовки майбутніх фахівців на основі самоосвітньої діяльності засобами міждисциплінарних зв'язків.

Матеріали дослідження *впроваджено* в освітній процес

Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (довідка про впровадження № 64/20-97 від 03.08.2022 р.), Відокремленого підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури» (довідка про впровадження № 55/10-07 від 15.01.2024 р.), Черкаського державного технологічного університету (довідка про впровадження № 725/04-11.05 від 30.08.2022 р.), Львівської національної академії мистецтв (довідка про впровадження № 237-01 від 09.09.2022 р.), Київського національного університету технологій та дизайну (довідка про впровадження № 05-05/134 від 01.02.2024 р.) (додаток А).

Особистий внесок здобувача. У наукових публікаціях, підготовлених зі співавторами, особистий внесок становить: у праці «Training of Future Teachers in Innovative Teaching Methods in the Process of Teaching Arts and Crafts» (співавтори – С. Чирчик, В. Атланов, А. Кравченко, Я. Лохинський) класифіковано інноваційні методи навчання у процесі викладання мистецьких дисциплін; у статті «Interdisciplinarity as a Modern Global Trend of Professional Training of Higher Education Graduates in the Field of Culture and Art» (співавтори – М. Білянська, С. Шуляк, А. Мандра) виявлено та проаналізовано вектори розвитку міждисциплінарності у професійній підготовці здобувачів вищої освіти в галузі культури і мистецтва; у тезах «Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти» (співавтор – С. Чирчик) визначено і охарактеризовано критерії сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти; у праці «Вплив українського концептуального мистецтва на розвиток сучасного дизайну» (співавтор – Ю. Одробінський) визначено основи дизайну, сформованого під впливом концептуального мистецтва, умови результативності використання концептуального методу проєктування в дизайні, проаналізовано приклади впливу концептуального мистецтва на сферу дизайну в Україні; у статті «Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу»

(співавтор – О. Жидких) охарактеризовано методи стилізації і трансформації українських народних мотивів в дизайні одягу та проведено аналіз прикладів їх впровадження; у праці «Формотворчий аспект у створенні одягу з використанням технік декорування батік та печворк» (співавтор – О. Жидких) проаналізовано особливості формотворення костюмів з використанням техніки батік; у публікації «Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас» (співавтор – О. Жидких) проаналізовано застосування українських народних мотивів у творчості сучасних дизайнерів та брендів аксесуарів, охарактеризовано концепції інтерпретацій творчих джерел при створенні текстильних прикрас; у статті «Culture and Art: Models of Social Communications» (співавтори – В. Мозговий, С. Шуляк, Ю. Одробінський, Г. Єрмолаєва) визначено принципи побудови й інтерпретації художнього твору як засобу комунікації в мистецтві.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження обговорювалися та отримали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях різного рівня, а саме:

– *міжнародних конференціях* – II Міжнародна науково-практична конференція (м. Херсон, 2016 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Молодь, освіта, наука та мистецтво» (м. Умань, 2019 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (м. Миколаїв, 2019 р.); VI Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (м. Миколаїв, 2020 р.); 2nd International Scientific Conference «Role of Science and Education in Sustainable Development» (Katowice, 2021); VII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (м. Миколаїв, 2021 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (м. Миколаїв, 2022 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (м. Київ, 2023 р.).

– *всеукраїнських науково-практичних конференціях* – «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні» (м. Миколаїв, 2015, 2018 рр.), «Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи» (м. Київ, 2020, 2021 р.); «Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві» (Миколаїв, 2021 р.).

Основні положення та результати дослідження обговорювалися й були схвалені на засіданнях кафедри теоретичних дисциплін та професійної освіти Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука та на засіданнях кафедри професійної освіти в сфері технологій та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну.

Публікації. Результати дослідження висвітлені у 29 наукових публікаціях автора, з них 5 – у фахових виданнях, затверджених МОН України, 2 – у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Web of Science Core Collection, 1 – в одноосібному розділі міжнародної колективної монографії, 1 – у періодичному науковому іноземному виданні, 8 – додатково відображають результати дослідження, 12 – апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (255 найменувань, з них 54 – іноземними мовами), додатків (17 позицій на 56 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 290 сторінок, з них 183 – основного тексту. Роботу ілюстровано 12 таблицями та 27 рисунками.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1 Особливості фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти

Перехід від традиційних індустріальних парадигм до нових постіндустріальних, що призвів до кардинальних змін у соціальному просторі, який зачіпає всі сфери людської активності, у тому числі й дизайнерської, є особливістю та викликом сучасної епохи. Розвиток інформаційних технологій трансформує систему дизайнерських цінностей, змінює застарілі форми мислення й формує інше ставлення до традиційних принципів і норм. Як результат, на міжнародному рівні, фахова підготовка дизайнерів у закладах вищої освіти, її цілі та зміст, головним чином визначаються двома глобальними тенденціями у дизайнерській галузі: перша – це фокус на економічних зисках від діяльності дизайнера, друга – зростання самозайнятості і фрілансу серед фахівців-дизайнерів. Дизайнерська освіта в Україні є, порівняно з Європою та Сполученими Штатами, досить новим напрямом професійної підготовки і розвивається в межах загальноєвропейських процесів, спираючись на національні освітянські та художні традиції. Тож, у певному сенсі, систему дизайн-освіти можна вважати засобом позиціонування певного національного світогляду та ідеології, що визначає актуальність розвитку дизайнерського напрямку професійної освіти. Рухами цього напрямку є: по-перше, зростаючі потреби сучасного розвинутого суспільства, запити окремих соціальних груп, окремих людей на красу і користь, по-друге, стиль життя людей, який диктує нові вектори дизайну, і яким потрібно навчати. Серед таких слід виокремити екодизайн, дизайн для людей з інвалідністю. По-третє, дизайн стає інструментом візуальної комунікації, каталізатором у створенні середовища для життєдіяльності людини, а дизайн-освіта – системою, що готує

професійних фахівців, а через них і суспільство до сприйняття візуально-комунікативних процесів у системі «особа-предмет-середовище», а також «особа-ситуація-дія».

У нашій державі проблема розвитку системи професійної підготовки дизайнерів, як культурно-мистецького напрямку освіти, оптимізація її якості є актуальною на усіх рівнях: державному, науковому й педагогічному. Про це свідчать прийняті документи, як-от: Довгострокова стратегія розвитку культури (2016 рік) [132], Закон України «Про освіту» (2017 рік) (до якого введено статтю «Мистецька освіта») [130], які визначають цілі, пріоритети й інструменти реалізації змін у системі професійної мистецької підготовки, й дизайнерської зокрема; Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (2022 р.) [133], План пріоритетних дій уряду на 2023 рік (2023 р.) [126], що визначають світовий тренд міждисциплінарності (мультидисциплінарності) в освітніх програмах вищої освіти і спрямовані на модернізацію змісту та умов надання мистецької і дизайнерської освіти; нормативні програмні документи, зокрема Римське міністерське комюніке (2020 р.) [140], аналітичний документ «Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в XXI ст.», що був розроблений у межах проекту ЮНЕСКО і Міжнародного фонду гуманітарного співробітництва (2012 р.) [106], спрямовують науковців на пошук шляхів дослідження та розвитку феномену українського соціокультурного простору, інтелектуального потенціалу нації, збереження зв'язків між поколіннями на основі передачі молоді культурного та художнього досвіду, традицій і цінностей минулого. Значним поштовхом як для закладів вищої освіти, особливо мистецьких, так і для менеджерів культури, експертів, митців, дизайнерів стало приєднання нашої країни до півтора мільярдного фонду рамкової Програми Європейського Союзу «Креативна Європа», що дала старт практичному втіленню переваг, які Угода надає для профільних закладів освіти, культурних інституцій, цілих індустрій та власне інтеграції української культури до культурного процесу Європи [184].

Логіко-системний аналіз теоретичних і практичних напрацювань з дизайнерської освіти дозволив нам з'ясувати, що цей освітній напрям ще не став предметом цілісного, системного та послідовного вивчення українськими педагогами-науковцями. До затвердження Стандарту вищої освіти у 2018 році українську дизайн-освіту як систему можна було ідентифікувати лише наближено. Заклади вищої освіти, які реалізують підготовку дизайнерів, донедавна не мали чіткого розуміння до якої сфери діяльності – гуманітарної чи технічної – відносити дизайн-освіту і послуговувалися власними методиками підготовки.

Теоретичні та прикладні аспекти мистецької освіти й естетичного виховання розкриті у наукових працях Т. Габреля, О. Олексюк, В. Орлова, О. Отич, В. Радкевич, О. Рудницької, О. Шевнюк та ін. Теорія дизайну й художньої творчості представлені у науковому доробку О. Бойчука, І. Бондаря, В. Даниленка, А. Дяченко, Л. Оршанського, В. Папанека, В. Прусака та ін. Засади формування професійного мислення дизайнерів висвітлені у наукових працях Д. Кудренко, А. Руденченко, Н. Ситник, С. Пермінової, В. Тименка.

Студіювання вищезазначених напрацювань дозволило нам простежити генезу і виокремити драйвери (від англ. *driver* – рушій, рушійна сила) розвитку дизайну як виду проєктної творчості (професії), які суттєво вплинули і скерували наукові розуміння змісту і цілей дизайн-освіти.

Ретроспективний аналіз фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти дозволив виокремити п'ять ключових етапів розвитку дизайну як професії й науки, які заклали підґрунтя для розвитку й визначали цілі, зміст, форми й методи дизайн-освіти. Це такі етапи, як:

1) *зародження (1907 – середина 20-х років ХХ століття).* Характеризується початком співпраці художників із різними галузями промисловості для створення фірмового стилю підприємств, щоб стимулювати маркетинг продукції;

2) *становлення (20-і роки – середина 30-х років ХХ століття).*

Становлення науки про дизайн й формування основних напрямів її розвитку;

3) *кризи (30-і – початок 60-х років)*. Відмова від напрацьованого досвіду, творча криза, застій. Домінування запозиченого художнього досвіду у дизайнерських розробках;

4) *наукової фундаменталізації (початок 60-х – початок 90-х років)*. Поява значної кількості наукових розробок з дизайну як науки, базованих на естетико-технологічному та художньому підходах;

5) *технологізації (з середини 80-х (з середини 90-х років в Україні) – до тепер)*. Дизайн починає невіддільно асоціюватися з використанням комп'ютера та створенням віртуальних просторів [206].

Разом з розвитком фахової підготовки дизайнерів змінювалися трактування терміну «дизайн». У наукових джерелах різних періодів знаходимо такі підходи до визначення зазначеного терміну, а саме: дизайн як інструмент (В. Гропіус [223], М. Віньеллі [251]), дизайн як вид діяльності (процес) (Г. Парсонс [238], Н. Дзогій [54], Т. Габрель [34]), дизайн як результат діяльності (Т. Габрель [34], В. Папанек [237]), дизайн як творча активність (В. Даниленко [46; 49], В. Прусак [135], С. Чирчик [194; 195]). Зважаючи на такі підходи, змінювалися парадигмальні акценти у системі професійної підготовки дизайнерів: від розвитку естетичного потенціалу, формування творчої особистості дизайнера, здатної до гармонізації середовища у бік культивування формально-логічних здатностей майбутнього фахівця, його/її аналітичних й технологічних компетенцій, які утворюють професійне мислення дизайнера.

Проблема типології і структури *професійного мислення* (майбутнього) дизайнера, роль цього аспекту у проєктно-творчій діяльності фахівця з дизайну, освітні інструменти розвитку дизайнера були предметом досліджень цілої плеяди науковців на теренах нашої держави та за кордоном. Наше дослідження виявило вісім типів професійного мислення дизайнера, які теоретики дизайну та архітектури асоціюють з певним розумінням проєктування, візуалізації і композиції об'єкта дизайну, його образним чи

творчим перетворенням, його художньою чи екологічною цінністю та просторовою придатністю. Такі бачення професійного мислення дизайнера дають можливість простежити еволюцію цього поняття і системи професійної підготовки разом з ним. У дослідженнях останнього десятиріччя у наукових дискусіях домінує думка про оптимальність для вирішення дизайнерських завдань образного, творчого, візуалізаційного і композиційного типів мислення [206]. Так, В. Даниленко вважає, що образне мислення є, у певному сенсі, інтуїтивний і підсвідомий процес, який дозволяє розглядати предмет дизайну інтегровано [46]. Е. де Боно асоціює творче мислення з «нешаблонністю» (out-of-the-box-thinking), інтелектуальною ініціативою, пошуком нових способів дії, видозміною раніше освоєних прийомів, схем прийняття рішення з урахуванням конкретної практичної ситуації, уміннями застосовувати «неявні знання» (*tacit knowledge*) [206]. На думку Е. Де Фореста, творче мислення дизайнера – це синтез пошуку оригінальних ідей, власного вирішення проблеми та дослідження відносин між дизайнером та споживачем [219]. В. Турчин ототожнює композиційне мислення із візуальним та проєктним мисленням [183]. Отже, феномен **професійного мислення** (майбутнього) дизайнера нами розуміється як *клієнт-орієнтована проєктна діяльність яка поєднує логіку, інтуїцію, мистецтво, комерцію і науку. А структура професійного мислення* (майбутнього) дизайнера нами розглядається як *динамічна спіраль циклів, які є послідовністю самодостатніх, самокомпенсаційних і самовдоскональних мікропроцесів, спрямованих на інтуїтивно-художнє і критично-логічне осмислення і реалізацію дизайнерського завдання*. Зобразимо структуру професійного мислення (майбутнього) дизайнера у вигляді діаграми (рис. 1.1).

Наступною науковою і прикладною проблемою на початку минулого століття стала типологія дизайну. Вона була пов'язана з кардинальними змінами у сфері матеріального виробництва, появою технічних засобів тиражування рукотворних виробів й тенденцією до переходу дизайнерів у їх

професійній діяльності на принципі дизайнерського ставлення до виробництва, а саме: врахування балансу між естетикою й утилітарно-практичною цінністю виробу, поєднання технології виготовлення продукту з доречним вибором матеріалу, раціональністю конструктивних пропозицій, оригінальністю й новизною вирішення проектної задачі [36, с. 28].

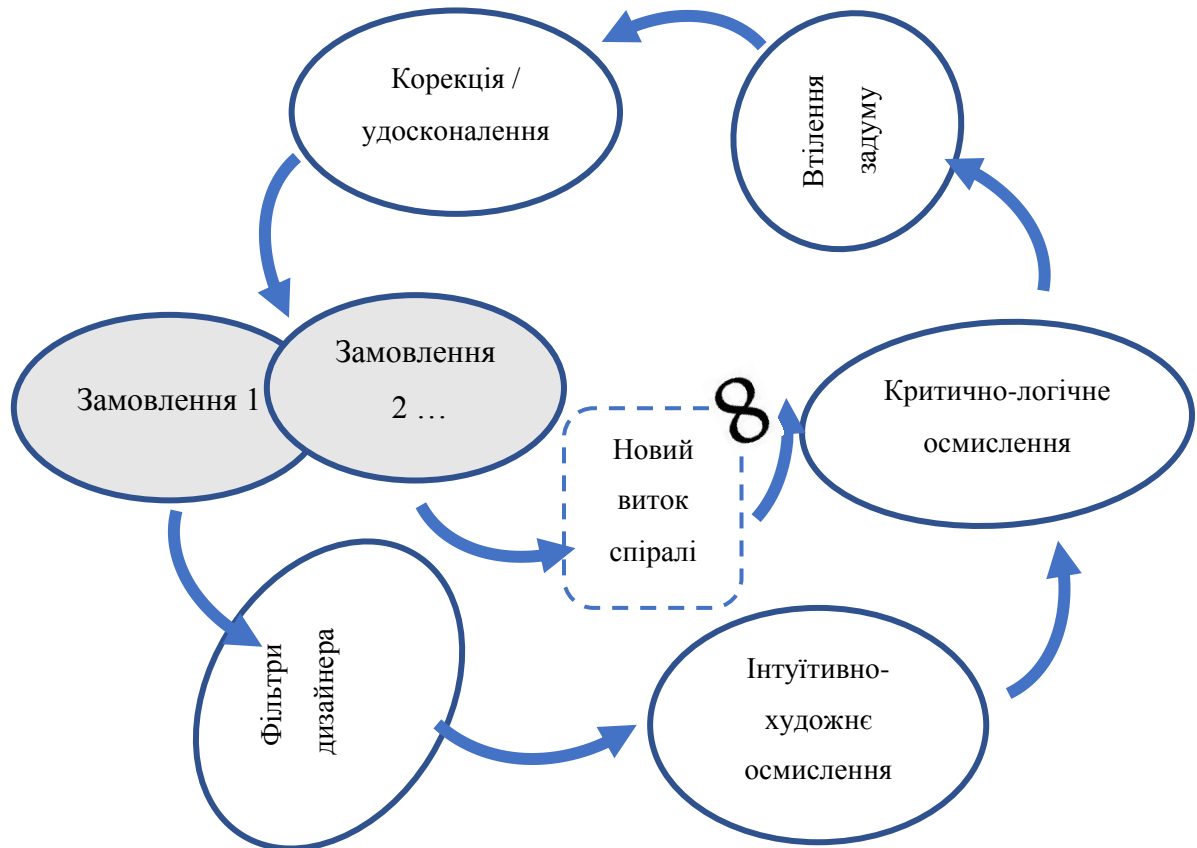

Рис. 1.1 Структура професійного мислення (майбутнього) дизайнера

Джерело: розробка автора

На той час починають вирізняти й запроваджувати в освіту навчальні програми, які враховували такі напрями дизайну, як-от: промисловий (або індустріальний), графічний, архітектурний (і його піднапрям, артдизайн), та процесуальний [13]. Нами з'ясовано, що серед практикуючих теоретиків проблема типології дизайну залишається дискусійною й на сьогодні, оскільки застосування *ієрархічної* (встановлення підпорядкованості) чи *фасетної* (вибір ознак класифікації незалежно як одна від одної, так і від семантичного змісту об'єкта, що класифікується) систем класифікації не забезпечують

вирішення завдання [35].

У закордонній спеціалізованій літературі замість терміну «типологія дизайну за видами об'єктів проектування» використовується термін «перелік дизайн-дисциплін», який базується на головних ознаках способу мислення дизайнера. Зазначений перелік дизайн-дисциплін включає: прикладне мистецтво, архітектуру, транспортний дизайн, дизайн зв'язків, конфігурацій, інженерний, графічний, моду, дизайн ігор, інформаційну архітектуру, промисловий дизайн, педагогічний, проектування взаємодій, дизайн інтер'єру, ландшафтний, світловий, відео, дизайн процесів, сервісів, програмного забезпечення, звуковий, вебдизайн [21; 34; 35; 135; 195]. Ми упевнені, що завдяки розвитку технологій, вищезазначений перелік має потенціал до розширення через те, що принципи і методи проектування будуть адаптуватися до інших сфер діяльності людини [184].

Цінними в рамках висвітлення питання особливостей фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти вважаємо наукові дослідження В. Даниленка [46]. У них розглядаються питання теорії і історії дизайну, а також аналізуються дизайнерські процеси у різних країнах, таких, як: Польща, Німеччина, Фінляндія, Великобританія, Франція та інші. На фоні цих питань аналізується система вищої освіти з дизайну в провідних закладах освіти європейських країн, розглядаються взаємозв'язки між окремими дисциплінами. Науковець також наголошує на необхідності навчання і розвитку такого майбутнього фахівця-дизайнера, який би володів навичками та знаннями, необхідними для життя у мінливому, індивідуалізованому, високотехнологічному світі XXI століття, що у свою чергу вимагає перегляду педагогічних концепцій у бік їх спрямованості на підвищення педагогічної взаємодії, толерантності партнерських відносин викладача і здобувача вищої освіти, оскільки саме від гуманності взаємодії педагога та здобувачів вищої освіти залежить якість дизайн-освіти і ефективність освітнього процесу [49]. На думку В. Прусака, який досліджує загальні проблеми дизайн-освіти, зокрема ті, що стосуються організації та змісту підготовки фахівців з дизайну

до здійснення ними майбутньої професійної діяльності, система підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України повинна інтегрувати загальнохудожні (фундаментальні) й фахові знання, оскільки вони формують у здобувача вищої освіти естетичні смаки та культурологічну базу професії, що є частиною його(її) професійного зростання та творчого розвитку. Науковець підтримує ідею використання блочного підходу до структурування змісту освіти майбутніх дизайнерів, суть якого полягає у вибудові процесу підготовки в інтегровані міжпредметні блоки, кожен з яких спрямований на набуття здобувачами вищої освіти певних компетенцій і на розвиток творчого та емоційно-ціннісного компонентів, певних особистісних якостей [135]. Як стверджує О. Фурса, пошук універсальних методів та стрімка акселерація адаптування зарубіжних моделей фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України є, у певному сенсі, деструктивною практикою, оскільки руйнує педагогічну спадщину національної педагогіки. Науковець пропонує поетапно адаптувати ті нові навчальні технології, які відповідають засадам інформаційного суспільства, принципам візуальної культури та комунікативного простору [189].

В умовах сьогодення, коли кожні два роки обсяг інформації в усьому світі подвоюється й коли виклики в індустрії дизайну з'являються ледь не щодня, традиційна система трансляції знаннєвого досвіду, що базується на принципі «сиди – слухай/читай/споглядай – повтори» вже не відповідає динаміці мислення і не викликає захвату у молодого покоління фахівців. Емпіричний огляд матеріалів конференцій у сфері педагогіки дизайн- та мистецької освіти останніх років, а саме: міжнародних науково-методичних конференцій «Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи» (2017 рік), «Культурні і креативні індустрії: історія, теорія та сучасні практики» (2017 рік), «Досвід розвитку креативних індустрій на базі нематеріальної культурної спадщини» (2018 рік), «Дизайн-освіта як галузь креативних індустрій» (2019 рік), дав нам змогу виокремити освітні тенденції у дизайн-освіті, які стали предметом

дискусій та стратегічним орієнтиром для вирішення закладами вищої освіти. У закладах вищої освіти України й мистецького профілю зокрема, спостерігається більша зацікавленість здобувачів вищої освіти у розвитку їх особистісних якостей без нав'язування педагогами суб'єктивного бачення речей. Наголошується, що в українських мистецьких закладах освіти існує потреба у педагогах-практиках, які не лише майстерно викладають, але й мають авторитет у царині дизайну. Вирішення цієї проблеми створить у закладах вищої освіти можливості для зближення дизайн-освіти та бізнесу через поширення практики виконання кваліфікаційних робіт на замовлення бізнес-компаній із відповідною оплатою за ринковою вартістю такої роботи. Вдалою ілюстрацією практики зближення дизайн-освіти та бізнесу може слугувати підготовка у сфері дизайну одягу (спеціальність 022 «Дизайн») у Відокремленому підрозділі «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», у навчальних планах [107] якого значна частка навчального навантаження на другому, третьому та четвертому роках навчання припадає на дисципліни професійної та практичної підготовки – 1050–1080 год/рік (60% від загального навантаження) – з яких 630 год. на другому році навчання та 720 год. на третьому та четвертому роках виділяється на виробничу практику і ще близько 30% навчального навантаження виділяється на низку таких дисципліни, як: «Комп'ютерні технології в дизайні», «Художнє конструювання та моделювання», «Брендинг fashion-бізнесу», «Аналітика світових трендів» тощо. Ми упевнені, що, оскільки наразі компанії під час рекрутингу віддають перевагу здобувачам вищої освіти, не тільки навченим рисунку, кресленню, основам дизайну, конструюванню, але й готовим до комунікації з потенційними споживачами, презентування, брендингу, бізнес-планування, роботи у команді та PR-діяльності щодо просування на ринок своєї розробки. Такий розподіл підвищує конкурентоздатність здобувачів вищої освіти на ринку праці. У контексті зазначеного з'явилася потреба в інтеграції основ ведення бізнесу у фахову дизайнерську підготовку, оскільки навіть отримавши

грунтовну професійну підготовку з дизайну, в умовах ринку праці молоді фахівці не можуть уникнути бізнес-законів цього середовища, для якого характерними є спільне вирішення проектних завдань, ведення комунікації у рамках проекту, спільна оцінка успішності проекту, створення бренду на продаж, робота з цільовою аудиторією свого продукту, робота з запереченнями замовника тощо. Принагідно, майбутні фахівці вважають комунікативні вміння головними для ефективної професійної соціалізації поза рамками академічного середовища (як підтверджує наше опитування молодих працівників-дизайнерів, вони витрачають від 50 до 80% робочого часу на той чи інший вид спілкування: усний чи письмовий), що дозволить молодим фахівцям просувати себе на ринку послуг, а також навчання через практику («learning by doing»), що дозволить отримати актуальні професійні навички, які відповідають конкретному попиту й конкретним умовам.

Отже, у фаховій підготовці майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти спостерігається поглиблення міждисциплінарності, а саме у напрямі кросгалузевої конвергенції, та посилення уваги проблемі формування у здобувачів вищої освіти компетенцій самоосвіти [106]. Зазначене стимулювало наш науковий пошук з метою поєднання обох трендів у модель формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти [177].

1.2 Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої освіти в педагогічній теорії

Міждисциплінарний підхід до формування знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти поступово починає визнаватися науково-педагогічною спільнотою як значно більш ефективна (та така, що відповідає реаліям ринку праці) альтернатива монодисциплінарному підходу, який домінував у теорії і практиці педагогіки, принаймні, до 1980-х років

минулого століття. Такий тренд, який є певною науково-педагогічною новацією, дозволяє тісніше й плідніше співпрацювати, наприклад, викладачам-гуманітаріям та викладачам технічних дисциплін, з метою об'єднання їх зусиль у розгляді збіжних тем з різних позицій та допомагає уникнути дублювання навчального матеріалу під час викладання дисциплін окремо. Вивчення міждисциплінарного підходу набуває актуальності, оскільки, по-перше, дозволить наблизити зміст дисциплін та їх спрямування до реалій ринкової економіки й, по-друге, сформувати у здобувачів вищої освіти вміння і навички (компетенції), представлені у переліку ключових життєвих і кар'єрних «Навичок XXI століття» [246], серед яких компетенції самоосвіти вважаються пріоритетними, що відображено у нормативно-правовому полі Державної політики у сфері вищої освіти з огляду на «створення умов для освіти протягом життя» [129] й є підґрунтям для дискусій на міжнародному рівні, зокрема у рамках Всесвітнього економічного форуму. У звіті «Майбутнє робочих місць 2023» було визначено найнеобхідніші м'які навички (soft skills), як-от творче та аналітичне мислення й навчання впродовж життя, на які все більше зростає попит [243; 254; 234].

У контексті дизайн-освіти, активна *самостійна* і творча діяльність є провідною у фаховій підготовці майбутніх фахівців усіх напрямів дизайну, й зокрема дизайну одягу, оскільки завдяки їй досягається вища результативність навчання, формуються потреби у постійному здобуванні і апгрейді професійних знань і навичок, й поліпшується якість процесу особистісного саморозвитку, який вважається важливим складником професійної компетентності майбутнього дизайнера одягу.

Студіювання останніх досліджень і публікацій дозволило нам з'ясувати, що різні підходи до формування готовності майбутніх фахівців до самоактуалізації, самореалізації, самовиховання, самоуправління й самовдосконалення у процесі здійснення їх професійної діяльності досліджували Н. Білик [16], І. Бондар [18], О. Бурлука [22], О. Вознюк [57],

І. Гевко [38], І. Грабовець [41], В. Гриньова [43], С. Грищенко [44], О. Дубасенюк [57; 58], О. Заверуха [71], О. Кисельова [79], О. Кокун [85], О. Коропецька [91], О. Купреєва [98], О. Лаврент'єва [155], Л. Нечепоренко [109], В. Орлов [112; 113], М. Павлюк [119], О. Пінська [124], Л. Рибалко [139], Л. Сердюк [138; 145], Л. Сущенко [154], П. Харченко [190], І. Шиманович [201] та інші учені.

Проблематику дизайну, дизайнерської діяльності й професійної підготовки дизайнера вивчали такі вітчизняні науковці, як: С. Алексєєва [1; 2; 3; 4; 5], Є. Антонович [6], В. Даниленко [46; 47; 48; 49], М. Демиденко [51], В. Демків [52], Т. Деркач [37], А. Дяченко [59; 60], Н. Єфременкова [64], Т. Козак [82], Н. Колесник [86], В. Косюк [93], Д. Кудренко [96], Л. Оружа [114], Л. Оршанський [115], В. Прусак [135; 136], А. Руденченко [141; 142; 209; 229], Н. Ситник [148], В. Тименко [156; 157; 158; 208; 209; 229], В. Титаренко [159], О. Фурса [187; 189], І. Цідило [192], С. Чирчик [194; 195; 212], А. Шевченко [198; 199], В. Щербина [202], а серед зарубіжних – це М. Нейл (M. Neil) [233], Д. Ньюбері (D. Newbury) [235], Д. Фелман (D. Fallman) [215], С. Фрейлінг (C. Frayling) [220], К. Фрідман (K. Friedman) [221], Т. Хоффман (T. Hoffmann) [224], В. Гатмечер (W. Hutmacher) [225].

Вчені О. Герасименко [89; 239], О. Єжова [62; 228; 239], В. Залкінд [73; 74], І. Єременко [63], Т. Коваль [81], М. Колосніченко [87; 88; 228], О. Колосніченко [89; 228], Т. Кротова [87], Н. Остапенко [228], К. Пашкевич [228; 239], Л. Саприкіна [143], Н. Чупріна [211] досліджували різноманітні аспекти фахової діяльності та професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу. Проблема міждисциплінарності є предметом наукових пошуків та експериментів низки вчених-педагогів, серед яких: М. Білянська, С. Шуляк [247], Ю. Янг (J. Yang), Б. Джонс (B. Jones), Н. Макдональд (N. MacDonald) [255], Р. Фродеман (R. Frodeman), Д. Кляйн (J. Klein), Р. Печечко (R. Pacheco) [222].

Попри наявність значної кількості ґрунтовних теоретичних та експериментальних досліджень, нами виявлено, що науково-теоретичний

аспект саме щодо засад (*основних понять, основних положень, специфіки, принципів й технологій (підходів)*) застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти у педагогічній теорії висвітлено не достатньо.

Насамперед, розглянемо термінологію міждисциплінарного підходу, так як наукові інтерпретації *міждисциплінарності (міждисциплінарного підходу)* як феномену, виявлені нами, не дають однозначного і вичерпного формулювання. Зокрема, з'ясуємо зміст таких термінів, як «міждисциплінарність», «міждисциплінарний», «міждисциплінарні зв'язки» та «міждисциплінарний підхід».

Згідно з визначенням поданим у Уебстерському онлайн-словнику, термін «міждисциплінарність / міждисциплінарний» трактується як такий, що інтегрує дві чи більше академічних, наукових чи мистецтвознавчих дисциплін (*англ. Interdisciplinarity / interdisciplinary – involving two or more academic, scientific, or artistic disciplines*) [230]. Цікаво, що у даному визначенні на мистецтвознавчих дисциплінах зроблено акцент.

В українських наукових джерелах термін «міждисциплінарний», який часто вживають як синонім до терміну «міжпредметний» (О. Волобуєва [33], І. Житарюк, Р. Колісник, Н. Шевчук [68], В. Торяник, М. Москаленко, Л. Міронець, М. Білянська [160]) інтерпретується як: а) «запозичення наукових і практичних надбань із суміжних галузей знань»; б) «створення міждисциплінарних об'єктів для отримання нового наукового знання»; в) «синергія різних наук з метою продукування нового знання» (А. Колот) [90]. У закордонних джерелах зустрічаємо тлумачення цього терміну як «інтеграцію технологічних інноваційних циклів, які спрямовані на усунення розриву між науковими дослідженнями, фаховою галуззю та освітою» (М. Девіз та М. Девлін (M. Davies & M. Devlin) [213]; Р. Г. Клаасен (R. G. Klaassen) [227]). Таким чином, сучасне наукове тлумачення міждисциплінарності базується на поєднанні декількох дисциплін у систему,

в якій відбувається взаємодія цих дисциплін на різних рівнях: від простого обміну змістом до синергії концепцій, методологій, досліджуваних процедур. У сучасній освіті, міждисциплінарність – це принцип навчання здобувачів вищої освіти, мета якого забезпечити комплексність освітнього процесу, поглибити системність знань здобувачів вищої освіти, сформувати у них навички самоосвіти та самовдосконалення упродовж життя, активізувати методи навчання, перерозподіл змісту і структури навчального матеріалу.

«Міждисциплінарний підхід», на думку С. Сисоевої – це «...рішення для усунення протиріччя між локальною та глобальною перспективами предметної системи навчання для створення умови їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у діяльності та житті людини, оскільки існує іманентна складність природи і суспільства» [147, с. 6], у той час коли з точки зору Е. Беара та Д. Скортона (А. Bear & D. Skorton) [204] цей підхід передбачає використання та інтеграцію методів та аналітичних засад із більш ніж однієї навчальної дисципліни для вивчення теми, проблеми, чи питання. Цей підхід виходить за межі локальності у вивченні дисципліни, а натомість, звертає здобувача вищої освіти до осмислення предмету вивчення з погляду різних пов'язаних дисциплін, синтезування їх внеску в розуміння, з подальшою інтеграцією цих ідей у більш повний і узгоджений аналітичний каркас.

У контексті вищезазначеного, доречним вважаємо розгляд епістемологічних вимірів (*епістемологія* «досліджує джерела знань і способи пізнання; співвідношення між теоретичним та емпіричним у науковому пізнанні; відмінність між природничими і гуманітарними знаннями» [61]) міждисциплінарності, оскільки вони є відправною точкою у виборі підходу для організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (табл. 1.1).

Отже, дефініції міждисциплінарності базуються на трьох епістемологічних вимірах: глибина охоплення дисципліни (кількісні та якісні показники), інтеграція (системний принцип) та трансформація (апгрейд застарілих теорій і догматизованого знання, здатності здобувача вищої освіти

до самостійної роботи з інформацією).

Таблиця 1.1

Епістемологічні виміри міждисциплінарності з огляду на їх цінність для організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (модифіковано класифікацію А. С. Філіпенко [185])

Аспекти реалізації	Епістемологічний вимір		
	Глибина охоплення дисципліни	Аспекти інтеграції	Продукт трансформації
Зиски	Багатовекторна спеціальна експертиза	Перспективний синтез	Новий незаангажований світогляд
Інформаційна диверсифікація	Різні знаннєві галузі	Контекст і контент вивчення	Автономія в аналітиці джерел, вміння самостійно опрацьовувати інформацію
Групи оціночних домінант	Гнучкість управління різноманітністю	Згідно спеціальних стандартів	Креативний апгрейд знання
Епістемологічні стандарти	Конвергенція стандартів різних галузей знань	Через процес	Нові проактивні стандарти
Політика включення	Гнучкість у визначенні релевантності	Через систему самооцінки	Новий концепт освітнього продукту
Прихильники	Широке охоплення через задіявання усіх стейкхолдерів освіти	На рівні пошуку рішення проблеми	Освітні реформи, анти-моно-дисциплінарні рухи
Опоненти	Обмежене охоплення через бюрократію	Обмежені через інституційний ізоморфізм	Навчальний застій чи регрес через епістемологічну анархію

Виходячи із вищезазначеного, ми виокремили дефініцію А. Колота, яка найповніше відповідає нашому розумінню цього підходу, а саме: *міждисциплінарний підхід у широкому, функціональному його розумінні – «це зіткнення, взаємопроникнення, синергія різних наук (дисциплін), що передбачає розвиток інтеграційних процесів, зростаючу взаємодію, взаємозбагачення методів, інструментарію задля отримання нового наукового знання»* [90]. Дане визначення підводить нас до висновку, що **міждисциплінарний підхід є конвергенцією синергетичної та інтегральної навчальних моделей, мета яких забезпечення здобувача освіти вміннями й навичками самостійно реалізувати ті чи інші життєві цілі та творчо самостверджуватися у різних сферах його/її майбутньої професійної діяльності** – трактування, яким ми будемо послуговуватися у рамках даного дослідження. Отже, *міждисциплінарний підхід*, на наш погляд, є оптимальним для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти, оскільки спрямований на стимулювання професійної мотивації, творчого потенціалу, особистісних ресурсів майбутнього фахівця для його/її успішної професійної соціалізації.

Розглянемо деякі теоретичні аспекти застосування міждисциплінарних моделей до професійної підготовки майбутніх фахівців, які (міждисциплінарні моделі) знаходять застосування як на рівні вивчення певної теми, інтегруючи декілька навчальних дисциплін, так і на рівні вивчення проблеми, концепції чи теорії. Міждисциплінарний підхід має декілька видів: (1) *кросдисциплінарний* (cross-disciplinary) – одна дисципліна вивчається через методологію іншої (наприклад, психологія кольору у дизайні одягу); (2) *мультидисциплінарний* (multidisciplinary) – фокусування декількох дисциплін на певній проблемі без спроби їх поєднання (наприклад, екоматеріали – екофарби у дизайні одягу); (3) *плюридисциплінарний* (pluridisciplinary) – порівнювання споріднених дисциплін (наприклад, мистецтво та дизайн, конструювання та матеріали); (4) *трансдисциплінарний* (transdisciplinary) – фокусується на проблемі, а не окремій дисципліні,

спонукає здобувача вищої освіти до набуття знань у певній галузі (наприклад, розробка міні-дизайн проєкту елемента одягу – інтеграція знань та навичок з ІТ, дизайну, конструювання, матеріалознавства) [207; 172, с. 59]. Окрім зазначених, у гуманітарних і художньо-культурних студіях розвивається *критична міждисциплінарність* зосереджена на «домінантних структурах знань і освіти з метою їхньої трансформації» і для якої типовими є такі префікси, як-от «*пост-*», «*не-*», «*анти-*», «*де-*» дисциплінарність [250].

Аналіз наукових джерел дозволив нам виокремити і порівняти основні риси зазначених вище підходів [90; 227; 204; 213; 147]. Розглянемо основні риси зазначених видів міждисциплінарних підходів консолідовано (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні риси різних видів міждисциплінарних підходів

Кросдисциплінарний	Мультидисциплінарний	Плюридисциплінарний	Трансдисциплінарний
Навчальна автономія	Навчальна автономія	Навчальна автономія	Навчальна автономія
Трансформація	Трансформація	Трансформація	Трансформація
Проникнення /запозичення	Інтеграція	Інтеграція	Інтеграція
Взаємодія	Зіставлення	Зіставлення	Наступальність
	Координація	Поєднання	Поєднання

Як можна побачити у таблиці, для усіх видів міждисциплінарних підходів характерною ознакою є їх спрямованість на навчальну автономію, трансформацію й отримання нового, якісно більш достеменного знання.

Для вирішення завдання формування готовності майбутніх дизайнерів

одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти ми вирізняємо міждисциплінарні моделі, які спрямовані на поєднання теоретичних (content-based) дисциплін з практико-орієнтованими (skill-gaining-based), оскільки, на наше переконання, професійне навчання майбутніх дизайнерів одягу в цілому, й формування їх готовності до самоосвіти зокрема, за таким підходом буде значно ефективнішим і продуктивнішим, ніж вивчення кожної дисципліни окремо.

У педагогічній теорії професійної освіти майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти найчастіше зустрічаємо міждисциплінарні моделі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, які мають на меті створення професійно-творчого освітнього середовища, а саме: творчі майстерні, майстерні з реконструкції етноодягу, спільні проєкти з музеями з метою надання експертної підтримки та допомоги у реставрації експонатів, розробку рекламних постерів, fashion-етюдів, mock-fashion івентів тощо [163]. Студіювання наукових джерел дозволило нам з'ясувати, що традиційно у закладі вищої освіти у рамках освітнього процесу, міждисциплінарна модель реалізується через точки перетину різних галузей знань, як-от: соціально-гуманітарних, професійно-практичних та природничо-наукових (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Традиційна міждисциплінарна модель професійної підготовки дизайнера одягу

Такий вигляд традиційної міждисциплінарної моделі професійної підготовки дизайнера одягу дає змогу розглядати її зі змістової та організаційної перспектив. У такій конструкції моделі певна дисципліна завжди виступає першоелементом, у той час як інші розширюють її межі й функціональну придатність [143]. Для прикладу, змістове наповнення дисципліни «Дизайн-проекування (одягу)» (згідно з навчально-методичним комплексом дисципліни, розробленим кафедрою дизайну факультету мистецтв Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв») інтегрує елементи змісту дисциплін «Дизайн матеріалів та аксесуарів», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Формоутворення», «Українська етнографія», «Fashion-ілюстрація». При цьому кожна із зазначених дисциплін у такий же спосіб доповнюється і доповнює інші [55].

Зобразимо структуру міждисциплінарних зв'язків графічно (традиційна міждисциплінарна модель), які можуть відбуватися й у процесі викладання дисципліни «Дизайн-проекування (одягу)» (рис. 1.3).

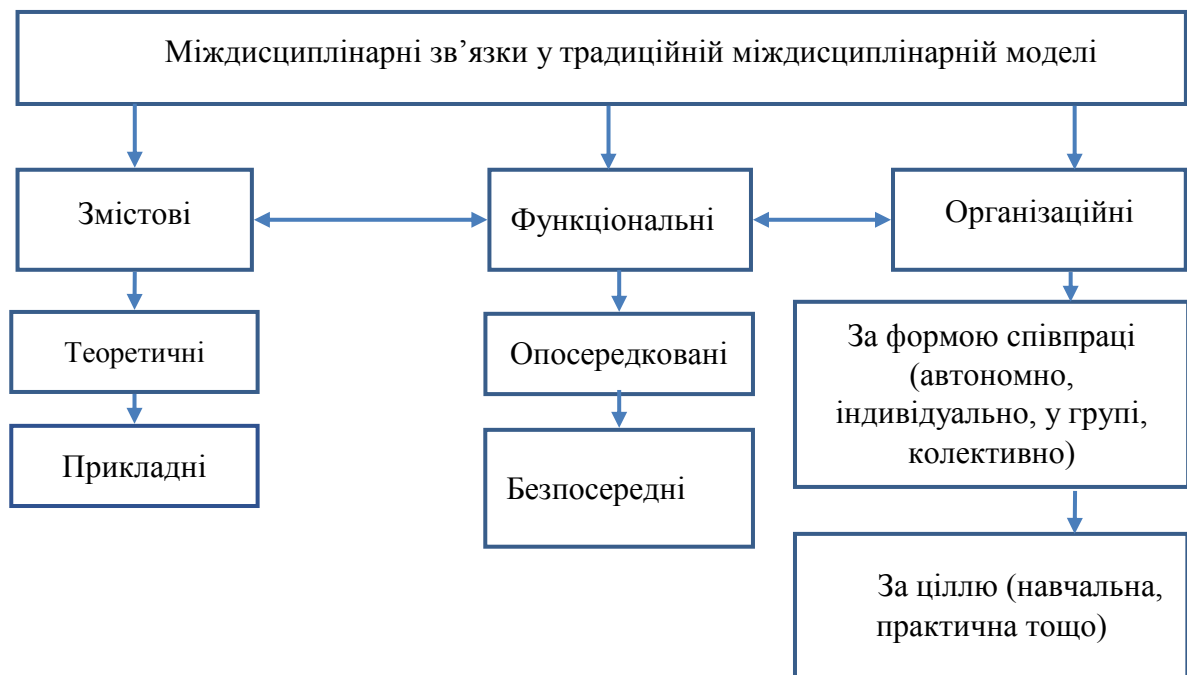

Рис. 1.3 Структура міждисциплінарних зв'язків за традиційною міждисциплінарною моделлю

Візуалізація міждисциплінарних зв'язків дозволяє стверджувати, що традиційна міждисциплінарна модель дозволяє перейти до нової якості знань, подолати дисциплінарні кордони (трансгресія) й здійснити обмін парадигмальними установками, проте наразі лише в рамках програми підготовки за спеціальністю. І нагальним став перехід до нових, більш сучасних моделей.

Отже, теоретичний огляд педагогічної теорії з проблеми застосування міждисциплінарного підходу в освітньому процесі у вищій школі дозволив нам з'ясувати, що концептуальні засади цього підходу можна вважати оптимальними для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, оскільки він здатний забезпечити компетентне володіння суміжними видами діяльності, стимулювати прагнення до самонавчання, самореалізації і професійного самозрощування. Реалізація останнього, на думку педагогів-експертів, передбачає збільшення міждисциплінарного компонента у структурі навчальних програм із спеціальних дисциплін й розробку більш сучасного навчально-методичного забезпечення. Більш того, такий підхід розглядається педагогами-науковцями як ефективний спосіб адаптувати зміст професійної дизайнерської освіти як до нових умов ринку, так і до підвищених вимог сучасного виробництва, базованого на постійно зростаючому рівні інформатизації, інтелектуалізації та соціалізації праці.

Щоб мати більш повне уявлення про дослідженість проблеми застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, вважаємо за доречне здійснити аналіз зарубіжного досвіду застосування такого підходу в мистецьких закладах вищої освіти.

1.3 Аналіз зарубіжного досвіду міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти

Міжнародна співпраця у галузі *fashion*-дизайн-освіти, яка у закордонних мистецьких закладах вищої освіти демонструє риси мультидисциплінарності та полідисциплінарності і робить акцент на формування когнітивних навичок й критичного мислення, які є ключовими складовими самоосвіти, стимулювали наш науковий інтерес до вивчення та ознайомлення з зарубіжним досвідом застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти з метою подальшого впровадження у професійну підготовку зазначених фахівців в Україні.

Різні аспекти проблеми використання міждисциплінарного підходу у фаховій підготовці дизайнерів, й зокрема дизайнерів одягу, серед яких: розвиток креативності, використання студійних технік, кросфункціональних команд – досліджуються у працях таких науковців, як: Б. Джоунс (B. Jones), Д. Ротен (D. Rhoten), С. Фаерм (S. Faerm), Н. МакДональд (N. MacDonald), Л. Фартушенко (L. Fartushenko), Т. Сурако (T. Suraco) та інших. Разом з цим, теорія та практика застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в закордонних мистецьких закладах вищої освіти залишається не вивченою.

Розглянемо актуальний зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу у контексті забезпечення формування їх готовності до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу. Нами було проаналізовано рейтинги кращих світових закладів *fashion*-освіти за останні роки, включно із рейтингом міжнародного журналу *Seoworld Magazine – Best Fashion Schools In The World For 2024* [205].

Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі *fashion*-дизайну в американських мистецьких закладах вищої освіти здійснюється на таких

засадах, як: а) залученість здобувачів вищої освіти у міждисциплінарні команди (*cross-functional teams*) для реалізації як окремих, так і комплексних дизайнерських проєктів (міждисциплінарна команда має складатися як зі «споживачів», так і з «виробників» та «дизайнерів»); б) взаємопов'язаність дизайн-рішення із соціологічними, психологічними аспектами життя та екологією оточення; в) застосування дизайнерського підходу, заснованого на знаходженні аналогії за допомогою біологічного прототипу, біології та біоніки, що мають зв'язок з такими галузями як етологія, антропологія та морфологія [237].

Вищезазначені принципи добре втілені у програмах підготовки дизайнерів одягу у Школі дизайну Парсонса (Parsons School of Design) та Технологічному інституті моди (Fashion Institute of Technology), що позиціонують себе як глобальні центри мистецтва, дизайну та бізнесу і є профільними для нашого дослідження закладами освіти, спрямовані на перенесення технічних навичок з реального життя у галузі до навчальної аудиторії. Заняття проводять викладачі, які є професіоналами у галузі, і які створюють натхненну обстановку для навчання, де майбутні дизайнери одягу навчаються, опановують навички, необхідні для реалій галузі, включаючи розробку дизайну, застосування текстиль-матеріалу та кольору, оздоблення fashion-виробу, конструювання одягу та такі комп'ютерні програми, як: Adobe Photoshop та Illustrator тощо [245; 242].

Експериментальний досвід викладачів Університету Західної Вірджинії, США, щодо використання міждисциплінарного підходу у цілях професійної підготовки і формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, також викликав наш науковий інтерес. Вони були одними із перших в організації подібного експериментального заходу. Викладачі підготували і провели міжколеджний показ моди. До планування, підготовки і проведення цього міждисциплінарного міжінституційного заходу були залучені здобувачі вищої освіти, які вивчали такі курси, як: дизайн одягу, мерчандайзинг у сфері моди, передпроектне конструювання, теорія

комунікації, графічний дизайн, журналістика, театр і акторська майстерність та освіта. Здобувачі вищої освіти виконували ролі модельєрів одягу, event-організаторів, фотографів, репортерів, асистентів дизайнерів, моделей тощо. Результати експерименту були представлені на Щорічній Міжнародній конференції Асоціації текстилю та одягу у 2016 році [255]. Цілі цього міжколеджного показу моди, що проводився у Середньоатлантичному університеті, полягали в тому, щоб: а) створити платформу для талановитих початківців, щоб показати їхні професійні таланти; б) надати здобувачам вищої освіти можливість отримати цілісний академічний досвід, і в) підтримати науково-дослідницьку роботу здобувачів вищої освіти. Така міждисциплінарна подія з залученням здобувачів вищої освіти різних напрямів підготовки, як стверджують автори експерименту, стимулює навчально-пізнавальну активність здобувачів вищої освіти і забезпечує мотиви для застосування набутого досвіду у реальному професійному житті. Окрім зазначеного, участь у цій події сприяла творчому мисленню та міждисциплінарному спілкуванню здобувачів вищої освіти з різних спеціальностей/напрямів підготовки, оскільки вони повинні були і планувати, і організовувати, і проводити показ мод разом.

Отже, така система підготовки спрямована на формування універсальних проєктувальних якостей у майбутніх фахівців, серед яких навички самоосвіти займають чільне місце і майбутнього фахівця цілеспрямовано готують до вирішення багатопрофільних професійних проблем завдяки подоланню штучних меж між різними профільними галузями.

Вивчаючи досвід мистецьких закладів вищої освіти Канади ми з'ясували, що більшість закладів освіти продовжують використовувати студійний підхід як стандартизовану парадигму навчальних програм. Зазначений підхід інтерпретується як «рефлексивний проєктувальний практикум», де здобувачі вищої освіти опановують концепції методом спроб і помилок та через безпосереднє спілкування зі своїми вчителями-

наставниками [252]. Під час роботи у студії здобувачам вищої освіти може також пропонуватися виконати роль короткотермінового експерта в галузях, що не входять до їхньої компетенції і включають широкий спектр дисциплін, як-от: інженерія, програмування, образотворче мистецтво, психологія, маркетинг та багато інших, а потім запропонувати рішення для змодельованої навчальної дизайнерської проблеми, застосувавши власні творчі та технічні навички. За такої системи, оскільки здобувачі вищої освіти не володіють глибокими знаннями з інших дисциплін, багато проблемних питань залишаються непоміченими, невирішеними та беззаперечними, що нівелює роль студії як місця для інновацій, несподіваних позитивних результатів та можливості мислити за межами навчальної дисципліни, яка ними вивчається. Деякі викладачі дизайну намагаються впровадити міждисциплінарний підхід у їх студійні заняття, але їм усе ще бракує підготовки у певних галузях, таких, як поведінкова психологія, технології, науковий метод, експериментальний дизайн та бізнес [236].

Сучасна професійна підготовка дизайнерів одягу в закладах вищої освіти європейських країн характеризується перенесенням фокусу з проєктного моделювання на аналіз, рефлексію цілей, методів, прийомів, засобів і критеріїв проєктної творчості, домінування гносеологічного потенціалу проєктного мислення [189; 117].

Цікавим для нашого дослідження виявився досвід застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти Амстердамського інституту моди [240], який пропонує нову програму підготовки майбутніх дизайнерів одягу, що відображає нове бачення освіти у галузі моди та дизайну одягу. Програма базується на використанні концепції навчання на основі реальності й означає, що проєкти здобувачів вищої освіти вирішують справжні проблеми галузі та потреби ринку. Ключовими основами освітньої програми проголошуються інновації та технології, у якій навчання відбувається за допомогою програми «Гіперкрафт» (“Hypercraft”). У цьому курсі здобувачі вищої освіти з усіх

напрямів підготовки вивчають 3D візуальне прототипування та віртуальну реальність. Така система професійної підготовки дизайнерів одягу є міждисциплінарною (полідисциплінарною), оскільки спрямована на налагодження взаємодії між відділами, викладачами та університетами, мотивує здобувачів вищої освіти до самоосвіти і дає поштовх подальшим інноваціям. Заклад освіти також пишається новою дворічною магістерською програмою «Fashion Enterprise Creation», яка є першою магістерською програмою з багатооборотного підприємництва у галузі дизайну одягу (*англ.* – *circular fashion entrepreneurship*). На мікрорівні мова йде про те, щоб навчити майбутніх дизайнерів одягу починати та вести свій власний бізнес. На макрорівні – про попереднє вивчення попиту та запитів споживачів з метою розробки нових та інноваційних бізнес-моделей для малих та середніх підприємств у галузі моди та дизайну одягу [240].

Реалістичність навчальних fashion-design проєктів, практична спрямованість професійної підготовки є обов'язковими умовами дизайн-освіти у сучасній Великобританії, яка є одним із лідерів у галузі [205]. У таких навчальних центрах, як: Central Saint Martins (Університет моди, дизайну та мистецтв) [218], Університет Кінгстона (Kingston University) [216] значної уваги у програмах професійної підготовки майбутніх дизайнерів приділяється розвитку у них когнітивних умінь, критичного мислення, рефлексивних умінь, умінь цілепокладання, планування власної діяльності та проєктного мислення, прийняття рішення, тобто ключових складових самоосвітньої діяльності, що досягається завдяки роботі здобувачів вищої освіти над певними розділами їх портфоліо, участі у групах професійної підтримки, написанню творчих звітів тощо.

Отримання актуальних знань і дійсно корисних практичних навичок, підготовка власних проєктів, можливість співпраці з кращими дизайнерами одягу зі всього світу, проходження стажування в одній із відомих компаній, а також участь у важливих заходах fashion-індустрії – це пропозиція закладів освіти у сфері дизайну і моди в Італії, розташованих у Флоренції, Мілані,

Римі та Урбіно (Polimoda [217], Milano Fashion Institute [231]). Головними очікуваними результатами фахової підготовки з дизайну одягу визначені: творча особистість, яка здатна використовувати сучасні технології, збирати і аналізувати інформацію, релевантно застосовувати знання і вміння з різних сфер з метою вирішення дизайн-проблеми.

Освітній процес повністю спрямований на забезпечення формування готовності випускників до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу. Під час навчання здобувачі вищої освіти виконують полідисциплінарні проєкти для таких компаній міжнародного рівня, як: LVMH, Moschino, Pandora, Burberry, Kenzo, Gucci, Disney, Rolling Stone Magazine, IKEA, Mercedes-Benz, Maserati, Teatro alla Scala, Condé Nast, Opéra National de Paris, La Biennale di Venezia та інших. Система навчання навчає здобувача вищої освіти критично оцінювати свою роботу, самонавчатися і саморозвиватися [173].

Вивчаючи досвід професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу мистецьких закладів вищої освіти в країнах Азії, ми звернулися до практики університету Bunka Gakuen, Японія [205]. Університет пропонує магістерську програму під назвою «Зосередженість глобальної моди» (The Global Fashion Concentration), яка базується на використанні найсучасніших інструментів та дослідницьких засобів, доступних в університеті. Програма складається із значної кількості трансдисциплінарних предметів, пов'язаних з одягом та модою і очолюється визнаними експертами у галузі [210; 244].

Серед лідерів освіти у галузі моди та дизайну одягу, згідно рейтингам, виявився Коледж Shenkar, Ізраїль (Shenkar College of Engineering, Design and Art), який пропонує здобувачам вищої освіти міждисциплінарні курси з дизайну одягу у поєднанні з бізнесом у сфері моди [214].

Вивчаючи засади професійної підготовки майбутніх дизайнерів, й дизайнерів одягу у тому ж числі, у закладах вищої освіти Республіки Казахстан [69] ми виявили її спрямованість, головним чином, на розвиток художніх та технологічних умінь здобувачів вищої освіти [118], у той час

коли формування у них навичок самокерування, саморозвитку, самоаналізу вважаються другорядними. Здобувачів вищої освіти, через запровадження певних спецкурсів з особливостей інтелектуальної діяльності дизайнерів, майстер-класів та творчих студій, спрямовують на оволодіння системою таких когнітивних умінь та навичок, які забезпечать автономію у надбанні нових дизайнерських знань та умінь, необхідних для здійснення професійної діяльності [241]. Такий стан речей спонукає до висновку, що до реалізації дизайнерської професійної підготовки у закладах вищої освіти Республіки Казахстан застосовують консервативні підходи.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти дозволив нам з'ясувати, що: *по-перше*, розвиток критичного мислення здобувачів вищої освіти, когнітивних здатностей, активізація дивергентного мислення, мотивація до самовдосконалення, «робота з інтуїцією» є домінуючими; *по-друге*, дизайн-освіта, й дизайн одягу також, на пострадянському просторі не має суттєвих відмінностей від освіти такого напрямку в Україні; *по-третє*, чітко простежується світовий тренд «бізнесфікації» («businessfication») *fashion*-освіти. Переважаюча кількість програм фахової підготовки майбутніх дизайнерів одягу є міждисциплінарними і ця міждисциплінарність виходить за рамки певної програми, кафедри, інституту, країни (зокрема, у США, Канаді, Європі, Ізраїлі та Японії), й вони є спрямованими на залучення здобувачів вищої освіти до виконання реальних проєктів, і частина програм спонукає та навчає здобувачів вищої освіти веденню власного бізнесу. Закордонна система підготовки дизайнера одягу є зорієнтованою на формування нового типу фахівця, готового до самоосвіти та саморозвитку, а не лише виконання посадових функцій.

Вищевикладений аналіз створив підґрунтя для розгляду сучасного стану реалізації завдання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах

вищої освіти.

1.4 Сучасний стан реалізації завдання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти

Щоб дослідити сучасний стан реалізації завдання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти ми визначили нашими завданнями вивчити державні нормативні документи, що регламентують зміст освіти для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)» (щоб виокремити вектор державної освітньої політики щодо очікуваного результату фахової підготовки цільових фахівців), навчальні плани та програми за зазначеною спеціальністю (щоб виявити навчально-методичний ресурс, який застосовують заклади вищої освіти) та практичний досвід українських мистецьких закладів вищої освіти, які забезпечують професійну підготовку фахівців за досліджуваною спеціальністю (щоб зрозуміти яким чином закладам вищої освіти вдається вийти за рамки встановленого державою регламенту).

Відповідно до Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (ступінь вищої освіти – Бакалавр) (13.12.2018 р. № 1391), цілями навчання визначено «формування фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов та передбачають застосування певних теорій та методів дизайну» [153], а для ступеня вищої освіти – Магістр, (Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2018 р. № 1433) – вищезазначені цілі доповнені: «проведення наукових

і проєктних досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог» [152].

Серед переліку загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК) випускника (ступінь вищої освіти – Бакалавр) знаходимо такі, як (узагальнено): **ЗК**: декларативні (професійні), соціокультурні й міжкультурні знання, вміння й навички, (україномовні й іншомовні) комунікативні компетенції; **СК** (узагальнено): художньо-прикладні компетенції (зображення об'єктів навколишнього середовища і постатей людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису, проєктування, моделювання, формоутворення, композиційна побудова, робота з відповідними матеріалами, застосування спеціальних технік та технологій, володіння підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності). Проте НЕ знаходимо компетенції (здатності) щодо організації й застосування засобів навчання для самоосвіти.

До переліку загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК) випускника (ступінь вищої освіти – Магістр) включені такі, як: **ЗК**: когнітивні (перцептивні), аналітичні та евристичні і менеджерські вміння й навички, здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, соціокультурні й міжкультурні компетенції; **СК**: концептуальне проєктування, проєктний аналіз, захист інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну, інтегровані підходи до фахової підготовки, художньо-прикладні компетенції, підприємницькі компетенції, здатності до наукової діяльності. Проте знову НЕ знаходимо безпосередньо компетенції, які забезпечать реалізацію освіти упродовж життя.

Зважаючи на вищезазначене, констатуємо, що державна політики щодо професійної підготовки дизайнерів, й зокрема дизайнерів одягу, спрямована на реалізацію нової моделі фахівця з високим потенціалом проєктного мислення, згідно з якою майбутній фахівець має бути гнучким до трендів у дизайн-культурі, готовим до аналізу, рефлексії цілей, підходів, технік, інструментів, критеріїв проєктної творчості. Проте, якщо можливо

стверджувати, реалізація концепції освіти упродовж життя у Стандарті викладено досить завуальовано. Окрім цього, зміст та цілі Стандарту демонструють намагання Міністерства освіти і науки України привести стандарти і якість (критерії якості) професійної підготовки майбутніх дизайнерів до європейських вимог.

У рамках даного дослідження нами були вивчені навчальні плани (робочі плани) та програми за зазначеною спеціальністю семи профільних кафедр мистецьких закладів вищої освіти, зокрема таких, як: кафедри дизайну костюма факультету дизайну *Львівської національної академії мистецтв*, кафедри дизайну тканин та одягу факультету дизайну середовища *Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, кафедри художнього текстилю та моделювання костюма факультету декоративно-прикладного мистецтва *Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука*, кафедри мистецтва та дизайну костюма факультету дизайну та кафедри технології та конструювання швейних виробів факультету індустрії моди *Київського національного університету технологій та дизайну*, кафедри дизайну факультету комп'ютеризованих технологій машинобудування і дизайну *Черкаського державного технологічного університету*, кафедри дизайну факультету мистецтв *Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»*. Нами проаналізовано анотації, завдання програм навчальних дисциплін, вимоги до знань і вмінь або компетенцій здобувачів вищої освіти за результатами їх навчання, щоб з'ясувати як у них реалізується міждисциплінарний підхід для забезпечення формування компетенцій освіти упродовж життя (самоосвіти). Нами виявлені окремі дисципліни професійної та практичної підготовки, які базуються на міждисциплінарному підході і застосовують його до організації процесу навчання, формування уміння, як-то: цілепокладання (вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми) і досягнення поставленої мети, але безпосереднього спрямування програм навчальних дисциплін професійної та

практичної підготовки майбутніх дизайнерів одягу на формування у них компетенцій самоосвіти нами не виявлено.

Представимо консолідований огляд наявності у змісті програм навчальних дисциплін (загальної підготовки, професійної та практичної підготовки) (ступінь вищої освіти – Бакалавр+Магістр) актуалізованого спрямування на формування компетенцій самоосвіти та міждисциплінарності (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Наявність у змісті програм навчальних дисциплін для бакалаврів й магістрів спеціальності 022 «Дизайн» актуалізованого спрямування на формування компетенцій самоосвіти та міждисциплінарності

№	МЗВО	Назва дисципліни												
		Дисципліни загальної підготовки								Дисципліни професійної та практичної підготовки				
		Філософія	Культурологія	Соціологія	Психологія	Українська етнологія	Екологія	Основи педагогіки	Методологія та організація наукових досліджень	Історія мистецтв	Комп'ютерні технології в дизайні	Менеджмент у дизайні	Історія дизайну	Міжнародні стратегії комунікації
1	Львівська національна академія мистецтв	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	-/?	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+
2	Харківська державна академія дизайну і мистецтв	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	-/?	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+

Продовження табл. 1.3

3	Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	-/?	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+
4	Київський національний університет технологій та дизайну	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	-/?	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+
5	Черкаський державний технологічний університет	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	-/?	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+
6	Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв».	-/-	-/-	-/-	-/-	-/?	-/?	-/-	—	-/+	?/+	?/+	?/+	?/+

Отже, як видно з таблиці, дисципліни загальної підготовки є монодисциплінарними і вони націлені, головним чином, на трансляцію інформації, а не на формування навичок самоосвіти. Формат викладання дисциплін професійної та практичної підготовки є міждисциплінарним, проте чи сприяє їх вивчення формуванню у здобувачів вищої освіти компетенцій самоосвіти залишається дискусійним.

Розглянемо досвід **позапрограмного** застосування міждисциплінарних моделей до професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу, і до формування їх готовності до здійснення самоосвіти як складової фахової підготовки, у мистецьких закладах вищої освіти. Цікавим для нашого

дослідження виявився окремий досвід закладів вищої освіти України, зокрема: кафедри дизайну костюма факультету дизайну *Львівської національної академії мистецтв*, кафедри дизайну тканин та одягу факультету дизайну середовища *Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, кафедри художнього текстилю та моделювання костюма факультету декоративно-прикладного мистецтва *Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука*, кафедри мистецтва та дизайну костюма факультету дизайну та кафедри технології та конструювання швейних виробів факультету індустрії моди *Київського національного університету технологій та дизайну*, кафедри дизайну факультету комп'ютеризованих технологій машинобудування і дизайну *Черкаського державного технологічного університету*.

Розглянемо декілька зразків застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у рамках фахової підготовки в окремих вітчизняних закладах вищої мистецької освіти.

Ультрасучасним, ілюстративним і перспективним, на наш погляд, прикладом реалізації міждисциплінарного підходу трансдисциплінарного (transdisciplinary) виду у професійній підготовці майбутніх дизайнерів, й дизайнерів одягу також, на інституційному рівні у мистецьких закладах вищої освіти є грантова програма Creative Spark (2018), в рамках якої Львівська національна академія мистецтв розпочала співпрацю з Cardiff School of Art & Design спільно з агенцією економічного розвитку PPV Knowledge Networks, спрямовану на розвиток не тільки професійних навичок (й самоосвіти у тому числі) та творчого кредо, а й підприємницьких навичок здобувачів вищої освіти та креативної економіки [131]. Проєкт робить акцент на зв'язку бізнесу і освіти, він залучає здобувачів вищої освіти до виконання завдань на запит ринку, тобто виконавши дослідження та аналітику ринку дизайну загалом. Окрім цього, здобувачі вищої освіти залучаються до навчання креативному підприємництву через безкоштовні онлайн-курси з

підприємництва, участь у пітчінгу бізнес-ідей тощо. Українська сторона проєкту має бажання створити дизайнерський кластер, щоб розвивати дизайнерський та суміжні бізнеси, покладає велику надію на те, що проєкт дасть старт учасникам у створенні власного бізнесу в креативних індустріях після закінчення академії, що, власне, і формує практичну цінність цього проєкту [131].

Даний проєкт виглядає як спроба адаптувати підходи бізнес-освіти до мистецької (дизайнерської) і демонструє ознаки використання бізнес-симуляцій (бізнес-інкубаторів). Симуляція, з огляду на необхідність забезпечення здобувачів вищої освіти навичками адаптації до вимог ринку праці, є одною із найбільш вдалих міждисциплінарних моделей, для якої, між іншим, формування готовності до самоосвіти є пріоритетною метою, оскільки вона (модель) орієнтує здобувача вищої освіти на активний підхід до набуття знань, сприяє формуванню самостійності та особистої активності. Така форма організації освітньої діяльності ще цінна й тому, що надає можливість здобувачам вищої освіти впорядкувати їх фахові знання, навчити майбутніх дизайнерів одягу комерціалізувати їх творчу діяльність, готує їх до прийняття у майбутній діяльності швидких та вмотивованих рішень, сприяє формуванню навичок стратегічного мислення й планування, розвиває уміння працювати в команді тощо. Окрім цього, здобувачі вищої освіти мають змогу спробувати себе у різних ролях – від виконавця проєкту до керівника (дизайнерської агенції, агенції моди), президента компанії у сфері дизайну одягу, дослідити систему роботи підприємства чи виробництва тощо.

Ще одним, досить типовим на нашу думку, прикладом застосування міждисциплінарного підходу (мультидисциплінарний (multidisciplinary) вид) до фахової підготовки майбутніх дизайнерів, й дизайнерів одягу також, у мистецьких закладах вищої освіти можливо є творчі чи навчально-творчі майстерні. У тій чи іншій формі вони функціонують в усіх вищезгаданих закладах вищої мистецької освіти. Така ситуація виглядає логічною, оскільки залучення здобувачів мистецького закладу вищої освіти до творчої діяльності

дозволяє інтегрувати змістовий компонент освіти – у випадку дизайнерів одягу це такі фахові дисципліни, як: «Основи конструювання та моделювання одягу», «Технологія обробки деталей одягу», «Дизайн аксесуарів», «Народні ремесла в декорі костюма» тощо – із практичною складовою майбутньої фахової діяльності дизайнера одягу (дисципліни: «Технологія виготовлення одягу», «Макетування», «Проектування одягу», «Комп'ютерне проектування» тощо), що сформує у них потреби в постійній самоосвіті, надасть стимули до самостійної творчої і навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, до розвитку їх творчих інтересів, до наполегливого виконання творчих завдань. Навчально-творча майстерня – це зразок максимального занурення у реальний досвід, можливість пройти шлях «проб і помилок», сформувати саморефлексію [143].

На формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу мультидисциплінарного (multidisciplinary) виду й на здобуття ними практичного досвіду проектно-виробничої діяльності спрямований курс «Виконання роботи в матеріалі», який читається викладачами кафедри художнього моделювання костюма у Київському національному університеті технологій та дизайну.

Курс інтегрує такі фахово-орієнтовані теоретичні та прикладні дисципліни, як: «Індустрія моди», «Модні тренди», «Проектування костюма та іміджелогія», «Основи формоутворення та проектування», «Основи композиції та кольорознавство», «Основи проектування і виготовлення аксесуарів», «Комплексне дизайн-проектування (за видами дизайну)», «Проектна графіка костюма та фірмовий стиль», «Сучасні технології дизайн-діяльності (за видами діяльності)», «Прикладна графіка», «Комп'ютерний дизайн виробів» тощо й охоплює переважну кількість видів діяльності дизайнера одягу – починаючи з задуму до виготовлення кінцевого виробу.

Логіка програми дисципліни будується на поступовому ускладненні творчих та конструктивно-технологічних завдань, а результативність виконання проєкту залежить від певним чином організованої співпраці

педагога та здобувача вищої освіти, в основі якої лежить автономна творча робота майбутнього дизайнера одягу, супроводжувана експертом-викладачем. Алгоритм проекту включає декілька етапів: 1) формування проєктного завдання (задум), 2) формоутворення (візуалізація), 3) втілення проєкту в матеріалі (реалізація) та 4) презентація. Графічно цей алгоритм, який складає каркас міждисциплінарної моделі, представлено у таблиці 1.4.

На певних етапах виконання навчального проєкту в рамках курсу «Виконання роботи в матеріалі» застосовуються різноманітні методи взаємодії викладач–здобувач вищої освіти та супроводу, активації творчого мислення, формування готовності до самоосвіти, а саме: ознайомлення із зразками проєктів, виконаними раніше, метод фантазування, метод аналогій, метод мозкового штурму тощо, що допомагає залучити й відпрацювати здобувачеві вищої освіти необхідні дії і прийоми, зробити перші кроки у загальному осягненні дизайнерської культури й опануванні дизайнерської професії. Так, наприклад, по завершенню першого етапу, де здобувачам вищої освіти пропонується презентувати свою концепцію виробу у форматі «Експрес побачення» за три хвилини. Такий підхід допомагає здобувачам вищої освіти не лише сформулювати концепцію, а й знайти партнера для подальшої групової роботи. Перевага цього підходу полягає в тому, що здобувачі вищої освіти мають можливість уточнити своє бачення результату, і до кінця гри сформувати чітке уявлення про те, що він або вона хоче зробити. Окрім цього, у зазначеному курсі майбутній дизайнер одягу може отримати досвід використання не лише матеріального забезпечення освітнього процесу, але й програмно-апаратних засобів та пристроїв, що функціонують на базі мікропроцесорної, розрахункової техніки, сучасних засобів і систем обробки та обміну інформацією, які використовуються фахівцями з дизайну одягу для збору, накопичення, збереження, обробки та передачі інформації.

Таблиця 1.4

Міждисциплінарна модель, втілена у алгоритм проєкту

Етап проєкту	Зміст роботи	Дисципліни, що формують міждисциплінарну модель
1. Формування проєктного завдання (задум)	продукування ідеї, передпроєктне дослідження (тенденції моди, призначення, асортимент), проєктна концепція (самостійний вибір об'єкта, споживач, функція, матеріал, спосіб виготовлення).	«Індустрія моди», «Модні тренди», «Проєктування костюма та іміджелогія», «Основи формоутворення та проєктування», «Основи маркетингу», «Підприємництво та комерційна діяльність».
2. Формоутворення (візуалізація)	концепція, методи і прийоми формоутворення, дизайн-форма (композиція, антропометрична інформація, конструкція чи макет).	«Прикладна графіка», «Комп'ютерний дизайн виробів», «Сучасні технології дизайн-діяльності (за видами діяльності)», «Основи формоутворення та проєктування».
3. Втілення проєкту в матеріалі (реалізація)	вибір матеріалів, технічні та технологічні засоби, прототип моделі	«Прикладна графіка», «Комп'ютерний дизайн виробів», «Основи формоутворення та проєктування».
4. Презентація	перфоманс, дефіле, реклама, підготовка до масового виробництва та продажу.	«Основи маркетингу», «Підприємництво та комерційна діяльність», «Основи публічного мовлення», «Психологія реклами».

Отже, опанувавши такий курс, майбутні дизайнери одягу починають по-іншому розуміти функції і роль дизайнера, роблячи висновок, що проєктування одягу наразі пов'язане переважно з поліпшенням

функціонально-конструктивної структури кінцевого виробу, його споживчою цінністю і маркетингом, а ніж естетикою самого предмету одягу, тобто бути готовим до автономного вирішення задач художнього, технологічного, конструктивного, психологічного та економічного характеру у їх майбутній фаховій діяльності.

У процесі проведення нашого дослідження ми також знаходили згадки про проведення подібного заходу у Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури, Харківській державній академії дизайну і мистецтв, Черкаському державному технологічному університеті, Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука [172].

Таким чином, попри той факт, що в зарубіжних мистецьких закладах освіти міждисциплінарні програми спрямовані на формування самодостатнього й готового до подальшого фахового саморозвитку фахівця, для українських закладів вищої освіти їх впровадження має переважно апробаційний чи ситуативний характер.

Тому саме комплексне наукове дослідження, спрямоване на вивчення особливостей формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти набуває особливої значущості як для педагогічної теорії, так і освітньої практики.

Висновки до розділу 1

1. Проведене нами студіювання досвіду застосування міждисциплінарних моделей до формування готовності майбутніх фахівців до здійснення самоосвіти з дизайну одягу в МЗВО дозволило нам визначити певні тренди, з якими міждисциплінарний підхід пов'язаний, це: інтеграція науки з виробництвом, диверсифікація, неперервність освіти і комп'ютеризація. Ми також дійшли висновку, що міждисциплінарний підхід у будь-якому його виді консолідує фахові знання та навички майбутнього

фахівця, формує його/її готовність до професійної самоосвіти, акселерує мотивацію до самовдосконалення й підвищує упевненість здобувача вищої освіти. Проте не всі міждисциплінарні моделі відповідають соціально-економічним реаліям та вимогам ринку праці, зокрема й у сфері дизайну одягу. Найбільш перспективною, на наш погляд, міждисциплінарною моделлю є проєкт з креативного підприємництва (досвід Львівської національної академії мистецтв), як різновид симуляцій (бізнес-інкубаторів). Наша упевненість ґрунтується на тому, що *фріланс* швидкими темпами стає домінуючою формою трудової зайнятості дизайнерів, й дизайнерів одягу у тому ж числі.

2. Нами окреслено розуміння **міждисциплінарного підходу** як *конвергенції синергетичної та інтегральної навчальних моделей, мета яких забезпечення здобувача освіти вміннями й навичками самостійно реалізувати ті чи інші життєві цілі та творчо самостверджуватися у різних сферах його/її майбутньої професійної діяльності* – трактування, яким ми будемо послуговуватися у рамках даного дослідження. Отже, *міждисциплінарний підхід*, на наш погляд, є оптимальним для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, оскільки спрямований на стимулювання професійної мотивації, творчого потенціалу, особистісних ресурсів майбутнього фахівця для його/її успішної професійної соціалізації; й розуміння феномену **професійного мислення** (майбутнього) дизайнера як *клієнт-орієнтованої проєктної діяльності, яка поєднує логіку, інтуїцію, мистецтво, комерцію і науку*. А **структура професійного мислення** (майбутнього) дизайнера нами розглядається як *динамічна спіраль циклів, які є послідовністю самодостатніх, самокомпенсаційних і самовдоскональних мікропроцесів, спрямованих на інтуїтивно-художнє і критично-логічне осмислення та реалізацію дизайнерського завдання*.

3. Проведений аналіз зарубіжного досвіду застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО дозволив нам з'ясувати, що:

розвиток критичного мислення здобувачів вищої освіти, когнітивних здатностей, активізація дивергентного мислення, мотивація до самовдосконалення, «робота з інтуїцією» є домінуючими; чітко простежується світовий тренд «бізнесфікації» («businessfication») *fashion*-освіти. Переважаюча кількість програм фахової підготовки майбутніх дизайнерів одягу є міждисциплінарними і ця міждисциплінарність виходить за рамки певної програми, кафедри інституту, країни (зокрема, у США, Європі, Ізраїлі та Японії), й вони є спрямованими на залучення здобувачів вищої освіти до виконання реальних проєктів, і частина програм спонукає та навчає веденню власного бізнесу. Закордонна система підготовки дизайнера одягу є зорієнтованою на формування нового типу фахівця, готового до самоосвіти та саморозвитку, а не лише виконання посадових функцій.

4. З'ясовано, що дисципліни загальної підготовки є монодисциплінарними і вони націлені, головним чином, на трансляцію інформації, а не на формування навичок самоосвіти. Формат викладання дисциплін професійної та практичної підготовки є міждисциплінарним, проте чи сприяє їх вивчення формуванню у здобувачів вищої освіти компетенцій самоосвіти залишається дискусійним.

Попри той факт, що в зарубіжних мистецьких закладах освіти міждисциплінарні програми спрямовані на формування самодостатнього й готового до подальшого професійного саморозвитку фахівця, для українських закладів вищої освіти їх впровадження має переважно апробаційний чи ситуативний характер. Тому саме комплексне наукове дослідження, спрямоване на вивчення особливостей формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО набуває особливої значущості як для педагогічної теорії, так і освітньої практики.

Подальші дослідження у даному напрямі можуть стосуватися розроблення і апробації міждисциплінарної моделі (можливо, міжінституційної моделі) на базі проєкту з креативного підприємництва з

огляду на її оптимальність для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Результати дослідження, які представлені у першому розділі дисертації, відображено у публікаціях:

1. Тригуб О. Л. Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти. *Мистецтвознавчі студії* : науковий збірник факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф. «Молодь, освіта, наука та мистецтво»), Умань, 21-22 листопада 2019 р. Умань : АЛМІ, 2019. Вип. 12. С. 178-184.
2. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 2, № 12. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.12>
3. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: зарубіжний досвід. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VI Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 29-30 жовтня 2020 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 111-114.
4. Тригуб О. Актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України: теоретичні та прикладні аспекти. *Молодь і ринок*. 2020. №1 (180). С. 159-165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.196216>
5. Chyrchuk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinskyu Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching arts and crafts. *Laplace em Revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173D1683p.1-7>

6. Tryhub O., Bilianska M., Shuliak S., Mandra A. Interdisciplinarity as a Modern Global Trend of Professional Training of Higher Education Graduates in the Field of Culture and Art. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. № 14/01-XL. P. 137-143. DOI: <https://doi.org/10.33543/j.140140.137143>

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1 Зміст та структура готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Одним із основних завдань модернізації системи вищої професійної освіти є підготовка професійно компетентних та самостійних фахівців, здатних адаптуватися в складних соціокультурних умовах. У світлі сучасних вимог до випускника, які складаються під впливом ситуації на ринку праці, проблема формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти стає особливо актуальною. Традиційний погляд на зміст навчання, його роль і місце у підготовці майбутніх дизайнерів одягу потребують суттєвої переоцінки та уточнення. Нині вища художня освіта повинна орієнтуватись на особистість з розвиненим творчим мисленням, здібну до самозміни, самовдосконалення та саморозвитку. Однак, насправді, більшість здобувачів вищої освіти не вміють правильно організовувати власний саморозвиток та самоосвіту.

Особливості та ефективність професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу залежать від відповідності змісту освіти запитам професійної сфери і потребам суспільства. Як зазначає В. Косюк, сучасні світові заклади дизайн-освіти активно орієнтуються як на мистецькі, так і на комерційні, маркетингові цілі, пристосування та адаптацію здобувачів вищої освіти до умов ринку праці, соціальних вимог [93, с. 79]. Важливим є визначення основних вимог щодо змісту та структури готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти з урахуванням запитів суспільства.

У численних науково-педагогічних дослідженнях та в методичній літературі зустрічаються різні підходи до визначення готовності фахівців

педагога до професійної діяльності в її різних варіантах. З позиції значної кількості науковців *«готовність»* є інтегральною педагогічною дефініцією і формується в системі суспільно корисної діяльності [190, с. 10]. Здійснений аналіз численних досліджень показав, що в науці немає однозначної позиції щодо визначення дефініції *«професійна готовність»*, існує значна кількість різних підходів до проблеми професійної готовності і обговорюються різноманітні її аспекти.

Так, варто виокремити кілька основних підходів до визначення сутності поняття *«професійна готовність»*: функціональний і особистісний підходи, теорії діяльності (залученість в діяльність) і професійної освіти. Якщо у межах *функціонального підходу* дослідники розглядають професійну готовність як особливий психологічний стан [50, с. 68], то у межах особистісного – як систему властивостей і станів особистості, а також індивідуально-особистісних якостей [57, с. 382]. Згідно з теорією діяльності для досягнення професійної готовності майбутній фахівець повинен володіти професійними функціями і сукупністю ставлень до діяльності [72, с. 144]. Відтак, готовність до професійної діяльності визначається сукупністю професійно зумовлених вимог, які відображають психологічну, психофізіологічну і фізичну готовність до діяльності, а також науково-теоретичну і практичну.

Готовність є фундаментальною умовою успішного виконання будь-якої діяльності. Вона полягає в збереженні емоційно-позитивного фону, уваги, пам'яті, сприяє здійсненню швидких раціональних дій. Готовність, тим самим, сприяє швидкому і правильному використанню знань, досвіду, особистісних якостей, забезпечує їхній контроль, перебудову діяльності у вияві перешкод.

Як доцільно зазначає С. Алексєєва, готовність майбутніх дизайнерів до професійної діяльності є передумовою їхньої ефективної діяльності та охоплює різного роду установки на усвідомлення дизайнерських завдань, моделі імовірної поведінки дизайнера, знання специфічних способів

діяльності, оцінку власних можливостей відповідно до майбутніх труднощів тощо [3, с. 21]. Тобто готовність до професійної діяльності передбачає:

- 1) персоніфікований результат освітньої програми в багаторівневій освіті в художніх закладах вищої освіти;
- 2) здатність і вміння суб'єкта виконувати певний вид професійної дизайнерської діяльності.

Підтримуємо ідею Л. Саприкіної про те, що професійна готовність до діяльності є результатом спеціальної підготовки, що охоплює: сукупність фахових знань, розвиток основних психічних функцій, професійну спрямованість освіти, виховання і самовиховання, професійне самовизначення [143]. З огляду на це, готовність до будь-якої професійної діяльності охоплює такі особистісні якості: позитивне ставлення до професійної діяльності; наявність сприятливих психічних станів для виконання професійної діяльності; значний запас знань, умінь і навичок щодо здійснення основних професійних функцій.

Відтак, у мистецьких закладах вищої освіти закладається база необхідних знань для реалізації професійної діяльності, яка в подальшому повинна вдосконалюватися. У таких умовах формування готовності до самоосвіти в навчанні стає особливо актуальним у підготовці майбутніх дизайнерів одягу, оскільки дає змогу їм самостійно компенсувати недостатність знань, необхідних для професійного зростання [136, с. 43]. Готовність до вирішення різного роду дизайнерських завдань вимагає від майбутніх дизайнерів одягу наявності прагнення до самовдосконалення, вияву самостійних дій в мінливих умовах, здатності до систематичного самостійного освоєння матеріалів навчання. Тому успіх самоосвіти безпосередньо залежить від таких чинників усвідомлення майбутніми дизайнерами одягу необхідності набуття додаткових знань:

- 1) умінь планувати і передбачати послідовні кроки в пошуку відповідей на виникаючі запитання;
- 2) вміння здійснювати відбір з раніше засвоєних знань, актуалізувати їх

і співвідносити з вирішуваною проблемою;

3) бажання знайти відповіді на питання, необхідність пізнання нового; створення умов для реалізації потреби в самоосвіті.

З нашої позиції, розвиток умінь і навичок самоосвітньої діяльності визначає *готовність до самоосвіти*, сприйняття змін, що виникають в світі нових дизайнерських знань [170]. Загалом готовність до самоосвіти, як доцільно зазначає Є. Антонович, формується в межах спеціальної технології організації самостійної навчальної діяльності і означає здатність виявляти прогалини у власних знаннях й уміннях, формулювати запит на інформацію, оцінювати необхідність тієї або іншої інформації для власної діяльності, здійснювати інформаційний пошук з використанням різних засобів, отримувати інформацію з джерел різних видів, представлених на різноманітних носіях [6, с. 208].

У процесі дослідження встановлено, що науковці по-різному розуміють поняття готовності до професійної самоосвіти. Зокрема, В. Малінкіна розглядає готовність до професійної самоосвіти як внутрішній настрій на професійну самоосвіту, глибокі знання відповідних дисциплін і теоретичних основ організації самоосвітньої діяльності, потреба у використанні цих знань у вирішенні різних професійних ситуацій, комплекс особистісних характеристик [102, с. 185].

Для готовності до самоосвіти, на думку О. Вітківської, характерна наявність таких превалюючих ознак:

1) готовність до самоосвіти відображається лише за наявності глибокої внутрішньої мотивації;

2) готовність до самоосвіти виявляється лише в самостійній діяльності суб'єкта відповідно до його індивідуальних особливостей, мета процесу самоосвіти – розширення знань в одній або декількох сферах знань і особисте самовдосконалення, засноване на самоконтролі; оволодіння знаннями за власною ініціативою;

3) готовність до самоосвіти є індивідуальною самостійною

пізнавальною діяльністю з оволодіння знаннями [32, с. 19].

У дослідженні Т. Потапчук готовність до самоосвітньої діяльності, самоосвітня компетентність розглядається як фактор соціальної конкурентоздатності випускника: здатність одержання якісної вищої освіти, здобуття професії, кваліфікації, а також перекваліфікації у разі потреби [128, с. 139].

Готовність до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу, на думку С. Захарової, ґрунтується на досвіді самоосвітньої діяльності, прагненні здобувача вищої освіти розширити власний освітній потенціал, підвищити конкурентоспроможність на ринку праці. Тому роль мистецьких закладів вищої освіти у формуванні ціннісного ставлення випускників до самостійної діяльності, в усвідомленні особливої значущості готовності до самоосвіти для безперервного професійно-особистісного розвитку багаторазово зростає [75, с. 87].

Таким чином, формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти конкретизується такими завданнями: врахування індивідуальних якостей особистості майбутніх дизайнерів одягу; формування позитивного і зацікавленого ставлення до самоосвіти та самовдосконалення; формування у майбутніх дизайнерів одягу адекватної самооцінки сформованості готовності до самоосвітньої діяльності, власних здібностей, бачення перспектив для реалізації індивідуальних можливостей особистості в професійній самореалізації; формування здатності до самостійного застосування осмислених знань, переконань і принципів діяльності.

Розглядаючи освіту в системі факторів професійного самовизначення, О. Джура трактує готовність до самоосвіти як сукупність різних компонентів: мотиваційно-цільового, змістовно-операційного, технологічного та оцінювально-рефлексивного, які характеризуються нерівномірністю розвитку і взаємозв'язком, оскільки зміна одного з них є умовою розвитку будь-якого іншого. Так, мотиваційно-цільовий компонент готовності характеризується особистісними і професійними цінностями, процесом постановки цілей, які

спонукають до саморозвитку та самовдосконалення. Змістовно-операційний компонент є системою наукових, знань, умінь і навичок, оволодіння якими сприяє різнобічному розвитку особистості майбутнього фахівця. Технологічний компонент визначає умови впливу на професійний саморозвиток, а оцінювально-рефлексивний містить в собі об'єктивну оцінку, здатність критично оцінювати власні досягнення, результати, вміння проводити саморефлексію в процесі саморозвитку [53].

В якості структурних компонентів готовності особистості до самоосвіти А. Ашеров та В. Логвіненко виокремлюють:

- когнітивний компонент, що охоплює уявлення і поняття щодо сутності, методів і форм самоосвіти, структуру, особливості, умови діяльності;
- мотиваційно-ціннісний компонент як систему цілей, установок, потреб, мотивів самоосвіти;
- діяльнісний компонент, що відображає оволодіння прийомами і операціями самоосвітньої діяльності, способами пошуку, відбору та обробки інформації, необхідної для самовдосконалення;
- рефлексивний компонент, який передбачає самоаналіз ситуації професійного розвитку, самооцінку особистісно-професійних якостей і компетенцій, саморегуляцію процесу їхнього вдосконалення [7].

З урахуванням специфіки самоосвітньої діяльності, в структуру готовності до самоосвіти І. Єременко включає такі компоненти: мотиваційно-смісловий, когнітивний, організаційно-діяльнісний, оцінювально-рефлексивний. Мотиваційно-смісловий компонент передбачає потребу в самоосвіті, визначає позитивне ставлення і інтерес до самоосвітньої діяльності, забезпечує наявність самомотивації й усвідомлення особистої та соціальної значущості самоосвітньої діяльності. Когнітивний компонент має на увазі наявність системи знань (загальноосвітніх, предметних і професійних), умінь і навичок самоосвітньої діяльності, готовності і здатності до безперервної самоосвіти. Організаційно-діяльнісний компонент

відображає володіння знаннями і вміннями планувати, організовувати і регулювати самоосвітній процес, використовувати сучасні методи пізнання, застосовувати результати самоосвітньої діяльності в конкретних ситуаціях дизайнерської діяльності. Рефлексивний компонент окреслює здатність до самоаналізу і самооцінки [137].

Структура готовності до самоосвіти як цінності майбутніх фахівців з дизайну, за твердженням Дж. Вінтертон (J. Winterton) та Ф. Страйгфелов (F. Strigfellow) охоплює потребнісний, когнітивний, вольовий та управлінський компоненти. Ціннісні характеристики окреслених компонентів відображають спрямованість на самоосвітню діяльність як професійно і особистісно значущу: потребнісний (наявність і усвідомлення власних освітніх потреб, що лежать в основі самоосвітньої діяльності); когнітивний (знання способів здійснення самоосвітньої діяльності і ціннісне ставлення до неї як значущої для професійного та особистісного вдосконалення); вольовий (вміння саморегуляції і самоконтролю у здійсненні самоосвітньої діяльності); управлінський (практичні вміння управління самоосвітньою діяльністю) [253, с. 211].

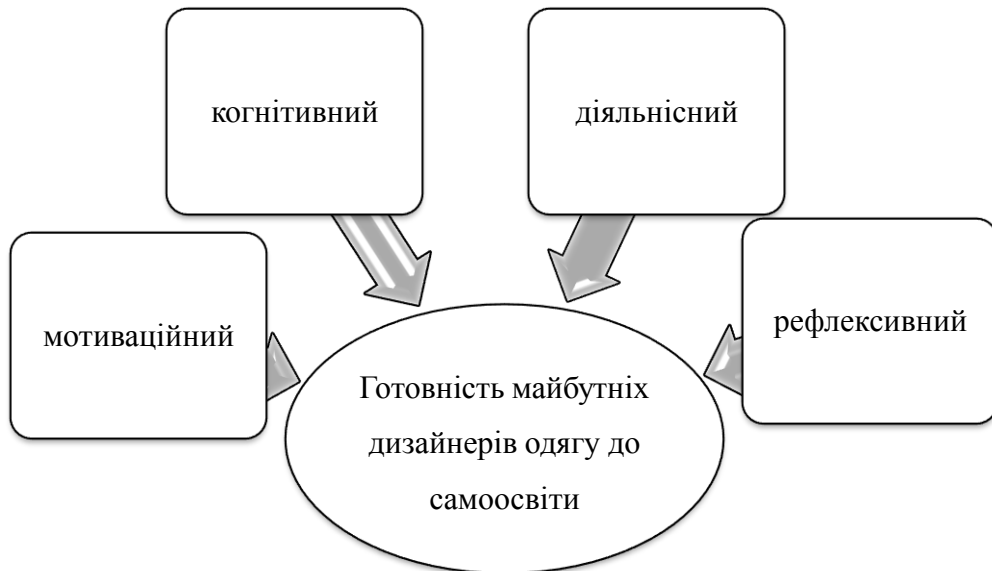
Досить широко трактує структуру готовності до самоосвітньої діяльності І. Мартинюк, яка, на думку науковця, охоплює змістові та функціональні компоненти [105, с. 212]. До змістових компонентів відносяться: загальнокультурна самоосвіта (оволодіння інформацією, що має культурологічну цінність); предметна самоосвіта (вдосконалення знань в предметі спеціалізації); психолого-педагогічна самоосвіта (поглиблене вивчення психолого-педагогічної літератури). Функціональні компоненти: когнітивний (базова культура особистості, наявність достатніх професійних знань і умінь їх застосовувати, які є своєрідним стартовим рівнем самоосвіти); мотиваційний (усвідомлення особистої і суспільної значущості безперервної освіти, професійного вдосконалення і розширення світогляду); процесуальний (розвиток навичок самостійної пізнавальної діяльності та сформованих операцій розумової діяльності); організаційний (наявність

умінь обрати джерела пізнання і форми самоосвіти, планувати власну діяльність і час, організувати саморегуляцію діяльності, самоконтроль і самооцінку); морально-вольовий (допитливість, критичність, працездатність, відповідальність).

Як суттєва складова цілісного поняття «професійна самоосвіта», готовність до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу має такі елементи: особистісний та функціональний, що дозволяють охарактеризувати готовність до самоосвітньої діяльності на випереджаючій основі як особистісне утворення і функціональний стан особистості. Отже, готовність до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу є своєрідним мобілізаційним потенційним станом, що передуює виконанню цієї діяльності. Він заснований на позитивному ставленні до діяльності і усвідомленні власних здібностей до неї. Відповідно, структура готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти характеризується як потенційний багаторівневий стан особистості, що охоплює різного роду компоненти.

Беручи до уваги все вище окреслене, *готовність до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу* розглядатимемо як комплексне особистісне утворення, механізмом якого є розвиток діалектичного мислення, яке дозволяє переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати її, систематизувати і класифікувати для вирішення професійних завдань і оволодіння загальнокультурними і загальнопрофесійними компетенціями.

Таким чином, опираючись на концептуальні підходи до феномену «готовності», за результатами теоретичного дослідження, виконаного на основі аналізу наукових джерел, присвячених вивченню сутності поняття «готовність до самоосвіти», визначаємо структуру готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти як динамічне системне інтегративне утворення, що охоплює такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний (рис. 2.1).

Рис. 2.1 Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Так, *мотиваційний компонент* передбачає формування мотивації у здобувачів вищої освіти до самоосвіти; інтересу до самостійної роботи для самовдосконалення та самореалізації, спрямованості на організацію пізнавальної самоосвіти у майбутній дизайнерській діяльності, усвідомлення самоосвіти як особистісної та професійної цінності. *Когнітивний компонент* готовності до самоосвіти відображає ґрунтовні загальноосвітні, предметні і професійні знання і вміння особистості; здатність до рефлексії, володіння методами наукового пізнання (аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, порівняння тощо). Практичну реалізацію отриманих знань у професійній діяльності забезпечує *діяльнісний компонент*, тобто осмислена система дій, прийомів, методів, спрямована на досягнення цілей самоосвіти, вміння здійснювати розумові дії та операції, вміння особистості працювати з різними джерелами інформації. Цей компонент передбачає розвиток у майбутніх дизайнерів одягу здатності до саморозвитку, самовдосконалення, професійного та особистісного зростання в процес виконання професійних функцій; наявність творчого потенціалу особистості. Результат готовності до

самоосвіти відображає *рефлексивний компонент*, який передбачає самоаналіз, самооцінку самоосвіти, а також визначення майбутніми дизайнерами одягу конкретних шляхів самовдосконалення, які є своєрідною спонукою для подальшої самоосвітньої діяльності.

Зупинимося детальніше на компонентах готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти та їхньому змісті. *Мотиваційний компонент* становить основу готовності до самоосвітньої діяльності. Його зміст передбачає усвідомлення здобувачем вищої освіти соціальної та особистісної значущості неперервної професійної освіти і самоосвіти, позитивне ставлення до самоосвітньої діяльності, наявність потреб та мотивів її здійснення, прийняття особистісного і професійного самовдосконалення, саморозвитку як цінності. Загалом мотиваційний компонент розглядається Л. Оружою як найважливіший в структурі готовності, оскільки самоосвіта носить характер добровільної та особистісно значущої діяльності [114, с. 46]. Основна функція цього компонента – спонукальна, мотивуюча і ціннісно-орієнтована. Відтак, потреби, мотиви, ставлення майбутніх дизайнерів одягу визначаємо найважливішою характеристикою їхньої мотиваційної готовності до самоосвіти – спрямованість особистості на безперервний професійний саморозвиток, самовдосконалення.

Однією з характерних тенденцій сучасної педагогіки є орієнтація на загальнолюдські моральні цінності, звернені до самості особистості, до її потреби діяти самостійно й автономно. На думку В. Моляко, самоосвіта є активною, послідовною і загалом необоротною якісною зміною статусу особистості на основі рефлексивної діяльності [137, с. 41]. І навпаки, С. Алексєєва розглядає самоосвіту як процес самоорганізації, самобудови особистості, який тісно пов'язаний з загальнолюдською культурою і з завданнями розширення власного життєвого досвіду [2, с. 89]. Аналіз позицій цих науковців дозволив нам акцентувати увагу на тому, що самоосвіта майбутніх дизайнерів одягу є духовним удосконаленням особистості, спрямованим на реалізацію ідеалів естетичної культури в творчій

дизайнерській діяльності, в результаті чого виникає новий якісний стан особистості, відбувається зміна її структури в плані самопізнання і самореалізації творчого потенціалу.

Таким чином, мотиваційний компонент є найважливішим в структурі готовності і спрямований на формування позитивного ставлення майбутніх дизайнерів до самоосвіти, потреби в самовдосконаленні. Використання сучасних методів навчання сприяє активізації пізнавальної активності і самостійності. Значну роль відіграє правильно спланована керована самостійна робота, яка спонукає майбутніх дизайнерів одягу до подальшого поглиблення знань, використання електронних засобів навчання, пошуку нових підходів до вирішення нестандартних завдань в сфері дизайну одягу.

Когнітивний компонент. Знання та вміння як одиниці освітнього результату необхідні, але недостатні для того, щоб бути успішним в сучасному інформаційному суспільстві. Для майбутніх дизайнерів одягу як професіоналів у своїй сфері діяльності надзвичайно важливою є не стільки енциклопедична грамотність, скільки здатність застосовувати узагальнені систематизовані знання і вміння на основі міждисциплінарних зв'язків для вирішення конкретних ситуацій і завдань, що виникають в реальній дизайнерській діяльності. Тобто знання є пізнавальною базою готовності до самоосвіти, а результати освіти визнаються значущими за межами системи освіти.

Когнітивний компонент, що охоплює уявлення і поняття щодо суті, методів і форм самоосвіти в умовах дизайнерської діяльності, формується в результаті вивчення здобувачами вищої освіти системи спеціальних дисциплін та спецкурсів. Відтак, когнітивний компонент готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти забезпечує орієнтаційну основу самоосвіти в умовах освітнього процесу мистецьких закладів освіти. Його зміст становлять:

1) знання і уявлення в сфері самоосвіти: система знань і уявлень щодо самоосвіти, її розвитку, впливу на професійну діяльність тощо. Самоосвіта як

вид діяльності має особливі характеристики, зокрема й власну методологію;

2) уявлення щодо еталонних результатів навчально-професійної діяльності, які створюють «систему координат», на якій базуються самооцінка і самоаналіз, що розвиваються в логіці освітнього процесу мистецьких ЗВО;

3) самооцінка й уявлення про себе як суб'єкта навчально-професійної діяльності; вони формуються на основі цілеспрямованої рефлексивної діяльності за психолого-педагогічної підтримки з боку викладачів, є динамічними утвореннями і розвиваються в міру формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу.

Діяльнісний компонент. В організації самоосвіти, на думку О. Вітківської, існує декілька суттєвих моментів [32, с. 36-39]. По-перше, це визначення мети. Логіка її побудови передбачає з'ясування *змісту* (чого я хочу домогтися), *обсягу* (скільки я хочу отримати) і *тимчасових обмежень* (коли я хочу отримати бажане). Переваги формулювання цілей полягають у такому:

- самозобов'язанні, оскільки майбутні дизайнери одягу самостійно визначають бажаний результат і тим самим беруть зобов'язання докласти зусиль щодо його досягнення;

- самоплануванні способів, термінів просування до мети;

- самомотивації як ефективному засобі досягнення значущих і водночас реалістичних цілей;

- самоконтролі, який за конкретних цілей дає змогу самостійно оцінювати міру наближення до них і вносити корективи;

- самовинагородах задоволенням, отриманим від процесу пізнання, а також інших наслідків досягнення мети.

По-друге, *планування*, що дає змогу визначити, що і в які терміни необхідно освоїти, виконати, зробити, а також виявити пріоритетність деяких дій для того, щоб відкинути другорядне. Особливе місце в плануванні займає вектор часу: вміння знаходити приховані резерви за його постійного

дефіциту та використовувати їх для самоосвіти, що значною мірою визначає рівень реалізації наміченого. По-третє, *інформаційне забезпечення*, що демонструє розробку класифікатора для збору, обробки та зберігання інформації. І, четверте *контроль*. Суб'єкт самоосвіти самостійно контролює себе в процесі просування до намічених цілей і дає відповідну оцінку якості скоєного; визначає міру внутрішніх змін, зростання професійної майстерності.

Діяльнісний компонент спрямований на оволодіння інформаційною культурою, прийомами і навичками самоосвітньої діяльності, стимулювання систематичної самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Тому актуалізується необхідність формування таких вмінь: ставити цілі, завдання, планувати роботу; вибору джерела отримання інформації; працювати з навчальною, довідковою, методичною літературою; аналізувати, виокремлювати ключові поняття, складати опорні схеми, класифікувати, узагальнювати і систематизувати, групувати вивчені факти, складати схеми, таблиці; аналізувати власний і чужий досвід і творчо використовувати його; самоконтролю за пізнавальною діяльністю; самооцінки пізнавальної діяльності тощо.

Відтак, діяльнісний компонент характеризує здатність майбутніх дизайнерів одягу до комплексного застосування знань і умінь у вирішенні навчально-професійних завдань; вміння раціонально використовувати різні джерела інформації в дизайнерській діяльності з метою її оптимізації; вміння оптимально керувати процесом самоосвіти – від планування до здійснення задумів і самоконтролю отриманих результатів.

Рефлексивний компонент. Виходячи з проблеми використання міждисциплінарних зв'язків в освітньому процесі МЗВО як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, необхідним видається формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення щодо їхньої майбутньої професійної діяльності на основі міждисциплінарного перенесення знань. Освітній процес при цьому повинен

бути спрямований на використання міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти здобувачів вищої освіти крізь *рефлексивну діяльність*, яка є механізмом самоосвіти і самозміни особистості здобувача. Однією з найважливіших умов використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності до самоосвіти здобувачів вищої освіти, на нашу думку, є здатність до самоосвіти протягом усього життя на основі *рефлексії*.

Механізмом формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є рефлексія. Володіючи рефлексією, майбутній фахівець вміє свідомо контролювати результати діяльності і рівень власного розвитку, особистісних досягнень [84, с. 34]. В результаті рефлексивної діяльності у здобувачів вищої освіти спостерігається сформованість таких якостей і властивостей, як креативність, ініціативність, спрямованість на співпрацю, співтворчість, впевненість в собі, схильність до самоаналізу, здатність до передбачення і прогнозування результатів майбутньої дизайнерської діяльності. Зародившись у філософії, а потім трансформувавшись в освіту, рефлексивна діяльність здобувачів вищої освіти зарекомендувала себе як інший шлях у набутті «нового» професійного знання, необхідного для програмування, проєктування і корекції, а на цій основі і подальшого самовизначення в професійній діяльності [125, с. 112].

На думку В. Орлова, рефлексивна діяльність передбачає обов'язкове порівняння результату дії з досягнутою метою. Процес рефлексії повинен супроводжуватися переструктуруванням і постійним оновленням знань здобувачів вищої освіти. Знання і рефлексія взаємодоповнюють один одного в єдиному і безперервному процесі. Адже знання саме по собі безсиле, а рефлексія – безпредметна, водночас вони здатні формувати дійсно компетентного професіонала [113, с. 375].

Відтак, припускаємо, що рефлексія здобувача вищої освіти полягає в усвідомленні його в ролі майбутнього дизайнера одягу в конкретній сфері діяльності. Основними ознаками рефлексії, як зазначає О. Баніт, є глибина, проблемність і критичність мислення, відкритість і готовність до діалогу,

толерантність до чужої думки, чутливість до інших, гнучкість в пошуку альтернативних підходів до вирішення проблеми, варіативність і пластичність в комунікативних стратегіях, особистісна залученість в діяльність, прийняття відповідальності за вибір рішення [11, с. 39]. З огляду на окреслені ознаки рефлексії, припускаємо, що відсутність або недостатня сформованість рефлексії робить здобувача вищої освіти повністю залежним від зовнішніх чинників – стимулів, обставин, впливів, перетворює його у функціонера і виконавця чужої волі, а його діяльність перетворюється в процедуру «псевдодіяльності». Рефлексія сприяє осмисленню нової професійної межі, плануванню змін у майбутній дизайнерській діяльності.

Ключовими умовами самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу є наявність адекватної самооцінки особистісного розвитку, самопізнання, чітко усвідомлюваних операційно сформульованих цілей, ідеалів, особистісних сенсів.

Загалом готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є невід'ємною частиною і найважливішою умовою процесу професійного становлення. Потреба в саморозвитку – основна складова особистості, підготовленої до професійної діяльності відповідно до сучасних вимог суспільства. Тоді як формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є педагогічно організованим циклічним процесом, в якому відбувається постійне осмислення власного потенціалу як фахівця своєї справи, що стимулює його професійний та особистий розвиток.

Комплексний вплив на всі компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти уможливорює формування фундаменту для успішного саморозвитку, забезпечення психологічного благополуччя особистості і, як наслідок, оптимальність як особистого, так і суспільного життя. Відтак, *готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти* доцільно визначити як результат процесу, спрямованого на самореалізацію, особистісне самовизначення, яке сприяє розвитку емоційної, інтелектуальної, професійної та мотиваційної сфер діяльності і безпосередньому розвитку

особистісних якостей. З огляду на це, актуалізується необхідність визначення та обґрунтування критеріально-рівневого інструментарію дослідження проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти [170].

2.2 Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Для успішної професійної самореалізації суб'єкта важливим є розуміння ним професійної діяльності як цілісної конструкції, визначення життєвих сенсів і ціннісних орієнтирів, здатність прогнозувати ситуації, виявляти проблеми, приймати рішення, готовність до саморозвитку [100, с. 12-13]. На нашу думку, саме самоосвітня діяльність є рушієм у русі до професійного становлення майбутнього фахівця у сфері дизайну одягу, до успішної його самореалізації. Отже, для оцінки ефективності застосування в освітньому процесі МЗВО експериментальної методики формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти необхідно розробити критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Кожен із визначених у пункті 2.1 компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти характеризується певними критеріями. В енциклопедичних виданнях поняття «критерій» – це основа для оцінки, класифікації чогось [28, с. 588]. У психолого-педагогічній літературі «критерій» трактується як: показник, стандарт, який допомагає оцінити, порівняти педагогічне явище або процес з еталоном.

На думку М. Наконечної, критерій є об'єктивною матеріалізованою ознакою, кількісною мірою певного явища як результату, конкретною характеристикою дії, зокрема показником фахової компетентності [108, с. 170].

Розглядаючи теоретичний аспект проблеми критеріїв, виявлено, що

науковці з різних позицій підходять до розуміння терміна «критерій». Його визначають як «рівень», «показник», «параметр», «ознака» [104, с. 333]. У педагогічній теорії і практиці є кілька підходів до зв'язку понять «критерій» і «показник». У межах дослідження дотримуємося думки науковців, які розглядають дефініцію «критерій» ширше за своїм змістом, ніж поняття «показник», і показник є складовою частиною критерію: ступінь вияву, якісна сформованість, визначеність критерію виражаються конкретними показниками [59, с. 8].

Критерій є головною ознакою вимірюваного предмета або явища, а вияв основної ознаки відображає показник. Критерій (грец. Criterion – мірило для оцінки чого-небудь) є засобом перевірки твердження, теоретичної побудови, практичної діяльності [39, с. 163]. Таким чином, *критерії готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти* вважаємо сукупністю сформованих характерних ознак, показників, властивих саме цьому аспекту професійної підготовки. Відповідно, показники вимірювання ефективності підготовки майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти – це якісні та кількісні характеристики сформованості ознак, які вивчаються і вимірюються. Саме критерії та показники (істотні ознаки) готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти свідчать про досягнення того чи іншого рівня реалізації її компонентів, деякий результат самоосвіти як у МЗВО, так і після їхнього закінчення. У межах дослідження готовність до самоосвіти в процесі розглядається як особистісно набута цінність майбутніх дизайнерів одягу, яка повинна вирішувати два взаємопов'язані завдання: забезпечення процесу саморозвитку і постійної самозміни особистості в дизайнерській діяльності.

Окрім того, необхідним у процесі розроблення критеріїв та показників сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є звернення до характеристик критеріїв, які, на думку Н. Гузій, мають бути *однозначними* (однаково трактуватись в межах дослідження), *адекватними* (відповідати природі досліджуваного явища), *простими* (базуватися на найпростіших способах вимірювання з використанням нескладних методик),

обґрунтованими (правомірно диференціювати рівні розвитку явища), *надійними* (здатними мінімізувати розходження в ситуації повторного оцінювання) та відображати всі складові явища [45, с. 372].

Визначаючи організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України, В. Прусак критеріями готовності особистості до здійснення самоосвітньої діяльності визначає: усвідомлення значущості самоосвіти, стійкість інтересу до певної сфери знань, самостійність у пошуку відповідей на актуальні питання, ініціативність в оволодінні знаннями і вміннями, наполегливість в подоланні перешкод на шляху оволодіння новим досвідом, емоційне задоволення від здійснення самостійної навчальної діяльності, результативність самоосвіти, яка є передумовою до подальшого розвитку самоосвітньої діяльності [135, с. 128; 176].

Узагальнення поглядів науковців дозволило визначити, що критеріями реалізації самоосвітньої діяльності (готовності до самоосвіти) можуть бути:

- систематичність і цілеспрямованість у самостійному поповненні знань; тривале і стійке заняття обраною галуззю знань, вияв вольових зусиль у подоланні перешкод на шляху до задоволення потреби в самоосвіті; активність у використанні самостійно набутих знань; вміння творчо застосовувати самостійно набуті знання в різних умовах навчальної та практичної діяльності;
- додаткова до основного заняття пізнавальна діяльність, в процесі якої здобуваються знання; оволодіння знаннями за власною ініціативою; безпосередня діяльність в одній або декількох сферах самоосвіти;
- систематичність, регулярність, стійкість і результативність самоосвітньої діяльності;
- зовнішні цілі самоосвіти перетворюються у внутрішньо засвоєні.

Визначаючи систему критеріїв і показників для оцінки готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, ми використовували такі методи, як аналіз нормативних документів і психолого-педагогічної літератури,

дисертаційних досліджень, спостереження за майбутніми дизайнерами в освітньому процесі, бесіди, анкетування, тестування, аналіз навчальної документації, а також діагностичні методики, а саме: мотивації до успіху ціннісних орієнтацій особистості; рівня саморозвитку в професійній діяльності; самооцінки, творчого потенціалу особистості; комунікативних та організаторських здібностей; інноваційних характеристик майбутніх дизайнерів одягу, самооцінки здібностей до самоосвітньої професійної діяльності.

У процесі дослідження та з метою визначення реального стану досліджуваної проблеми, тобто аналізу рівня готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти визначено такі критерії: *критерій сформованості мотиваційного компонента, критерій сформованості когнітивного компонента, критерій сформованості діяльнісного компонента та критерій сформованості рефлексивного компонента*. Такий вибір критеріїв ґрунтувався, передусім, на узагальненні різних підходів вчених до досліджуваного феномену, а також враховувалася структура поняття готовності особистості до самоосвіти.

Критерій сформованості мотиваційного компонента готовності вказує на сформованість мотивації до самоосвіти в процесі професійної діяльності, потребу в оволодінні новими знаннями та інформацією як способом вирішення дизайнерських проблем, прагнення до самовдосконалення, саморозвитку і самореалізації.

Вся освітня діяльність у мистецьких закладах вищої освіти стимулюється, збуджується системою мотивів, які, на думку А. Максимової, мають нерозривний зв'язок між собою, взаємодоповнюють і взаємопереплітаються, становлячи ядро особистості. На її думку на формування мотиваційної сфери майбутніх дизайнерів впливає безліч чинників: суб'єктивні особливості особистості (потреба в знаннях, рівень інтелектуального розвитку, здібностей тощо), організаційні форми навчальної діяльності, адаптованість майбутніх дизайнерів до освітнього

процесу тощо [101, с. 279].

Для регуляції самоосвіти та самоосвітньої діяльності необхідна цільова установка, яка конкретизує умови і засоби виконання цієї діяльності. Реальним стимулом у навчанні є система «мотив-мета», оскільки в кінцевому підсумку вона визначає міру інтенсивності і міцності в засвоєнні знань, вміння ставити перспективну мету, передбачити результати власної навчальної діяльності, долати труднощі, що виникли на шляху до її досягнення [112, с. 125].

Важливим показником готовності до самоосвіти є інформаційна потреба, яка є основою пізнавальної мотивації. Безпосередньо пов'язаний з процесом навчання пізнавальний мотив закладений в навчальній діяльності. У цих умовах особливо виявляється пізнавальна потреба. Прагнення до вмотивованої невгамовної жадоби знань, завзятість у досягненні поставлених цілей в поєднанні з високим рівнем методичного забезпечення визначають критерій мотивації досягнення успіху [4].

Взятий за основу критерій сформованості мотиваційного компонента сприяє формуванню саморозвитку, самовиховання і самовдосконалення. Позитивна мотивація в освітньому процесі МЗВО формується на основі організації освітнього процесу (зокрема, самостійної роботи); оцінки навчальної діяльності майбутніх дизайнерів одягу та педагогічного стилю науково-педагогічних працівників.

Показниками критерію сформованості мотиваційного компонента є:

- 1) усвідомлення самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу та її цілі як особистісної, професійної і соціальної цінності;
- 2) усвідомлення самоосвіти як способу саморозвитку, самовдосконалення і професійної реалізації;
- 3) стійкий пізнавальний інтерес до самоосвіти як необхідної складової майбутньої професійної діяльності в сфері дизайну одягу.

Критерій сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти охоплює розуміння особливостей і

напрямів самоосвіти, етапів здійснення самоосвіти в процесі дизайнерської діяльності; особливостей моделювання і планування самоосвітньої діяльності; потреб і новацій в сфері дизайну одягу. Тобто відображає сукупність знань щодо особливостей організації самостійної пізнавальної діяльності, способів і прийомів підвищення її ефективності.

Показниками критерію сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти визначено:

1) знання цілей, цінностей і пріоритетів розвитку сучасного дизайну;
2) знання технології, способів, етапів здійснення і ефективної організації самоосвіти як передумови ефективності майбутньої дизайнерської діяльності;

3) знання особливостей інформаційного забезпечення в сфері самоосвіти та наявність умінь роботи з інформацією, її аналітико-синтетичної обробки.

Критерій сформованості діяльнісного компонента готовності характеризується як система пошуково-інформаційних прогностичних, конструктивних, організаційно-комунікативних, аналітико-рефлексивних умінь і навичок, якими повинен володіти майбутній фахівець для самоосвіти в процесі вирішення дизайнерських завдань.

Показниками критерію сформованості діяльнісного компонента є:

1) діагностичні вміння, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку і основні напрями самоосвіти, яких вимагає дизайн одягу;

2) володіння традиційними й інноваційними технологіями науково-пошукової і самоосвітньої діяльності;

3) оволодіння комунікативними і самоосвітніми навичками, вміннями налагоджувати контакт з колегами, спілкуватися, створювати творчо-пошукову атмосферу для дизайнерської діяльності.

Критерій сформованості рефлексивного компонента відображає здатність аналізувати свою свідомість і діяльність, володіння загальними психологічними механізмами рефлексії, вміння здійснювати самооцінку і

самоаналіз результатів самоосвітньої діяльності та особистісних якостей, які забезпечують успіх у формування готовності до самоосвіти.

Показниками критерію сформованості рефлексивного компонента є:

- 1) самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності;
- 2) творча активність;
- 3) сформованість професійно-значущих якостей особистості (ініціативність, пізнавальна активність, креативність).

Виокремлені компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти та розроблені критерії їхньої сформованості є важливим етапом в оцінці ефективності її формування у фаховій підготовці в МЗВО. У зв'язку з цим необхідно розроблені критерії наповнити показниками конкретного змісту. Створення критеріально-оцінювальної бази дає змогу в подальшому методично правильно здійснювати безпосередню оцінку ефективності формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО.

Міра вияву окреслених показників уможливила виокремлення та характеристику трьох рівнів сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти: базовий, достатній, високий (табл. 2.1) [27; с. 103].

Таблиця 2.1

Характеристики рівнів сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Рівні	Показники рівнів сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти
<i>Базовий</i>	Характеризується нерозумінням цілей і соціальної значущості професійної самоосвіти; вибіркоким інтересом до самоосвіти і нестійкою потребою в здійсненні такої діяльності; відсутністю потреби в самоосвіті; нечітким усвідомленням себе як дизайнера одягу; невизначеністю мотивів професійного саморозвитку; слабо вираженим прагненням до успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Розрізненістю, протиріччями та несистемністю знань, репродуктивним відтворенням теоретичних положень і понять

Продовження табл. 2.1

	<p>сучасного дизайну.</p> <p>Здобувачі вищої освіти виявляють частково або абсолютно не сформовані вміння працювати з джерелами інформації, діагностувати, здійснювати пошук нової інформації, прогнозувати результати самоосвіти, відсутність здатності до самоорганізації та самоконтролю.</p> <p>Характеризується невираженим ставленням до творчої активності, а самостійна пізнавальна діяльність здійснюється за запропонованою схемою, відсутня самостійність та ініціативність, спрямованість на досягнення суспільно значущих освітніх цілей. Здобувачами вищої освіти не усвідомлюється необхідність створення індивідуальної освітньої програми.</p>
Достатній	<p>Здобувачі вищої освіти достатньо розуміють і усвідомлюють важливість соціальної значущості самоосвіти в діяльності дизайнерів одягу, цілей самоосвітньої професійної діяльності; виявляють ситуативний інтерес і нестійку потребу в самоосвітній діяльності; стійке бажання займатися самоосвітою, проте не готові до самостійного впровадження в практику її результатів; проявляють ситуативне бажання самовдосконалюватися на основі самоосвіти; мають невисоку мотивацію до успіху в навчально-пізнавальній діяльності.</p> <p>Характеризується частковою сформованістю самоосвітніх знань, які достатньо систематизовані, однак не відрізняються глибиною; вибіркоким використанням наукової термінології; відтворенням теоретичних положень і понять дизайну за неповного системного бачення перспектив власного саморозвитку у сфері дизайну одягу.</p> <p>Здобувачі вищої освіти фрагментарно демонструють вміння працювати з джерелами інформації, діагностувати, вміння обирати форму, засіб, методи самоосвіти, здійснювати пошук нової інформації, прогнозувати, часткову здатність сформулювати мету самоосвіти, навички самоконтролю. Однак є деякі труднощі у впровадженні результатів самоосвіти у власному</p>

Продовження табл. 2.1

	<p>освітньому процесі в МЗВО.</p> <p>Творча активність залишається в межах репродуктивної діяльності, однак з елементами застосування прийомів активізації пізнавальної діяльності. Виявляють освітню спрямованість потреб, інтересів, схильностей, а також позитивну установку на освоєння принципів і методів організації самостійної пізнавальної діяльності. Здобувачами вищої освіти усвідомлюється необхідність створення індивідуальної освітньої програми.</p>
Високий	<p>Здобувачі вищої освіти виявляють свідомість самоосвіти дизайнера одягу як способу професійного самовдосконалення і зростання; усвідомлення цілей професійної самоосвітньої діяльності як особистісно значущих для самореалізації; стійку потребу в самоосвітній діяльності. Демонструють стійкі ціннісні ставлення до професії, усвідомлення особистої значущості самоосвіти у майбутній дизайнерській діяльності.</p> <p>Характеризується глибокими, систематизованими знаннями цілей, цінностей і пріоритетів розвитку сучасного дизайну; знаннями технології, способів і етапів здійснення й ефективної організації самоосвіти як передумови ефективності майбутньої дизайнерської діяльності; вільним використанням наукової термінології; системним баченням особливостей самоосвіти в МЗВО та перспектив її розвитку.</p> <p>У навчально-професійній діяльності здобувачі вищої освіти виявляють фактичну участь в самоосвіті. Характеризується стійкими високорозвиненими вміннями працювати з джерелами інформації, діагностувати, здійснювати пошук нової інформації, прогнозувати, проєктувати, конструювати і використовувати результати самоосвіти у власному освітньому процесі в МЗВО; здатністю сформулювати мету самоосвіти, вміннями обирати форму, засіб, метод самоосвіти, вміннями самоконтролю і самоорганізації. Здобувачі вищої освіти систематично виявляють здатність до цілеспрямованих раціональних дій, заснованих на продуктивно-творчому використанні знань.</p>

Продовження табл. 2.1

	Здобувачі вищої освіти систематично виявляють особистісні якості (організованість, соціальна і професійна мобільність, комунікативність). У самоосвітній діяльності важливе місце займають вияви творчої активності, а у структурі особистості гармонійно поєднуються наукові та освітні інтереси і потреби, психологічна готовність до зміни виду і характеру навчально-професійної діяльності, пізнавальна і творча активність.
--	---

Ефективність формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти характеризується відповідним рівнем сформованості окреслених компонентів на основі виокремлених критеріїв. *Рівні сформованості* готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, як зазначає Л. Оружа, доцільно виокремлювати в залежності від перебігу самоосвіти особистості, водночас кожен з рівнів може визначатися різною мірою вияву компонентів – показників розглянутого утворення [114, с. 128].

Основою виокремлення рівнів сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є її цілісність, тобто *єдність якостей особистості* (відкритість до змін та самопізнання, самокритичність, цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність), діяльність професіонала (уміння прогнозувати, досягати успіхів, гнучкість, креативність) і *процес професійного саморозвитку* (чітке уявлення про власні можливості, вміння співвідносити реальну ускладнену ситуацію й мобілізувати зусилля на зміну ситуації, аргументувати варіант вибору рішення) [27; с. 107-108].

Таким чином, рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти розглянуто як міру оволодіння здобувачами вищої освіти самоосвітніми навичками та сформованою потребою і готовністю до їхнього застосування. Розроблені та охарактеризовані вище критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти представлено також у додатку И.

Комплексність змісту готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти зумовлює залежність успішності реалізації формування цієї властивості від безлічі чинників: наявність вроджених інтелектуальних (пам'ять, увага), психофізіологічних (фізична витривалість, стійкість до стресів) і емоційно-аксіологічних (бажання постійно розвиватися) характеристик [27; с. 108].

Отже, її формування передбачає визначення результативних засобів, якими можуть бути спеціально створені педагогічні умови в процесі фахової підготовки майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО на засадах реалізації міждисциплінарних зв'язків.

2.3 Педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти

Сучасні соціально-економічні перетворення, модернізація системи вітчизняної мистецької освіти спричинили її суттєві зміни. Суть новацій, що відбуваються в педагогічній науці, визначено як перехід від традиційних форм освіти до інноваційних, які акцентовані на оволодіння майбутніми дизайнерами одягу технологіями самоосвіти, що дозволяють здійснювати безперервний професійний та особистий розвиток [31, с. 17]. Нині проблема самоосвіти для майбутніх дизайнерів одягу набуває особливої актуальності. Протягом тривалого часу професійна підготовка майбутніх дизайнерів одягу ґрунтувалася на збалансованому поєднанні групових (лекційних, семінарських, практичних) та індивідуальних занять, однак перебіг процесів модернізації в сучасній вищій мистецькій школі спричинив істотне скорочення індивідуальних годин, відведених на самоосвітню підготовку майбутніх дизайнерів, і перерозподіл навчального навантаження з аудиторного на позааудиторне у вигляді самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

При перевірці результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)» Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» та Відокремленого підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури» було виявлено такі проблеми: здобувачі вищої освіти, які мають недостатній досвід самостійної роботи, здійснюють самоосвітню діяльність безсистемно, без належної професійної спрямованості, що тягне за собою зниження рівня їхньої професійної підготовки. Тому постало непросте завдання щодо розробки системної організації самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти, що враховує сучасні умови у вищій мистецькій школі, специфіку дизайнерської освіти, багатий виховний, освітній і розвиваючий потенціал мистецьких закладів вищої освіти, а також можливостей міждисциплінарної інтеграції. Вирішення поставленого завдання вбачаємо в розробці та реалізації комплексу педагогічних умов, які будуть здатні внести корективи в освітню практику з метою ефективної організації процесу формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного підходу.

Поняття «педагогічні умови» науковцями розглядаються з різноманітних позицій. Так, Д. Корчевський розглядає поняття «педагогічні умови» як сукупність необхідних зовнішніх вимог, внутрішніх психологічних установок, задоволення яких забезпечить досягнення бажаного результату [92, с. 318]. Педагогічні умови в інтерпретації А. Руденченко окреслено як набір визначених об'єктивних та суб'єктивних параметрів у забезпеченні освітнього процесу [142, с. 277]. Є. Хриков педагогічні умови визначає як обставини, що обумовлюють певний напрямок розвитку педагогічного процесу [191, с. 93].

На нашу думку, трактування поняття «педагогічні умови», дане Л. Білоусовою та О. Кисельовою, найповніше відповідає умовам дослідження. У їхній інтерпретації педагогічні умови є компонентом

педагогічної системи, що відображає сукупність можливостей освітнього та матеріально-просторового середовища, впливають на особистісний і процесуальний аспекти цієї системи і забезпечують її ефективне функціонування і розвиток [17, с. 14]. Водночас з огляду на аналітичні дослідження в галузі педагогічних наук, науковці у своєму дослідженні виокремлюють такі класифікаційні групи педагогічних умов: організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні, дидактичні умови [17, с. 17].

Так, під організаційно-педагогічними умовами слід розуміти сукупність спроектованих можливостей змісту, форм і методів процесу навчання, спрямованих на управління функціонуванням процесуального аспекту педагогічної системи. Під психолого-педагогічними умовами розуміються педагогічні заходи, що забезпечують якісні перетворення особистісних характеристик здобувачів вищої освіти, а дидактичними умовами є підсумок цільового припущення, конструювання та подальшого застосування в освітньому процесі елементів змісту, методичних прийомів і організаційних форм.

З огляду на окреслені наукові пошуки у межах дослідження *педагогічні умови* розглядаємо як елемент міждисциплінарної моделі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, що охоплює сукупність необхідних попередніх заходів, що впливають на особистісний і процесуальний аспекти моделі і сприяють успішному «вживленню» в цю модель міждисциплінарного комплексу.

Для виокремлення педагогічних умов дослідження враховувалися такі об'єктивні передумови їхньої зумовленості: соціальне замовлення вітчизняної вищої мистецької освіти; особливості організації освітнього процесу та підготовки майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти, які визначаються компетентнісним підходом.

Таким чином, з метою забезпечення формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти необхідно враховувати такий комплекс

педагогічних умов:

1) міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

2) організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти за індивідуальним освітнім маршрутом (освітньою траєкторією) та з опорою на особистісно-творчий потенціал;

3) організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО;

4) забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу.

Розглянемо першу педагогічну умову – *міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу.*

На сучасному етапі реформування професійної освіти оцінка освітніх результатів стає засобом і механізмом, що забезпечує розвиток готовності до самоосвіти, яка необхідна для входження в простір сучасної професійної діяльності, адаптації до динамічно мінливих соціально-економічних умов життя майбутніх дизайнерів одягу. Тому сучасна підготовка майбутніх дизайнерів у МЗВО повинна носити не лише внутрішньопредметний, а й міждисциплінарний характер і спрямуватися на міжсистемну інтеграцію засобів і методів навчання, які використовуються в різних дисциплінах.

Ключовою ідеєю використання міждисциплінарного підходу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО є його інтегрований характер, оскільки формування його компонентів здійснюється у паралельному або послідовному вивченні комплексів (модулів) дисциплін, що охоплюють процеси практичної і самостійної роботи здобувачів вищої освіти та володіють певними зв'язками між знаннями, вміннями, навичками, передбаченими для опанування [92, с. 183].

Інтеграція і диференціація відповідають двом тенденціям людського

пізнання, коли, з одного боку, світ демонструється як єдине ціле, а, з іншого – відбувається глибоке і конкретне осягнення закономірностей і якісної своєрідності різних структур, систем. Так, Д. Борисенко у підготовці інженерів-дизайнерів розглядає інтеграцію як процес руху, розвитку наукових знань від їхнього замкнутого вивчення до взаємодії, а після – до вивчення їхньої цілісності, коли об'єкт досліджується з різних аспектів одночасно [20]. У його дослідженні знаходимо підтвердження тому, що на сучасному етапі процеси інтеграції домінують над диференціацією.

Визначаючи інтеграцію провідною тенденцією розвитку суспільства, науки і освіти, В. Биков вказує на значення виявлення умов успішного перебігу інтеграційних процесів в трьох основних композитах структури змісту кожної навчальної дисципліни: в системі знань, яка якісно трансформується під впливом міжпредметних зв'язків; в системі умінь, які набувають специфіку в навчально-пізнавальній діяльності, реалізує міжпредметні зв'язки; системі відносин, що формуються навчальним пізнанням в процесі синтезу знань з різних дисциплін [14, с. 27-28].

Таким чином, необхідно виокремити ознаки, яким повинна відповідати інтеграція змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу: інтеграція будується на взаємодії різнорідних елементів; інтеграція спричинює до якісних і кількісних перетворень взаємодіючих елементів; інтеграційний процес має свою логіко-змістову основу; інтеграційний процес має свою структуру; інтеграція володіє педагогічною доцільністю та відносною самостійністю.

Основою для оцінки інтеграції є теорія міжпредметних (міждисциплінарних) зв'язків. Так, С. Алексеевою проаналізовані різні підходи до міжпредметних зв'язків і виокремлені три системні підстави міждисциплінарної інтеграції: інформаційна структура навчальної дисципліни; морфологічна структура навчально-професійної діяльності; організаційно-методичні елементи процесу навчання і оцінювання [1, с. 63]. З огляду на це, у процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу

до самоосвіти виокремлюємо змістовий, процесуальний і організаційно-методичний аспекти міждисциплінарної інтеграції.

Під *змістовим аспектом міждисциплінарної інтеграції* слід розуміти скоординоване вивчення одних і тих же питань в різних дисциплінах; можливість концентрації вивчення окремих питань, передбачених програмами різних дисциплін в одній дисципліні; виконання посилань на раніше вивчений матеріал інших дисциплін; використання однієї і тієї ж теорії для пояснення. *Організаційно-методичний аспект міждисциплінарної інтеграції* передбачає використання єдиних методів і засобів формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу для споріднених дисциплін. Під *процесуальним аспектом міждисциплінарної інтеграції* розуміється побудова єдиного поетапного плану діяльності; можливість виокремлення структурних компонентів формованої діяльності та їхнє перенесення в іншу дисципліну; застосування розроблених прийомів і методів до різних завдань навчальних дисциплін. З урахуванням цих аспектів міждисциплінарної інтеграції, викладачеві необхідно дотримуватися двох основних напрямів організації процесу формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу:

1) за допомогою змістового і процесуального аспектів реалізації міждисциплінарної інтеграції використовувати техніко-технологічний матеріал з різних дисциплін в освітньому процесі задля сприяння формуванню готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу;

2) за допомогою організаційно-методичного аспекту реалізації міждисциплінарної інтеграції забезпечити наступність процесу формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу.

Для здійснення міждисциплінарної інтеграції в першому напрямі в межах дослідження проаналізовано навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з дисциплін навчального плану спеціальності 022 «Дизайн» [153]. Так, у якості прикладу, в дослідженні розглядаються дисципліни, що вивчаються здобувачами вищої освіти протягом II-IV років

навчання: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу» тощо. Водночас дисципліна «Дизайн-проектування» є своєрідним центром інтеграції предметних сфер навчання. Вибір дисципліни був не випадковий, оскільки ця дисципліна зумовлює професійну відповідність випускників освітньої програми «Дизайн» і вивчається протягом всього періоду навчання майбутніх дизайнерів одягу.

У межах роботи за другим напрямом проаналізовано і відібрано систему методів і засобів формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, а також виявлено можливі шляхи діяльності викладача з управління процесом формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. В цьому випадку, також виправданий вибір дисципліни «Дизайн-проектування» як основи побудови міждисциплінарної інтеграції, оскільки дисципліна передбачає різні форми самостійної роботи: проєктна діяльність, самостійні творчі завдання, виконання рефератів та курсових робіт тощо.

Міжпредметні зв'язки як механізм інтеграції знань і способів дій сприяють забезпеченню методологічної цілісності процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Відтак, основними напрямками у реалізації міждисциплінарних зв'язків та структуруванні змісту спеціальних дисциплін є здійснення загального підходу до формування готовності до самоосвіти для дисциплін, що входять в один міждисциплінарний комплекс; єдність вимог до якості самостійної роботи з різних дисциплін; єдність інтерпретації базових понять і визначень для різних дисциплін; забезпечення безперервності і наступності в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти.

На конкретно-методичному рівні реалізація міждисциплінарних зв'язків здійснюється такими шляхами: перестановка окремих навчальних тем, перенесення навчального матеріалу з однієї навчальної дисципліни в іншу для усунення дублювання; узагальнення знань і вмінь на всіх структурних складових освітнього процесу (лекції, семінарські заняття та

лабораторні роботи); розвиток комплексних форм оцінки у співпраці з іншими викладачами і викладачами суміжних кафедр.

Таким чином, міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу забезпечує самостійну пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти у трьох її аспектах: перенесення, пошук і дослідження. Для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за професійним спрямуванням фахової підготовки майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО необхідним є структурування змісту спеціальних дисциплін в п'ять основних «дидактичних блоків»: в теоретичний (теоретичні знання), технологічний (озброєння технологічним арсеналом), дослідницький (організація і педагогічний супровід науково-дослідницької діяльності); виконавчий та педагогічний (координування самоосвітньої діяльності) блоки.

Запропонована міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу в «дидактичні блоки» дозволяє виявляти «слабкі зони» в напрямках фахової підготовки в МЗВО і за допомогою організованої самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти усунути прогалини.

Розглянута педагогічна умова тісно пов'язана з другою умовою: *організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти за індивідуальним освітнім маршрутом (освітньою траєкторією) та з опорою на особистісно-творчий потенціал.*

У практиці вищої мистецької школи окреслилася стійка тенденція побудови здобувачем вищої освіти власного освітнього шляху, або індивідуального освітнього маршруту, у формуванні якого задіяні особистісні мотиви, навчальні та професійні орієнтири [40, с. 350]. Індивідуальний освітній маршрут (ІОМ) здобувача вищої освіти, на думку О. Фурси, ґрунтується на особистісно зорієнтованій освітній системі і визначається як цілеспрямована проєктована диференційована освітня

програма, що забезпечує здобувачу вищої освіти позицію суб'єкта вибору, розробки, реалізації освітньої програми у здійсненні викладачем підтримки професійного самовизначення і самореалізації [187, с. 41].

Слід зауважити, що традиційна система підготовки майбутніх дизайнерів передбачає організацію освітнього процесу за індивідуальними планами, з урахуванням унікальності кожного здобувача вищої освіти, водночас відповідальність за рівень професійної підготовки лягає на викладача. Припускаємо, що впровадження в освітній процес ІОМ майбутніх дизайнерів одягу дозволить зберегти позитивні досягнення вищої мистецької освіти, водночас привнести в неї самостійність і відповідальність майбутніх дизайнерів за власну професійну підготовку. ІОМ здобувачів вищої освіти ґрунтується на модульному підході. Структуру індивідуального освітнього маршруту (освітньої траєкторії) майбутніх дизайнерів одягу становить базовий модуль, що забезпечує реалізацію вимог Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» [153], та спеціальні (варіативні) модулі розширеної освіти, спрямовані на поглиблення або нарощування окремих, обраних самостійно освітніх напрямів здобувачів вищої освіти з урахуванням їхнього особистісно-творчого потенціалу.

Для вищої мистецької освіти побудова освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей має принципове значення, оскільки кожен майбутній дизайнер позиціонується як творча індивідуальність. Поняттю «індивідуальність» надають різні значення: у вузькому сенсі індивідуальністю є самотутня творча особистість, здатна створювати нові художні цінності [192]; у широкому сенсі «індивідуальність» – це неповторний набір якостей і властивостей кожної окремої особистості [197, с. 410]. У мистецькій педагогіці існує два основні напрями управління індивідуальністю. Представники першого напрямку схильні порівнювати елементи обдарування здобувача вищої освіти, вважаючи, що розвиток має бути однаковим в межах стандарту.

Представники другого напрямку в якості педагогічного принципу використовують відомий афоризм – «індивідуальністю народжуються, особистістю стають», тому індивідуальні якості здобувача вищої освіти використовуються як ефективні важелі управління освітою, за допомогою яких відбувається розвиток здатності до плідної професійної діяльності [144, с. 50]. Водночас необхідно враховувати, що опора на сильні сторони обдарування і можливості майбутніх дизайнерів не повинна мати нічого спільного з експлуатацією їхніх даних з метою отримання вигідних педагогічних результатів.

Дослідник проблем творчого саморозвитку майбутніх дизайнерів О. Швець вважає, що в освітньому процесі викладачеві необхідно враховувати такі індивідуальні особливості здобувача вищої освіти: інтелектуальної сфери, мотиваційно-потребнісної сфери, емоційної сфери, вольової сфери, особливо у сфері саморегуляції і самоврядування, особливості екзистенційної сфери, вияв індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти у предметно-практичній діяльності [197, с. 411]. Слід зауважити, що освітня діяльність майбутніх дизайнерів має дослідницько-творчий характер, і тому в програмуванні ІОМ, окрім окреслених індивідуальних особливостей майбутніх дизайнерів, необхідно враховувати: міру розвитку окремих дизайнерських здібностей, рівень розвитку координації, сенсомоторні дані, індивідуальні особливості характеру і тип темпераменту, параметри працездатності (швидкість, обсяг, якість), широту дизайнерського світогляду, наявність креативного мислення, самосвідомість майбутніх дизайнерів.

Реалізація цієї умови дозволить підвищити гнучкість, динамічність освітнього процесу, спрямувати здобувача вищої освіти на усвідомлене вивчення спеціальних дисциплін в контексті майбутньої професійної діяльності, допоможе визначити вектори самоосвіти, що в подальшому буде важливою передумовою формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти.

Наступна педагогічна умова – *організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО* – тісно пов'язана з двома вище розглянутими умовами.

В умовах переходу вищої мистецької школи на багаторівневу систему освіти пріоритетними стають нові освітні технології, зорієнтовані на саморозвиток особистості здобувачів вищої освіти, формування самостійності, здібностей до творчості, готовності вдосконалювати власний професійний рівень протягом не лише конкретного періоду навчання, а й під час всієї подальшої професійної діяльності. У зв'язку з цим актуальним стає організація динамічного характеру взаємодії на основі використання в освітньому процесі майбутніх дизайнерів активних методів навчання.

Так, в організації динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО значущими є використання методів *варіативного моделювання, рекламно-комунікативного проєктування, комплексного проєктування, дизайнерського бізнес-проєкту*. У вибудовуванні процедури формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти повинні враховуватися міждисциплінарні залежності між освітніми технологіями і методами навчання. У цьому контексті доцільно виокремити три групи методів:

1) неімітаційні активні методи, що охоплюють евристичну бесіду, змагання, круглий стіл, конференції, виїзні заняття з тематичною дискусією, олімпіади, практичні групові та індивідуальні вправи, вирішення творчих завдань, семінари тощо;

2) імітаційні методи (неігрові), що включають ситуаційні завдання, вирішення окремих завдань, обговорення розроблених варіантів, конкурси практичних робіт з обговоренням, кейс-методи, аналіз конкретних ситуацій, письмові роботи, дискусії, моделювання виробничих процесів, застосування ускладнювальних умов, тренінги тощо;

3) імітаційні методи (ігрові), що охоплюють мозковий штурм, ділові

ігри, рольові ігри, організаційно-діяльнісні та проблемно-ділові ігри, бліц-ігри, дидактичні ігри, методи розвиваючої кооперації, ігрове проєктування тощо [203].

Реалізація дидактичних можливостей активних методів навчання в організації динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО можлива з урахуванням низки аспектів організації освітнього процесу.

Першим і ключовим аспектом є виховання почуття творчого партнерства і творчої рівності. У ситуації авторитарності творче виховання не піддається реалізації. Наприклад, у межах вивчення дисципліни «Дизайн-проєктування (одягу)» необхідним є використовувати практику обговорення творчих робіт, формуючи колективну думку щодо якості результату, спонукаючи здобувачів вищої освіти до аргументованого опонування. Тут можливі ситуації, коли оцінка викладача не є абсолютом і може змінюватися за умови переконливого аргументу.

Другий аспект якості освітнього процесу формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів передбачає спонукання здобувача вищої освіти до формування власного простору концептуальної мислетворчості. У цій ситуації дуже важливо дати зрозуміти майбутньому фахівцеві міру відповідальності за авторську ідею. Реалізація цього заходу складається з переконливості, актуальності і доцільності творчого задуму. Моделювання простору для концептуальної мислетворчості і визначення його кордонів можливе лише в процесі самостійної роботи: коли збирається, аналізується і систематизується необхідний матеріал для проєктування. У таких умовах здобувачі вищої освіти починають усвідомлювати себе одиницею культурного поля, і процес формування авторської ідеї стає спрямованим [151, с. 11]. На заняттях повинні вирішуватися проблемні ситуації. Значна увага приділятиметься пошуковій діяльності в різних середовищах: інтерактивному, професійному, соціальному, предметно-культурному тощо.

Нарешті, *третій аспект* дидактичних можливостей активних методів

навчання у формуванні готовності до самоосвіти передбачає розвиток навичок проектування. Майбутні дизайнери одягу повинні розуміти міру відповідальності перед партнерами за якість роботи. Тут допоможе технологія співпраці в організації робіт в творчих групах: *співавторство або об'єктивне лідерство* на практичних заняттях та лабораторних роботах. Навички проєктної діяльності відмінно формуються в процесі підготовки персональної авторської роботи: творчий звіт, персональна виставка, участь в конкурсах різного рівня. Конкурсна діяльність дозволяє формувати почуття команди, що важливо в проєктній творчій роботі, адже власне персональне рішення, його чіткість, продуманість, конкретність дозволить (або не дозволить) впоратися з встановленим обсягом завдання [23, с. 38].

У дизайн-освіті з метою формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів актуальним є простір універсальної міждисциплінарної творчої лабораторії, що дозволяє одночасне проведення занять різної спрямованості і спеціалізації костюмного, комп'ютерного та навіть середовищного дизайну. Наповнення подібного проєктного комплексу повинно містити:

- обладнані робочі місця для виконання креслярських і графічних робіт;
- обладнані робочі місця для виконання макетів [81, с. 78];
- індивідуальні робочі зони з сучасним комп'ютерним обладнанням і ліцензійними програмами для можливості збору інформації, здійснення комунікацій (зокрема з роботодавцями та замовниками), а також виконання графічних і проєктних робіт, розробки анімаційних композицій тощо;
- периферійні робочі зони зі спецтехнікою і програмним забезпеченням;
- мультимедійне обладнання для проведення навчальних занять.

Основою всіх інтерактивних методів навчання є продуктивна взаємодія викладача зі здобувачами вищої освіти, а також здобувачів вищої освіти між

собою. Обов'язковими умовами ефективності таких методів є: чітка мета, заради досягнення якої ініціюється взаємодія, безпосередній та оперативний обмін інформацією між викладачем і здобувачами вищої освіти, певна науково-обґрунтована міра рівноправності у розподілі функцій, які виконуються в процесі вирішення проблеми, високий рівень самостійності і взаєморозуміння, необхідних для досягнення основної мети.

Представляючи формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти як динамічний, поетапний процес навчально-педагогічної взаємодії, виокремлюємо три етапи-стадії. На першій, початковій стадії, здобувач вищої освіти займає позицію здобувача вищої освіти, на другій – співробітника, на третій стадії майбутній дизайнер стає ключовою дійовою особою і виходить на колегіальний рівень навчально-педагогічної взаємодії з викладачем. Водночас динаміка позицій викладача виглядає таким чином: на першій стадії викладач є ключовою дійовою особою, на другій – співробітником, на третій – консультантом. Припускаємо, що правильно організована навчально-педагогічна взаємодія, наділена динамічним характером, дозволить виявити такі межі особистого і професійного у співпраці викладача і здобувачів вищої освіти, які дозволять послідовно формувати готовність до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО.

Ефективність формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу залежить і від дотримання наступної педагогічної умови – *забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу.*

Загалом зв'язок аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу є досить складним процесом, який охоплює трансформацію змісту, методів, форм організації (традиційні і додаткові) та засобів навчання (традиційні і спеціальні). Серед *методів* аудиторної та позааудиторної самостійної роботи, спрямованих на формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, найефективнішими нам

видаються: методи стимулювання, мотивації та самомотивації навчання; методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності.

Загалом ключовими методами реалізації четвертої педагогічної умови є:

1) методи формування внутрішньої мотивації до навчання, за допомогою завдань з особисто-значущою складовою;

2) методи організації зв'язку самостійної роботи здобувачів вищої освіти перед початком вивчення теми на аудиторному занятті та після нього шляхом надання права вибору інформації і самостійного пошуку способів здійснення поставленого завдання;

3) методи організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, спрямованої на розвиток психологічної готовності до самостійної роботи на основі розвитку самостійності, терпимості до труднощів, наполегливості (формування вольових якостей особистості) [9];

4) методи стимулювання переходу здобувачів вищої освіти на більш високий рівень готовності до самостійної роботи шляхом спрямування їхньої активності на досягнення конструктивних, позитивних результатів, створення у здобувачів вищої освіти мотивації «успіху»;

5) методи організації рефлексії за допомогою самоаналізу власних навчальних досягнень шляхом ретельного аналізу отриманих результатів освітньої діяльності.

Розглядаючи *форми* організації навчання, слід зауважити, що їхній діапазон досить широкий: з аудиторних форм використовуються лекції, практичні заняття, семінари, практикуми, індивідуальні заняття, аудиторні форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти; з позааудиторних форм – самостійна робота здобувачів вищої освіти у вигляді підготовки доповідей та участі в науково-практичних конференціях, участь у спеціальних тематичних конкурсах, систематичні відвідування показів, майстер-класів тощо.

Одним з ефективних способів забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу є технологія «майстер-клас» і «творча майстерня». Основними завданнями майстер-класу є створення умов для професійного спілкування, самореалізації та стимулювання зростання творчого потенціалу майбутніх фахівців; підвищення професійної майстерності учасників; розповсюдження передового професійного досвіду [200, с. 62]. Майстер-клас як особлива форма набуття навичок самоосвіти використовується у проведенні аудиторних занять та в позааудиторній роботі [120, с. 46; 121, с. 659].

Також забезпеченню міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу сприяє впровадження креативно-ціннісних технологій: творче проєктування, конкурсна технологія, портфоліо особистих досягнень, сценічний перформанс, середовищні акції, експозиційні технології тощо.

Відтак, налагодження зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу забезпечує вирішення таких завдань:

- підтримує високу мотивацію здобувачів вищої освіти;
- формує самоосвітню компетентність в сфері дизайну;
- заохочує активність і самостійність здобувачів вищої освіти, розширює можливості для самостійної роботи;
- розвиває навички рефлексивної та оціночної діяльності здобувачів вищої освіти, формує адекватну їхню самооцінку;
- визначає кількісні та якісні індивідуальні досягнення кожного здобувача вищої освіти та створює передумови і можливості для розвитку конкурентоспроможності в сфері дизайну одягу.

Таким чином, формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу є складним процесом, який протікає під впливом безлічі чинників, що тягне за собою розробку спеціального педагогічного супроводу. Вивчення літератури з проблеми

дослідження та особистий досвід автора в якості викладача спеціальних дисциплін у МЗВО дали змогу розробити і реалізувати в освітній практиці комплекс педагогічних умов, який сприяє системному вибудовуванню процесу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в освоєнні спеціальних дисциплін на засадах міждисциплінарного підходу і дозволяє підвищити рівень культури самоосвіти майбутніх дизайнерів [248].

2.4 Структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти

Проаналізувавши поняття «міждисциплінарні зв'язки» і «самоосвіта», визначені в попередніх пунктах, наведемо авторську дефініцію *«міждисциплінарні зв'язки як засіб формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу»* в якості єдиного інтегрального простору МЗВО на основі міждисциплінарного перенесення знань у процесі навчання здобувачів вищої освіти, що формує цілісне уявлення у майбутніх дизайнерів щодо їхньої професійної діяльності та сприяє саморозвитку особистості протягом усього життя.

Найефективнішим способом вирішення проблеми використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО є *метод моделювання*, який являє собою в дійсності деяку теоретичну конструкцію. Вибір методу моделювання пояснюється тим, що модель достатньою мірою забезпечує розуміння діалектичної залежності між використанням міждисциплінарних зв'язків та самоосвітою майбутніх дизайнерів. Це дає можливість синтезувати наявні знання про досліджуваний об'єкт, вивчати його.

Зазначимо, що моделювати можна не лише матеріальні об'єкти, а й процеси. Наприклад, викладачі ЗВО використовують різного роду моделі освітнього процесу для створення умов підвищення якості професійної

освіти. У роботі з такими моделями викладач і здобувачі вищої освіти забезпечують один одному підвищені вимоги до навчання, розгляд і практичне застосування інноваційних процесів у навчанні, чітку постановку цілей і завдань освіти [122, с. 100]. Створюється модель освітнього процесу, тобто педагогічні умови, функції і цілі навчання, а також результат, очікуваний у практичному застосуванні цієї моделі.

Існує безліч тлумачень терміна «модель». У філософському енциклопедичному словнику «модель» (від лат. *modus* – міра), трактується у логіці і методології науки – аналог (схема, структура, знакова система) певного фрагмента природної або соціальної реальності, породження людської культури, концептуально-теоретичного аспекту освіти – оригіналу моделі. Цей аналог служить для зберігання і розширення знання (інформації) щодо оригіналу, конструювання оригіналу, перетворення або управління ним [186, с. 391]. Як доцільно зазначає М. Скиба, модель, як аналог реального об'єкта, умовно можна вважати ідеальною, що сприяє підвищенню ефективності та оптимізації освітнього процесу [149, с. 14; 25, с. 34]. На думку В. Бикова, модель є системою елементів, що відтворює деякі аспекти, зв'язки, функції, об'єкти дослідження. Ключовою ознакою моделі є те, що вона повинна відображати деякий чіткий фіксований зв'язок елементів, припускати певну структуру, яка відобразить внутрішні суттєві відносини реальності [15, с. 103]. Виходячи з цієї вимоги, розроблялася й авторська модель.

Вибір *методу моделювання* в межах дослідження пояснюється тим, що крізь модель достатньою мірою забезпечується розуміння діалектичної залежності між елементами і підсистемами досліджуваної системи. Моделювання як метод пізнання дає можливість синтезувати наявні знання про досліджуваний об'єкт, відображаючи або відтворюючи його. Відтак, *модель* розглядаємо як цілісну структурно-функціональну організацію процесу використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО з послідовною

поетапною роботою над самоосвітою протягом усього життя.

Найповніше визначення поняття моделі дає І. Осадченко, потрактовуючи її як подумки створену або матеріально реалізовану систему, яка, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна заміщати його так, що її вивчення дає нову інформацію щодо цього об'єкта [116, с. 220]. У розгляді моделей враховуватимемо те, що загальною властивістю всіх моделей є їхня здатність тією чи іншою мірою відобразити дійсність. Залежно від того, за яких умов, якими засобами, стосовно до яких об'єктів пізнання реалізується ця загальна властивість, виникає велика різноманітність моделей і, природно, проблема їхньої класифікації.

Згідно з класифікацією Є. Лодатко, наведемо таку типологію моделей:

1) *за призначенням*:

- теоретичні моделі для дослідження загальних закономірностей;
- пошукові моделі, моделі-гіпотези;
- іконічні (портретні) моделі, які створюються для вивчення об'єкта чи явища, раніше недостатньо вивченого;

2) *за способом побудови* – матеріальні та ідеальні моделі;

3) *за методом створення* – дедуктивні та індуктивні моделі;

4) *за рівнем застосування числових характеристик* – якісні та кількісні;

5) *за мірою відображення динаміки процесів* – статичні, кінематичні і динамічні [99, с. 71].

Розглядаючи концептуалізацію понять «модель» та «моделювання» у наукових дослідженнях, І. Кульчицький окреслює такі функції моделі:

- *функція психологічного впливу* (модель дає змогу досягнути явища і процеси, які інакше залишилися б незбагненими через величезні масштаби або надзвичайну складність);

- *виборча функція* (модель дає основу для виявлення необхідності інформації, її збору та упорядкування; моделі сприяють організації даних і їхнього збагачення, дозволяючи отримати максимальну інформацію);

- *нормативна функція* (зіставлення явищ з іншими, більш знайомими і зрозумілими);
- *систематизаційна функція* (моделі дозволяють розглядати предмет дослідження як сукупність взаємодіючих систем) [97].

Модель використовується у розробці теорії об'єкта в тому випадку, коли безпосереднє дослідження його видається неможливим внаслідок обмеженості сучасного рівня знань і практики. Дані щодо об'єкта, які безпосередньо цікавлять науковця, отримуються шляхом дослідження іншого об'єкта, який поєднується з першим спільністю характеристик, що визначають якісно-кількісну специфіку обох об'єктів. Тобто модель є формою абстракції особливого роду, в якій істотні відносини об'єкта закріплені в наочно-сприйнятливих зв'язках і відносинах речових або знакових елементів. Це своєрідна єдність одиничного і загального, в якій на перший план висунуто загальне, істотне [122, с. 73; 123].

Теоретичне осмислення проблеми використання міждисциплінарних зв'язків в освітньому процесі МЗВО як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти дало змогу виявити їхні особливості: активність здобувача вищої освіти як суб'єкта діяльності крізь самоосвіту, засіб комунікації як взаємодії на міждисциплінарному рівні [232]. Використання міждисциплінарних зв'язків в освітньому процесі МЗВО як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти пов'язано з розвитком самостійності в навчанні і з виконанням функцій процесу освіти в МЗВО, самоактивності, здатності до самовдосконалення.

Щоб обрати тип моделі, який найкращим чином уможливить дослідження процесу реалізації міждисциплінарних зв'язків у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, вивчено спеціальну література, де відображено кілька класифікацій моделей [10; 56; 150]. Охарактеризуємо авторську модель згідно з цими класифікаціями.

За способом побудови в підсумку створюємо елімінативну модель. *За характером відтворюваних аспектів (змісту)* у межах дослідження

конструюється структурно-функціональна модель. Структурною є така модель, яка імітує внутрішню структурну організацію оригіналу, а функціональною є модель, що розкриває зв'язки між елементами, способи функціонування системи [10, с. 11].

За спосіб реалізації цілей дослідження відповідає створення ідеальної описової моделі-уявлення, що розкриває принципи перетворення, його етапи, зв'язки між проблемою, змістом, способами його трансформації і результатом.

У зв'язку з гіпотетичним становищем дослідження щодо можливого впливу міждисциплінарних зв'язків на формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, саморозвитку і самовиховання, з урахуванням застосування педагогічних засобів, як методологічної основи для побудови структурно-функціональної моделі були визначені *системний, компетентнісний та інтегративно-модульний підходи*. Розглянемо теоретичні основи окреслених підходів.

Системний підхід як принцип і спосіб пізнання пов'язаний з філософією. Цей зв'язок здійснюється крізь філософський принцип системності, який вимагає розглядати систему як взаємозв'язок структурних компонентів цілісності [76, с. 133]. Відмінними рисами системи, на думку Р. Кубанова, є:

- наявність складових елементів, пов'язаних між собою, які представляють конкретну цілісність;
- наявність підсистем, що мають приватний характер;
- наявність структурних компонентів системи, функції яких не рівні функціям цілісної системи;
- наявність інформативно-комунікативних зв'язків між структурними компонентами системи;
- взаємозв'язок соціальних систем з навколишнім соціокультурним простором [95, с. 15].

Філософський принцип системності і системний підхід у вивченні та

організації системних досліджень взаємопов'язані виконуваними методологічними функціями. Водночас існує і відмінність, яка полягає в тому, що системний підхід не може виконати світоглядну функцію. Тому у вивченні й організації процесу використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти системний підхід розглядаємо як загальнонауковий методологічний принцип.

Системний підхід до процесу навчання передбачає залучення здобувачів вищої освіти в багатогранну навчальну діяльність, що характеризується системою методів пізнання, видів навчальної діяльності, які організовуються на основі цілеспрямованого управління освітніми діями, а також рівнем сприйнятливості здобувачів до нових знань і вмінь [111, с. 8].

Дидактична реалізація системного підходу в змісті й організації освітнього процесу – явище складне. Передбачаються взаємодії і взаємопереходи між різними дидактичними прийомами, створення ситуативних дидактичних умов, що забезпечують цілісність педагогічного впливу на особистість майбутніх дизайнерів, рівень їхнього розвитку та індивідуальні властивості [76, с. 135]. Системний підхід, будучи теоретико-методологічною стратегією дослідження проблеми використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, забезпечує комплексне її вивчення та дає змогу розглядати цей процес як педагогічну систему.

Компетентнісний підхід у професійній підготовці розглядається не як сума засвоєної інформації, а здатність діяти в різних проблемних ситуаціях [24, с. 86]. Основними принципами компетентнісного підходу є принцип підпорядкування знання вміню і практичній потребі [198, с. 78]; адаптація завдань освіти до вимог ринку праці; орієнтація здобувачів на безперервність освіти та самоосвіти протягом усього життя [188, с. 486].

Компетентнісний підхід означає для викладачів та здобувачів вищої освіти поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважної трансляції та освоєння знань, умінь і навичок на створення умов

для оволодіння комплексом компетенцій, що сприяють формуванню особистості, здібностей адаптуватися в умовах багатофакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [56, с. 72]. Перевага використання в межах дослідження компетентнісного підходу до проблеми самоосвіти на міждисциплінарному рівні зумовлена тим, який обсяг знань майбутній дизайнер здатен освоїти і використовувати в професійній діяльності та залежить від набору загальнокультурних і загальнопрофесійних компетенцій, необхідних для формування професійного досвіду.

Інтегративно-модульний підхід забезпечує можливість швидкої та адекватної корекції освітніх програм згідно зі змінами замовлення, вимогами науки і техніки; можливість створення нових програм на базі існуючих; адаптивність до рівня попередньої підготовки здобувачів вищої освіти [199, с. 420]. Технологія модульного навчання базується на диференціації й індивідуалізації дидактичного процесу на основі особистісно орієнтованої моделі навчання. Окрім того, модульна технологія сприяє підвищенню активності як здобувачів вищої освіти, посилюючи їхню мотивацію до набуття знань, так і викладачів, змушуючи їх удосконалювати власну педагогічну майстерність.

Суть інтегративно-модульного підходу полягає в інтеграції навчально-пізнавальної, науково-дослідницької та виробничої діяльності майбутніх дизайнерів у МЗВО на основі відповідної інтеграції суспільних, психолого-педагогічних і спеціальних знань; інтеграційного зв'язку методологічної, теоретичної, методичної і практичної підготовки майбутніх фахівців з дизайну.

Компетентнісний та інтегративно-модульний підходи в сукупності протистоять пасивності навчання, формалізму в трансляції готової інформації. Поява компетентнісного підходу зумовлена старінням інформації, яка відбувається значно швидше, ніж закінчується цикл навчання у вищій школі, внаслідок чого традиційна установка на отримання

необхідного запасу знань стає утопічною [199, с. 422].

Підводячи підсумок аналізу провідних ідей системного, компетентнісного й інтегративно-модульного підходів, відзначимо, що вони задають низку вимог до побудови моделі реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Відтак, припускаємо, що у межах дослідження модель повинна функціонувати і реалізовуватися з урахуванням:

1) формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про їхню майбутню діяльність у сфері дизайну на основі міждисциплінарного перенесення знань;

2) організації модульного навчання в процесі викладання обраних для дослідження дисциплін засобами міждисциплінарних зв'язків;

3) становлення готовності до самоосвіти, механізмом якої є діалектичне мислення і рефлексія.

Беручи системний, компетентнісний та інтегративно-модульний підходи в якості теоретико-методологічної стратегії дослідження, нами виокремлено такі характеристики моделі реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: 1) наявність компонентів і структур; 2) доцільність; 3) цілісність; 4) розвиток у часі; 5) багаторівневий характер.

Розглянемо кожену характеристику окремо.

Процес формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на основі міждисциплінарних зв'язків доцільно розглядати як складну функціональну систему, що має власну логіку розвитку і відносно самостійні етапи протікання. Тому структура процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти охоплює чотири основні логічно взаємопов'язані етапи (рис. 2.2):

Рис. 2.2 Структура процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Доцільність моделі визначається прагненням до досягнення певного результату і його значущістю. Практика показує, що справжня ефективність освіти полягає в максимально можливому збігу висунутих цілей і отриманих результатів за всіма визначеними параметрами. З огляду на це, у наукових колах обговорюються проблеми наукової постановки цілей навчання і вдосконалення поставленої мети. Відтак, основною метою авторської моделі є забезпечення формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на основі міждисциплінарних зв'язків.

Модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО і, як впливає, їхньої самоосвіти протягом усього життя, відображає процес розгортання цієї діяльності. У зв'язку з цим важливою ознакою розвитку моделі в часі є її динаміка, що передбачає виокремлення якісних станів, рівнів готовності до самоосвіти на міждисциплінарній основі в МЗВО.

Однією з істотних характеристик авторської структурно-функціональної моделі є її цілісність, оскільки жоден із компонентів моделі, будучи взятий окремо, не забезпечує досягнення мети дослідження. Структурно-функціональна модель містить п'ять блоків: цільовий, змістовий, мотиваційний, процесуальний, оцінювально-корекційний (рис. 2.3).

Цільовий блок охоплює мету дослідження – формування готовності

майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО.

Змістовий блок розглядає, що охоплюють міждисциплінарні зв'язки в інтегральному освітньому просторі МЗВО. Змістовий блок представлений такими дисциплінами: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу». За допомогою міждисциплінарних зв'язків більш повно формуються поняття спеціальних дисциплін, розвивається діалектичне мислення, розширюється світогляд здобувачів вищої освіти, формується цілісне уявлення щодо майбутньої дизайнерської діяльності.

Мотиваційний блок містить внутрішній і зовнішній компоненти, які виконують чотири функції: цільовідповідну, організаційну, виховну та комунікативну. Кожна з функцій має власну специфіку в діяльності суб'єктів процесу використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Зовнішній компонент представлений педагогічними умовами формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу) і передбачає розвиток особистості майбутніх дизайнерів одягу в освітньому процесі МЗВО. Внутрішній компонент передбачає розвиток особистості майбутніх дизайнерів одягу на основі їхнього внутрішнього розуміння дійсності.

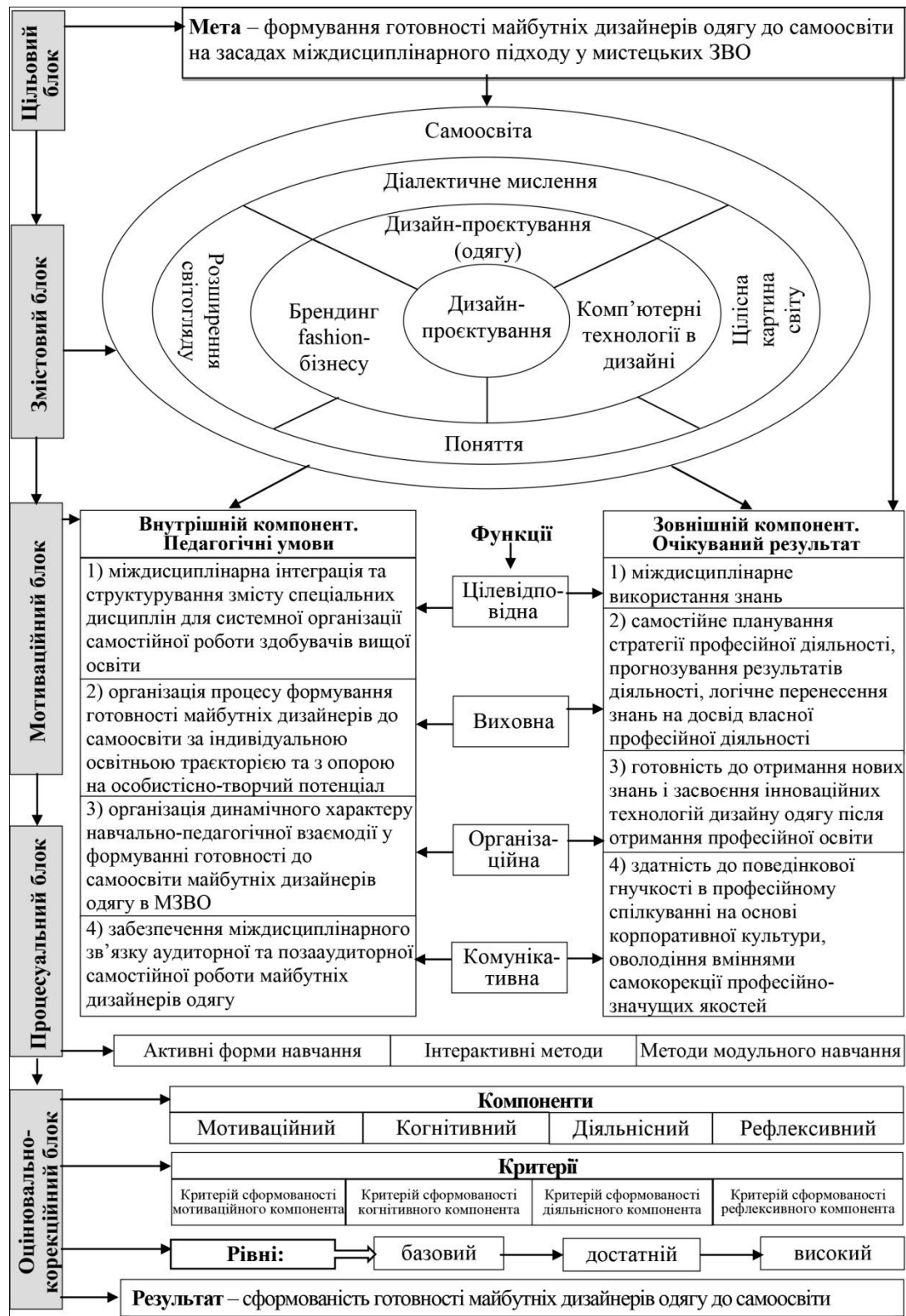

Рис. 2.3 Структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО

Зміст цих компонентів полягає в тому, що здобувач вищої освіти як самостійна особистість повинен сприймати цілісну картину світу. Йому необхідно розвивати діалектичне мислення, тобто синтезувати знання на основі інтеграції дисциплін, самостійно планувати стратегії дизайнерської діяльності, а також прогнозувати результати роботи в тій чи іншій сфері діяльності дизайну та визначати процес самоосвіти і самовиховання метою професійної діяльності.

Процесуальний блок охоплює: активні форми навчання (групова дискусія, тренінг, дидактичні і творчі ігри, «мозковий штурм»); інтерактивні методи (колективна розумова діяльність – проектна діяльність); методи модульного навчання. Окреслений блок націлений на розвиток усіх структурних компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Оцінювально-корекційний блок структурно-функціональної моделі відображає критерії та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, а також виявляє результат роботи моделі.

Зовнішній і внутрішній компоненти структурно-функціональної моделі підкріплені низкою функцій. Виокремлення *цілевідповідної функції* діяльності здобувачів вищої освіти обґрунтовано зміною парадигми освіти, яка розглядає міждисциплінарне використання знань [150, с. 7]. Реалізація цієї функції передбачає формування цілісної міждисциплінарної структури навчальних знань. Поєднати ці знання в систему допомагає здобувачу вищої освіти цілісне бачення безлічі аспектів майбутньої дизайнерської діяльності, зокрема єдність науки і практики, отримання знань та їхнє використання для вирішення професійних завдань, проектування власної системи роботи тощо.

Виховна функція готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу на основі міждисциплінарних зв'язків зводиться до формування ставлення до професійного досвіду здобувачів вищої освіти [10, с. 8]. Ця функція зорієнтовує здобувачів на готовність до набуття нових знань і засвоєння інноваційних технологій проектування одягу після здобуття професійної

освіти в МЗВО.

Організаційна функція зводиться до самостійного планування стратегії професійної діяльності, прогнозування результатів діяльності, логічного переносу знань на досвід власної професійної діяльності. Організаційна функція реалізується шляхом виконання професійних обов'язків на практиці з використанням таких професійних якостей, як креативність та ініціативність. Окрім того, організаційна функція передбачає побудову моделі виховної системи в процесі самоосвіти, яка відповідає виховній системі процесу навчання в МЗВО.

Комунікативна функція зводиться до поведінкової гнучкості в професійному спілкуванні на основі корпоративної культури, оволодіння вміннями самокорекції професійно-значущих якостей, реалізується у взаємодії та спілкуванні на міждисциплінарному рівні як здатність працювати в команді і допомагати один одному. Комунікативна функція виявляється в процесі спілкування на емоційному рівні і сприяє встановленню педагогічно доцільних взаємин в професійному середовищі [83, с. 315].

Результатом функціонування моделі є готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Тоді як ефективність самоосвіти залежить від інтелектуальної розвиненості, а також від установок на навчальну діяльність, від ставлення до знань та інших вольових якостей. Самоосвіта має індивідуальні та групові форми, які сприяють безперервності освіти [84]. Самоосвіта відіграє роль сполучної ланки між ступенями і стадіями організованого навчання, надаючи освітньому процесу цілісного і висхідного характеру. Ключовою умовою самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу є наявність адекватної самооцінки, самопізнання, чітко усвідомлених цілей, ідеалів, особистісних сенсів. Тоді як реалізація міждисциплінарних зв'язків забезпечує залучення здобувачів вищої освіти у процес самоосвіти в МЗВО і передбачає здатність здобувачів до самоосвіти, саморозвитку протягом усього життя.

Таким чином, теоретико-методологічним підґрунтям у побудові структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО обрано системний, компетентнісний та інтегративно-модульний підходи, які допомагають глибше розкрити особистісні якості здобувачів вищої освіти. Так, системний підхід забезпечує комплексне вивчення проблеми використання міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності до самоосвіти і дозволяє розглядати цей процес як педагогічну систему. Компетентнісний підхід акцентує увагу на результаті освіти, сприяє орієнтації здобувачів вищої освіти на безперервність освіти та самоосвіти протягом усього життя і забезпечує підпорядкування знань, умінь і практичної потреби. Інтегративно-модульний підхід забезпечує можливість швидкої та адекватної корекції навчальних програм, диференціації та індивідуалізації дидактичного процесу на основі особистісно зорієнтованої моделі навчання [180].

Особливістю моделі є наявність внутрішнього і зовнішнього компонентів. Виокремлення цих компонентів передбачає, що зміни в особистості здобувача вищої освіти відбуваються як під впливом зовнішнього середовища (в межах освітнього процесу шляхом реалізації обґрунтованих у дослідженні педагогічних умов), так і внаслідок внутрішньої роботи майбутніх дизайнерів одягу над собою, їхніх бажань самовдосконалюватися протягом усього життя. Ззовні можна стимулювати внутрішній розвиток здобувачів вищої освіти у бажаних напрямках або гальмувати деякі небажані тенденції в самоосвіті.

Повне управління розвитком здобувача вищої освіти ззовні не результативно, оскільки не враховує бажання і можливості самого здобувача вищої освіти, тому його необхідно поєднувати з управлінням зсередини, яке передбачає організацію діяльності, спілкування, здатність до самоосвіти в освітньому процесі. Механізмом реалізації є діалектичне мислення здобувачів вищої освіти та рефлексія.

Висновки до розділу 2

Сукупність універсальних компонентів готовності до самоосвіти, актуальних для будь-якої сфери діяльності, є комплексним особистісним утворенням, механізмом якого є розвиток діалектичного мислення, що дає змогу переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати її, систематизувати і класифікувати для вирішення професійних завдань та оволодіння загальнокультурними і загальнопрофесійними компетенціями.

Структуру готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти визначено на основі аналізу специфіки реалізації міждисциплінарних зв'язків у МЗВО. Вона охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти. Урахування універсальних характеристик готовності до самоосвіти, аналіз досвіду підготовки майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких ЗВО та основних вимог до фахівців дозволили визначити основні критерії (критерій сформованості мотиваційного компонента, критерій сформованості когнітивного компонента, критерій сформованості діяльнісного компонента і критерій сформованості рефлексивного компонента) та відповідні їм показники, на основі яких визначено рівні сформованості (базовий, достатній, високий) готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких ЗВО.

Розроблено педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. Педагогічні умови розглянуто як комплекс сприятливих для здобувачів вищої освіти зовнішніх умов, що безпосередньо впливають на формування і розвиток внутрішніх якостей особистості, необхідних для професійного саморозвитку. Такими умовами визначено і обґрунтовано: міждисциплінарну інтеграцію та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організацію процесу формування готовності

майбутніх дизайнерів до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організацію динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу.

На основі системного, компетентнісного, інтегративно-модульного підходів розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, що характеризується системністю, варіативністю, модульністю. Пропонована модель носить характер відкритої інформаційної системи, тому допускається корекція змісту її блоків (цільового, змістового, мотиваційного, процесуального, оцінювально-корекційного) залежно від одержаних результатів формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Ослаблення уваги до одних елементів і посилення уваги до інших на різних етапах цієї роботи надає їй гнучкості, здатності пристосовуватися до мінливих умов, вимог зовнішнього (стосовно моделі) середовища.

Основні положення 2-го розділу висвітлені в наукових працях:

1. Тригуб О. Л. Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 2, № 77. С. 133-138. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.24>
2. Тригуб О. Л., Чирчик С. В. Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 17 листопада 2021 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. С. 108-110.

3. Тригуб О. Модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як домінанта формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Том 3, № 39. С. 22-27. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-3-4>
4. Tryhub O. Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers = Умови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Role of Science and Education for Sustainable Development* : monograph 44. Series of monographs. Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Katowice. Katowice : Publishing House of University of Technology, 2021. P. 615-625.
5. Mozgovyi V., Shuliak S., Odrobinsky Y., Yermolayeva G., Tryhub O. Culture and Art: Models of Social Communications. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. № 13/01-XXXIV. P. 104-109.

РОЗДІЛ 3 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ДІЄВОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ

3.1 Організація експериментального дослідження

Вивчення педагогічних процесів і явищ завжди потребує експериментальної перевірки гіпотетичних припущень. Дисертаційне дослідження передбачає експериментальну роботу як важливий компонент. Експериментальна частина є практичним доказом теоретичних передумов і положень, розглянутих у попередніх розділах. Надійним способом отримання даних є педагогічний експеримент – рід досвіду, що має пізнавальний, цілеспрямовано дослідний, методичний характер, який проводиться в спеціально заданих умовах [80, с. 108].

У сучасній педагогічній науці існують різні підходи щодо методології і методів проведення педагогічного експерименту. Так, О. Жосан педагогічний експеримент розглядає як головний метод збирання інформації у науці, який передбачає пошук причинно-наслідкових зв'язків досліджуваних явищ дійсності, пов'язаний з активним впливом на об'єкт та дозволяє пояснити існування й розвиток певних відносин, процесів [70, с. 25]. На думку С. Важинського та Т. Щербак, педагогічний експеримент є методом емпіричного пізнання, що передбачає вплив дослідника на предмет в спеціально створених умовах, аналіз та фіксацію потрібного йому стану і подальше його вивчення на якісному і кількісному рівні [26, с. 91]. Основним результатом експериментальної роботи є підтверджена або спростована гіпотеза дослідження [30, с. 123]. Досить дотичної думки дотримується й О. Коханко, визначаючи експеримент як емпіричний метод дослідження, ідея якого полягає в тому, що явища і процеси пізнаються в контрольованих і

керованих умовах, відтворених шляхом їхньої контрольованої зміни. Експеримент здійснюється на основі теорії, визначальної постановки завдань та інтерпретації результатів. Ключовим завданням експерименту є перевірка гіпотез і передбачень теорії [94, с. 63]. У дослідженні В. Вихрущ [29, с. 232-234] відзначається, що найефективнішим способом перевірки гіпотези в педагогічному дослідженні є формувальний експеримент як дослідний метод, що передбачає вплив спеціально створених умов на формування досліджуваної ознаки у випробовуваних. Формувальний експеримент є експериментально-моделюючим, оскільки передбачає розробку різноманітних програм і консолідацію зусиль всіх учасників освітнього процесу.

Метою проведеної експериментальної роботи була апробація і перевірка дієвості педагогічних умов та ефективності розробленої структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Поставлена мета зумовила основні *завдання*, які необхідно вирішити у межах експерименту:

- виявити вихідний рівень сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти;
- реалізувати педагогічні умови та впровадити структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО;
- визначити вибірку учасників експерименту з числа здобувачів вищої освіти МЗВО;
- здійснити контроль процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО у межах проведення дослідно-експериментальної роботи ((зміст внутрішнього і зовнішнього компонентів), що впливають на залученість здобувачів вищої освіти до самоосвітньої діяльності));
- проаналізувати динаміку змін рівня сформованості готовності

майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти та провести якісний і кількісний аналіз результатів педагогічного експерименту в аспекті розглянутої проблеми.

У межах проведення дослідно-експериментальної роботи використовувалися такі *методи*:

1) аналіз психолого-педагогічної та спеціалізованої літератури, навчально-методичних та довідкових матеріалів, а також навчальних планів, робочих програм дисциплін, нормативно-правових документів;

2) спостереження за освітнім процесом майбутніх дизайнерів одягу;

3) бесіди й опитування викладачів і здобувачів вищої освіти;

4) анкетування, тестування та аналіз результатів навчальної діяльності майбутніх дизайнерів;

5) математична обробка отриманої інформації.

Необхідність досягнення поставленої мети і завдань зумовила відповідну організацію дослідно-експериментальної роботи. У межах дослідження використовувався етапний підхід, згідно з яким будь-який педагогічний експеримент здійснюється в три етапи (підготовчий, основний, завершальний), на кожному з яких проводиться відповідний етап експерименту (констатувальний, формувальний та підсумковий) [146, с. 122]. Опираючись на окреслений підхід, перевірка дієвості педагогічних умов та ефективності функціонування структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО здійснювалася в природних умовах і проходила на базі Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», Відокремленого підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури», Черкаського державного технологічного університету, Львівської національної академії мистецтв, Київського національного університету технологій та дизайну в три етапи протягом 2016-2023 рр.

Перший етап (2016-2018 рр.) – *констатувальний* – передбачав теоретичне осмислення проблеми та вивчення стану її розробленості в науково-методичній літературі: здійснено аналіз практичного стану проблеми використання міждисциплінарного підходу як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО та визначено теоретичні і методологічні основи дослідження. На розглянутому етапі дослідження визначено методологічні передумови, цілі, завдання наукового пошуку, розроблено програму і методику дослідження, а також план експериментальної роботи, підібрано методики для проведення дослідження, визначено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови та розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Основними методами дослідження були: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми, бесіди з викладачами і здобувачами вищої освіти, анкетування, тестування, аналіз продуктів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти, експериментальна робота, методи математичної статистики.

Другий етап (2018-2021 рр.) – *формувальний* – пов'язаний з організацією і проведенням експериментальної роботи в природних умовах освітнього процесу МЗВО з метою перевірки дієвості педагогічних умов та результативності структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, аналізом і обробкою матеріалів дослідження, впровадженням у практику результатів дослідження. Методами дослідження на окресленому етапі були: експериментальна робота, методи математичної статистики, пряме і непряме спостереження, тестування, анкетування, фіксування й аналіз продуктів діяльності здобувачів вищої освіти, метод експертної оцінки.

Третій етап (2021-2023 рр.) – *підсумковий* – передбачав вивчення результатів експериментальної роботи, обробку матеріалів дослідження, визначення ефективності організації освітнього процесу в МЗВО,

обґрунтування необхідності внесення змін в існуючий процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу, проведення систематизації результатів дослідження та їхню інтерпретацію, формулювання основних висновків та рекомендацій, що знайшли втілення в оформленні дисертаційної роботи. Основними методами дослідження на цьому етапі були: фіксування й аналіз продуктів реальної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, пряме і непряме спостереження, експериментальна робота, методи математичної статистики.

Розглянемо детальніше зміст кожного етапу дослідно-експериментальної роботи. Так, *констатувальний етап* (2016-2018 рр.) спрямовувався на визначення вихідного рівня сформованості готовності 253 майбутніх дизайнерів одягу до самоосвітньої діяльності під час навчання в МЗВО.

Для проведення констатувального етапу експериментального дослідження визначалися його мета і завдання, що зазвичай рекомендуються науковцями [103, с. 226], та вихідні дані для подальшого дослідження. На констатувальному етапі експериментального дослідження встановлювався початковий стан сформованості всіх компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, які в подальшому (на початку формульованого етапу) розподілялися на контрольну (КГ) та експериментальну (ЕГ) групи. Загалом констатувальним етапом охоплено 253 майбутніх дизайнера одягу, які закінчили IV курс навчання після вивчення дисципліни «Дизайн-проектування», що відображено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Кількість учасників на констатувальному етапі дослідження
(4 курс 2016-2017 н.р. та 2017-2018 н.р.)**

Заклади освіти	Кількість осіб
1. Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»	30

Продовження таблиці 3.1

2. Відокремлений підрозділ «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури»	39
3. Черкаський державний технологічний університет	30
4. Львівська національна академія мистецтв	50
5. Київський національний університет технологій та дизайну	104
Всього:	253

Для визначення стану сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти використовувалися методи анкетування, спостереження, опитування, аналіз ситуацій, тестування, самоаналіз і самооцінка здобувачів вищої освіти власного рівня підготовленості тощо. Підбір методик здійснювався відповідно з обраними критеріями і показниками готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Оскільки нині вже накопичено значну кількість діагностичних методик, які доцільно використовувати в дослідницькій і практичній педагогічній діяльності, відтак у межах дослідження адаптовувались уже відомі і розроблялися авторські методики для діагностування конкретної педагогічної проблеми. Використовувалися анкети для самодіагностики здобувачами вищої освіти сформованості мотиваційного, діяльнісного, рефлексивного компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Здобувачі вищої освіти заповнювали листки опитування, проводили самоаналіз і встановлювали узагальнені цифрові показники сформованості означених компонентів (додатки К, Л, М, Н).

Враховувалося, що діагностика як спеціально організоване і комплексне вивчення освітніх процесів на основі стандартизованих показників, проводиться з метою оперативного наукового передбачення і прогнозування динаміки функціонування і розвитку педагогічної системи, створення умов для її оптимізації. В основі теоретико-методологічної і технологічної бази діагностики перебувають уявлення про певні показники,

які виокремлюються за відповідними інформаційними властивостями. Так, для визначення цифрових значень результатів анкетування встановлювався максимальний показник – 100% правильних відповідей (максимальний бал за правильну відповідь множився на кількість запитань в анкеті, що і визначало максимальну кількість балів за анкету та відповідало стовідсотковому позитивному результату). Кореляція між цифровими значеннями результатів анкетування і рівнями сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти дала змогу визначити такі співвідношення і взаємозалежності: високий рівень – інтервал від 80% плюс один бал до 100% правильних відповідей від максимальної кількості балів, які можна отримати в результаті анкетування; достатній – від 40% плюс один бал до 80% правильних відповідей; базовий – до 40% правильних відповідей, але не менше, ніж 33% від максимальної кількості балів, адже нижчий результат може свідчити лише про нульовий рівень, тобто про повну несформованість компонента.

Для отримання результатів спостереження використовувався такий самий принцип шкали оцінювання та визначення максимальної кількості балів за володіння здобувачем вищої освіти необхідними вміннями.

Для встановлення рівня теоретичної підготовленості майбутніх дизайнерів одягу проводилися контрольні роботи і зрізи знань. Таким чином визначався стан сформованості когнітивного компонента готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу. Також урахувалися результати самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти, спрямованої на розвиток діалектичного мислення.

Цифрові показники результативності використання кожного діагностичного методу відрізнялися між собою (анкетування – максимальна кількість балів визначалася кількістю запитань в анкетах, спостереження – кількістю вмінь, якими володіють здобувачі вищої освіти, зріз знань оцінювався за кредитно-модульною 100-бальною системою оцінювання). Оскільки в дослідженні окреслено 3-рівневу структуру сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, відтак для кореляції

всіх цифрових даних використано певні об'єднуючі позначення у мінімальних цифрових значеннях. Припускалося, якщо кожен рівень буде позначатися однією цифрою, а не у межах кількох (наприклад, оцінка «відмінно» визначається у 90-100 балів), то це сприятиме встановленню показників сформованості кожного компонента й полегшить порівняння й аналіз динаміки можливих змін за допомогою використання методів математичної статистики. Тому кожен із рівнів позначався так: високий – «відмінно» – 3 бали; достатній – «добре» – 2 бали; базовий – «задовільно» – 1 бал.

Результати встановлення стану сформованості всіх компонентів і показників готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на констатувальному етапі відображено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Результати констатувального етапу експериментального дослідження

Компоненти готовності до самоосвіти	Рівні сформованості готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу					
	Високий		Достатній		Базовий	
	Кількість здобувачів вищої освіти	%	Кількість здобувачів вищої освіти	%	Кількість здобувачів вищої освіти	%
Мотиваційний	83	32,8	99	39,1	71	28,1
Когнітивний	76	30,1	97	38,3	80	31,6
Діяльнісний	73	28,8	94	37,2	86	34,0
Рефлексивний	78	30,8	90	35,6	85	33,6

Також з метою аналізу практичного стану проблеми використання міждисциплінарного підходу як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО було проведено відповідне анкетування, що виявило низький рівень усвідомлення значущості міждисциплінарного підходу та самоосвіти

для фахової діяльності (додаток П). Лише 31% проанкетованих відмітили важливість міждисциплінарного підходу у навчанні для власного професійного становлення та 36% займаються самоосвітою з метою поглиблення знань та вмінь.

Таким чином, результати констатувального етапу експериментальної роботи засвідчили невисокий рівень готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвітньої діяльності на основі міждисциплінарних зв'язків, який значною мірою зумовлений недостатньою зорієнтованістю освітнього процесу в МЗВО на самоосвіту здобувачів вищої освіти з подальшою самоосвітою протягом всієї професійної діяльності.

Усе це уможливило планування та проведення *формульовального етапу* (2018-2021 рр.) дослідження, який передбачав:

- 1) підбір експериментальної (ЕГ) і контрольної (КГ) груп;
- 2) встановлення початкового рівня сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти згідно з розробленими критеріями в КГ та ЕГ;
- 3) реалізацію обґрунтованих педагогічних умов та структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО в ЕГ;
- 4) проведення вихідного (контрольного) діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в КГ та ЕГ після завершення експериментальної роботи.

Для проведення експериментального дослідження на початку формульовального етапу виокремлено здобувачів вищої освіти контрольної (КГ) та експериментальної (ЕГ) груп. Здобувачі вищої освіти в групах розподілялися так, щоб групи мали практично однакові початкові параметри. До початку формульовального етапу експерименту контрольна та експериментальна групи не відрізнялись за рівнем сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Під час експерименту особлива

увага зверталась на навчальну активність здобувачів вищої освіти, психологічний комфорт в опрацюванні методичних матеріалів, час, що витрачався для формування умінь та їхнього закріплення.

До складу вибірки увійшли п'ять експериментальних груп та п'ять контрольних груп, що в сукупності становило 200 здобувачів вищої освіти третього та четвертого років навчання. Обсяг вибіркової сукупності визначили за допомогою методів математичної статистики за формулою 3.1:

$$n = \frac{t^2 \cdot W(1-W) \cdot N}{\Delta^2 \cdot N + t^2 \cdot (1-W) \cdot W} \quad (3.1),$$

де n – обсяг вибірки (кількість здобувачів вищої освіти, необхідна і достатня для проведення експериментальної роботи);

N – обсяг генеральної сукупності (кількість здобувачів вищої освіти);

W – вибіркова частка досліджуваних явищ;

Δ – гранична помилка вибірки, що показує точність обраної вибірки (відхилення вибіркової частки W від генеральної сукупності) з певною ймовірністю, яка зумовлена величиною коефіцієнта значущості.

У межах значення $t = 2$, де t – коефіцієнт довіри, що визначається за таблицями значень інтервала ймовірностей, ймовірність будь-якого відхилення вибіркової частки досліджуваного явища від генеральної сукупності дорівнює приблизно 5%. За відсутності відомостей щодо вибіркової частки (як у межах дослідження) для визначення чисельного значення n зазвичай приймають значення максимального вираження $W(1-W)$, що дорівнює 0,25 при $W = 0,5$. Скориставшись даною формулою, розрахуємо кількість здобувачів вищої освіти, необхідну і достатню для проведення дослідження. За $N = 253$ маємо:

$$n = \frac{2^2 \cdot 0,5(1 - 0,5) \cdot 253}{0,05^2 \cdot 253 + 2^2(1 - 0,5) \cdot 0,5}$$

Таким чином, для отримання типової для загальної сукупності інформації досить задіяти 200 майбутніх дизайнерів одягу. Репрезентативність вибірки в цьому випадку означає, що з допустимою для

педагогічного дослідження 5% похибкою, встановленою для вибіркової сукупності, розподіл можна ототожнювати з її дійсним розподілом в загальній сукупності. Кількісні характеристики експериментальної і контрольної груп відображені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Розподіл здобувачів вищої освіти на КГ та ЕГ

Заклади освіти	КГ	ЕГ
1. Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»	15	16
2. Відокремлений підрозділ «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури»	17	18
3. Черкаський державний технологічний університет	19	21
4. Львівська національна академія мистецтв	23	20
5. Київський національний університет технологій та дизайну	26	25
Всього:	100	100

У таблиці 3.4 подано цифрові показники результатів вхідного контролю, що свідчать про доцільний розподіл здобувачів вищої освіти на контрольну та експериментальну групи й однакові умови вступу КГ і ЕГ у формувальний етап експериментального дослідження.

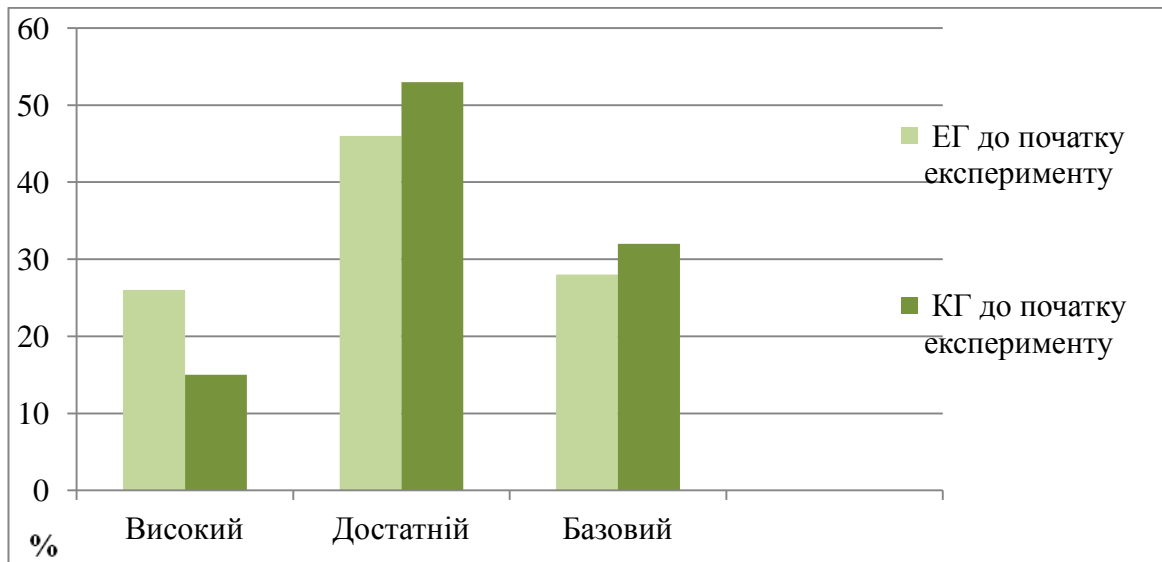
Таблиця 3.4

Цифрові показники результатів вхідного контролю КГ і ЕГ на початку формувального етапу експерименту

Компоненти готовності до самоосвіти	Рівні сформованості готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу					
	Високий (%)		Достатній (%)		Базовий (%)	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Мотиваційний	15	26	53	46	32	28
Когнітивний	18	23	62	45	20	32
Діяльнісний	25	32	52	42	23	26
Рефлексивний	20	26	35	40	45	34

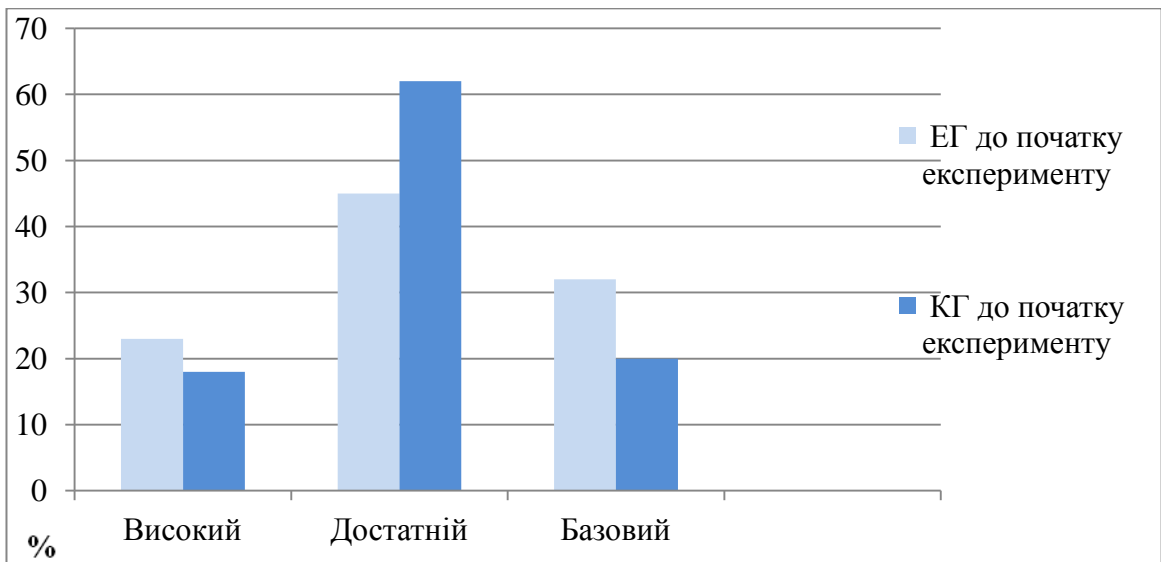
Результати вхідного контролю сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО представлені діаграмою (рис. 3.1). Показники було отримано за допомогою анкетування щодо виявлення сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток К).

Рис. 3.1 Результати сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до початку експерименту

Отже, як свідчать результати контролю, на початку формувального етапу експерименту в обох групах переважає достатній рівень сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Менші показники – за базовим та високим рівнями.

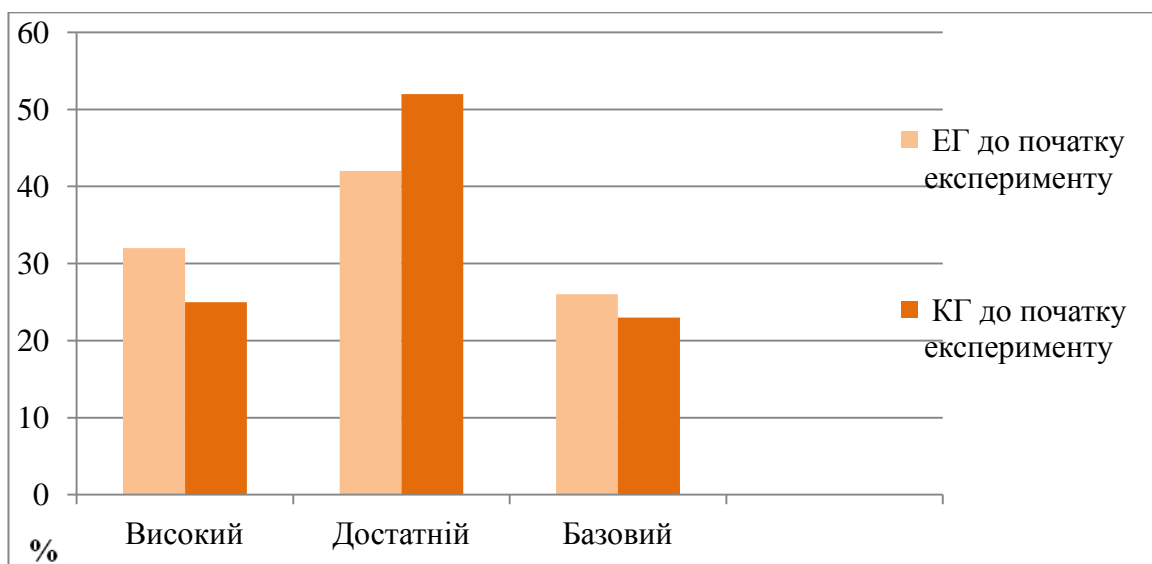
Результати вхідного контролю сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО представлені діаграмою (рис. 3.2). Показники було отримано за допомогою тестування з дисциплін: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Брендинг fashion-бізнесу», «Комп'ютерні технології в дизайні» (додаток Л).

Рис. 3.2 Результати сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до початку експерименту

Сформованість когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на початку формувального етапу експерименту в КГ та ЕГ має схожий розподіл показників зі сформованістю мотиваційного компонента за достатнім, базовим і високим рівнями.

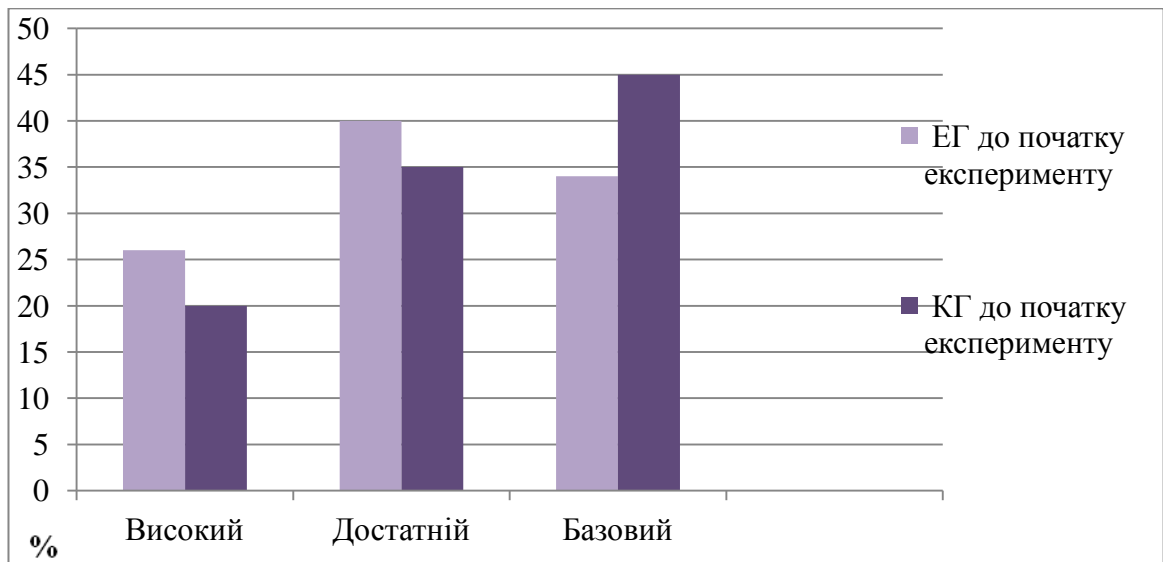
Результати вхідного контролю сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО представлені діаграмою (рис. 3.3). Показники було отримано за допомогою проведення спостереження за діяльністю здобувачів вищої освіти та за допомогою самодіагностики здобувачами вищої освіти сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток М).

Рис. 3.3 Результати сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до початку експерименту

Аналізуючи сформованість діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на початку формувального етапу експерименту, спостерігаємо також переважання в КГ та ЕГ достатнього рівня. Показники високого та базового рівнів – майже ідентичні.

Результати вхідного контролю сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО представлені діаграмою (рис. 3.4). Показники було отримано за допомогою анкетування щодо сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток Н).

Рис. 3.4 Результати сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до початку експерименту

Результати контролю на початку формувального етапу експерименту вказують на переважання в обох групах базового рівня сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Близькі до базового – показники достатнього рівня, також спостерігаємо низькі показники високого рівня.

Так, показники сформованості всіх чотирьох компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти свідчать, що відсоткові значення за кожним рівнем у контрольної та експериментальної груп були достатньо близькими. Найвищі показники спостерігались за достатнім рівнем, найменші – за високим. Тож робимо висновок, що обидві групи відрізняються випадково і є подібними.

Формувальний етап експериментального дослідження проводився зі здобувачами вищої освіти КГ та ЕГ і передбачав: у КГ вивчення обраних для дослідження експериментальних дисциплін («Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп’ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу») відбувалося за традиційною методикою; упродовж вивчення зазначених освітніх компонентів здобувачі вищої освіти

ЕГ навчались за авторською методикою, застосування якої у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО передбачало здійснення конкретних кроків, що можуть використовуватись викладачами як методично-рекомендаційна основа для вдосконалення самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти.

Розглянемо детальніше методику реалізації педагогічних умов та впровадження структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО в ЕГ.

3.2 Реалізація педагогічних умов та впровадження моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Згідно з розробленою структурно-функціональною моделлю реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО особливостями авторської методики є:

1) спрямованість освітнього процесу не лише на формування готовності до самоосвіти під час навчання в МЗВО, а й в подальшій професійній діяльності;

2) формування змісту обраних для експериментального дослідження дисциплін на основі внутрішньо- та міждисциплінарних зв'язків;

3) формування мотивації майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти шляхом уведення в цілі, зміст і процес освоєння дисциплін цінностей майбутньої професії у сфері дизайну;

4) сприяння набуттю здобувачами вищої освіти досвіду вирішення інтегрованих дизайнерських завдань на основі внутрішньо- та міждисциплінарних зв'язків, їхній синтез і практичне застосування в типових

і нетипових ситуаціях в аудиторній та позааудиторній діяльності [120; 121].

З урахуванням окреслених особливостей і з метою реалізації визначених педагогічних умов реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО у межах вивчення дисциплін («Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), організація освітнього процесу в ЕГ здійснювалася з виокремленням ключових питань, з якими здобувачі вищої освіти можуть зіткнутися у професійній діяльності та навколо яких згруповано весь програмний зміст із окреслених дисциплін. Це дало можливість системно підходити до організації всієї освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання в МЗВО.

З метою підвищення ефективності та результативності реалізації визначених педагогічних умов їхня імплементація здійснювалася комплексно у таких напрямках: організаційний, функціональний (функції), комунікативно-пізнавальний та оцінювально-корекційний.

Організаційний напрям експериментальної роботи пов'язаний з основними компонентами професійної діяльності майбутніх дизайнерів одягу – організацією, комунікацією (спілкування), рефлексією – реалізація яких передбачає їхнє змістовне наповнення. Основний зміст експериментальної роботи в освітньому процесі в межах організаційного напрямку полягав в обґрунтуванні можливості внесення змін до змісту дизайнерської освіти шляхом збільшення професійної насиченості обраних для дослідження експериментальних дисциплін («Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), самостійного виконання завдань, тобто самостійного отримання нової інформації на основі міждисциплінарного перенесення знань, використання нових інформаційних технологій під час навчання в МЗВО.

Організаційний напрям експериментальної роботи спрямовувався на

реалізацію першої педагогічної умови – *міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти* та передбачав дотримання низки чинників, серед яких:

1) відповідність змісту матеріалу завданням використання міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти здобувачів вищої освіти МЗВО;

2) актуальність матеріалу для майбутніх дизайнерів, що забезпечує відтворення їхнього вітагенного досвіду, підбір методик навчання таким чином, щоб здобувачі вищої освіти самостійно удосконалювалися, тобто самоосвічувалися в процесі навчання в МЗВО;

3) відповідність змісту матеріалу загальним вимогам освітнього процесу, тобто його цілям, завданням, тимчасовим можливостям, віковим особливостям майбутніх дизайнерів одягу;

4) використання навчального матеріалу, що розвиває діалектичне мислення здобувачів вищої освіти.

Для вирішення поставленого завдання здійснено корекцію змісту робочих програм обраних для експериментального дослідження дисциплін шляхом введення додаткових розділів, які відображають проблеми, пов'язані з самоосвітньою діяльністю майбутніх дизайнерів одягу, тобто проблеми морального, організаційно-проектувального, комунікативного та аналітико-оцінювального характеру.

Функціональний напрям організації освітнього процесу в МЗВО спрямовувався на реалізацію другої педагогічної умови (*організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал*) та представлений виокремленими в межах експериментальної роботи основними функціями самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти: цілевідповідною, організаційною, комунікативною. Урахування функціональності дизайнерської діяльності дозволило

моделювати освітній процес не просто беручи до уваги міру активності здобувачів вищої освіти, а й сприяючи її посиленню, вияву і подальшому переходу до самоосвіти.

Третій напрям – *комунікативно-пізнавальний* – спрямовувався на імплементацію третьої педагогічної умови (*організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії у формуванні готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО*) та опирався на збільшення рівня самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу. Скеровувався на:

- активне і постійне використання міждисциплінарних зв'язків;
- поєднання теорії та практики в дизайнерській освіті;
- забезпечення комплексу активних засобів і методів навчання, спрямованих на формування, розвиток особистості, які передбачають суб'єктно-рефлексивну позицію здобувача вищої освіти в навчальній взаємодії;

- використання в освітньому процесі методів (передусім інтерактивного, рефлексивного та проектного навчання), які сприяють зростанню професійної самостійності майбутніх дизайнерів одягу;

- організацію практик, семінарів, колоквиумів з елементами професійного проектування, а також використання методів портфоліо та участь майбутніх дизайнерів одягу в різних конкурсах та виставках.

У межах дослідження спеціально організовану діяльність розглядаємо як організацію практики самостійної роботи, самостійного пошуку інформації, а також самостійного аналізу виконаної роботи майбутніми дизайнерами.

Оцінювально-корекційний напрям експериментальної роботи, який передбачав реалізацію четвертої педагогічної умови (*забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу*) – використання методів рефлексивного навчання з метою забезпечення механізму зворотного зв'язку (рефлексії), що лежить в основі розвитку самоосвіти і вдосконалення особистості майбутніх

дизайнерів одягу.

Вирішення проблеми реалізації визначених педагогічних умов та впровадження структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО полягало не в підборі окремих методичних матеріалів для кожної умови, а в побудові цілісної методики, яка б охоплювала конкретну мету, принципи, методи, прийоми, форми і засоби, які уможливають досягнення цієї мети. Саме тому реалізація педагогічних умов відбувалася комплексно.

Сполучною ланкою в міждисциплінарному синтезі знань майбутніх дизайнерів одягу ЕГ стало розроблене авторське навчально-методичне забезпечення, що охоплює:

- робочі програми, навчальні посібники, методичні вказівки;
- навчально-методичний посібник з проектування і виготовлення сучасного одягу на індивідуального споживача;
- авторські навчально-методичні розробки портфолію, змістом яких є процес самостійного проектування і виготовлення сучасного одягу (процес дизайну) на основі міждисциплінарних зв'язків;
- сукупність інноваційних методів і технологій навчання (проблемні завдання, комп'ютерні технології, технології проєктного навчання, кейс-стаді, ділові ігри, професійні конкурси);
- творчі проєкти, наприклад, проєкт «Альбом модних тенденцій», «Силует – основна характеристика форми костюма», «Виявлення стилю в формотворенні костюма», «Створення колекційного ряду моделей на основі інтер'єру», «Виконання проєкту в матеріалі», «Розробка колекції за мотивами народного костюма», «Розробка авторського портфолію», творча вправа «Безперервна лінія».

Процес міждисциплінарного синтезу професійно зорієнтованих знань на основі актуалізації самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу опирався на дисципліну «Дизайн-проєктування (одягу)» (II рік навчання), яка

є однією з перших і найважливіших серед спеціальних дисциплін в процесі підготовки майбутніх дизайнерів. Необхідно зауважити, що здобувачі вищої освіти на початку II року навчання ще не володіють необхідним запасом знань професійних понять. З цієї причини майбутні дизайнери ще не здатні сприймати завдання і об'єкти пізнавальної діяльності на необхідному рівні. Тому, творчі проекти та вправи, які використовувалися в освітньому процесі зі здобувачами вищої освіти ЕГ, давали змогу майбутнім дизайнерам одягу вільно володіти прийомами композиційного формування площини аркуша і розвивати здатність до невимушених і множинних графічних імпровізацій на задані теми. До того ж, навчали самостійно орієнтуватися в існуючих графічних техніках, поняттях, стилях і застосовувати їх в подальшій роботі над проектуванням дизайн-об'єкта [120, с. 46].

Так, наприклад, вправа «Безперервна лінія» і творчий проєкт «Композиція на основі музичних вражень» давали змогу здобувачам вищої освіти ЕГ вивчити графічні можливості лінії з різних напрямів, які, водночас, були основними критеріями оцінки виконаного проєкту: енергія накреслення, просторові й образно-емоційні характеристики, наявність одного або декількох композиційних центрів. Окрім цього, в освітній процес ЕГ розроблений і впроваджений «Альбом модних тенденцій» для дизайнерів костюма, який використовувався і поповнювався на кожному етапі професійного навчання (в подальшому на основі міждисциплінарної інтеграції дисциплін «Формотворення в костюмі», «Аналітика світових трендів», «Конфекціювання в дизайні одягу» та ін.). Мета окресленого проєкту полягала в необхідності підготувати огляд сучасних тенденцій, а також проаналізувати всю отриману інформацію, щоб на цій базі вирішувати творчі проєкти, які будуть відрізнятися від інших стилем виконання майбутнього дизайнера, його поглядом на світ і відповідати загальному духу часу. Це забезпечувало відмінну від звичної логіки освітнього процесу: не від теорії до практики, а від формування нового досвіду до його теоретичного осмислення шляхом застосування.

Ще одним з ефективних способів підвищення інтересу, мотивації до формування готовності до самоосвіти на засадах міждисциплінарної інтеграції в МЗВО та майбутньої професійної діяльності загалом була технологія «майстер-клас» і «творча майстерня». Основними завданнями майстер-класу було створення умов для професійного спілкування, самореалізації та стимулювання зростання творчого потенціалу майбутніх фахівців; підвищення професійної майстерності і кваліфікації учасників; поширення передового професійного досвіду. Майстер-клас як особлива форма набуття практичних навичок використовувалася у проведенні аудиторних занять та в позааудиторній роботі [120, с. 47; 121, с. 659]. Так, наприклад, у межах дисципліни «Дизайн матеріалів та аксесуарів» (II рік навчання) проводилися заняття з декоративно-прикладного мистецтва для майбутніх дизайнерів у формі майстер-класів. Цикл занять відкривався майстер-класом, проведеним викладачем, на тему «Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас» [169; с. 77; 66]. Перший показ був демонстрацією не лише визначених прийомів виготовлення конкретного виробу (наприклад, текстильних нагрудних прикрас, авторських обручів-вінків, текстильних брошок), а й ознайомлював здобувачів вищої освіти ЕГ з суттю поняття «майстер-клас».

Наприклад, у межах власних творчих проєктів здобувачі вищої освіти ЕГ створювали сучасні авторські текстильні одягові прикраси на основі міждисциплінарного аналізу використання цієї тематики в аксесуарах сучасних дизайнерів і брендів (в подальшому такі інтегровані знання використовувалися у межах дисципліни «Етнічна символіка», «Аналітика світових трендів») (рис. 3.5).

Відтак, на основі художньо-образних інтерпретацій українських автентичних джерел та шляхом переосмислення українського «традиційного» в умовах сьогодення майбутні дизайнери одягу ЕГ створювали авторські текстильні прикраси. У проєктуванні текстильних

прикрас здобувачі вищої освіти також використовували наявні міждисциплінарні знання з дисциплін «Українська етнографія» та «Історія мистецтв» з опорою на засоби художньої стилістики – народний примітивізм (так зване «наївне мистецтво»), де спрощувався навколишній світ, а зображувально-виражальна мова відрізнялася безпосередністю (рис. 3.6; рис. 3.7) [66, с. 986; 169]. В подальшому засвоєні міждисциплінарні знання та інтегровані вміння і навички використовували під час вивчення дисципліни «Етнічна символіка» (III рік навчання).

В подальшому засвоєні міждисциплінарні знання та інтегровані вміння і навички використовували під час вивчення дисципліни «Етнічна символіка» (III рік навчання).

Рис. 3.5 Тракткування української етнічної тематики в авторських текстильних нагрудних прикрасах (автори: здобувачі вищої освіти В. Грачова, А. Романова; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб): а – нагрудна прикраса «Родовід»; б – нагрудна прикраса «Родючість» [66]

Задля набуття здобувачами вищої освіти ЕГ досвіду самоосвітньої діяльності в майбутній професійній діяльності в аудиторних умовах передбачалося створення ситуацій, що вимагають аналізу діяльності фахівця на окремих етапах процесу, її імітації.

а

б

Рис. 3.6 Трактування української етнічної тематики в авторських обручах-вінках (автори: здобувачі вищої освіти кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» Н. Дербілова, Л. Шаповалова; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб): а, б – обруч-вінок серії «Чарівна галявина» [66]

а

б

Рис. 3.7 Трактування української етнічної тематики в авторських текстильних знімних аксесуарах (автори: здобувачі вищої освіти кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» М. Голюк, А. Гілко; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб): а – краватка «Дивозвір»; б – манишка «Цибулька» [66]

Так, на лабораторних заняттях з теми «Науково-дослідний та художній

аналіз джерела творчості. Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу» (дисципліна «Дизайн-проекування (одягу)») здобувачі вищої освіти ЕГ займалися реконструкцією народного та історичного костюма: вивчали особливості крою, властивості та волокнистий склад рекомендованих тканин, вибір колірної рішення костюма, варіанти декоративного оздоблення, продумували доповнення та аксесуари до костюма.

Так, на рисунку 3.8 продемонстровані колекції та одиничні образи, створені здобувачами вищої освіти із застосуванням методів стилізації і трансформації української етнічної тематики в дизайні одягу: використання форми українського народного костюму; застосування орнаментики української народної вишивки в сучасних фасонах одягу; створення художнього образу, що уособлює уявлення про українські культурологічні інтерпретації, автентичні джерела (автори: здобувачі вищої освіти кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» Ю. Сухарчук, А. Божко, Н. Калмикова, О. Бондаренко, С. Бойкова-Калюжна, О. Дімова, О. Карпіна; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб) [65].

а) колекція "Гармонія";

б) костюм
"На виданні";

в) костюм
"Берегиня";

г) костюм
"Карпатські зорі"

д) колекція “Самчиківка”;

е) колекція “Квітка-душа”

Рис. 3.8 Українська етнічна тематика в костюмі

Згодом ці опановані знання і практичні навички знаходять втілення в авторських творчих проєктах, коли здобувач вищої освіти вже вільно володіє методикою роботи із джерелом творчості, вміє творчо його переосмислювати і трансформувати у сучасні образи в костюмі (додатки В, Г, Д, Е, Ж, З). Джерелами натхнення для втілення творчих ідей здобувачів вищої освіти слугували історичні, народні костюми, концептуальне мистецтво та інше [110; 162; 167; 168; 171; 174; 175; 179; 181; 182]. За результатами наукових досліджень, що є необхідною складовою при створенні авторського проєкту, здобувачі вищої освіти беруть участь у науково-практичних конференціях [8; 12; 19; 42; 77; 78; 127; 193; 196], апробовують власні колекції одягу на подіумі всеукраїнських та міжнародних fashion-заходів (додаток Б).

Таке ситуаційне моделювання давало змогу активізувати різні чинники: інтегровані теоретичні знання з дисципліни, практичний досвід здобувачів вищої освіти, їхню здатність самостійно висловлювати творчі думки, ідеї, пропозиції, вміння вислухати альтернативну позицію й аргументовано висловити власну. За допомогою ситуаційного навчання здобувачі вищої освіти мали можливість виявити й удосконалити аналітичні та оціночні навички, навчитися працювати в команді, застосовувати на практиці міждисциплінарний теоретичний матеріал. Використання ситуаційного навчання у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

на засадах міждисциплінарного підходу уможлиблювало вирішення таких завдань: технологізація й оптимізація освітнього процесу зі здобувачами вищої освіти ЕГ, методологічне насичення і застосування в навчанні різних типів і форм, що сприяють формуванню інтересу і позитивної мотивації здобувача вищої освіти до самоосвіти та самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Оскільки такі майстер-класи проводилися регулярно з постійними учасниками (майбутніми дизайнерами одягу ЕГ), то ця форма переростала в *творчу майстерню*. У її межах організовувався розвиваючий творчий простір, який давав змогу учасникам в груповому пошуку приходити до формування готовності до самоосвіти, осмислення цінностей, важливих для їхнього подальшого професійного та особистого життя. Майстерня як технологія реалізовувалася за правилами інтерактивної взаємодії на основі наявності інноваційного міждисциплінарного знання, імпровізації, поєднання умовного і реального планів дій, освоєння алгоритмічних «кроків» і блокструктур різноманітних технік і прийомів. Ухвалення готових зразків, як правило, не заохочувалося, а для того, щоб щось демонструвати перед аудиторією, здобувачам вищої освіти ЕГ необхідно було здійснити самопідготовку, виконати спеціальні завдання, прописати майбутню презентацію [120, с. 46; 121, с. 659].

Так, наприклад, у межах дисципліни «Дизайн матеріалів та аксесуарів», здобувачі вищої освіти ЕГ спершу освоювали більш легкі і короточасні (за регламентом проведення) технології (наприклад, огляд і аналіз аналогів за методикою сухого і мокрого валяння з вовни). Далі – занурювалися в інтерактивну роботу і засвоювали імітаційні та інші види техніки. Майстерність і компетентності освоювалися на основі багаторазового повторення технологій кожним з учасників і обговорення результатів, формувалися навички виокремлення, аналізу та подолання власних проблем в професійній сфері.

Фундаментом для вирішення дизайнерських завдань у межах творчої

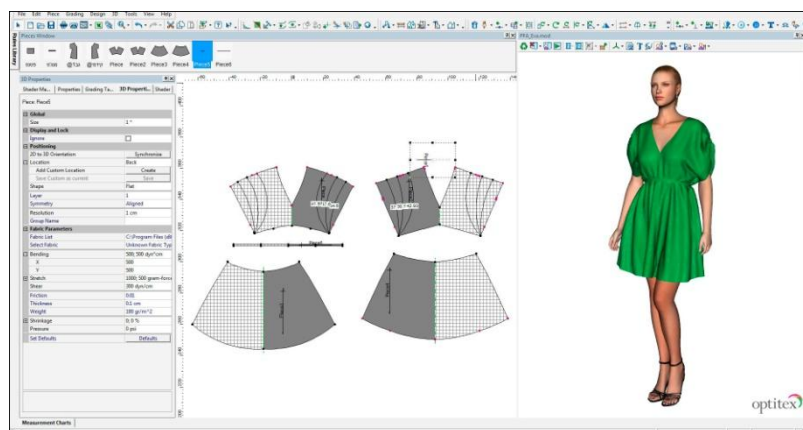

майстерні була інтеграція новітніх технологій і технічних можливостей науки з психологією і педагогікою. У таких умовах формувалося професійне дизайн-мислення майбутніх дизайнерів одягу, тобто здатність до креативності, образного, художньо-творчого мислення, системності, інноваційності, що є сферою психологічної науки, спільно з творчим пошуком методів і принципів дизайн-проектування, що відноситься до педагогіки, на основі знань матеріалознавства, техніки і технології у створенні творчого проекту. Окреслені аспекти підкреслювали наявність міждисциплінарних основ у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Відзначимо, що у вирішенні творчого проектного завдання на основі прихованої композиційної логіки, художньо-творчого мислення та виявлення індивідуальної картини світу як засобу художньої організації простору дизайн-об'єкта здобувачі вищої освіти ЕГ працювали з різними джерелами пошуку інформації й аналогових рядів, що забезпечувало міждисциплінарність їхньої самоосвіти [120, с. 46-47].

Сучасний освітній процес неможливо уявити без застосування *інформаційних технологій*. Це зумовлено тим, що поняття міждисциплінарності в сфері дизайну передбачає комбінування майбутніми дизайнерами новітніх теоретичних і практичних досягнень науки в цій галузі, володіння знаннями щодо передових технологій і матеріалів, принципів і методів науково-технічних досліджень. У сучасних умовах у швейній промисловості відбувається інтенсивне впровадження систем автоматизованого проектування. Одним з найперспективніших напрямів вирішення проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу було створення в закладах освіти, які брали участь в експерименті, у межах вивчення дисципліни «Комп'ютерні технології в дизайні» лабораторії САПР (систем автоматизованого проектування) швейних виробів. Так, здобувачі вищої освіти ЕГ працювали з системою проектування одягу «Optitex», у якій їм необхідно було обрати модель в комп'ютерному журналі моделей одягу,

обрати з каталогу кращу модель одягу, ввести розмірні характеристики (зріст, обхват грудей, талії та стегон). Далі відбувалося відображення введених розмірних характеристик тривимірним манекеном, перегляд технічного малюнка та зовнішнього вигляду. Після цього здобувачі вищої освіти ЕГ самостійно будували лекала та креслення конструкції, роздруковували викрійки та склеювали аркуші для отримання індивідуальної викрійки в натуральну величину (рис. 3.9).

Використання САПР у самостійному конструюванні одягу дозволяло полегшити процес створення якісних моделей, починаючи з етапу художнього та технічного проектування і закінчуючи підготовкою розроблених зразків до запуску в виробництво. Впровадження лабораторії САПР підвищувало інтерес здобувачів вищої освіти до самоосвіти, спонукало їхнє зацікавлення професійно значущими проблемами, вирішення яких передбачає оволодіння інтегрованими професійними знаннями і вміннями, стимулювало та підвищувало самостійність, забезпечувало створення атмосфери творчого пошуку і співпраці.

Рис. 3.9 Фрагмент побудови креслення конструкції деталей одягу в програмі «Optitex»

Таким чином, у межах роботи лабораторії САПР здобувачі вищої освіти ЕГ усвідомлювали, що дизайн як феномен культури тісно взаємопов'язаний з інформаційними технологіями та комп'ютерним

програмуванням. Це підкреслює його міждисциплінарний характер і посилюється блоком професійних дисциплін, що містить модуль дизайн-проектування. Він передбачає вивчення освітніх компонентів комп'ютерної графіки, 3D-моделювання, конструювання, матеріалознавства, ергономіки та ін. Проектування просторового середовища засобами комп'ютерних програм давало змогу майбутнім дизайнерам одягу візуалізувати і конструювати віртуальний світ і демонструвати об'ємну тривимірну реальність спроектованого дизайн-об'єкта.

Для того, щоб здобувачі вищої освіти могли найповніше осмислити проблему самоосвіти протягом всієї професійної діяльності, міру власної активності в самоосвітньому процесі на міждисциплінарній основі, використовувалися *методи інтерактивного навчання*:

- дискусійні: діалог, групова дискусія, розбір ситуацій з практики;
- ігрові: дидактичні і творчі ігри, зокрема ділові (управлінські) ігри, рольові ігри, організаційно-діяльнісні ігри;
- тренінгові форми проведення занять (комунікативні тренінги), які охоплюють дискусійні та ігрові методи навчання.

Використання інтерактивних технологій базувалося на здійсненні спільного вирішення проблемних ситуацій, моделювання ситуацій, схожих з практичними; оцінці дій; створенні середовища, максимально наближеного до професійного. Значний потенціал використання активних та інтерактивних форм навчання мали семінарські заняття, в межах яких можливим було проведення ділових ігор, рольових ігор, круглих столів, пізнавальних та освітніх конкурсів; практичні заняття. У процесі ділових / рольових ігор формувалися здатність здобувачів вищої освіти ЕГ до самостійних дій, готовність до групової взаємодії [120, с. 47].

Наприклад, під час вивчення дисципліни «Дизайн-проектування» (III рік навчання) з майбутніми дизайнерами одягу проводився семінар у формі ділової гри «Засідання художньої ради». За допомогою такої ігрової моделі відтворювалася професійна сфера майбутнього модельєра (дизайнера одягу).

Під час гри відбувалося спілкування учасників різних спеціальностей (конструктор, технолог, дизайнер) в процесі затвердження моделі для подальшого запуску у виробництво. У проведенні такого роду гри здобувачі вищої освіти ЕГ закріплювали міждисциплінарні інтегровані знання і формували професійні компетенції з розробки ескізів моделей, підбору необхідних тканин і матеріалів, конструктивного рішення моделі, художнього моделювання та декоративного оформлення. На основі вже наявних знань з дисциплін «Дизайн матеріалів та аксесуарів» (II рік навчання), «Формотворення в костюмі» (II рік навчання) та «Комп'ютерні технології в дизайні», майбутні дизайнери одягу самостійно виявляли та усували помилки дизайну одягу: підбору колористичного рішення, варіантів декоративної обробки, вибору силуетних форм і пропорцій одягу, актуальних конструкцій з урахуванням перспективних тенденцій моди, що сприяло їхній самоосвітній діяльності. У здобувачів вищої освіти ЕГ з'являлася можливість на основі міждисциплінарності та власної самоосвітньої активності проявити себе, застосовуючи творчі здібності, думки і творчий потенціал в різних видах діяльності в сфері дизайну.

З метою набуття здобувачами вищої освіти ЕГ міждисциплінарних професійних знань і умінь широко впроваджувалася технологія *проблемного навчання* як ефективний засіб від одноманітності, що сприяв особистісному розвитку майбутніх дизайнерів одягу, усвідомленню себе як частини групи, розширенню інтегрованих конструкторських знань, просторового мислення та уяви, формуванню графічних умінь. Наприклад, у межах дисципліни «Дизайн-проектування» здобувачам вищої освіти ЕГ пропонувалося розробити проєкт щодо створення моделі одягу для конкретного споживача, що передбачав розробку креслення конструкції на фігуру з індивідуальними особливостями статури і конкретними вимогами споживача до майбутнього виробу. Завдання такого роду стимулювали самоосвітню діяльність майбутніх дизайнерів одягу, оскільки це була реальна можливість використовувати інтегровані знання, отримані під час вивчення інших

дисциплін. Засобами конструювання одягу викликався інтерес здобувачів вищої освіти до певних проблем, вирішення яких передбачало оволодіння ними певними знаннями, вміннями і способами діяльності. Далі здобувачі вищої освіти ЕГ обговорювали творчі роботи, формуючи колективну думку щодо якості результату, спонукаючи один одного до аргументованого опонування та формування власного простору концептуальної мислетворчості. У цій ситуації майбутні дизайнери одягу усвідомлювали міру відповідальності за авторську ідею. Загалом моделювання простору для концептуальної мислетворчості та визначення її кордонів можливі лише в процесі самостійної роботи: коли здобувачі вищої освіти самостійно збирали, аналізували та систематизували необхідний матеріал для проєктування. У таких умовах здобувачі вищої освіти ЕГ починали усвідомлювати себе одиницею культурного поля і процес формування авторської ідеї ставав спрямованим. Водночас міра сформованості індивідуального стилю проєктної діяльності, а також прагнення до самоосвіти, самовираження і самореалізації виявлялися в здатності майбутніх дизайнерів одягу виробити власний творчий почерк, умінні працювати в різних стилях, прояві креативності у вирішенні завдань на всіх етапах проєктування – від процедури проблематизації до поширення результатів і продуктів проєктної діяльності, емоційному збагаченні власного життя.

Не менш значущим у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО було впровадження креативно-ціннісних технологій: творчого проєктування, конкурсної технології, портфолію особистих досягнень, сценічного перформансу, середовищних акцій, експозиційних технологій. Запропоновані креативно-ціннісні технології розглядаємо як технології, засновані на креативно-ціннісному механізмі, що передбачає розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти на основі їхнього ціннісного ставлення до навчання, самоосвітньої діяльності та до інтегрованого вивчення спеціальних дисциплін [120, с. 47; 169, с. 79-80].

В якості ключового й ефективного методу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО обрано інноваційний метод портфоліо на основі проєктного методу, використання якого вирішувало такі завдання:

- підтримка високої мотивації здобувачів вищої освіти;
- формування готовності до самоосвіти в сфері дизайну;
- заохочення активності та самостійності здобувачів вищої освіти ЕГ, розширення можливостей для самостійної роботи;
- розвиток навичок рефлексивної та оцінювальної діяльності здобувачів вищої освіти, формування адекватної самооцінки;
- визначення кількісних та якісних індивідуальних досягнень кожного здобувача вищої освіти – майбутнього дизайнера одягу;
- створення передумов і можливостей для розвитку конкурентоздатності на основі самоосвіти в сфері дизайну одягу.

Розглянемо механізм реалізації проєктної діяльності в організації самоосвіти майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарної інтеграції на основі створення портфоліо. Здобувачі вищої освіти ЕГ самостійно створювали портфоліо наприкінці вивчення дисципліни «Дизайн-проєктування» на IV році навчання. Це зумовлювалося тим, що зміст процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти розглядаємо як систему дизайн-технологічних знань, умінь, навичок і компетенцій, володіння якими дозволить майбутнім дизайнерам одягу успішно реалізувати власний потенціал в процесі дизайн-технологічної діяльності, основу якої становить структурна інтеграція, що синтезує знання різних сфер: прикладної антропології, проєктування і конструювання, текстильного матеріалознавства, технології швейного виробництва, інформатики та програмування тощо. Зміст етапів портфоліо представлено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Зміст етапів портфоліо

Основні етапи	Зміст етапів
I етап дослідно-пошуковий	1. Виявлення конкретної потреби: визначення споживчих показників якості одягу, розробка технічного завдання, розробка технічної пропозиції.
	2. Виявлення традицій, історії, тенденцій: дослідження історії виникнення конкретного одягу, нових тенденцій в моді.
	3. Розробка ескізного проєкту: розробка фор-ескізу, творчого ескізу, робочого ескізу.
	4. Напрацювання ідей, варіантів, альтернатив: аналіз моделей-аналогів, складання схеми аналізу композиції моделі одягу, складання характеристики зовнішньої форми і конструкції моделі одягу, складання специфікації деталей крою.
	5. Вибір оптимального варіанту: опис зовнішнього виду моделі одягу, конфекціювання матеріалів, вибір обладнання та інструментів.
II етап – технологічний	6. Складання технологічної послідовності виготовлення одягу.
	7. Виявлення й усунення дефектів.
III етап – експертно-оцінювальний	8. Контроль якості.
	9. Самооцінка готового виробу.

Дослідницько-пошуковий етап створення майбутніми дизайнерами портфоліо передбачав п'ять кроків: виявлення конкретної потреби; дослідження традицій, історії, тенденцій; розробка ескізного проєкту; вироблення ідей, варіантів, альтернатив; вибір оптимального варіанту. На цьому етапі майбутні дизайнери одягу на основі наявних знань з дисциплін «Дизайн-проєктування», «Дизайн-проєктування (одягу)» здійснювали процес проєктування моделі одягу для індивідуального споживача. У межах виконання цього етапу враховувалось, що на стадії проєктування одягу задіяні різного профілю фахівці: дизайнер, модельєр-конструктор, інженер-

конструктор, інженер-технолог, менеджер тощо, тому здобувачі вищої освіти ЕГ мали можливість «приміряти» на себе ці ролі. У виявленні конкретної потреби майбутні дизайнери одягу визначали споживчі показники якості одягу, розробляли технічне завдання і технічну пропозицію. Це давало змогу сформувати у здобувачів вищої освіти ЕГ цілісну міждисциплінарну структуру навчальних знань і навчити використовувати їх у професійній діяльності.

Відтак, навчально-методична самостійна розробка майбутніми дизайнерами портфоліо з моделювання та виготовлення сучасного одягу забезпечувала спрямування та можливість створення інтелектуального продукту у вигляді індивідуального портфоліо з використанням сучасних комп'ютерних технологій з метою отримання професійних умінь у сфері дизайну одягу і досвіду самоосвітньої професійної діяльності.

Портфоліо створювалося здобувачами вищої освіти ЕГ у вигляді електронної презентації – набору слайдів, що охоплювали матеріали такого змісту: технічне завдання; аналіз моделей-аналогів; таблиця вимірювань фігури; схема-аналіз композиції моделі одягу (для цього майбутні дизайнери одягу використовували знання з дисципліни «Дизайн-проектування (одягу)»); характеристика зовнішньої форми і конструкції моделі одягу; аналіз матеріалів, конфекційної карти (на основі знань з дисципліни «Формотворення в костюмі»); історичні відомості щодо одягу, актуальних тенденцій сучасної моди (з опорою на знання з дисципліни «Аналітика світових трендів»); ескізи моделей одягу (фор-ескіз, творчий ескіз, робочий ескіз); специфікація деталей крою; специфікація ручних і машинних робіт; опис зовнішнього вигляду моделі одягу; перелік обладнання та устаткування; технологічна карта виготовлення виробу з зображенням поетапної обробки моделі одягу; самооцінка. Таким чином виникали проблемні ситуації, які потребували поглибленого аналізу теоретичного матеріалу.

Для спрощення самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу над портфоліо, їм надавалася навчально-методична розробка портфоліо щодо

створення предмета дизайну (моделі одягу) в електронному вигляді. На кожному етапі в процесі проектування і виготовлення демонструвалося використання спеціальних символів, знакових систем і засобів у вигляді різних технологічних карт, таблиць, діаграм, малюнків, схем, графіків, умовних позначень та скорочень, ескізів, фотографій. Ці символи наочно відображали процес розробки предмета дизайну (моделі одягу) і забезпечували можливість передачі результатів проєктного процесу. Розробка моделі одягу в модельно-знаковій (символічній формі) дозволяла проаналізувати функціонування проєктованого об'єкта і тим самим виявити й усунути можливі помилки до виготовлення моделі одягу. Навчально-методична розробка портфоліо містила весь основний матеріал, який відображав перебіг всієї проєктної роботи, розкривав суть вирішення конкретної проблеми, передбачав чітко усвідомлений і завершений результат (продукт дизайну), рефлексивний аналіз.

Застосування методу портфоліо давало можливість кожному здобувачу вищої освіти ЕГ, інтегруючи міждисциплінарні знання, індивідуально розробити і виготовити предмет дизайну – одяг, створюючи власне авторське портфоліо з використанням сучасних комп'ютерних технологій і навчитися методично грамотно представляти в процесі майбутньої професійної діяльності аналогічні портфоліо, що, водночас, забезпечує самоосвіту протягом всього життя [166, с. 87-88]. Таким чином, технології проєктного навчання володіють величезним навчально-виховним потенціалом, оскільки в них:

1) самостійно розробляється і виготовляється виріб, виконаний від ідеї до її втілення, що володіє суб'єктивною або об'єктивною новизною;

2) забезпечується творче самовираження, розвиток креативних здібностей і якостей особистості, ініціативність майбутніх дизайнерів одягу в сфері дизайну, оптимальні умови для інтелектуального, психофізичного розвитку, формування світогляду та самостійності.

Таким чином, використання методу портфоліо у формуванні готовності

майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО давав змогу об'єктивно оцінювати рівень володіння вміннями і навичками в сфері дизайну одягу, позитивну мотивацію самоосвіти та інтерес до дизайн-технологічної діяльності, заохочувати самоосвіту майбутніх дизайнерів одягу та демонструвати динаміку їхнього саморозвитку. Використання портфоліо сприяло розвитку у здобувачів вищої освіти ЕГ навичок методичної роботи з різними видами інтегрованої навчальної та професійної інформації, систематизації професійних знань, навичок, формування професійної рефлексії [120, с. 47].

Наступний етап – *технологічний* – передбачав складання технологічної послідовності виготовлення одягу, вирішення проблеми зі специфікації деталей крою і складання конфекційної карти, підбір матеріалів з урахуванням призначення, конструкції, обрання сучасного обладнання.

Перед тим як розробити технічне завдання здобувачам вищої освіти ЕГ пропонувалося виконати завдання кейс-стаді. На заняттях із застосуванням методу кейс-стаді конкретний кейс (завдання) входив в основу розробки етапів портфоліо. Наприклад, у межах вивчення дисципліни «Дизайн-проектування» здобувачам вищої освіти ЕГ пропонувалося для вирішення кейс-завдання:

Визначення конкретного призначення моделі одягу впливає на вибір конструкції, базової форми моделі одягу, матеріалів, обладнання, а також на вибір методів технологічної обробки вузлів і деталей. Розробіть технічне завдання на модель одягу.

Мета роботи: обґрунтувати доцільність проектування і виготовлення сучасного одягу на індивідуального споживача з урахуванням індивідуальних особливостей.

Зміст роботи:

1. Визначення призначення одягу.
2. Визначення антропометричних показників (розмірних ознак) фігури людини (розмір, зріст, вікова група).

3. Обґрунтування силуетного рішення і крою моделі одягу з урахуванням індивідуальних особливостей фігури для створення іміджу.

Технічне завдання на розробку моделі одягу

Вид і призначення моделі одягу	Матеріали	Розмір, зріст, вікова група	Силует і крій моделі одягу	Вимоги до пошивних властивостей матеріалів	Вимоги до конструкцій	
					Естетичні та ергономічні	Технологічні та економічні

Відтак, у межах технічного завдання здобувачі вищої освіти ЕГ розробляли основні вимоги, що висуваються до виробу. Необхідність розробки технічного завдання на виконання творчого проєкту створювало умови для стійкої мотивації здобувачів вищої освіти ЕГ до подальшої самоосвітньої діяльності та забезпечувало конкурентоспроможність проєктів.

Технічне завдання було підставою для розробки технічної пропозиції. Перед тим як розробити технічну пропозицію здобувачам вищої освіти ЕГ пропонувалося для вирішення ще одне завдання кейс-стаді:

Розробка технічної пропозиції передбачає підготовку можливих варіантів рішень нових виробів на основі аналізу моделей-аналогів і обґрунтування доцільності проєкту. Логічність цього етапу очевидна: не можна створювати нову модель, не зробивши ретельний аналіз раніше створених моделей одягу. Важливою складовою частиною цього дослідження є художньо-конструктивний аналіз моделей одягу.

Завдання: розробити технічну пропозицію на модель одягу.

Мета: обґрунтувати художньо-конструктивне рішення моделі одягу.

Зміст роботи:

1) виконання ескізів моделей-аналогів з конструктивними

особливостями;

2) складання схеми-аналізу композиції моделі одягу з урахуванням імпресивного підходу;

3) аналіз композиційного рішення.

Запитання для підготовки до роботи:

1. Які візуальні особливості фігури людини ви знаєте?

2. Що таке композиційний аналіз?

Методичні рекомендації:

Скласти схему-аналіз моделі одягу за алгоритмом:

1. Вид одягу за асортиментом (спідниця, жилет, блуза, плаття, жакет, брюки тощо);

2. Призначення і використання в різних сферах діяльності людини (побутовий, спортивний, виробничий тощо).

3. Призначення за статевовіковими ознаками.

4. Силует (приталений, напівприлеглий, прямий, звужений до низу, трапецієподібний.).

5. Наявність композиційного центру (акцентуаційна деталь).

6. Лінії, що становлять композицію (лінія плеча, лінія грудей, лінія талії, лінія стегон, лінія низу).

7. Вид крою (виріб з рукавами, без рукавів тощо).

8. Пропорція костюма (відповідність пропорції фігури).

9. Вид ритмічної побудови (простий, рівномірний, пропорційний, послідовний, радіально-променевиий).

10. Колірна гармонія (контрастна, споріднена тощо).

11. Належність до конкретного стилю (класичний, спортивний, романтичний, фольклорний тощо).

12. Конструктивні лінії (з'єднувальні шви, рельєфи, підрізи, виточки, складки, драпірування, фалди тощо) та декоративне оздоблення.

У процесі застосування методу кейс-стаді здобувачі вищої освіти отримували додаткові інтегровані знання, набували навичок у самостійному

виявленні та вирішенні проблем, формулюванні завдань, аналізі та синтезі інформації, відображеної в ситуації, оцінці альтернатив, прийнятті рішень, обговоренні ситуації в процесі вибору вирішення проблеми. Поряд з формуванням практичних навичок у сфері дизайну у здобувачів вищої освіти ЕГ відбувався розвиток ціннісних орієнтацій самоосвітньої діяльності, професійних позицій, життєвих установок.

На останньому, *експертно-оцінювальному етапі* проводилася рейтингова оцінка самостійної дизайн-технологічної діяльності здобувачів вищої освіти ЕГ на основі різних критеріїв, серед яких: якість проектування і виготовлення, якість оформлення портфоліо, якість захисту портфоліо (тобто виступу, презентації, демонстрації моделей одягу).

Середовищні акції як одна з форм креативно-ціннісних технологій розглядалася одночасно як чинник соціалізації особистості, що також характеризує нетипові умови, що позначаються на здатності виявляти природну активність особистості дизайнера. Яскравим прикладом середовищної акції, підготовленої здобувачами вищої освіти ЕГ – майбутніми дизайнерами, став проєкт – дискусія за круглим столом на тему «Чи потрібен в університеті строгий дрес-код?». Особлива увага приділялася обговоренню питання щодо доцільності введення дрес-коду з урахуванням багатонаціональності та багатоконфесійності країни.

Проєкт середовищних акцій «Ніч музеїв» став щорічною культурною подією, приуроченою до Міжнародного дня музеїв і об'єднав понад дві тисячі музеїв по всьому світу. Здобувачі вищої освіти ЕГ традиційно брали участь в середовищній акції «Ніч музеїв», у межах якої проводився показ модних колекцій дизайнерського одягу, створених майбутніми дизайнерами, виконувалися портрети на замовлення, пропонувалися дизайнерські зачіски. Протягом усього свята на майданчиках здобувачі вищої освіти ЕГ брали участь в бодіарт, мехенді, пробували себе в ролі графіті-художників тощо.

В освітньому процесі окреслена діяльність представлена у вигляді соціальних практик, сконструйованих організаторами (педагогами,

здобувачами вищої освіти) соціального нововведення, метою яких було створення, модернізація або підтримання в освітньому просторі університету цінності або цінностей, що мають просторово-тимчасові та ресурсні кордони.

Велике значення у формуванні готовності майбутніх дизайнерів одягу ЕГ до самоосвіти відігравав досвід підготовки, організації та їхньої участі у творчих заходах: конкурсах молодих дизайнерів, конкурсах професійної майстерності, фестивалях моди, виставках і демонстраціях творчих робіт. По суті це активні форми професійного навчання, що давали змогу здійснювати занурення здобувачів вищої освіти ЕГ в професійне середовище, їхнє залучення в процес творчої виробничо-технологічної та дизайнерської діяльності, що, водночас, спонукало їх знаходити способи самореалізації і сприяло розвитку умінь самовизначатися в оточуючому світі, самонавчатися і самовдосконалюватися.

Успішність конкурсної діяльності залежала від здатності здобувачів вищої освіти самостійно розробляти проєктну ідею, засновану на концептуальному творчому підході до вирішення дизайнерського завдання, пошуку перспективної тенденції, випереджаючої поточну модну реальність. Подання власної колекції на конкурсі було квінтесенцією всього курсу навчання, застосування його результатів у процесі створення кінцевого продукту дизайну [120, с. 47-48]. Основними організаторами конкурсів були заклади освіти відповідного напрямку підготовки, громадські організації, модні об'єднання. У процесі підготовки, проведення та участі в подібних конкурсних заходах майбутні фахівці мали можливість здійснити професійні проби і виконати різні ролі: організатора-менеджера, стиліста, конструктора, технолога, кравця, візажиста, демонстратора одягу.

Наприклад, ключовою ідеєю внутрішнього конкурсу «Леді Імідж», який проводився серед здобувачів вищої освіти ЕГ за спеціальністю «Дизайн», було створення колекцій моделей з різних традиційних та нетрадиційних матеріалів: паперу, поліетиленової плівки, одноразового посуду, газет, нетканих матеріалів, тканини. Конкурс викликав величезний

інтерес у здобувачів вищої освіти ЕГ завдяки відсутності обмежень у виборі вихідних матеріалів для створення колекцій і свободі в самовираженні майбутніх дизайнерів одягу. Підготовка до конкурсу починалася з аналізу тенденцій моди, відбору перспективних ідей, розробки ескізів, підбору матеріалів. Адекватна оцінка власних можливостей, особистої позиції та мотивації до самоосвіти та самовдосконалення, професійні контакти з викладачами спеціальних дисциплін мистецького спрямування, майстрами навчальної практики забезпечувало створення умов для активізації самоосвітньої творчої діяльності, розвитку індивідуального творчого потенціалу майбутніх дизайнерів одягу, формування навичок реалізації творчого задуму в реальних матеріалах і демонстрації кінцевого результату на подіумі.

Робота над колекцією виходила за межі освітнього процесу і займала весь вільний час майбутніх дизайнерів одягу ЕГ, тобто була своєрідною самоосвітньою діяльністю. Така самоосвіта сприяла розвитку образного і креативного мислення, формувала здатність випереджаючого передбачення розвитку модних тенденцій, здатність проектувати і виготовляти конкурентоспроможні сучасні моделі одягу, опираючись на міждисциплінарні знання композиційних закономірностей і кольоро-гармонійних співвідношень, формувала стійкі навички здійснення прийомів конструктивного моделювання для створення нових моделей одягу складних форм.

Відтак, спільна самоосвітня навчальна і позанавчальна діяльність здобувачів вищої освіти, викладачів і майстрів навчальної практики над проектуванням та виготовленням конкурсних колекцій сприяла створенню сприятливої психолого-емоційної атмосфери партнерських взаємин, стимулюванню самоосвітньої активності здобувачів вищої освіти і формуванню усіх компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Також здобувачі вищої освіти ЕГ брали участь у конкурсах, які

проходили в межах сезонних виставок, ярмарків або традиційних тижнів мистецтв. Майбутні модельєри мали змогу самостійно підготувати колекції для різних номінацій: *prêt-à-porter* (фр. – готовий одяг) або костюм – реальність; авангард або костюм – художня ідея; перформанс та ін. Усі вони вимагали ретельної підготовки і, як правило, додаткового самостійного вивчення матеріалу з суміжних дисциплін, відточування навичок малювання, складання композицій і їхньої трансформації в напрямі проєктування будь-якого об'єкта.

Окрім того, на кожен конкурс чи фестиваль розроблялася власна система і критерії оцінок представлених робіт, порядок нагородження і призовий фонд. Як правило, критерії оцінки зводилися до таких пунктів: відповідність колекції заявленій номінації; відповідність колекції сезону і сучасним тенденціям моди; оригінальність художньо-стильового рішення колекції; відповідність матеріалів і декору основній темі колекції; використання останніх досягнень у сфері конструкторсько-технологічних рішень у створенні конкурсної колекції; єдність образу і режисерської ідеї демонстрації колекції, дотримання загальної стилістики показу; комерційна перспектива представленої колекції. З огляду на це, підготовка здобувачів вищої освіти ЕГ до участі в конкурсі вимагала комплексного міждисциплінарного підходу, інтеграції знань різних наукових сфер (основи проєктування, історія дизайну, конструювання та моделювання костюма, історія костюма і крою, матеріалознавство, технологія виготовлення костюма, економіка, режисура і сценування тощо), що сприяє активному професійно особистісному розвитку майбутніх дизайнерів, їхній готовності до самоосвіти не лише під час навчання в МЗВО, а й у майбутній професійній діяльності [120, с. 48].

Важливо відзначити, що переможці престижних конкурсів отримували більш широкі перспективи подальшого просування в професії – можливості роботи з діячими мистецтва, стажування на підприємствах провідних марок одягу, укладання контрактів з відомими виробниками. Так, здобувачі вищої

освіти за результатами одного з конкурсів отримали можливість навчання за німецькою системою крою «М. Мюллер і син», а ще одна переможниця міжнародного конкурсу модельєрів була запрошена на стажування до Франції в Модний Дім П'єра Кардена.

Тож робимо висновок, що методика створення авторського проекту на основі міждисциплінарних зв'язків сприяє ефективному формуванню компетентного конкурентоспроможного на ринку праці фахівця в галузі дизайну одягу.

Такого роду проєктне навчання було ціннісно зорієнтованим, розвивальним навчанням, що базувалося на послідовному виконанні комплексу творчих завдань з метою засвоєння бази теоретичних і практичних знань, умінь і ціннісних відносин. Воно було своєрідною цілісною дидактичною системою, що базувалося на творчому засвоєнні знань у процесі роботи над заданою темою. Використання креативно-ціннісних технологій давало змогу збагатити міждисциплінарні зв'язки та сприяло природній інтеграції спеціальних дисциплін. Важливо зауважити, що креативно-ціннісні технології створювали умови взаємодії, взаємодоповнення всіх дисциплін і забезпечували можливість самостійного найграмотнішого виконання проєктів з профілюючих курсів на високому професійному рівні, і в кінцевому підсумку впливали на позитивне динамічне формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Ще однією з найперспективніших стратегій дизайн-самоосвіти, що відповідає вимогам сучасної дизайнерської практики і сприяла формуванню готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти була опора на *коучинг-стратегії ефективної взаємодії викладача і здобувачів вищої освіти*. Коучинг-стратегії передбачали пріоритет особистісної активності й індивідуального креативного мислення. У межах дослідження використання коучинг-стратегій спрямовувалося на реалізацію аксіологічного потенціалу здобувачів вищої освіти ЕГ. Коучинг-стратегії, активізуючи ресурси здатності майбутніх дизайнерів одягу для вирішення їхніх завдань були

потужним інструментом формування готовності до самоосвіти. У здобувача вищої освіти з'являлася можливість розглянути проектну ситуацію з усіх аспектів, оцінити її загалом, згенерувати кілька різних способів її вирішення, проаналізувати їх і прийняти оптимальне рішення, скласти план дій, навчитися контролювати себе, продуктивно взаємодіяти з викладачем і з усім дизайнерським середовищем. Основна увага здобувачів вищої освіти зосереджувалася на реальній ситуації і на тому, які самостійні дії необхідно зробити для досягнення бажаного професійного результату [120, с. 48; 169].

Так, використовуючи в процесі навчання ЕГ коучинг-стратегії, ставили за мету індивідуально-особистісний розвиток здобувачів вищої освіти ЕГ, їхнє пробудження творчості, формування власного оригінального погляду на той чи інший проєкт. Водночас важливою умовою ефективності такої взаємодії було безумовне прийняття здобувача вищої освіти як особистості, абсолютна професійно-особистісна довіра викладача і здобувачів вищої освіти. Відтак, обов'язковою умовою коучинг-стратегій було комунікативне співробітництво викладача і здобувача вищої освіти, їхні взаємини та співпраця на рівних.

Коучинг-стратегії передбачали організацію чотирьох базових етапів:

- постановка цілей «Що ти хочеш?»;
- аналіз поточної ситуації «Що відбувається?»;
- вибудовування шляхів досягнення мети (напрацювання варіантів) «Що потрібно зробити?»;
- досягнення (реалізація і контроль) «Що ти будеш робити?».

Наприклад, у межах вивчення дисципліни «Дизайн-проєктування» (IV рік навчання) у процесі реалізації коучинг-сесії з проблеми «Проєктування колекції одягу» на проєктуванні кваліфікаційної роботи та у самостійній розробці будь-якого творчого проєкту за обраною здобувачами вищої освіти ЕГ темою використовувалася сукупність орієнтаційних запитань. Так наприклад:

- 1) *постановка цілей* – «Чого ти хочеш?». У дизайні завжди є джерело

натхнення, загальна ідея і спрямованість. Тому здобувачам вищої освіти ЕГ потрібно було лише цю ідею сформулювати в текстовому вигляді. А завдання викладача – навколо цієї ідеї створити цікаву історію: «... чому Вас привабила ця тема?»; «... що для Вас стало початком для натхнення?»; «... чи працювали Ви в цьому напрямі раніше?»; «... для кого розробляється ця колекція (вікові особливості, асортимент, сезонність, призначення тощо)?»; «... що нового Ви хочете привнести в Вашу розробку колекції?»; «... дайте соціальне обґрунтування Вашої колекції, чим вона буде корисна для людей, які будуть носити цей одяг?»; «... в чому полягає актуальність Вашої колекції?»;

2) *аналіз поточної ситуації* – «*Що відбувається?*». Ключові запитання: «... продемонструйте найпривабливіші для Вас історичні аналоги досліджуваної теми»; «... які художники, літератори, історики працювали в цьому напрямі?»; «... які відомі дизайнери зверталися до Вашої теми?»; «... яка сфера в досліджуваній темі виявилася непорушеною, і Ви б хотіли на цьому зробити акцент?»; «... провівши історичний аналіз досліджуваної теми, які Ви зробили для себе висновки?» (на основі засвоєних міждисциплінарних інтегрованих знань з дисциплін «Українська етнографія» та «Історія мистецтв», «Етнічна символіка», «Аналітика світових трендів»);

3) *напрацювання варіантів* – «*Що потрібно зробити?*». Ключові запитання: «... яку лінію у створенні колекції Ви обрали: «от кутюр», «прет-а-порте?»»; «... продемонструйте Ваші ідеї в ескізах»; «... чи відповідає модним тенденціям обраний напрям розробленої колекції?»; «... які основні елементи проєктування Ви використовували у розробці колекції (силует, лінія, фактура, колір)?»; «... які застосовували принципи проєктування у створенні колекції (повторення, ритм, контраст, нюанс, асиметрія)?»; «... продемонструйте зразки матеріалів, які плануєте використовувати в своїй роботі». Так, наприклад, здобувачі вищої освіти самостійно розробляли авторські колекції одягу на основі певних технік (рис. 3.10, 3.11).

Рис. 3.10 Техніка батік у костюмі (автори: здобувачі вищої освіти кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» А. Оксенчук, О. Карпіна, А. Склярова; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб) [67]

Рис. 3.11 Техніка печворк у костюмі (автори: здобувачі вищої освіти кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» Р. Заднірян, М. Зайцева, О. Луганська; керівники проєктів: О. Жидких, О. Тригуб) [67]

4) на останньому етапі майбутні дизайнери одягу ЕГ продумували стиль зачісок і макіяжу для манекенниць. Під час етапів роботи виникали такі запитання: «... розкладіть ескізи в певній послідовності: початок,

розвиток, кульмінація і завершення»; «... обґрунтуйте, чому саме в цій послідовності розкладені ескізи?»; «... виберіть найвдаліші, на ваш погляд, ескізи моделей»; «... обґрунтуйте сильні сторони вибраних ескізів».

Таким чином, формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу буде ефективним, якщо в умовах університету забезпечується міждисциплінарний синтез професійно зорієнтованих знань; здійснюються коучинг-стратегії як умова ефективної взаємодії викладача та здобувача вищої освіти (майстер-клас, творчі майстерні); використовуються креативно-ціннісні технології в підготовці майбутніх дизайнерів одягу (творче проектування, конкурсна технологія, портфоліо, театральна комунікація, сценічний перформанс, середовищні акції).

3.3 Аналіз та інтерпретація результатів експериментального дослідження

Упродовж формувального етапу експериментального дослідження була проведена перевірка дієвості педагогічних умов та результативності структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО [178; 165; 164].

З огляду на чотирьохкомпонентну структуру готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, розглянуту в другому розділі дисертаційного дослідження, аналіз і результати формуючих впливів педагогічного експерименту доцільно проводити за допомогою системного аналізу, що дозволяє вивчити сформованість всіх компонентів готовності до самоосвіти.

Представимо і проаналізуємо фактичні дані, отримані в межах дослідно-експериментальної роботи. З метою аналізу результатів експериментального дослідження порівнювалися цифрові показники вхідного і підсумкового рівнів сформованості готовності майбутніх

дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО, які навчались у КГ та ЕГ. Вхідний і підсумковий контроль здійснювався для встановлення сформованості кожного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

Визначення рівня готовності здобувачів вищої освіти до самоосвіти на вхідному і підсумковому зрізах здійснювалося на основі того ж діагностичного інструментарію, що і на констатувальному етапі. Рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту представлені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

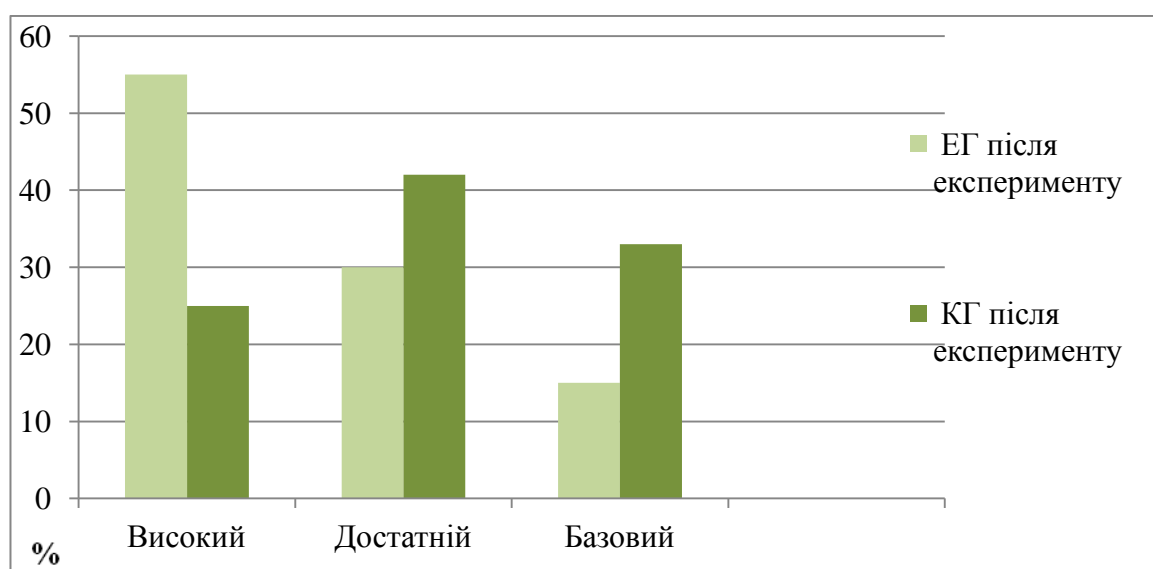
Рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту

Компоненти готовності до самоосвіти	Рівні сформованості готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу					
	Високий (%)		Достатній (%)		Базовий (%)	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Мотиваційний	25	55	42	30	33	15
Когнітивний	26	62	44	24	30	14
Діяльнісний	26	59	42	29	32	12
Рефлексивний	30	64	32	24	38	12

Аналіз табличних даних свідчить, що здобувачі вищої освіти експериментальної групи в кінці експерименту мали значне зростання високого рівня сформованості готовності до самоосвіти за мотиваційним, когнітивним, діяльнісним та рефлексивним компонентами. У порівнянні дуже близьких показників сформованості всіх чотирьох компонентів особливе збільшення можна відмітити за показником сформованості когнітивного компонента. Набагато менші показники спостерігались за базовим та достатнім рівнями у експериментальної групи, що засвідчує ефективність застосуванням авторської методики в освітньому процесі ЕГ.

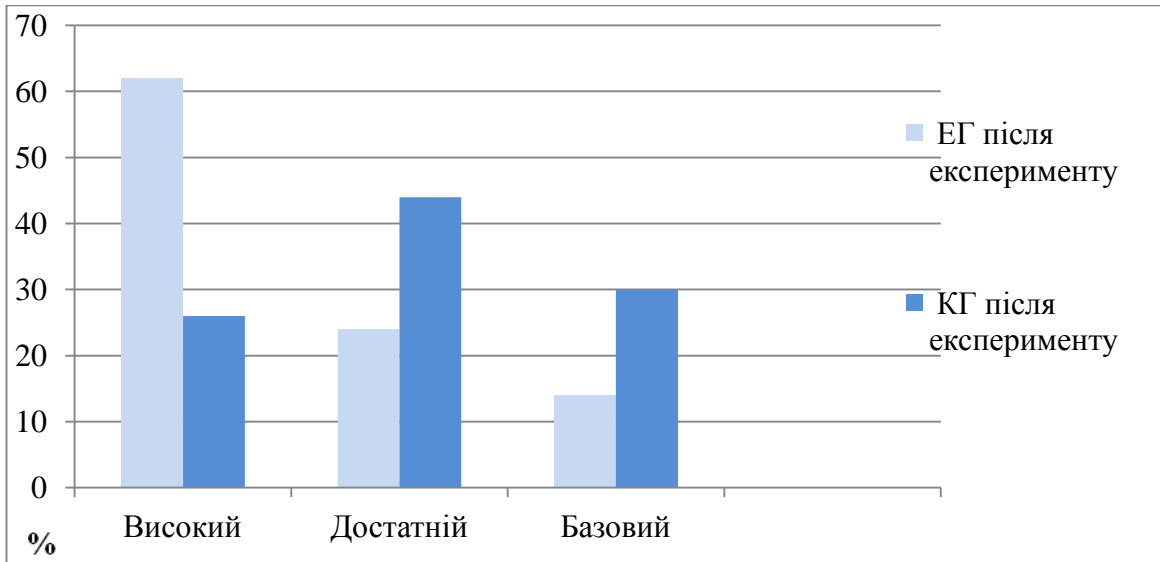
Візуальним супроводом таблиці 3.6 є діаграми на рисунках 3.12, 3.13,

3.14, 3.15. Показники було отримано за допомогою анкетування щодо виявлення сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток К), тестування з дисциплін: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Брендинг fashion-бізнесу», «Комп'ютерні технології в дизайні» (додаток Л), спостереження за діяльністю здобувачів вищої освіти та самодіагностики здобувачами вищої освіти сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток М), анкетування щодо сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО (додаток Н).

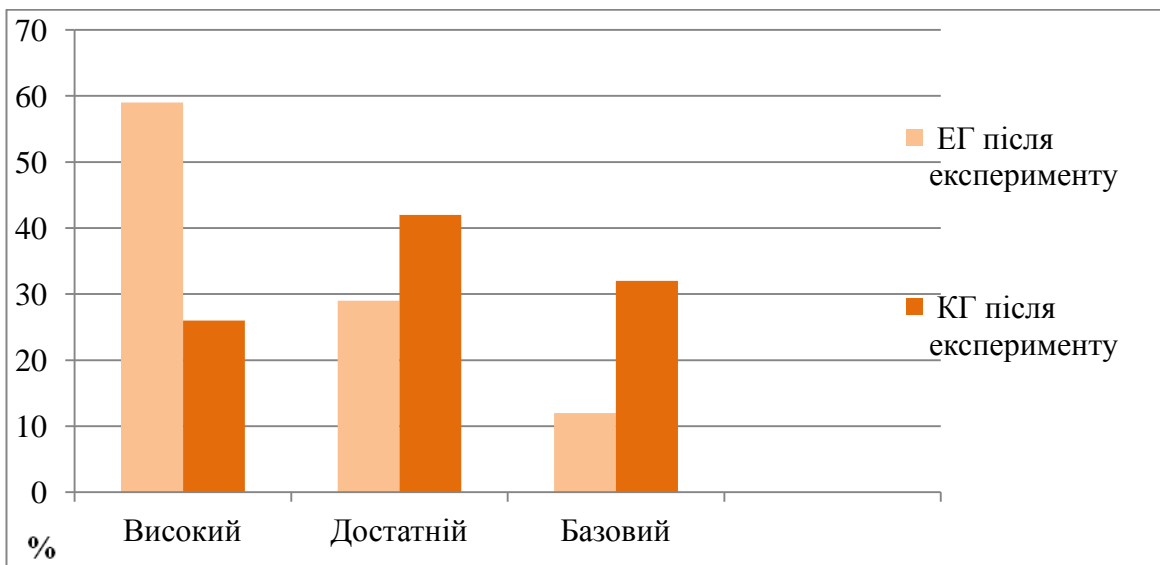
Рис. 3.12 Результати сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту

Отже, за результатами контролю, можемо зробити висновки про значну перевагу частки здобувачів вищої освіти зі сформованим високим рівнем мотиваційного компонента готовності до самоосвіти в експериментальній групі наприкінці формувального етапу експерименту. У контрольній групі переважає частка здобувачів вищої освіти зі сформованим достатнім рівнем.

Рис. 3.13 Результати сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту

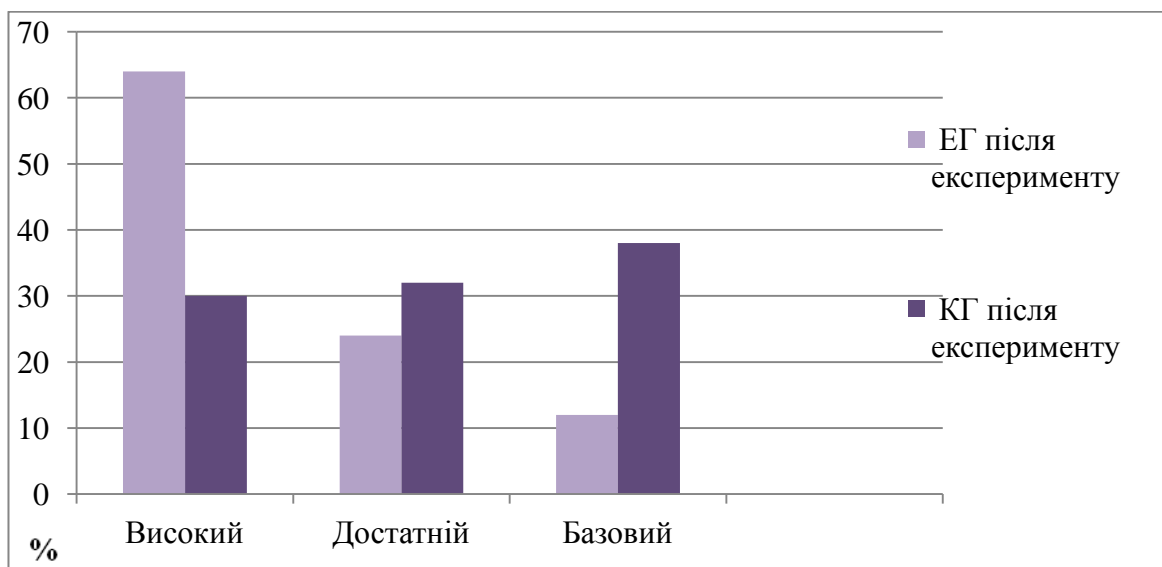
Отже, спостерігаємо значну перевагу частки здобувачів вищої освіти зі сформованим високим рівнем когнітивного компонента готовності до самоосвіти в експериментальній групі. У контрольній групі переважає частка здобувачів вищої освіти зі сформованим достатнім рівнем.

Рис. 3.14 Результати сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту

Аналогічний двом попереднім компонентам висновок можна зробити щодо результатів сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Частка здобувачів вищої освіти зі сформованим високим рівнем діяльнісного компонента готовності до самоосвіти в експериментальній групі значно переважає. У контрольній групі спостерігаємо переважання частки здобувачів вищої освіти зі сформованим достатнім рівнем.

Рис. 3.15 Результати сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО після закінчення експерименту

За результатами контролю, можемо зробити висновки про значну перевагу частки здобувачів вищої освіти зі сформованим високим рівнем рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в експериментальній групі наприкінці формульованого етапу експерименту. У контрольній групі спостерігаємо перевагу частки здобувачів вищої освіти зі сформованим базовим рівнем.

Результати вимірювань рівня сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО в контрольній і експериментальній групах до і після експерименту представлені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Результати вимірювань рівня сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО в КГ і ЕГ до і після експерименту

Рівні готовності	КГ до початку експерименту (%)				ЕГ до початку експерименту (%)				КГ після закінчення експерименту (%)				ЕГ після закінчення експерименту (%)			
	Мотиваційний компонент	Когнітивний компонент	Діяльнісний компонент	Рефлексивний компонент	Мотиваційний компонент	Когнітивний компонент	Діяльнісний компонент	Рефлексивний компонент	Мотиваційний компонент	Когнітивний компонент	Діяльнісний компонент	Рефлексивний компонент	Мотиваційний компонент	Когнітивний компонент	Діяльнісний компонент	Рефлексивний компонент
Базовий	32	20	23	45	28	32	26	34	33	30	32	38	15	14	12	12
Достатній	53	62	52	35	46	45	42	40	42	44	42	32	30	24	29	24
Високий	15	18	25	20	26	23	32	26	25	26	26	30	55	62	59	64

На діаграмах рисунків 3.16, 3.17, 3.18, 3.19 відображено динаміку змін цифрових показників сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти – вхідний та підсумковий контроль (ВК і ПК).

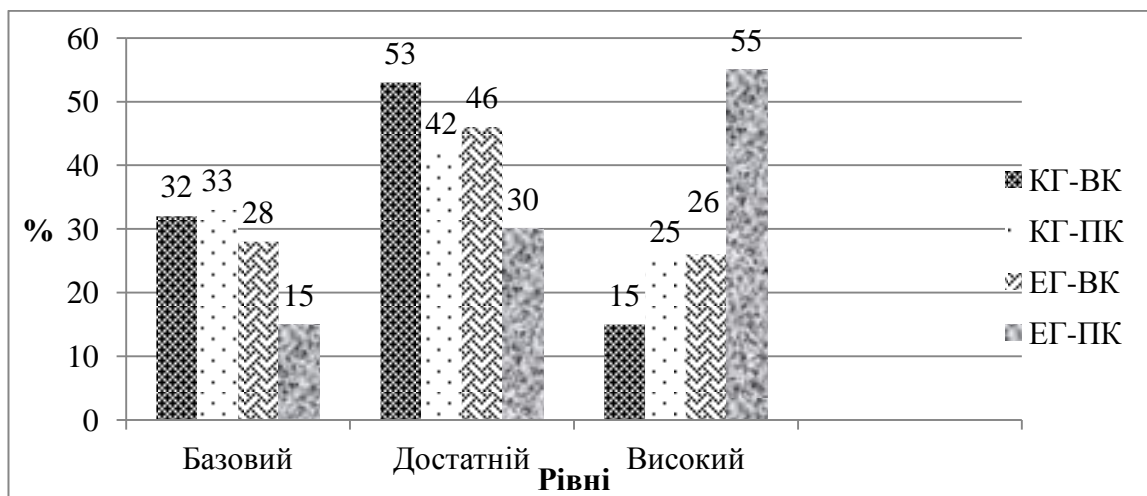
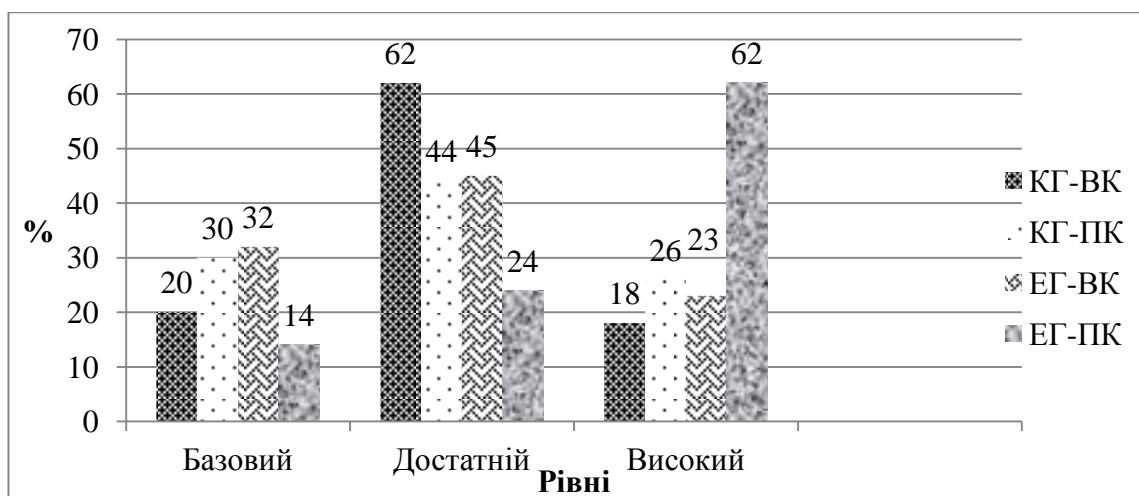

Рис. 3.16 Динаміка цифрових показників рівнів сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до

самоосвіти в МЗВО до та після проведення експерименту

Отже, за показниками високого рівня сформованості мотиваційного компонента відзначається зростання кількості здобувачів вищої освіти у КГ від 15% до 25% (на 10%), а в ЕГ – від 26% до 55% (на 29%), що на 19% більше, ніж у здобувачів вищої освіти КГ. Це пояснюється незначним збільшенням кількості студентів з високим та базовим рівнями у КГ та значним збільшенням кількості здобувачів вищої освіти з високим рівнем в ЕГ.

За показниками достатнього рівня у КГ відбулося зменшення кількості здобувачів вищої освіти від 53% до 42% (на 11%), в ЕГ – від 46% до 30% (на 16%). За показниками базового рівня у КГ відбулося збільшення кількості здобувачів вищої освіти від 32% до 33% (на 1%), а в ЕГ – зміна в бік зменшення – від 28% до 15% (на 13%).

Рис. 3.17 Динаміка цифрових показників рівнів сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до та після проведення експерименту

За показниками високого рівня сформованості когнітивного компонента – зростання у КГ від 18% до 26% (на 8%), в ЕГ – від 23% до 62% (на 39%), більше, ніж у здобувачів вищої освіти КГ на 31%. За показниками достатнього рівня – зменшення у КГ від 62% до 44% (на 18%), в ЕГ – від 45%

до 24% (на 21%). За показниками базового рівня – збільшення у КГ від 20% до 30% (на 10%), в ЕГ – зменшення від 32% до 14% (на 18%).

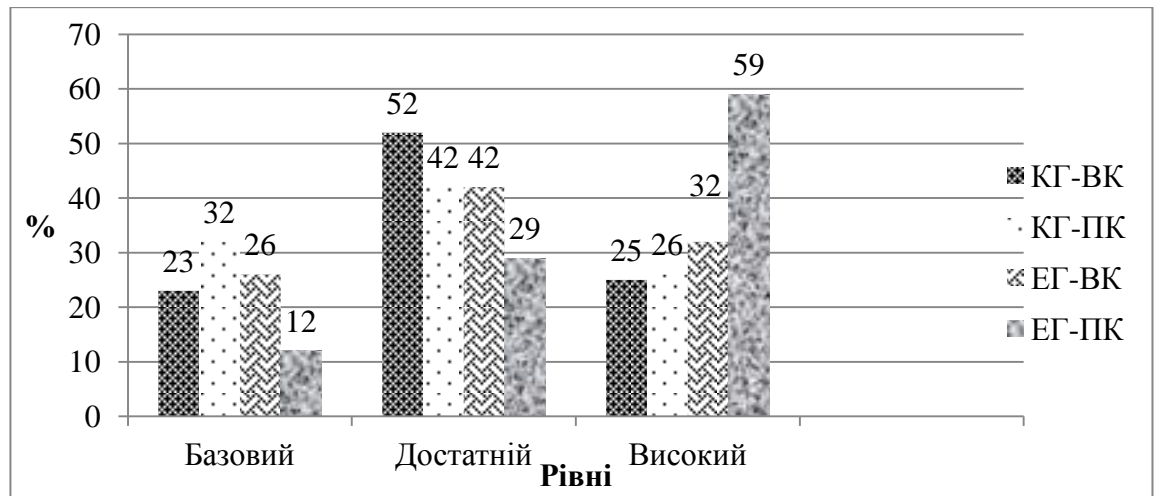

Рис. 3.18 Динаміка цифрових показників рівнів сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО до та після проведення експерименту

За показниками високого рівня сформованості діяльнісного компонента – зростання у КГ від 25% до 26% (на 1%), в ЕГ – від 32% до 59% (на 27%), що на 26% більше, ніж у здобувачів вищої освіти КГ. За показниками достатнього рівня – зменшення у КГ від 52% до 42% (на 10%), в ЕГ – від 42% до 29% (на 13%). За показниками базового рівня – збільшення у КГ від 23% до 30% (на 7%), в ЕГ – зменшення від 26% до 12% (на 14%).

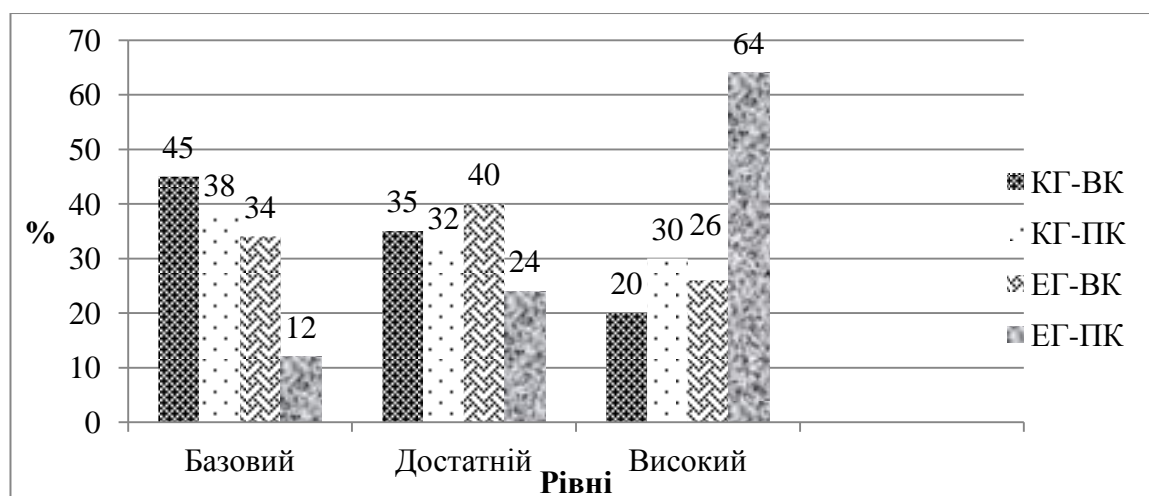

Рис. 3.19 Динаміка цифрових показників рівнів сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до

самоосвіти в МЗВО до та після проведення експерименту

За показниками високого рівня сформованості рефлексивного компонента – зростання у КГ від 20% до 30% (на 10%), в ЕГ – від 26% до 64% (на 38%), більше, ніж у здобувачів вищої освіти КГ на 28%. За показниками достатнього рівня – зменшення у КГ від 35% до 32% (на 3%), в ЕГ – від 40% до 24% (на 16%). За показниками базового рівня – зменшення у КГ від 45% до 38% (на 7%), в ЕГ – зменшення від 34% до 12% (на 22%).

На фінальній стадії дослідження було проведено підсумковий етап експерименту, мета якого полягала у виявленні змін у рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО.

Основними завданнями підсумкового етапу експериментального дослідження були:

- 1) вивчення результатів експериментальної роботи;
- 2) обробка матеріалів дослідження;
- 3) визначення ефективності організації освітнього процесу в МЗВО;
- 4) обґрунтування необхідності внесення змін в існуючий процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу;
- 5) проведення систематизації результатів дослідження та їхня інтерпретація;
- 6) формулювання основних висновків та рекомендацій, що знайшли втілення в оформленні дисертаційної роботи.

Одним із методів статистичної перевірки гіпотез, що використався у дисертаційному дослідженні для точного підтвердження наявності або відсутності статистично достовірних відмінностей між середніми значеннями до і після експерименту в експериментальній і контрольній групах був *t*-критерій Стьюдента.

Для розрахунку *t*-критерію Стьюдента в ЕГ та КГ до початку експерименту використовувалася така формула:

$$t_{\text{емп}} = \left| \frac{\bar{x} - \bar{y}}{Sd} \right|, \text{ де } Sd = \sqrt{S_x^2 + S_y^2} \quad (3.2)$$

Оскільки вибірка рівночисельна, то $n_1 = n_2 = n$ (кількість здобувачів вищої освіти в ЕГ та КГ), і вираз

$Sd = \sqrt{S_x^2 + S_y^2}$ буде вираховуватися таким чином:

$$Sd = \sqrt{S_x^2 + S_y^2} = \sqrt{\frac{\sum(x_i - \bar{x})^2 + \sum(y_i - \bar{y})^2}{(n-1) \cdot n}} \quad (3.3)$$

Обчислюємо значущість статистичних відмінностей середніх значень ЕГ та КГ до початку експерименту за когнітивним компонентом (формули 3.2; 3.3).

$$Sd = \sqrt{\frac{54,19 + 37,96}{(100-1) \cdot 100}} = \sqrt{\frac{92,15}{9900}} = 0,0965$$

$$t_{\text{емп}} = \left| \frac{1,91 - 1,98}{0,0965} \right| = 0,725$$

При порівнянні емпіричного ($t_{\text{емп}}$) та критичного ($t_{\text{кр}}$) значень $t_{\text{емп}} < t_{\text{кр}}$ ($0,725 < 1,96$). Робимо висновок, що розподіл здобувачів вищої освіти експериментальної і контрольної груп за сформованістю когнітивного компонента до початку експерименту різниться несуттєво.

Підрахунок числа ступенів свободи здійснюється за формулою:

$$k = (n_1 - 1) + (n_2 - 1) = n_1 + n_2 - 2 \quad (3.4),$$

де n_1 і n_2 відповідно величини ЕГ та КГ.

Число ступенів свободи $k = 100 + 100 - 2 = 198$

За таблицею для цього числа ступенів свободи знаходимо критичне значення $t_{\text{кр}}$:

$$t_{\text{кр}} = 1,96 \text{ для } p \leq 0,05, \text{ де } p - \text{імовірність помилки}$$

$$t_{\text{кр}} = 2,58 \text{ для } p \leq 0,01$$

$$t_{\text{кр}} = 3,29 \text{ для } p \leq 0,001$$

Будуємо «вісь значущості» (рис. 3.20):

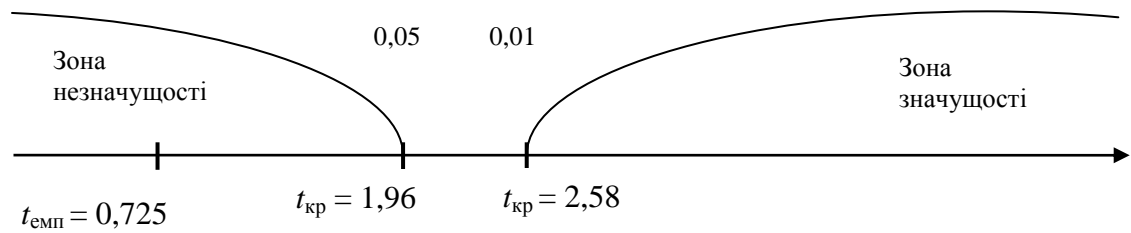

Рис. 3.20 Вісь значущості

Отримане емпіричне значення сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО t (0,725) знаходиться в зоні незначущості. Отже, немає статистично значущих відмінностей між показниками в ЕГ та КГ до початку експерименту.

Подібним чином, в результаті обчислень емпіричних значень сформованості мотиваційного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності (1,508; 0,387; 1,557), було виявлено, що характеристики здобувачів вищої освіти експериментальної і контрольної груп є однорідними.

Обчислюємо значущість статистичних відмінностей середніх значень ЕГ та КГ після закінчення експерименту за когнітивним компонентом (формули 3.2; 3.3).

$$Sd = \sqrt{\frac{52,96+55,84}{(100-1) \cdot 100}} = \sqrt{\frac{108,8}{9900}} = 0,1048$$

$$t_{\text{емп}} = \left| \frac{2,48 - 1,96}{0,1048} \right| = 4,962$$

При порівнянні емпіричного ($t_{\text{емп}}$) та критичного ($t_{\text{кр}}$) значень $t_{\text{емп}} > t_{\text{кр}}$ ($4,962 > 1,96$). Робимо висновок, що достовірність відмінностей здобувачів вищої освіти експериментальної і контрольної груп за сформованістю діяльнісного компонента після завершення експерименту дорівнює 95%, тож розподіл здобувачів вищої освіти суттєво відрізняється.

Число ступенів свободи $k = 100 + 100 - 2 = 198$

За таблицею для цього числа ступенів свободи знаходимо критичне

значення $t_{кр}$:

$$t_{кр} = 1,96 \text{ для } p \leq 0,05, \text{ де } p - \text{імовірність помилки}$$

$$t_{кр} = 2,58 \text{ для } p \leq 0,01$$

$$t_{кр} = 3,29 \text{ для } p \leq 0,001$$

Будуємо «вісь значущості» (рис. 3.21):

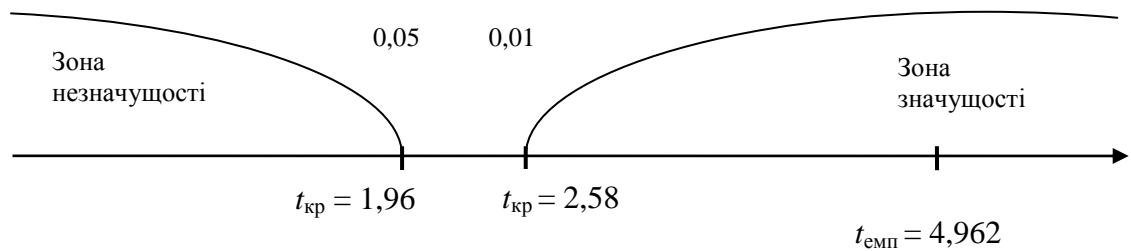

Рис. 3.21 Вісь значущості

Отримане емпіричне значення сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО t (4,962) знаходяться в зоні значущості.

За аналогією знаходимо емпіричні значення сформованості мотиваційного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності (4,524; 5,111; 5,535).

Таким чином, ЕГ та КГ після закінчення експерименту на статистично значущому рівні розрізняються між собою. Це означає, що результати нашого дослідження з формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО є вірогідними і підтверджують достовірність проведеного експерименту.

Отже, на основі порівняльного аналізу результатів вхідного та підсумкового оцінювання сформованості кожного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО доцільно зробити висновок щодо позитивних результатів і ефективності обраного дослідження.

Для перевірки гіпотези, а також для кількісного доведення наукової

обґрунтованості, об'єктивності і достовірності результатів дослідження застосувалися методи математичної статистики. Отримані значення порівнюються з табличним: якщо отримані значення у порівнянні пари груп менші табличного, то приймається нульова гіпотеза про те, що розподіл здобувачів вищої освіти за кожним рівнем у кожній групі різняться несуттєво; якщо отримані значення більші табличного, то приймається альтернативна гіпотеза щодо суттєвої відмінності розподілу здобувачів вищої освіти, що пояснюється впровадженням виявлених педагогічних умов та структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО.

На основі одержаних результатів дослідження узагальнюємо:

1) з метою підтвердження гіпотези дослідження у межах експериментальної роботи проводилися вхідний та підсумковий контроль, що давали змогу визначити динаміку рівня готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти і виявити дієвість педагогічних умов та результативність структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО;

2) порівняльний аналіз нульового, вхідного та підсумкового контролю показав, що в ЕГ, де реалізовувалися виявлені педагогічні умови, загалом здобувачі вищої освіти досягли бажаного рівня готовності до самоосвіти порівняно зі здобувачами вищої освіти КГ, де не проводилися заходи щодо впровадження інновацій;

3) об'єктивність і достовірність отриманих результатів доведена за допомогою методів математичної статистики, що загалом підтверджує правильність висунутої гіпотези дослідження.

Подальші наукові пошуки вбачаємо у продовженні вдосконалення методики формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО під час навчання в магістратурі.

Висновки до розділу 3

З метою поглибленого і цілеспрямованого вивчення проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО проводилося експериментальне дослідження, яке охоплювало три етапи: констатувальний, формувальний та підсумковий.

Перший етап – *констатувальний* – передбачав визначення теоретико-методологічних аспектів дослідження; вивчення та аналіз філософської, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої літератури з проблеми; формулювання мети, завдань і робочої гіпотези; розробку програми дослідно-пошукової роботи; аналіз навчальних програм; визначення початкового рівня сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти; визначення і теоретичне обґрунтування педагогічних умов та розроблення структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Аналіз результатів констатувального етапу експерименту засвідчив, що за цифровими показниками сформованості всіх компонентів готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу здобувачі вищої освіти КГ та ЕГ вступили в експериментальне дослідження з достатньо близькими показниками.

На другому – *формувальному* етапі дослідження експериментальним шляхом перевірено дієвість реалізації педагогічних умов і структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО у здобувачів вищої освіти ЕГ під час вивчення освітніх компонентів «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу». Авторська методика базувалася на систематичному використанні міждисциплінарно-інтеграційного підходу,

комп'ютерних та інтерактивних технологій, роботі за трьома напрямками: робота зі здобувачами вищої освіти індивідуально, робота в групах на заняттях, робота з викладачами інших дисциплін в сукупності для організації в МЗВО необхідної освітньої методики.

Особливістю авторської структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО є наявність внутрішнього та зовнішнього компонентів. Виокремлення цих компонентів передбачає, що зміни в особистості здобувача вищої освіти відбуваються як під впливом зовнішнього середовища (в організації освітнього процесу), так і внаслідок внутрішньої роботи індивіда над собою. Ззовні можна стимулювати внутрішній розвиток здобувача вищої освіти в бажаних напрямках або гальмувати деякі небажані тенденції рівня їхньої самоосвітньої діяльності. Повне управління розвитком здобувача вищої освіти ззовні не результативно, оскільки не враховує бажання і можливості самого здобувача вищої освіти, тому його необхідно поєднувати з управлінням зсередини, яке передбачає організацію діяльності, спілкування, проектування відносин в освітньому процесі.

Третій етап – *підсумковий* – спрямовувався на аналіз результатів експериментальної роботи, опрацювання матеріалів дослідження, обґрунтування необхідності внесення змін в існуючий процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу, систематизацію та узагальнення результатів дослідження, оформлення результатів дисертаційного дослідження.

Результати дослідження 3-го розділу представлено в наукових працях автора:

1. Жидких О., Тригуб О. Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені*

- Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. 2018. № 1 (38). С. 270-278.*
2. Жидких О., Тригуб О. Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас. *Народознавчі зошити. Часопис Інституту народознавства НАН України. 2018. № 4 (142). С. 983-988.*
DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.04.983>
  3. Жидких О., Тригуб О. Формотворчий аспект у створенні одягу з використанням технік декорування батік та печворк. *Art and Design. 2018. № 2 (02). С. 27-34.* DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.2.3>
  4. Одробінський Ю., Тригуб О. Вплив українського концептуального мистецтва на розвиток сучасного дизайну. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. 2017. № 17. С. 93-99.*
  5. Тригуб О. Л. Жіночий одяговий комплекс болгар Півдня України ХІХ–ХХ ст. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 26 березня 2015 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. Ч. 1. С. 158-162.*
  6. Тригуб О. Л. Застосування технологій віртуального освітнього середовища в умовах дистанційного навчання студентів спеціальності «Дизайн». *Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 8 квітня 2021 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2021. С. 137-140.*
  7. Тригуб О. Л. Інформаційні технології у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 27 квітня 2023 р. Київ : КНУТД, 2023. С. 392-395.*
  8. Тригуб О. Л. Мережеві освітні проєкти як перспективний напрям сучасної дизайн-самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи : матеріали Всеукр.*

- наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2020 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2020. С. 83-90.
9. Тригуб О. Л. Особливості проектування колекцій дизайнером одягу від формування художнього образу до реалізації проекту в матеріалі. *Особистість митця в культурі* : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф., Херсон, 20-22 квітня 2016 р., МОН України, ХНТУ. Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2016. С. 179-181.
10. Тригуб О. Л. Підготовка майбутніх дизайнерів одягу до створення авторських проєктів на основі міждисциплінарних зв'язків. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 22 грудня 2022 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2022. С. 108-112.
11. Тригуб О. Л. Реалізація міждисциплінарного підходу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2021 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2021. С. 73-85.
12. Тригуб О. Л. Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 28-29 березня 2019 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 1. С. 155-159.
13. Тригуб О. Л. Художні особливості жіночого одягового комплексу болгар на Півдні України XIX – початку XX ст. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 102-109.
14. Тригуб О. Л. Художньо-композиційний аспект у проектуванні колекції дизайнером одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27-28 березня 2018 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. Ч. 2.

С. 181-186.

15. Тригуб О. Використання інноваційно-інформаційних педагогічних технологій у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну одягу для формування когнітивно-креативного стилю мислення. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103), С. 79-91. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284531](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284531)
16. Тригуб О. Концепція декоративності болгарських сорочок на Півдні України (XIX – початок XX століття). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2017. № 1 (36). С. 269-276.
17. Тригуб О. Ювелірні прикраси в народному костюмі болгар Півдня України. *Мистецтвознавчий автограф*. 2006. № 1. С. 40-56.
18. Тригуб О. Л. Художні особливості болгарського жіночого плечового одягу на Півдні України XIX – початку XX ст. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 12. С. 174-182.

ВИСНОВКИ

У дослідженні здійснено узагальнення нових підходів до вирішення актуальної проблеми в галузі професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу. Отримані результати дають змогу зробити такі **висновки**:

1. На основі аналізу педагогічних, філософських, психологічних наукових джерел, навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх дизайнерів одягу з'ясовано, що в педагогічній теорії і практиці приділяється увага міждисциплінарній інтеграції, аспектам самоосвіти здобувачів вищої освіти. Проте проблема теоретико-методологічної розробленості шляхів актуалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО лишається поза увагою дослідників.

У результаті вивчення досвіду застосування міждисциплінарних моделей до формування готовності майбутніх фахівців до здійснення самоосвіти з дизайну одягу в МЗВО визначено напрями, з якими пов'язаний міждисциплінарний підхід: інтеграція науки з виробництвом, диверсифікація, неперервність освіти і комп'ютеризація. Проте не всі міждисциплінарні моделі відповідають соціально-економічним реаліям та вимогам ринку праці.

У процесі вивчення зарубіжного досвіду застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО встановлено, що більшість програм фахової підготовки майбутніх дизайнерів одягу є міждисциплінарними (зокрема, у США, Європі, Ізраїлі та Японії). Попри той факт, що в зарубіжних мистецьких закладах освіти міждисциплінарні програми спрямовані на формування самодостатнього й готового до подальшого фахового саморозвитку фахівця, для українських закладів вищої освіти їх впровадження має переважно апробаційний чи ситуативний характер.

Результати констатувального етапу експерименту виявили низький

рівень усвідомлення у майбутніх дизайнерів одягу значущості міждисциплінарного підходу та самоосвіти для фахової діяльності. Переважає достатній рівень сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

У процесі дослідження практичного стану формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти виявлено недостатню ефективність традиційної підготовки та доведено необхідність її оптимізації.

У результаті категоріально-понятійного аналізу проблемного поля дослідження уточнено сутність ключових понять дослідження. Міждисциплінарний підхід визначено як конвергенцію синергетичної та інтегральної навчальних моделей, мета яких полягає в забезпеченні здобувача вищої освіти вміннями й навичками самостійно реалізувати життєві цілі та творчо самостверджуватися у різних сферах майбутньої професійної діяльності. Поняття «самоосвіта» трактуємо як комплексне особистісне утворення майбутніх дизайнерів одягу, механізмом якого є розвиток діалектичного мислення, що дає змогу переробляти інформацію з різних дисциплін, узагальнювати, систематизувати і класифікувати її для вирішення професійних завдань загальнокультурними і загальнопрофесійними компетенціями.

2. З'ясовано, що готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є результатом процесу, спрямованого на самореалізацію, особистісне самовизначення, що сприяє розвитку емоційної, інтелектуальної, професійної та мотиваційної сфер діяльності і безпосередньому розвитку особистісних якостей.

Доведено, що компонентами готовності до самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу є мотиваційний (відображує позитивне ставлення здобувачів освіти до самоосвіти, потребу в самовдосконаленні, спрямованість на організацію самоосвіти у дизайнерській діяльності), когнітивний (знання суті, методів і форм самоосвіти), діяльнісний (осмислена система дій, спрямована на оволодіння інформаційною культурою,

прийомами і навичками самоосвітньої діяльності, стимулювання систематичної самостійної роботи), рефлексивний (самоаналіз, самооцінка самоосвіти, визначення шляхів самовдосконалення).

Критеріями та показниками сформованості компонентів встановлено: мотиваційного – усвідомлення необхідності у самоосвіті; когнітивного – володіння знаннями з методики організації самоосвітньої діяльності в сфері дизайну одягу; діяльнісного – сформованість діагностичних умінь, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку в опануванні професії дизайнера одягу; рефлексивного – самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності. На підставі критеріїв визначено три рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти (високий, достатній, базовий) та виведено відповідну шкалу оцінювання.

3. На засадах теоретичного аналізу і педагогічного досвіду виявлено та обґрунтовано педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи.

4. У процесі дослідження розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Модель містить п'ять блоків: цільовий (соціальне замовлення та мета формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу), змістовий (предметна специфіка і змістове наповнення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу»), мотиваційний (методи

спонукання до самоосвіти), процесуальний (форми, методи навчання), оцінювально-корекційний (форми і методи діагностування й оцінювання готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, рівні готовності, критерії та показники їх визначення, діагностичний інструментарій).

5. Результати педагогічного експерименту дають підстави для висновку, що рівень сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в МЗВО за кожним із компонентів зазнав істотних змін в експериментальній групі та незначних в контрольній. Порівняння результатів вхідного та підсумкового контролю КГ та ЕГ на констатувальному і формувальному етапах педагогічного експерименту дало змогу їх встановити. Збільшилась частка здобувачів вищої освіти зі сформованим високим рівнем готовності за всіма компонентами (в КГ на 10%, в ЕГ на 29% для мотиваційного; в КГ на 8%, в ЕГ на 39% для когнітивного; в КГ на 1%, в ЕГ на 27% для діяльнісного; в КГ на 10%, в ЕГ на 38% для рефлексивного). Зменшилась частка майбутніх дизайнерів одягу зі сформованим достатнім рівнем (в КГ на 11%, в ЕГ на 16% для мотиваційного; в КГ на 18%, в ЕГ на 21% для когнітивного; в КГ на 10%, в ЕГ на 13% для діяльнісного; в КГ на 3%, в ЕГ на 16% для рефлексивного компонентів). Для базового рівня спостерігаємо збільшення в КГ на 1% і зменшення в ЕГ на 13% для мотиваційного, збільшення в КГ на 10% і зменшення в ЕГ на 18% для когнітивного, збільшення в КГ на 9% і зменшення в ЕГ на 14% для діяльнісного, зменшення в КГ на 7% і зменшення в ЕГ на 22% для рефлексивного компонентів готовності.

Результати перевірки статистичної значущості підтверджують достовірність отриманих даних з вірогідністю у 95%. Отже, результати дослідження є достовірними, що засвідчує дієвість педагогічних умов та результативність використання структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО. Таким чином, мета дослідження досягнута, а гіпотеза підтверджена.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Подальшого наукового пошуку потребує: запровадження в освітній процес міждисциплінарного підходу як важливої складової методологічного арсеналу дизайн-освіти; розробка теорії інтеграції міждисциплінарного підходу в творчий процес дизайнерів одягу і практична перевірка її прогнозів; широке запровадження інноваційних технологій та створення умов для процесу самореалізації як особистості і професіонала у межах МЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева С. В. Динаміка готовності майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Серія: Професійна педагогіка*. 2017. № 13. С. 59-65.
2. Алексеева С. В. Дослідницька діяльність з дизайну: теорія і практика : монографія. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2014. 180 с.
3. Алексеева С. В. Педагогічна система підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри у професійних навчальних закладах художнього профілю : методичні рекомендації. Київ : МІХМД, 2014. 61 с.
4. Алексеева С. В. Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри у професійних навчальних закладах художнього профілю: методичні рекомендації. Київ : МІХМД, 2014. 48 с.
5. Алексеева С. В. Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри: теорія і практика : монографія. Київ : Міленіум, 2018. 484 с.
6. Антонович Є. А. Дослідження синтезу дизайну і технологій у системі неперервної дизайн-освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2011. № 2. С. 205-213.
7. Ашеров А. Т., Логвіненко В. Г. Методи і моделі оцінки педагогічного впливу на розвиток пізнавальної самостійності студентів. Харків : УПА, 2005. 164 с.
8. Бабко О. Є. Вікторіанський архітектурний стиль у сучасному модному просторі. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Культурологічні трансформації XXI ст.: від теорії до практики* : збірник тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, Миколаїв, 18 листопада 2021 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. С. 135-139.
9. Бакум З. П., Саприкіна Л. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу. *Наукові записки*

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2014. № 1. С. 44-49.

10. Баніт О. В. Модель розвитку професійної майстерності викладачів графічного дизайну. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2012. № 5. С. 6-14.*

11. Баніт О. В. Роль самоосвіти у розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін. *Мистецька освіта; зміст, технології, менеджмент. 2007. № 2. С. 38-41.*

12. Безух Д. Д. Тенденції світової моди у розробці етнічно орієнтованого бренду. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні : зб. тез доповідей III Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 30-31 березня 2017 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2017. Ч. 2, С. 30-33.*

13. Бейлах О. Д. Експериментаторські тенденції в радянському дизайні 1970–1980-х років : автореф. дис. на зд. наук. ст. канд. мист-ства 17.00.07; Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2009. 23 с.

14. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.

15. Биков В. Ю. Наукове забезпечення дистанційної професійної освіти: проблеми і напрями досліджень. *Професійна освіта: педагогіка і психологія. 2000. № 7 (II). С. 93-114.*

16. Білик Н. І. Теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.06. Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2016. 40 с.

17. Білоусова Л. І., Кисельова О. Б. Технологія формування у майбутніх педагогів компетентності самоосвіти з використанням потенціалу інформаційно-навчального середовища. *Інформаційні технології в освіті. 2009. № 3. С. 11-20.*

18. Бондар І. Концептуально-аналітичні підходи до моделювання дизайн-діяльності. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. 2022. №5 (2), С. 346357. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-7951.5.2.2022.266929> (дата звернення: 01.02.2024).
19. Бондаренко О. С. Українські дизайнери одягу на світовому подіумі. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 14 квітня 2016 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2016. Ч. 2. С. 35-37.
20. Борисенко Д. В. Симпліфікація творчої розробки дизайн-продукту. Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. № 12 (II). С.141-147.
21. Брюханова Г. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з дизайну друкованої продукції в Україні (60-ті роки ХХ – початок ХХІ ст.) : дис. на зд. наук. ст. канд. пед. наук : 13.00.04. Київський університет імені Б. Грінченка, Київ, 2016. 264 с.
22. Бурлука О. В. Формування готовності до самоосвіти особистості в умовах сучасного освітнього процесу. *Науковий вісник. Серія «Філософія»*. 2015. № 45 (II). С. 151-157.
23. Бусленко О. М. Дизайнерський конкурс як засіб підвищення професійних компетенцій майбутнього дизайнера костюма. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*. 2018. № СХХХІХ (139). С. 36-45.
24. Бухальська С. Є. Компетентнісний підхід. Теоретичний аналіз ключових дефініцій. *Нова педагогічна думка*. 2009. № 2. С. 84-88.
25. Буяло Т. Є., Скиба М. М. Моделювання як засіб підвищення якості професійної підготовки студентів природничих спеціальностей педагогічних університетів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2009. С. 33-38.

26. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
27. Варава О. Б. Формування професійної мобільності майбутніх бакалаврів сестринської справи у фаховій підготовці : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2019. 262 с.
28. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000. Уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, VIII, 2005. 1728 с.
29. Вихрущ В. О. Методологія та методика наукового дослідження. Тернопіль : ТАЙП, 2015. 243 с.
30. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М., Ковальчук Л. І. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки : підручник. Тернопіль : Крок, 2017. 340 с.
31. Вівденко І. О. Використання інформаційних технологій у процесі формування професійно-творчих умінь майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Вісник Львівського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2013. № 10 (269). Ч. II. С. 15-20.
32. Вітковська О. І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації : монографія. Київ : Наук. світ, 2001. 91 с.
33. Волобуєва О. Ф. Міждисциплінарні (міжпредметні) зв'язки під час підготовки майбутнього фахівця: психологічний аспект. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби. Серія: Психологічні науки*. 2015. № 1. С. 26-42.
34. Габрель Т. М. Моделі типологічного різноманіття дизайн-дисциплін. *Архітектурна освіта: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали науково-практичного семінару, Івано-Франківськ, 19 листопада 2015 р. Івано-Франківськ, 2015. С. 48-52.
35. Габрель Т. М. Культурна таксономія дизайн-дисциплін. *Сучасне мистецтво*. Київ: Фенікс, 2015. Вип. XI. С. 92-99.
36. Габрель Т. М. Методи активізації творчості дизайнера засобами комп'ютерних технологій: дис. на зд. наук. ст. канд. мист-ства: 17.00.07. Нац.

ун-т «Львівська політехніка». Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2018. 220 с.

37. Гапон-Байда Л., Деркач Т. Метод проектів у підготовці студентів творчих спеціальностей. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Т. 11, № 7. С. 29-36. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i7-004> (дата звернення: 15.01.2024).

38. Гевко І., Коляса П. Методика навчання комп'ютерної графіки студентів закладів вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2019. № 3 (170). С. 6-12.

39. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге, доповн. і випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.

40. Горбик О. Р., Ломовський А. І., Творонович О. Є., Ярош В. В. Комп'ютерне проєктування – основа підготовки високо-кваліфікованих архітекторів і дизайнерів сучасного європейського вишколу. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2012. № 29. С. 345-352.

41. Грабовець І. В. Самоосвіта як інтегруюча детермінанта самореалізації молодих фахівців у професійній діяльності : дис. ... канд. соціолог. наук : спец. 22.00.04. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2004.

42. Григоришина Т. П. Емоційний стан людини як джерело натхнення в творчості сучасних дизайнерів одягу. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 22 грудня 2022 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2022. С. 140-143.

43. Гриньова В. М. Про співвідношення понять «професіоналізм», «професійна культура», «професійна компетентність», «професійна підготовка». *Педагогіка та психологія*. 2014. № 45. С. 74-84.

44. Грищенко С. В. Самовдосконалення особистості : монографія. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 188 с.

45. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Ін-тут вищ. осв. Акад. пед. наук. Київ, 2007. 488 с.
46. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти) : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 05.01.03. Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2006. 36 с.
47. Даниленко В. Дизайн України в європейському вимірі ХХ століття. Київ : Феніус, 2012. 32 с.
48. Даниленко В. Я. Дизайн : підручник для студ. вищих навч. закл., які навч. за спец. «Дизайн». Харків : Видавництво ХДАДМ, 2003. 320 с.
49. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури : монографія. Харків : ХДАДМ, Колорит, 2005. 244 с.
50. Дем'янчук О. Н., Кутузова Г. І., Петрович В. С. Проблеми художньо-естетичної освіти та виховання учнівської і студентської молоді в умовах національного відродження. Луцьк: Вежа, 2001. 128 с.
51. Демиденко М. А. Комп'ютерна графіка, дизайн та мультимедіа : навч. посіб. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка». 2022. 123 с.
52. Демків В. Г. Регулятивні чинники розвитку творчої активності майбутніх дизайнерів спеціальність : дис. ... д-ра філософії : 053. Західноукраїнський національний університет; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2021.
53. Джура О. Д. Освіта в системі факторів професійного самовизначення особистості : дис. ... канд. філос. Наук : 09.00.03. Київ, 2005. 196 с.
54. Дзогій Н. С. Генеза поняття «дизайн». *Біоресурси і природокористування*. 2013. Т. 5, № 3-4. С. 163-172.
55. Дизайн-проекування : навчально-методичний комплекс з дисципліни для студентів спеціальності 022 «Дизайн» / напряму підготовки 6.020207 «дизайн». Розробник: викладач Тригуб О. Л. Миколаїв: кафедра дизайну, факультет мистецтв Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія

Київського національного університету культури і мистецтв», 2018. 286 с.

56. Драч І. І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади : монографія. Київ : «Дорадо-Друк», 2013. 456 с.

57. Дубасенюк О. А., Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.

58. Дубасенюк О. А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика : монографія. Т. 1. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2015. 400 с.

59. Дяченко А. В. Сутність і критерії креативу в діяльності дизайнера. *Науковий огляд*. 2017. №2 (34). С. 1-12. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/145611584.pdf> (дата звернення: 02.02.2024).

60. Дяченко А. В. Проблематика та перспективи вітчизняної дизайн-освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2021. №4 (199), С. 86-90. URL: <http://isp.poipro.pl.ua/article/view/237704> (дата звернення: 12.01.2024).

61. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=17940 (дата звернення: 01.02.2024).

62. Єжова О. В., Муқан Н. В., Біда О. А., Білик О. С. Прогностична модель підготовки фахівців в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. № 19 (48). С. 28-43.

63. Єременко І. І. Активізація креативного мислення студентів – дизайнерів одягу. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2009. № 1. С. 46-55.

64. Єфременкова Н. А. Дизайн-менеджмент як інструмент підвищення конкурентоспроможності. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3 (23), С. 142-148.

65. Жидких О., Тригуб О. Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2018. № 1 (38). С. 270-278. URL: <http://nzm.tnpu.edu.ua/article/view/172238> (дата звернення: 10.02.2024).
66. Жидких О., Тригуб О. Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас. *Народознавчі зошити. Часопис Інституту народознавства НАН України*. 2018. № 4 (142). С. 983-988. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.04.983> (дата звернення: 10.02.2024).
67. Жидких О., Тригуб О. Формотворчий аспект у створенні одягу з використанням технік декорування батік та печворк. *Art and Design*. 2018. № 2 (02). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.2.3> (дата звернення: 10.02.2024).
68. Житарюк І. В., Колісник Р. С., Шевчук Н. М. Методичні особливості реалізації міжпредметних зв'язків на уроках математики в сучасних ЗНЗ. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2015. № 3 (31). Iss. 61. С. 35-38.
69. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы: Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 27 шілдеде № 28916 болып тіркелді. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200028916> (дата звернення: 20.09.2023).
70. Жосан О. Е. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. Кіровоград : Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2008. 72 с.
71. Заверуха О. Я. Готовність до самоосвіти у структурі самореалізації молоді особистості. *Науковий вісник Херсонського державного*

університету. *Серія: Психологічні науки*. 2021. № 4, С. 148-154.
URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2021-4-19> (дата звернення 02.02.2024).

72. Закатнов Д. О. Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 160 с.

73. Залкінд В. В. Комп'ютерне конструювання одягу : навч. посіб. для студ. денної та заоч. форм навч. напряму підготовки 6.010104 Проф. освіта. Технологія виробів легкої промисловості. Харків : Укр. інж.-пед. акад., 2013. 40 с.

74. Залкінд В. В. Проектування одягу засобами інформаційних технологій : монографія. Харків : Технологічний Центр, 2014. 152 с.

75. Захарова С. Г. Психологічно-педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців з дизайну : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2011. 302 с.

76. Іванченко Є. А. Системний підхід як теоретико-методологічна засада системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2012. № 1. С. 131-138.

77. Калмикова Н. О. Український народний костюм як джерело творчості в сучасному дизайні одягу. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 14 квітня 2016 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2016. Ч. 2. С. 75-78.

78. Карпіна О. Українські природні мотиви в сучасному сценічному вбранні. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 26 березня 2015 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. Ч. 2. С. 97-100.

79. Кисельова О. Б. Формування компетентності самоосвіти у майбутніх педагогів в умовах інформаційно-навчального середовища : автореф. дис. ...

канд. пед. наук : 13.00.09. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2011. 22 с.

80. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: авторський підруч. Київ : ТОВ Вид-во «Аспект-Поліграф», 2006. 308 с.

81. Коваль Т. В., Седоухова Є. В., Гонда Л. П. Проведення fashion-конкурсів як основа професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*. Мукачево, 2016. № 1 (3). С. 77-80.

82. Козак Т. С. Дипломне проектування як засіб формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Вінниця, 2010. 27 с.

83. Козловська І. М. Інтегративний підхід до підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів, 2013. № 23.18. С. 311-316.

84. Козловська І. М., Якимович Т. Д. Особливості інтеграції у професійній підготовці майбутніх фахівців народних художніх промислів. *Нові технології навчання*. 2014. № 81. С. 31-35.

85. Кокун О. М. Детермінація самоздійснення фахівців різних професій. *Науковий вісник. Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*. 2015. № 743, С. 109-115.

86. Колесник Н., Танська В. *Екологічний дизайн у проєктній діяльності здобувачів вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Том 1, № 45. С. 76-80.

87. Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л., Кротова Т. Ф. Дизайн одягу в полікультурному просторі : монографія. Київ : КНУТД, 2020. 268 с.

88. Колосніченко М. В., Щербань В. Ю., Процик К. Л. Комп'ютерне проектування одягу. Київ : Освіта України, 2010. 236 с.

89. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проєктних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми моделювання*. 2017. № 9. С. 69-

74.

90. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. № 1-2. С. 76-83.

91. Коропецька О. М. Особистісний потенціал як основа самореалізації фахівця. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2011. № 26, С. 192-201.

92. Корчевський Д. О. Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну : дис. ... док. пед. наук : 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 550 с.

93. Косюк В. Р. Розвиток творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2019. 311 с. URL: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/Kos_dis.pdf (дата звернення: 22.09.2023).

94. Коханко О. М. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посібник. Хмельницький : ХНУ, 2005. 254 с.

95. Кубанов Р. Методологічні засади використання системного підходу в дослідженні якості професійної підготовки студентів вищого навчального закладу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. № 49. С. 13-18.

96. Кудренко Д. О. Дидактичні умови формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2018. 23 с.

97. Кульчицький І. М. Концептуалізація понять «модель» та «моделювання» у наукових дослідженнях. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Інформаційні системи та мережі. 2015. № 829. С. 273-284.

98. Купрєєва О. І. Психологічні основи самореалізації студентів в інтегрованому освітньому середовищі : монографія. Київ : Талком, 2021. 407 с.
99. Лодатко Є. О. Моделювання педагогічних систем і процесів : монографія. Слов'янськ : СДПУ, 2010. 148 с.
100. Максименко С. Д., Осьодло В. І. Структура та особистісні детермінанти професійної самореалізації суб'єкта. *Проблеми сучасної психології*. 2010. № 8. С. 3-19.
101. Максимова А. Б. Критерії і показники оцінювання рівнів розвиненості проектної культури майбутніх дизайнерів-графіків. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2017. № 12. С. 276-288.
102. Малінкіна В. Л. Наукова сутність готовності майбутніх викладачів дизайну до професійного саморозвитку. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017. № 259. С. 183-188.
103. Мариновська О. Я. Сутність поняття «моніторинг» у педагогічних дослідженнях. *Педагогічний альманах*. 2012. № 15. С. 222-230.
104. Мартинюк І. А. Сутність готовності особистості до самоосвітньої діяльності. *Проблеми сучасної психології*. 2016. № 34. С. 327-353.
105. Мартинюк І. А. Сутність поняття «самоосвітня діяльність особистості». *Теоретичні та прикладні проблеми психології*. 2015. № 3 (38). С. 204-217.
106. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в ХХІ столітті : Аналітична доповідь / Масол Л. М., Базелюк О. В., Комаровська О. А., Муромець В. Г., Рагозіна В. В. Київ : Аура Букс, 2012. 240 с.
107. Навчальні плани для спеціальності 022 «Дизайн», Дизайн одягу (взуття). *Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського університету культури і мистецтв»*. Миколаїв, 2021.
108. Наконечна М. В. Формування проектної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових

дисциплін : дис. ... д-ра філософії : 015. Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2022. 310 с.

109. Нечепоренко, Л. С., Педагогічна майстерність : монографія. Харків : Видавничий центр ХНУ, 2009. 270 с.

110. Одробінський Ю., Тригуб О. Вплив українського концептуального мистецтва на розвиток сучасного дизайну. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2017. № 17. С. 93-99. URL: <https://um.etnolog.org.ua/zmist/2017/2017.html> (дата звернення: 10.02.2024).

111. Окса М. М. Системний підхід у педагогіці: історичний аспект. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2007. № 1. С. 5-10.

112. Орлов В. Ф. Професійне становлення особистості у професійно-художній освіті. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2002. № 1. С. 120-131.

113. Орлов В. Ф. Розвиток педагогічної майстерності викладачів дизайну на засадах рефлексивної педагогіки. Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна : зб. наук. пр. Київ: Богданова А. М., 2013. С. 372-376.

114. Оружа Л. В. Підготовка майбутніх фахівців з дизайну у вищому навчальному закладі : монографія. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2011. 188 с.

115. Оршанський Л. Сучасні вимоги й особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. Київ : Вид-во ТОВ «ТОНАР», 2020. № 15. С. 43-56. URL: <https://zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/189> (дата звернення: 12.09.2023).

116. Осадченко І. Термінологічний аналіз дидактичних категорій: «система», «вид», «тип», «модель», «технологія». *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини*. 2010. № 1. С. 217-226.

117. Освіта.UA: Курс «Дизайн-мислення для інновацій», 2017. URL: <http://osvita.ua/vnz/57406/> (дата звернення: 15.07.2022).

118. Оспанов Б. Е. Көркем білім беру жүйесіндегі ұлттық қолөнерінде оқыту мен дамытудың педагогикалық мүмкіндіктері. *Хабаршы. «Көркемәнерден білім беру: әнер – теориясы – әдістемесі» сериясы.* Алматы : Абай атындағы ҚазҰПУ. 2010. № 23. Б. 11-15. URL: https://kaznpu.kz/docs/Oner__2._2010.pdf (дата звернення: 20.09.2023).
119. Павлюк М. М. Самостійність майбутніх фахівців: витоки становлення та перспективи цілеспрямованого розвитку. *Актуальні проблеми психології.* 2015. Т. 9, № 6. С. 37-44.
120. Пасько О. М. Міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх фахівців дизайнерів одягу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2021. Т. 2, № 84. С. 45-49.
121. Пасько О., Донченко С. Здійснення міждисциплінарного зв'язку композиції та кольорознавства в процесі підготовки майбутніх дизайнерів. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2022. № 51. С. 657-660.
122. Петрушенко В. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції. Львів : Магнолія, 2006, 2011. 352 с.
123. Петрушенко В. Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія : монографія. Львів : Ахілл, 2005. 320 с.
124. Пінська О. Л. Теоретичні засади проблеми особистісної самореалізації як психологічного феномену. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2018. № 1 (15). С. 36-41.
125. Пічкур М. О. Метод «портфоліо» як засіб формування рефлексивної культури майбутнього дизайнера. *Збірник наукових праць Запорізького приватного класичного університету.* 2009. № 5 (58). С. 109-115.
126. План пріоритетних дій Уряду на 2023 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 221-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2023-rik-221r-140323> (дата звернення: 20.05.2023).
127. Поліщук К. О. Тенденції розвитку еконапряму в сучасному дизайні одягу. О. Л. Тригуб, наук. конс. *Стан та перспективи розвитку*

культурологічної науки в Україні : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27-28 березня 2018 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. Ч. 2. С. 126-130.

128. Потапчук Т. В. Готовність до самоосвітньої діяльності майбутніх вчителів початкових класів: емпіричне дослідження. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2021. № 1 (100), С. 138-146.

129. Про вищу освіту: Закон України від 27.12.2023 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37-38. ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 05.01.2024).

130. Про освіту: Закон України від 04.01.2024 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 17.01.2024).

131. Про програму Creative Spark у ЛНАМ. *Львівська національна академія мистецтв*. URL: <https://lnam.edu.ua/uk/260/creative-spark.html> (дата звернення: 17.07.2022).

132. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.02.2016 р. № 119-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80> (дата звернення: 20.03.2021).

133. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286-> (дата звернення: 15.08.2023).

134. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 05.09.2023).

135. Прусак В. Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України : дис. ... канд. пед. наук:

- 13.00.04. Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2006. 300 с.
136. Прусак В. Ф. Педагогічні засади інтеграції загально-художніх і професійних знань у підготовці дизайнерів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2006. № 2. С. 40-47.
137. Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості : монографія / за заг. ред. В. О. Моляко. Київ : Пед. думка, 2008. 207 с.
138. Психологічні технології самодетермінації розвитку особистості : монографія / Сердюк Л. З., Данилюк І. В., Турбан В. В., Пенькова О. І., Володарська Н. Д. та ін. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 192 с.
139. Рибалко Л. С. Теоретичні та прикладні аспекти педагогічної акмеології у вищій школі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2017. № 142. С. 156-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_142_36 (дата звернення: 05.09.2023).
140. Римське міністерське комюніке. URL: https://ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf (дата звернення: 17.09.2023).
141. Руденченко А. А. Особливості та організаційно-педагогічні засади проектування творчого освітнього простору у вищому мистецькому навчальному закладі. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2016. № 143. С. 79-83.
142. Руденченко А. А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Інститут обдарованої дитини НАПН України. Київ, 2017. 427 с.
143. Саприкіна Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу у процесі вивчення фахових дисциплін : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. Кременчук, 2016. 22 с.

144. Саух П. Ю. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2011. 444 с.
145. Сердюк Л. З. Особистісна самореалізація та психологічне благополуччя як основні стратегічні лінії мотивації учіння студентів ВНЗ *Педагогіка та психологія*. Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2014. № 687. С. 151-159.
146. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : навч.-метод. посіб. Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 460 с.
147. Сисоєва С. О. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»). Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 56 с.
148. Ситник Н., Пермінова С., Чупріна М. Дизайн-мислення як інструмент організаційного навчання. *Економічний простір*. 2022. № 180, С. 148-153. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-24> (дата звернення: 02.02.2024).
149. Скиба М. Модель підготовки майбутніх учителів біології до еколого-педагогічної діяльності. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2015. № 3, С. 13-19.
150. Соколова О. В. Методичні основи інтеграції мистецьких знань у підготовці майбутніх учителів музики і художньої культури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2004. 20 с.
151. Сопільняк М. М. Педагогічні засади організації діяльності дозвілєвої творчої майстерні студентів вищих мистецьких навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Київський національний ун-т культури і мистецтв. Київ, 2006. 19 с.
152. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (ступінь вищої освіти – Магістр) : Наказ Міністерства освіти і науки України від

- 21.12.2018 р. № 1433. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/022-dizayn-magistr.pdf> (дата звернення: 17.07.2022).
153. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (ступінь вищої освіти – Бакалавр): Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.12.2018 р. № 1391. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 17.03.2022).
154. Сущенко Л. О. Теоретичні і методичні засади організації науково-дослідної роботи майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2014. 533 с.
155. Теорія і практика професійного становлення особистості в соціокультурному просторі : монографія / за ред. О. О. Лаврентьєвої, О. П. Крупського, Є. В. Намлієва. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2014. 360 с.
156. Тименко В. П., Крикун О. М. Педагогічна діагностика обдарованості з проєктної творчості у здобувачів освітніх рівнів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості : щоквартальний науково-методичний журнал*. 2023. № 1 (88), I квартал. С. 95-100. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1\(88\)-95-100](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1(88)-95-100) (дата звернення: 10.02.2024).
157. Тименко В. П., Малиношевська А. В., Мельник М. Ю., Грицан, О. Г. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді : методичний посібник. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 56 с.
158. Тименко В., Бровченко А. Розвиток проєктно-творчої обдарованості ества в системі української дизайн-освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2022. № 2 (85), II квартал. С. 13-21. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2022-2\(85\)-13-21](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2022-2(85)-13-21) (дата звернення: 10.02.2024).

159. Титаренко В. П., Калязін Ю. В. Формування фахової компетентності при підготовці фахівців професійної освіти. *Наукові записки (серія педагогічні науки)*. 2021. № 150. С. 152-160.
160. Торяник В. М., Москаленко М. П., Міронець Л. П., Білянська М. М. Формування міжпредметних зв'язків між біологією та математикою при розв'язанні задач з молекулярної біології в шкільному курсі біології. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. № 18, 2021. Суми, СумДПУ імені А. С. Макаренка. С. 68-76. URL: https://appmo.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2021/12/APPMO_218_2021.pdf (дата звернення: 10.02.2024).
161. Тригуб О. Л. Дизайн-проектування : навчально-методичний комплекс дисципліни. Миколаїв : ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв, 2021. 61 с. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/2408> (дата звернення: 10.02.2024).
162. Тригуб О. Л. Жіночий одяговий комплекс болгар Півдня України XIX–XX ст. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 26 березня 2015 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. Ч. 1. С. 158-162. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/247> (дата звернення: 10.02.2024).
163. Тригуб О. Л. Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти. *Мистецтвознавчі студії* : науковий збірник факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф. «Молодь, освіта, наука та мистецтво»), Умань, 21-22 листопада 2019 р. Умань : АЛІМІ, 2019. Вип. 12. С. 178-184.
URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1546> (дата звернення: 10.02.2024).
164. Тригуб О. Л. Застосування технологій віртуального освітнього

середовища в умовах дистанційного навчання студентів спеціальності «Дизайн». *Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 8 квітня 2021 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2021. С. 137-140.

URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1792> (дата звернення: 10.02.2024).

165. Тригуб О. Л. Інформаційні технології у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 27 квітня 2023 р. Київ : КНУТД, 2023. С. 392-395. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24802> (дата звернення: 10.02.2024).

166. Тригуб О. Л. Мережеві освітні проєкти як перспективний напрям сучасної дизайн-самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2020 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2020. С. 83-90. URL: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2020/11/1-materialy-konf-22-kvitnya-2020-r.pdf> (дата звернення: 10.02.2024).

167. Тригуб О. Л. Особливості проектування колекцій дизайнером одягу від формування художнього образу до реалізації проєкту в матеріалі. *Особистість митця в культурі* : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф., Херсон, 20-22 квітня 2016 р., МОН України, ХНТУ. Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2016. С. 179-181. URL:

<http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/877> (дата звернення: 10.02.2024).

168. Тригуб О. Л. Підготовка майбутніх дизайнерів одягу до створення авторських проєктів на основі міждисциплінарних зв'язків. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 22 грудня 2022 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2022. С. 108-112. URL:

<http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/2206> (дата звернення: 10.02.2024).

169. Тригуб О. Л. Реалізація міждисциплінарного підходу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2021 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2021. С. 73-85. URL: https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2021/10/materialy_konferenczii_22_kvitnya_2021r.pdf (дата звернення: 10.02.2024).

170. Тригуб О. Л. Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 2, № 77. С. 133-138. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.24> (дата звернення: 10.02.2024).

171. Тригуб О. Л. Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 28-29 березня 2019 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 1. С. 155-159. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1309> (дата звернення: 10.02.2024).

172. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 2, № 12. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.12> (дата звернення: 10.02.2024).

173. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: зарубіжний досвід. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VI Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 29-30 жовтня 2020 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 111-114. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1700> (дата звернення:

10.02.2024).

174. Тригуб О. Л. Художні особливості жіночого одягового комплексу болгар на Півдні України XIX – початку XX ст. *Молодий вчений*. 2017. №2 (42). С. 102-109. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/90> (дата звернення: 10.02.2024).

175. Тригуб О. Л. Художньо-композиційний аспект у проектуванні колекції дизайнером одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27-28 березня 2018 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. Ч. 2. С. 181-186. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1206> (дата звернення: 10.02.2024).

176. Тригуб О. Л., Чирчик С. В. Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 17 листопада 2021 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. С. 108-110. URL: <http://libs.mfknukim.mk.ua/handle/123456789/1886> (дата звернення: 10.02.2024).

177. Тригуб О. Актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України: теоретичні та прикладні аспекти. *Молодь і ринок*. 2020. № 1 (180). С. 159-165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.196216> (дата звернення: 10.02.2024).

178. Тригуб О. Використання інноваційно-інформаційних педагогічних технологій у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну одягу для формування когнітивно-креативного стилю мислення. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103), С. 79-91. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284531](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284531) (дата звернення: 10.02.2024).

179. Тригуб О. Концепція декоративності болгарських сорочок на Півдні України (XIX – початок XX століття). *Наукові записки Тернопільського*

національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. 2017. № 1 (36). С. 269-276. URL: <http://nzm.tnpu.edu.ua/article/view/170004> (дата звернення: 10.02.2024).

180. Тригуб О. Модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як домінанта формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Том 3, № 39. С. 22-27. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-3-4> (дата звернення: 10.02.2024).

181. Тригуб О. Ювелірні прикраси в народному костюмі болгар Півдня України. *Мистецтвознавчий автограф*. 2006. № 1. С. 40-56. URL: <http://libs.mfknuim.mk.ua/handle/123456789/1032> (дата звернення: 10.02.2024).

182. Тригуб О. Л. Художні особливості болгарського жіночого плечового одягу на Півдні України XIX – початку XX ст. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 12. С. 174-182. URL: <http://libs.mfknuim.mk.ua/handle/123456789/1029> (дата звернення: 10.02.2024).

183. Турчин В. В. Особливості формування проектно-образного мислення дизайнера : автореф. на зд. наук. ст. канд. мист-ства: 17.00.07. Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, 2004. 20 с.

184. Угода між Урядом України та Європейською Комісією про участь України у програмі «Креативна Європа»: програма Європейського Союзу для сектору культури та креативності, та про співробітництво між Україною та Європейським Союзом у підпрограмі «Медіа» програми «Креативна Європа»: Документ 984_020, Ратифікований 03.02.2016 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_020 (дата звернення: 17.07.2022).

185. Філіпенко А. С. Міждисциплінарна методологія : базові принципи *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 13. С. 7-13.

186. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 744 с.
187. Фурса О. О. Модель фахівця з дизайну в науково-практичній рецепції. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету Олександра Довженко*. 2012. № 10. С. 39-44.
188. Фурдуй С. Б. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 485-489.
189. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.01. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2014. 44 с.
190. Харченко П. В. Формування готовності до професійного саморозвитку у майбутнього педагога-музиканта: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 2004. 20 с.
191. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків, 2018. 294 с.
192. Цідило І. І. Підготовка майбутніх дизайнерів до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2015. 22 с.
193. Чебан М. М. Античні мотиви в сучасному чоловічому одязі. О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 30-31 березня 2017 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2017. Ч. 2, С. 124-127.
194. Чирчик С. В. Методологічні аспекти підготовки дизайнерів інтер'єру. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2014. № 1. С. 59-68.
195. Чирчик С. В. Світлодизайн у контексті сучасної наукової думки. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. 2018. № 2. С. 18-29.
196. Швець Н. А. Культурно-мистецька інклюзія в сучасному дизайні одягу.

- О. Л. Тригуб, наук. кер. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 28-29 березня 2019 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 2, С. 133-137.
197. Швець О. О. Особливості творчого розвитку дизайнера на початковому етапі професійної діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23(18). С. 408-412.
198. Шевченко А. І. Компетентнісний підхід у навчанні художньому проектуванню майбутніх фахівців з дизайну. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Кропивницький, 2016. № 9. С. 77-80.
199. Шевченко А. І. Особливості функціонування дизайн-освіти у світі. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2015. № 1. С. 419-424.
200. Шевчук С. С. Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти у позааудиторній навчальній діяльності ЗП(ПТ)О: Спецкурс для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної освіти. БІНПО : Біла Церква, 2020. 84 с.
201. Шиманович І. В. Формування у майбутніх учителів потреби в професійному самовихованні : автореф. дис. ... наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. 20 с.
202. Щербина В. Г. Композиційні вправи як засіб управління розвитком творчих здібностей студентів художньо-графічного факультету : навч.-метод. посіб. Кривий Ріг, 1998. 90 с.
203. Ярош Н. С. Саногенне мислення як чинник стрес-долаючої поведінки особистості : дис. на зд. наук. ст. канд. психол. наук : 19.00.01. Київ, 2018. 235 с.
204. Bear A., Skorton D. The World Needs Students With Interdisciplinary Education. *Issues in Science and Technology*. 2019. Vol. 35, no. 2. P. 60-62.
205. Best Fashion Schools In The World For 2024. *Ceoworld Magazine*. URL: <https://ceoworld.biz/2024/02/26/best-fashion-schools-in-the-world-for-2024/> (Last

accessed: 10.02.2024).

206. Bono E. de. *Parallel Thinking*. Vermilion, 2017. 288 p.
207. Brewer P. E., Mitchell M. A., Sanders R., Wallace P., Wood D. D. *Teaching and Learning in Cross-Disciplinary Virtual Teams. IEEE Transactions On Professional Communication*. 2015. Vol. 58, no. 2. P. 208-229.
208. Brovchenko A., Krykun O., Borisova T., Korkushko A., Tymenko V. Transforming design education in Ukraine: insights from global best practices. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2023. Vol. 12, no. 5, Special Issue. P. 1-13. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v12n5p1> (Last accessed: 10.02.2024).
209. Brovchenko A., Savenko I., Bukoros A., Tymenko V., Rudencenko A. Newest practices of design training of scientific and pedagogical workers: digital technologies in the context of distance learning integration. *Política e Gestão Educacional*. 2023. V. 27, n. esp. 2 – Educação e ensino superior na Ucrânia: Perspectivas e reflexões. P. 1-14. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/18387> (Last accessed: 10.02.2024).
210. Bunca Gakuen. URL: <https://bwu.bunka.ac.jp/languages/english/> (Last accessed: 03.02.2023).
211. Chuprina N. V., Remenieva T. V., Frolov I. V., Tereshchenko O. H. Design of the contemporary garments on the basis of the transformation of stylistic and artistic-compositional characteristics of traditional decorative art. *Art and Design*, 2021. № 3, P. 30-44. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.3.3> (Last accessed: 10.02.2024).
212. Chyrchyk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinsky Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching arts and crafts. *Laplage em Revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. URL: <http://libs.mfknuim.mk.ua/jspui/bitstream/123456789/1628/1/1-7..pdf> (Last accessed: 10.02.2024).
213. Davies M., Devlin M. Interdisciplinary higher education: Chapter 1. *International Perspectives on Higher Education Research*. 2010. No.5. P. 3-28.

214. Design and Art: Fashion Design program. *Shenkar College of Engineering*. URL: <https://www.shenkar.ac.il/en/pages/design-fashion-curriculum> (Last accessed: 17.12.2023).
215. Fallman D. The interaction design research triangle of design practice, design studies and design exploration. *Design Issues*. 2008. № 24 (3). P. 4-18. URL: <http://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/desi.2008.24.3.4#.VubOIX2LSUk> (Last accessed: 10.02.2024).
216. Fashion BA (Hons) Programme. *Kingston University London*. URL: <https://www.kingston.ac.uk/undergraduate/courses/fashion/> (Last accessed: 17.07.2023).
217. Fashion design: Undergraduate, Master and Seasonal programs in the area of Fashion Design. *Polimoda*. URL: <https://www.polimoda.com/courses/undergraduate/fashion-design> (Last accessed: 02.02.2024).
218. Fashion Programme. *Central Saint Martins*. URL: <https://www.arts.ac.uk/colleges/central-saint-martins/about-csm/our-programmes/fashion-programme> (Last accessed: 17.07.2023).
219. Forest E. De. American schools of design. New York, 1990. 124 p.
220. Frayling C. Research in art and design. *RCA Research Papers*. London : Royal College of Art, 1993. № 1 (1).
221. Friedman K. Creating Design Knowledge: From Research Into Practice. *IDATER 2000 Conference*. Loughborough : Loughborough University. 2000. URL: <https://dspace.lboro.ac.uk/dspace-jspui/bitstream/2134/1360/1/Friedman2000.pdf%3E%20%5B1> (Last accessed: 10.02.2024).
222. Frodeman R., Klein J., Pacheco R. The Oxford Handbook of Interdisciplinarity. Second Edition. Oxford University Press, 2017. 620 p.
223. Gropius W. The New Architecture and the Bauhaus. The M.I.T. PRESS Institute of Technology Cambridge, Massachusetts, 1971. 113 p.

224. Hoffmann T. The Meanings of Competency. *Journal of European Industrial Training*. 1999. Vol. 23. № 6. P. 275-285.
225. Hutmacher W. Key competencies for Europe. *Council for cultural cooperation a secondary education for Europe*. Strasburg, 1997. P. 107-109.
226. Incheon Declaration: Education 2030: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233813> (Last accessed: 15.09.2023).
227. Klaassen R. G. Interdisciplinary education: a case study. *European Journal of Engineering Education*. 2018. Vol. 43:6. P. 842-859.
228. Kolosnichenko M. V., Yezhova O. V., Pashkevich K. L., Kolosnichenko O. V., Ostapenko N. V. The use of modern digital technologies in the design and technology VET in Ukraine. *Journal of Technical Education and Training (JTET)*. 2021. Vol. 13, No. 4. P. 56-64. DOI: <https://doi.org/10.30880/jtet.2021.13.04.005> (Last accessed: 02.02.2024).
229. Lohinsky Y., Maydanets-Bargylevych O., Rudencenko A., Tymenko V., Didovets Y. Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos e Espaços em Educação*. 2021. URL : <https://www.redalyc.org/journal/5702/570272348093/570272348093.pdf> (Last accessed: 02.02.2024).
230. Merriam-webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/interdisciplinary> (Last accessed: 17.07.2022).
231. Milano Fashion Institute. Master in Fashion Direction or with a Master in Lifestyle Management. URL: <https://www.milanofashioninstitute.com/interview> (Last accessed: 17.07.2022).
232. Mozgovyi V., Shuliak S., Odrobinsky Y., Yermolayeva G., Tryhub O. Culture and Art: Models of Social Communications. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. № 13/01-XXXIV. P. 104-109. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130134/papers/A_15.pdf (Last accessed: 10.02.2024).

233. Neil M. An operational and systems approach to research tegy in educational technology. *Aspects of educational technology*. 1970. Vol. LIII.
234. New Vision for Education: Fostering Social and Emotional Learning through Technology. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Vision_for_Education.pdf (Last accessed: 17.07.2022).
235. Newbury D. Research perspectives in art and design. *Research Training Initiative*. Birmingham, UK : University of Central England, 1996.
236. Norman D. Why Design Education Must Change. *Core 77: Design Magazine and Resource*. 2010. URL : <https://www.core77.com/posts/17993/Why-Design-Education-Must-Change> (Last accessed: 17.07.2022).
237. Papanek V. Design for the Real World: Human Ecology and Social Change 2nd Revised ed. Edition. Academy Chicago Publishers, 2005. 416 p.
238. Parsons G. The Philosophy of Design. Polity Press, 2016. 192 p.
239. Pashkevich K., Yezhova O., Gerasymenko O. Use of information and communication technologies for organizing self-education of personality in the field of clothes design. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Vol. 76, № 2. P. 58-69. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2800>
240. Redesigning Fashion Education for the Next Generation at AMFI: Amsterdam Fashion Institute is incorporating sustainability and digital innovation into its interdisciplinary approach, to better reflect the industry's future needs. *BOF TEAM*, 2019. URL: <https://www.businessoffashion.com/articles/education/redesigning-fashion-education-for-the-next-generation-at-amfi> (Last accessed: 17.07.2022).
241. Satbayev University. URL: <https://satbayev.university/en> (Last accessed: 11.01.2024).
242. The Fashion Design Program. *Fashion Institute of Technology*. URL: <https://www.fitnyc.edu/> (Last accessed: 01.10.2023).
243. The Future of Jobs Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_FOJ_Ex

ecutive_Summary_Jobs.pdf (Last accessed: 17.12.2023).

244. The Global Fashion Concentration (GFC) Master course. *Bunka Gakuen*. URL: <https://bunkaglobalfashion.com/about/> (Last accessed: 17.07.2023).
245. The New School Parsons. URL: <https://www.newschool.edu/parsons/> (Last accessed: 03.02.2023).
246. Trilling B., Fadel C. 21st Century skills : Learning for Life in Our Times. USA : Jossey-Bass Publishing, 2009. 243 p.
247. Tryhub O., Bilianska M., Shuliak S., Mandra A. Interdisciplinarity as a Modern Global Trend of Professional Training of Higher Education Graduates in the Field of Culture and Art. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. № 14/01-XL. P. 137-143. DOI: <https://doi.org/10.33543/j.140140.137143> (Last accessed: 10.02.2024).
248. Tryhub O. Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers = Умови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Role of Science and Education for Sustainable Development* : monograph 44. Series of monographs. Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Katowice. Katowice : Publishing House of University of Technology, 2021. P. 615-625. URL: http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa/role_of_science_and_education_for_sustainable_development/83 (Last accessed: 10.02.2024).
249. UNESCO Institute for Lifelong Learning. Lifelong learning opportunities for all: medium-term strategy 2022–2029. Hamburg, 2022. 51 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380778> (Last accessed: 10.08.2023).
250. Vickers J. Diversity, Globalization, and “Growing Up Digital”: Navigating Interdisciplinarity in the Twenty-First Century. *History of Intellectual Culture*. 2003. Vol. 3, No.1. P. 1-19.
251. Vignelli L., Vignelli M. *Design is One*. Mulgrave, Victoria : Images Publishing Group Pty Ltd, 2004.
252. Wang T. A New Paradigm for Design Studio Education. *JADE* 29/2. 2010.

- P. 173-183. URL : <https://myweb.ntut.edu.tw/~tjwang/ijade-29-2.pdf> (Last accessed: 17.07.2022).
253. Winterton J., Strigfellow F. *Prototype Typology of Knowledge, Skills and Competences*. Thessaloniki: CEDEFOP, 2005. 420 p.
254. World Economic Forum. *Future of Jobs Report*. 2023. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2023/> (Last accessed: 12.09.2023).
255. Yang J., Jones B. C., MacDonald N. M. Student Learning Outcomes of an Interdisciplinary Fashion Event. *International Textile and Apparel Association (ITAA) Annual Conference Proceedings*. 2016. No. 1. URL: https://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1900&context=itaa_proceedings (Last accessed: 17.07.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Експериментальна база дослідження

УКРАЇНА
 МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
 КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»

вул. Декабристів, 17, м. Миколаїв, 54017, тел. (0512) 47-00-11
 E-mail: mfkukim@ukr.net

03.08.2022 № 64/20-79

ДОВІДКА

про впровадження у Відокремленому підрозділі «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»
 результатів дисертаційного дослідження
 «Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах
 міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти»
 здобувача ступеня доктора філософії
 зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
 Тригуб Олени Леонідівни

Видана Тригуб Олені Леонідівні в тому, що впродовж 2016-2021 рр. у ВП «МФ КНУКіМ» нею проводилась науково-дослідна робота та були впроваджені результати її дисертаційного дослідження в освітній процес. Була спроектована та апробована структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти, експериментально підтверджена результативність її використання.

О.Л. Тригуб розроблений та впроваджений навчально-методичний комплекс для фахівців вищої школи з організаційних та методичних засад реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. Організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти здійснювалась за індивідуальною освітньою траєкторією, спираючись на особистісно-творчий потенціал, проектне навчання, коучинг-стратегії з активною взаємодією викладача і студентів.

Результати впровадження науково-дослідної роботи О.Л. Тригуб в процес професійної підготовки дизайнерів одягу обговорювались на засіданнях кафедри дизайну ВП «МФ КНУКіМ» та були позитивно оцінені. Матеріали дисертаційного дослідження, навчальні та методичні розробки О.Л. Тригуб були використані при оптимізації змісту та методів освітнього процесу у ВП «МФ КНУКіМ».

Директор ВП «МФ КНУКіМ»

Віктор МОЗГОВИЙ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ»**

вул. Дачна, 7-А, м. Миколаїв, 54038, тел. (0512) 42-81-25

15.01.2024 № 55/10-07

ДОВІДКА

про впровадження у Відокремленому підрозділі «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури» результатів дисертаційного дослідження «Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти» здобувача ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Тригуб Олени Леонідівни

Видана Тригуб Олені Леонідівні в тому, що основні результати дисертаційної роботи «Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти» використовувалися впродовж 2016-2023 рр. в освітньому процесі підготовки дизайнерів у Відокремленому підрозділі «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури». О.Л. Тригуб розроблена і апробована структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

Дослідницею розроблена програма формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти під час вивчення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу», яка охоплює: мету, напрями формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти, навчально-методичний комплекс для фахівців вищої школи з організаційних та методичних засад реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти; здійснено впровадження результатів дослідження в освітній процес ВП «МФ МіБ КУК».

Під час апробації розробок О.Л. Тригуб було підтверджено актуальність дослідження та ефективність використання його результатів, що систематично обговорювалось на засіданнях кафедри дизайну ВП «МФ МіБ КУК».

Декан ВП «МФ МіБ КУК»

Анна ПІНЧУК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧДТУ

бул. Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006, тел. (0472) 71-00-92, факс (0472) 71-00-94
 E-mail : chdtu-cherkasy@ukr.net Код ЄДРПОУ 05390336

30.08.2022 № 725/04-11.05 На № _____ від _____

ДОВІДКА
про впровадження у Черкаському державному технологічному університеті
результатів дисертаційного дослідження
«Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах
міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти» здобувача
ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Тригуб Олени Леонідівни

Протягом 2018-2021 рр. на базі Черкаського державного технологічного університету проводилась науково-дослідна робота, а також відбулось впровадження результатів дисертаційного дослідження Тригуб Оленою Леонідівною в освітній процес. На основі системного наукового аналізу розроблена і обґрунтована структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти.

О. Л. Тригуб розроблена програма формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, яка охоплює: мету, напрями формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти, навчально-методичний комплекс для фахівців вищої школи з організаційних та методичних засад реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти. Організація процесу формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти здійснювалась за індивідуальним освітнім маршрутом та з опорою на особистісно-творчий потенціал, проектне навчання, на коучинг-стратегії ефективної взаємодії викладача і студентів.

Здійснена апробація підтвердила актуальність дослідження О.Л. Тригуб та ефективність використання його результатів, що систематично обговорювалось на засіданні кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету.

Ректор ЧДТУ

О. Григор

Олег ГРИГОР

018450

Чугай Н.М.
т. 0980449753

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

79011, вул. Кубійовича, 38, м. Львів, Україна, тел./факс: (032) 276-14-82   www.lnam.edu.ua   office@lnam.edu.ua
 код ЄДРПОУ 02071027

09.09.22 № 237-01

ДОВІДКА

про впровадження на факультеті Дизайн, спеціальність Дизайн одягу
 результатів дисертаційного дослідження «Формування готовності майбутніх
 дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких
 закладах вищої освіти» здобувача ступеня доктора філософії зі спеціальності 015
 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
 Тригуб Олени Леонідівни

Впровадження результатів дисертаційного дослідження Тригуб Олени Леонідівни здійснювалось в навчально-виховному процесі Академії впродовж 2018-2021 рр. Авторкою на основі системного наукового аналізу розроблена і обґрунтована структурно-функціональна модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти.

О.Л. Тригуб розроблено навчально-методичний комплекс для фахівців вищої школи з організаційних та методичних засад реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти; здійснено апробацію і впровадження результатів дослідження. Запропоновано авторський підхід до організації самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів в закладах мистецької освіти на основі розвитку діалектичного мислення та проектної культури.

Основні результати дисертаційного дослідження О.Л. Тригуб були обговорені на засіданні кафедри дизайну костюму. Колективом кафедри було відмічено ефективність досягнень апробації та впровадження авторських розробок в процес професійної підготовки студентів спеціальності 022 «Дизайн».

Проректор
 з науково-педагогічної роботи ЛНАМ

Гарас ЛЕСІВ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ**

вул. Мала Шияновська, 2, м. Київ, 01011, тел./факс: 280-05-12, тел. 256-84-23
E-mail: knutd@knutd.edu.ua Web: http://www.knutd.edu.ua Код ЄДРПОУ 02070890

01.02.2024 № 05-05/134

На № _____ від _____

ДОВІДКА

**про впровадження у Київському національному університеті технологій та дизайну результатів дисертаційного дослідження
«Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти»
здобувачки ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Тригуб Олени Леонідівни**

Упродовж 2018-2023 рр. на базі Київського національного університету технологій та дизайну проводилась науково-дослідна робота, під час якої Тригуб Оленою Леонідівною було впроваджено результати дисертаційного дослідження в освітній процес. У ході педагогічного експерименту було апробовано та підтверджено ефективність спроектованої дослідницею структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарних зв'язків як засобу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

О.Л. Тригуб розроблено авторський навчально-методичний комплекс освітнього компонента «Дизайн-проекування», який містить методичні рекомендації щодо використання інноваційних методів і технологій навчання до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти, методичні рекомендації щодо створення портфолію. Процес формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти О.Л. Тригуб організувала та здійснювала із застосуванням розробленої авторської методики, що базувалась на систематичному використанні міждисциплінарного підходу, комп'ютерних та інтерактивних технологій, роботі зі здобувачами вищої освіти індивідуально, роботі в групових заняттях, роботі з викладачами фахових освітніх компонентів.

У результаті застосування в освітньому процесі університету матеріалів дисертаційного дослідження, розроблених програм та навчально-методичного комплексу було відмічено динамічне зростання рівня сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Проректор

з наукової та інноваційної діяльності

Людмила ГАНУЩАК-СФІМЕНКО

**Конкурсна діяльність здобувачів вищої освіти
спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)»
Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського
національного університету культури і мистецтв» та Відокремленого
підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського
університету культури»**

Всеукраїнський конкурс молодих дизайнерів одягу «Погляд у майбутнє» (м. Київ), New Fashion Zone (м. Київ), Всеукраїнський фестиваль дизайну і реклами (м. Київ), Всеукраїнський конкурс молодих дизайнерів «Битва модельєрів» (м. Львів), Міжнародний дизайн-форум Про Design (м. Херсон), ArtFestDesign (м. Херсон), Odessa Fashion Day (м. Одеса), Міжнародний фестиваль моди «South of Ukraine Fashion Days», м. Миколаїв.

Додаток В

Авторські колекції одягу, створені
на основі технік декорування тканини (техніка печворк)
здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн
одягу (взуття)» Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського
національного університету культури і мистецтв» та Відокремленого
підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського
університету культури»

Автори образів: здобувачі вищої освіти IV року навчання Р. Задніпрян,
О. Луганська

Керівники проєктів: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток Г

Авторські колекції одягу, створені
на основі технік декорування тканини (техніка батік)
здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн
одягу (взуття)» Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського
національного університету культури і мистецтв» та Відокремленого
підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського
університету культури»

Автори образів: здобувачі вищої освіти IV року навчання І. Циганенко,
Ю. Сухарчук, А. Бондарєва.

Керівники проєктів: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток Д

Образ, створений на основі техніки декорування тканини батік

Автор: здобувачка вищої освіти IV року навчання спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)» Відокремленого підрозділу «Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури» Є. Чудновська
Керівники проєкту: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток Е

Авторська колекція одягу, створена
на основі технік декорування тканини батік і гільйошування,
здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн»
спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)» Відокремленого підрозділу
«Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету
культури»

Автори: здобувачі вищої освіти IV року навчання О. Бондаренко,
Т. Терехова, В. Тофан, Я. Ткач, М. Баркар.

Керівники проєктів: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток Ж

Авторська колекція одягу, декорована
за допомогою сублимаційного друку на тканині
Автор: здобувачка вищої освіти IV року навчання
спеціальності 022 «Дизайн» спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)»
Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв» В. Савенко
Керівники проєкту: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток 3

Костюм, декорований за допомогою комбінації техніки печворк і
сублімаційного друку на тканині

Автор: здобувач вищої освіти IV року навчання спеціальності 022 «Дизайн»
спеціалізації «Дизайн одягу (взуття)»

Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв» М. Чебан

Керівники проєкту: Тригуб О. Л., Жидких О. Б.

Додаток И

Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти

Критерії	Показники	Рівні		
		Високий	Достатній	Базовий
Критерій сформованості мотиваційного компонента	усвідомлення самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів одягу та її цілей як особистісної, професійної і соціальної цінностей	усвідомлення цілей професійної самоосвітньої діяльності як особистісно значущих для самореалізації; стійка потреба в самоосвітній діяльності	розуміння й усвідомлення важливості соціальної значущості самоосвіти в діяльності дизайнерів одягу, цілей самоосвітньої професійної діяльності	нерозуміння цілей і соціальної значущості професійної самоосвіти
	усвідомлення самоосвіти як способу саморозвитку, самовдосконалення і професійної реалізації	виявлення свідомості самоосвіти дизайнера одягу як способу професійного самовдосконалення і зростання	виявлення ситуативного інтересу і нестійкої потреби в самоосвітній діяльності	вибірковий інтерес до самоосвіти і нестійка потреба в здійсненні такої діяльності
	пізнавальний інтерес до самоосвіти як необхідної складової майбутньої професійної діяльності в сфері дизайну одягу	стійкі ціннісні ставлення до професії, усвідомлення особистої значущості самоосвіти у майбутній дизайнерській діяльності	стійке бажання займатися самоосвітою, проте неготовність до самостійного впровадження в практику її результатів	відсутність потреби в самоосвіті; нечітке усвідомлення себе як дизайнера одягу
Критерій сформованості когнітивного компонента	знання цілей, цінностей і пріоритетів розвитку сучасного дизайну	глибокі, систематизовані знання цілей, цінностей і пріоритетів розвитку сучасного дизайну	ситуативне бажання самовдосконалюватися на основі самоосвіти	невизначеність мотивів професійного саморозвитку
	знання технології: способів і етапів здійснення ефективної організації самоосвіти як передумови ефективності майбутньої дизайнерської діяльності	знання технології, способів і етапів здійснення ефективної організації самоосвіти як передумови ефективності майбутньої дизайнерської діяльності	невисока мотивація до успіху в навчально-пізнавальній діяльності	слабо виражене прагнення до успіху в навчально-пізнавальній діяльності

	знання особливостей інформаційного забезпечення в сфері самоосвіти та наявність умінь роботи з інформацією, її аналітико-синтетичної обробки	вільне використання наукової термінології; системне бачення особливостей самоосвіти в МЗВО та перспектив її розвитку	часткова сформованість самоосвітніх знань, які достатньо систематизовані, однак не відрізняються глибиною; вибіркоче використання наукової термінології	розрізненість, протиріччя та несистемність знань, репродуктивне відтворення теоретичних положень і понять сучасного дизайну
Критерій сформованості діяльнісного компонента	діагностичні вміння, що передбачають здатність визначити рівень саморозвитку і основні напрями самоосвіти, яких вимагає дизайн одягу	здатність сформулювати мету самоосвіти, вміння обирати форму, засіб, метод самоосвіти, вміння самоконтролю і самоорганізації	відтворення теоретичних положень і понять дизайну за неповного системного бачення перспектив власного саморозвитку у сфері дизайну одягу	нездатність прогнозувати результати самоосвіти, відсутність здатності до самоорганізації та самоконтролю
	володіння традиційними й інноваційними технологіями науково-пошукової та самоосвітньої діяльності	у навчально-професійній діяльності виявлення фактичної участі в самоосвіті, стійкі високорозвинені вміння працювати з джерелами інформації, діагностувати	фрагментарна демонстрація вмінь працювати з джерелами інформації, діагностувати, вміння обирати форму, засіб, методи самоосвіти, здійснювати пошук нової інформації	часткова або абсолютна несформованість вмінь працювати з джерелами інформації, діагностувати, здійснювати пошук нової інформації
	оволодіння комунікативними і самоосвітніми навичками, вміння налагоджувати контакт з колегами, спілкуватися, створюючи пошукову атмосферу для дизайнерської діяльності	здатність здійснювати пошук нової інформації, прогнозувати, проєктувати, конструювати і використовувати результати самоосвіти у власному освітньому процесі в МЗВО	здатність прогнозувати, часткова здатність сформулювати мету самоосвіти, володіння навичками самоконтролю	здійснення самостійної пізнавальної діяльності за запропонованою схемою
Критерій сформованості рефлексивного компонента	самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності	психологічна готовність до зміни виду і характеру навчально-професійної діяльності, пізнавальна і творча активність	деякі труднощі у впровадженні результатів самоосвіти у власному освітньому процесі в МЗВО	відсутня самостійність і ініціативність, спрямованість на досягнення суспільно значущих освітніх цілей

	творча активність	вияви творчої активності у самоосвітній діяльності, гармонійне поєднання наукових та освітніх інтересів і потреб у структурі особистості	творча активність залишається у межах репродуктивної діяльності, однак з елементами застосування прийомів активізації пізнавальної діяльності	невиражене ставлення до творчої активності
	сформованість професійно-значущих якостей особистості (ініціативність, пізнавальна активність, креативність)	систематичний прояв особистісних якостей (організованість, соціальна і професійна мобільність, комунікативність)	освітня спрямованість потреб, інтересів, схильностей, а також позитивна установка на освоєння принципів і методів організації самостійної пізнавальної діяльності; усвідомлення необхідності створення індивідуальної освітньої програми	неусвідомлення необхідності створення індивідуальної освітньої програми

Додаток К

**Бланк анкети щодо виявлення сформованості мотиваційного компонента
готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО
(розроблено автором на основі методики О. Радзімовської)**

Шановний здобувачу вищої освіти!

Просимо Вас взяти участь в анкетуванні. Дане анкетування буде використано суто в дослідницьких цілях і є анонімним. Поставте, будь ласка, позначку «+» навпроти кожного твердження. На кожне твердження потрібно обрати один варіант відповіді. Дякуємо за участь в анкетуванні, за Ваш час та відвертість.

№	Питання	Важко відповісти	Повністю не погоджуюсь	Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь	Радше погоджуюсь, ніж не погоджуюсь	Повністю погоджуюсь
1.	Я прагну самореалізації за професією «дизайнер одягу», яку я здобуваю у закладі вищої освіти.					
2.	Я навчаюся в даному закладі вищої освіти через певні обставини, професія дизайнера одягу мені малоцікава.					
3.	Вважаю, що професія дизайнера одягу, яку я здобуваю, важлива для суспільства. Це викликає в мене гордість.					
4.	Я вважаю важливим однаково глибоке вивчення всіх дисциплін освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)», адже це дозволить повноцінно опанувати мою майбутню професію.					
5.	Робота за своїм фахом важливіша для мене, ніж отримати більш високу					

	посаду, що не пов'язана з дизайном одягу.					
6.	Самостійне опанування нових знань та практичних навичок є важливим для мого самовдосконалення як фахівця.					
7.	Я вважаю, що вища освіта не обов'язкова для моєї професії.					
8.	Мої особистісні та життєві цінності співпадають з цінностями професійної спільноти дизайнерів одягу.					
9.	Я вважаю важливим сумлінне вивчення всіх дисциплін професійної та практичної підготовки освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)», адже це дозволить мені стати в майбутньому конкурентоспроможним фахівцем.					
10.	Висока зарплата для мене – не основний чинник вибору професії. Я все одно обрав/обрала би бути дизайнером одягу.					
11.	Я самостійно вивчаю додаткові дисципліни, які мені необхідні для професії дизайнера одягу.					
12.	У мене немає чітко сформованих професійних цінностей.					
13.	Я не хочу змінювати обрану професію, вона є для мене цінною.					
14.	Я самостійно опановую нові види діяльності, щоб бути багатофункціональним, затребуваним фахівцем на ринку праці.					

15.	Мої захоплення так чи інакше пов'язані з дизайном одягу.					
16.	Самостійно опанувувати знання з професії не потрібно, для цього є аудиторні лекції.					
17.	Єдина мета мого навчання в закладі вищої освіти – отримати диплом.					
18.	Мій вибір професії не випадковий, я цікавився/цікавилася нею до вступу в заклад вищої освіти.					
19.	Я відчуваю потребу в постійному самовдосконаленні за своїм фахом. Самоосвіта необхідна, щоб стати справжнім професіоналом.					
20.	Я беру участь у fashion-конкурсах з метою популяризувати свою творчість та створити власний бренд.					
21.	Іспити – це формальність, їх потрібно складати без особливих зусиль.					
22.	Мати диплом про вищу освіту для мене дуже важливо.					
23.	Я не сумніваюсь у правильності вибору закладу вищої освіти, в якому навчаюсь.					
24.	Я регулярно шукаю нову інформацію зі сфери модної індустрії (нові тренди, покази, технології тощо), щоб бути конкурентоспроможним фахівцем.					
25.	Я беру участь у fashion-конкурсах з метою отримання задоволення від творчого процесу.					

26.	Я навчаюсь і складаю сесію без нагадування викладачів та кафедри.					
27.	Вища освіта мені потрібна для кар'єрного зростання.					
28.	Я не беру участі у конкурсах та інших заходах з фаху поза навчанням у закладі вищої освіти.					
29.	Коли я розповідаю знайомим про майбутню професію, це завжди приносить мені задоволення.					
30.	Професія дизайнера одягу, яку я здобуваю, важлива та перспективна.					
31.	Коли мене контролюють, я вчуся краще.					
32.	Коли я уявляю себе в майбутньому успішним і відомим дизайнером одягу, це завжди додає мені бажання вчитись.					
33.	Я бачу себе у майбутньому відомим дизайнером одягу і відчуваю при цьому радість та самоповагу.					
34.	Я згоден/згодна з тим, що важка праця і наполегливість у навчанні – це шлях до успіху у професії.					
35.	Коли я працюю над роботами з дизайну одягу, завжди відчуваю захоплення та натхнення.					
36.	Я хочу від навчання отримувати тільки задоволення, якщо буде важко, я краще зміню спеціальність.					
37.	Я згоден/згодна терпіти тимчасові життєві складнощі, щоб стати					

	успішним/успішною в моїй професії в майбутньому.					
38.	Я не бачу себе в майбутньому дизайнером одягу.					
39.	Коли мені важко вчитися, набувати нові знання й уміння, я наполегливо долаю труднощі заради мети – стати успішним дизайнером одягу.					
40.	Якщо в мене немає натхнення створювати творчі проєкти, я уявляю себе в майбутньому успішним дизайнером одягу, і натхнення з'являється.					
41.	Коли я бачу свою колекцію на подіумі, я відчуваю задоволення від того, що бачу результат своєї праці.					
42.	Я не уявляю своє професійне майбутнє без дизайну одягу.					

Інтерпретація результатів

Важко відповісти: 0 балів.

Повністю не погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-6, 8-11, 13-15, 18-20, 22-27, 29, 30, 32-35, 37, 39-42 – 0 балів; за позначку «+» за питаннями № 2, 7, 12, 16, 17, 21, 28, 31, 36, 38 – 3 бали.

Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-6, 8-11, 13-15, 18-20, 22-27, 29, 30, 32-35, 37, 39-42 – 1 бал; за позначку «+» за питаннями № 2, 7, 12, 16, 17, 21, 28, 31, 36, 38 – 2 бали.

Радше погоджуюсь, ніж не погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-6, 8-11, 13-15, 18-20, 22-27, 29, 30, 32-35, 37, 39-42 – 2 бали; за позначку «+» за питаннями № 2, 7, 12, 16, 17, 21, 28, 31, 36, 38 – 1 бал.

Повністю погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-6, 8-11, 13-15, 18-20, 22-27, 29, 30, 32-35, 37, 39-42 – 3 бали; за позначку «+» за

питаннями № 2, 7, 12, 16, 17, 21, 28, 31, 36, 38 – 0 балів.

Визначаємо рівні сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: базовий рівень (1 бал), якщо здобувач вищої освіти набрав 42-50 балів за анкетуванням; достатній рівень (2 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 51-101 балів за анкетуванням; високий рівень (3 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 102-126 балів за анкетуванням.

Тести, за результатами яких визначається сформованість когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО

Комплексне контрольне тестування

з дисциплін: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Брендинг fashion-бізнесу», «Комп'ютерні технології в дизайні»

Для відповіді на запитання тестів потрібно обрати один правильний варіант із запропонованих. Одна вірна відповідь дорівнює 1 балу.

1. Стадії процесу проектування:

- A. розробка технічного завдання, розробка технічної пропозиції, розробка ескізного проєкту, розробка технічного проєкту, розробка робочої документації;
- B. розробка технічного завдання, розробка технічної пропозиції, розробка ескізного проєкту, розробка технічного проєкту;
- C. розробка технічного завдання, розробка ескізного проєкту, розробка технічного проєкту, розробка робочої документації.

2. Колекція в моделюванні одягу – це серія моделей різного призначення, що становлять єдність:

- A. образу, застосовуваних в колекції матеріалів, колірному рішенні, форми, базових конструкцій, стильового рішення;
- B. авторської концепції, образу, колірному рішенні, форми, базових конструкцій, стильового рішення;
- C. авторської концепції, образу, застосовуваних в колекції матеріалів, колірному рішенні, форми, базових конструкцій, стильового рішення.

3. Розробка робочої документації передбачає:

- A. визначення вихідних даних до остаточного конструювання устрою, аналіз можливих варіантів вирішення елементів, розробка креслення загального вигляду, оцінка остаточного конструктивно-технологічного рішення, оформлення проєктно-конструкторської документації;
- B. визначення вимог до оформлення документації, розробка лекал-еталонів та зразка, визначення техніко-економічних показників, градація лекал (виготовлення експертної партії), розробка складального креслення та специфікації;
- C. визначення вихідних даних до конструювання устрою моделі, розробка габаритного креслення основної технічної пропозиції, розробка первинного креслення конструкції, аналіз конструкції на відповідність вимогам технічного завдання, розробка деталей конструкції моделі, оформлення проєктно-конструкторського документу.

4. Що передбачає створення бренду?

- A. проводиться позиціонування, створюються ім'я бренду, його логотип та упаковка, визначається бренд-стратегія;
- B. боротьба з труднощами, досягнення нових висот та освоєння нових територій;
- C. донесення до споживача основних цінностей, закладених у бренді.

5. Етапи процесу формування бренду:

- A. формування стратегії бренду, розробка ідеї бренду, аналіз торгової марки і пошук імені бренду;
- B. позиціонування бренду на ринку, формування стратегії бренду, розробка ідеї бренду;
- C. позиціонування бренду на ринку, формування стратегії бренду, розробка ідеї бренду, аналіз торгової марки і пошук імені бренду, тестування бренду.

6. Які є необхідні складові брендингу?

- A. «стратегічно важлива група споживачів», «незмінно висока якість і задоволення»;
- B. свій сегмент ринку;
- C. «добровільний зв'язок», «стратегічно важлива група споживачів», «незмінно висока якість і задоволення».

7. Проект створення бренду складається з таких основних етапів:

- A. Складання, опис цілей і планування проекту. Аналіз поточної ситуації на ринку (маркетингові дослідження). Складання і коректування технічного завдання на розробку елементів бренду. Пошук виконавця та контроль виконання роботи. Просування бренду і моніторинг його ефективності.
- B. Складання, опис цілей і планування проекту. Аналіз поточної ситуації на ринку (маркетингові дослідження). Пошук виконавця та контроль виконання роботи. Просування бренду і моніторинг його ефективності.
- C. Аналіз поточної ситуації на ринку (маркетингові дослідження). Складання і коректування технічного завдання на розробку елементів бренду. Пошук виконавця та контроль виконання роботи. Просування бренду і моніторинг його ефективності.

8. Умови появи сильного бренду:

- A. наявність високоякісного продукту, емоційно-інформаційна складова бренду;
- B. наявність високоякісного продукту, низькі ціни;
- C. наявність високоякісного продукту, високі ціни.

9. Діяльність по розробці марки продукту, просуванню на ринок і забезпеченню її престижності, моніторинг на відповідність марки вимогам ринку – це:

- A. менеджмент;
- B. бренд;
- C. брендинг.

10. Задача брендингу – це:

- A. підвищити обізнаність споживачів про товар та збільшити їхню прихильність;
- B. зробити вдалий дизайн бренду;
- C. зменшити ціни на товар.

11. Тенденція – це:

- A. певна закономірність, яка зустрічається із регулярністю в колекціях дизайнерів;
- B. актуальний (найближчий, короткостроковий) напрям, тенденція розвитку моди, що періодично повторюється, затримується в моді на тривалий час;
- C. модний напрям.

12. Фактори, що впливають на модні тренди:

- A. глобалізація, безпека і добробут, настрої дизайнера, демократизація моди і розкоші, швидка мода та її роздрібна ціна, нові засоби інформації та технології;
- B. знаменитості та ікони стилю, астрологічний прогноз, індивідуалізм і виготовлення продукції на замовлення;
- C. глобалізація, безпека і добробут, демократизація моди і розкоші, швидка мода та її роздрібна ціна, нові засоби інформації та технології, знаменитості та ікони стилю, індивідуалізм і виготовлення продукції на замовлення, відповідальність перед суспільством та навколишнім середовищем.

13. Компанії, що займаються тренд-прогнозуванням:

- A. Promostyl, WGSN, Trend Union, Trendstop;
- B. WGSN, BMW, Citroen, Fiat, Skoda;
- C. Trend Union, Alfa Romeo, Acura, Alpine.

14. З якого етапу починається розробка модного сезону?

- A. дизайнерські покази готового одягу;
- B. виставки текстилю та фурнітури;
- C. планування майбутньої кольорової гами спеціалістами в області прогнозування модних трендів.

15. Що таке рольова модель в брендингу?

- A. персонаж маркетингового перформансу;
- B. модель у театральному вбранні на рекламному заході компанії;
- C. еталонна сукупність поведінкових реакцій, що володіє стереотипними характеристиками і що виступає як зразок для наслідування споживачем.

16. Місце архетипу в бренд-стратегії:

- A. архетип споживача – це єдина причина реалізації брендового товару;
- B. архетип споживача потрібний в бренд-стратегії для формування штату співробітників фірми;
- C. архетип може визначати форму реалізації значущого і потенційно значущого мотиву в контексті споживання.

17. При виявленні типологічних особливостей споживачів враховують такі фактори:

- A. стать і вік, розмір і зріст, повноту, модну орієнтацію, ступінь сформованості естетичної установки;
- B. стать і вік, розмір і зріст, модну орієнтацію, ступінь сформованості естетичної установки;
- C. стать і вік, розмір і зріст, повноту, ступінь сформованості естетичної установки.

18. Залежно від етапу створення колекції класифікуються таким чином:

- A. методичні (програмні), які стверджують моду; для виставок, колекції спеціального призначення; для промислового і масового виробництва;
- B. колекції моделей нових пропозицій в розвитку напрямку моди і колекції перспектив моди; методичні (програмні), які стверджують моду; для виставок, колекції спеціального призначення;
- C. колекції моделей нових пропозицій в розвитку напрямку моди і колекції перспектив моди; методичні (програмні), які стверджують моду; для виставок, колекції спеціального призначення; для промислового і масового виробництва.

19. Колекції диференціюються виходячи з таких ознак:

- A. асортименту, сезонності, вікової категорії, конкретного призначення, в залежності від того, кому колекції призначаються;
- B. асортименту, сезонності, вікової категорії;
- C. сезонності, вікової категорії, конкретного призначення.

20. Вимоги до модної колекції:

- A. художня, образна розробка теми; новизна розробок форми моделей; стилістична ясність розробки моделей у межах теми; композиційний зв'язок моделей в колекції; наявність «сценарію», сюжетного плану колекції моделей; наявність «сценарію» і «режисури» показу;
- B. новизна розробок форми моделей; стилістична ясність розробки моделей у межах теми; композиційний зв'язок моделей в колекції; наявність «сценарію», сюжетного плану колекції моделей;
- C. художня, образна розробка теми; стилістична ясність розробки моделей у межах теми; наявність «сценарію», сюжетного плану колекції моделей; наявність «сценарію» і «режисури» показу.

21. Види художніх систем в проєктуванні одягу:

- A. автономна художня система (моносистема), сімейство, гарнітур, комплект, ансамбль, колекція;
- B. сімейство, гарнітур, комплект, ансамбль, колекція;
- C. автономна художня система (моносистема), сімейство, гарнітур, комплект, ансамбль.

22. Розробка технічної пропозиції передбачає:

- A. визначення типу споживачів, визначення асортиментного виду виробів, визначення основної мети розробки (концепції), визначення вихідних вимог до проєктування, оформлення «заявки» та «технічного завдання»;
- B. визначення можливих варіантів вирішення задачі (аналогі), аналіз аналогів та формування висновків, розробка моделей-пропозицій та їх аналіз, розробка модифікаційних варіантів основної технічної пропозиції, оформлення проєктно-конструкторської документації;
- C. визначення вихідних даних до конструювання устрою моделі, розробка габаритного креслення основної технічної пропозиції, розробка первинного креслення конструкції, аналіз конструкції на відповідність вимогам технічного завдання, розробка деталей конструкції моделі, оформлення проєктно-конструкторського документу.

23. Розробка ескізного проєкту передбачає:

- A. визначення вихідних даних до конструювання устрою моделі, розробка габаритного креслення основної технічної пропозиції, розробка первинного креслення конструкції, аналіз конструкції на відповідність вимогам технічного завдання, розробка деталей конструкції моделі, оформлення проєктно-конструкторського документу;
- B. визначення можливих варіантів вирішення задачі (аналогі), аналіз аналогів та формування висновків, розробка моделей-пропозицій та їх аналіз, розробка модифікаційних варіантів основної технічної пропозиції, оформлення проєктно-конструкторської документації;
- C. визначення типу споживачів, визначення асортиментного виду виробів, визначення основної мети розробки (концепції), визначення вихідних вимог до проєктування, оформлення «заявки» та «технічного завдання».

24. Розробка технічного проєкту передбачає:

- A. визначення можливих варіантів вирішення задачі (аналоги), аналіз аналогів та формування висновків, розробка моделей-пропозицій та їх аналіз, розробка модифікаційних варіантів основної технічної пропозиції, оформлення проєктно-конструкторської документації;
- B. визначення вихідних даних до остаточного конструювання устрою, аналіз можливих варіантів вирішення елементів, розробка креслення загального вигляду, оцінка остаточного конструктивно-технологічного рішення, оформлення проєктно-конструкторської документації;
- C. визначення вихідних даних до конструювання устрою моделі, розробка габаритного креслення основної технічної пропозиції, розробка первинного креслення конструкції, аналіз конструкції на відповідність вимогам технічного завдання, розробка деталей конструкції моделі, оформлення проєктно-конструкторського документу.

25. План опису моделі:

- A. Вид одягу. Призначення. Стиль. Вид тканини. Кому призначено. Силует. Основні конструктивні особливості лінії талії і рукава. Конструктивні особливості пілочки, спинки, коміра і т.д. Обробка та оздоблення виробу.
- B. Вид одягу. Призначення. Стиль. Вид тканини. Основні конструктивні особливості лінії талії і рукава. Конструктивні особливості пілочки, спинки, коміра і т.д. Обробка та оздоблення виробу.
- C. Вид одягу. Призначення. Стиль. Вид тканини. Кому призначено. Силует. Конструктивні особливості пілочки, спинки, коміра і т.д. Обробка та оздоблення виробу.

26. Виділіть п'ять етапів проєктування промислової колекції.

- A. допроєктні дослідження, технічне завдання, ескізний проєкт, технічний проєкт, робочий проєкт;
- B. допроєктні дослідження, ескізний проєкт, конструктивний проєкт, технічний проєкт, робочий проєкт;
- C. допроєктні дослідження, ескізний проєкт, матеріалознавчий проєкт, конструктивний проєкт, технічний проєкт.

27. Яких принципів при виконанні роботи в матеріалі необхідно дотримуватись?

- A. дотримуватися обраної теми, створити цілісний образ, обрати принцип композиційної побудови роботи та працювати у його межах, добрати необхідні основні та допоміжні матеріали, які дають змогу відтворити свій задум (колір, фактура, пластика);
- B. дотримуватися обраної теми, створити цілісний образ, витримати межі стильового напрямку, обрати принцип композиційної побудови роботи та працювати у його межах;
- C. дотримуватися обраної теми та стильового напрямку, створити цілісний образ, обрати принцип композиційної побудови роботи та працювати у його межах, добрати необхідні основні та допоміжні матеріали, які дають змогу відтворити свій задум (колір, фактура, пластика).

28. Симетрія буває:

- A. центрально-радіальна, центрально-осьова, гвинтова або симетрія спіралі;
- B. центрально-радіальна, центрально-осьова;
- C. гвинтова або симетрія спіралі.

29. Які існують типи колекцій?

- A. перспективно-виставкові, промислові, демонстраційні, авторські;
- B. перспективні, промислові, демонстраційні, авторські, творчі, концептуальні;
- C. промислові, демонстраційні, виставкові, haute couture, prêt-à-porter, prêt-à-porter de luxe.

30. Погодженість форми відбувається за принципами:

- A. статички, динаміки, симетрії, асиметрії;
- B. контрасту, нюансу;
- C. контрасту, нюансу та тотожності.

31. На всіх етапах проєктування теоретична і практична робота може будуватися за єдиною проєктною методикою:

- A. осмислення проблемної ситуації, передпроєктний аналіз, визначення принципів і засобів вирішення завдання, формування формального способу, аналіз проєктної ситуації, ескізний пошук принципових рішень, проєктне опрацювання;
- B. передпроєктний аналіз, визначення принципів і засобів вирішення завдання, формування формального способу, ескізний пошук принципових рішень, проєктне опрацювання;
- C. визначення принципів і засобів вирішення завдання, формування формального способу, аналіз проєктної ситуації, ескізний пошук принципових рішень.

32. Евристичні методи проєктування:

- A. метод формоутворення в дизайні, заснований на способах проєктування об'єктів дизайну з типізованих елементів;
- B. метод асоціацій, метод аналогій, біонічний метод, метод неології, метод гіперболи, метод декомпозиції і принцип послідовного наближення, метод задачі, що наводить, метод емпатії, метод передових технологій, метод вільного вираження функції, метод «мозкової атаки», метод «мозкової облоги», дельфійський метод, метод «наради піратів»;
- C. комбінаторний метод проєктування, в основі якого лежить ідея руху форми.

33. План творчого процесу дизайнера для вирішення проєктної задачі:

- A. виникнення задуму і постановка задачі; доведення роботи до кінця, узагальнення, висновки, оцінка, оформлення документації;
- B. концентрація зусиль, інтенсивна робота, доопрацювання, доведення роботи до кінця;
- C. виникнення задуму і постановка задачі; збір і накопичення матеріалу, визначення творчого джерела, концентрація зусиль, інтенсивна робота, використання різних методів евристики і проєктування; перепочинок, відволікання, щоб через деякий час знову повернутися до вирішення і оцінити «свіжим поглядом»; осяння – отримання остаточного оптимального рішення; доопрацювання, доведення роботи до кінця, узагальнення, висновки, оцінка, оформлення документації.

34. Продуманий зв'язок та супідрядність одягу і доповнень, що складають загалом костюм для певної людини, для конкретної ситуації, для вираження художнього образу – це:

- A. гарнітур;
- B. комплект;
- C. ансамбль.

35. Тотожність – це:

- A. повторення в композиції одного елемента, який розвивається, повторюється в різноманітних варіаціях;
- B. протиставлення елементів композиції;
- C. домінування одного елемента композиції.

36. З яких основних компонентів складається гармонія?

- A. повторюваність цілого в частинах, підпорядкованість частин з цілим, відповідність частин загалом, врівноваженість частин, принцип єдності – цілісність всієї структури;
- B. наявність ритмічного порядку;
- C. врівноваженість частин, принцип єдності – цілісність всієї структури.

37. В чому полягає метод деконструкції?

- A. в новому підході до моделювання одягу, який являє собою вільне маніпулювання формою і посадкою виробу на фігурі;
- B. у наслідуванні моделей-аналогів;
- C. в експертному прогнозуванні.

38. В чому полягає метод інверсії?

- A. в аналітиці модних трендів;
- B. в експертному прогнозуванні;
- C. в проектуванні «від протилежного», метод «перевороту», часто абсурдної перестановки.

39. Метод гіперболи полягає в:

- A. створенні гротескного образу, що широко використовується в сучасному модному ескізі;
- B. експертному прогнозуванні шляхом організації системи збору експертних оцінок, їх математично-статистичної обробки та послідовного коригування на основі результатів кожного циклу обробки;
- C. аналізі конкретних об'єктів біоніки, дозволяє отримати неординарні рішення конструктивних вузлів, нових властивостей поверхонь і фактур, цей метод передбачає перенесення пильної уваги дизайнера на об'єкти природи, здатність побачити в звичайному цікаву ідею, принцип, спосіб.

40. Спільність закономірностей композиції, засобів гармонізації костюма і всієї колекції полягає в такому:

- A. Супідрядність всіх частин колекції, її блоків, а також супідрядність всередині елементів блоків відбувається за ознакою контрастів або нюансів і тотожності. Колірна гармонія частин колекції.
- B. Супідрядність всіх частин колекції, її блоків, а також супідрядність всередині елементів блоків відбувається за ознакою контрастів або нюансів і тотожності. Композиційний центр – головна частина колекції – місце зосередження основних ідей колекції. Ритм. Колірна гармонія частин колекції.
- C. Супідрядність всіх частин колекції, її блоків, а також супідрядність всередині елементів блоків відбувається за ознакою контрастів або нюансів і тотожності. Композиційний центр – головна частина колекції – місце зосередження основних ідей колекції. Колірна гармонія частин колекції.

41. Характеристика 1 виду модного циклу.

- A. народження, розвиток, функціонування та зміна модних стандартів на нові, незалежно від масштабів і особливостей поширення кожного з них;
- B. різновид життєвого циклу продукту і дослідження тривалості цього циклу з метою прийняття оптимальних рішень в області формоутворення і планування асортименту;
- C. тривалість модного циклу 1 непередбачувана.

42. Закономірності розвитку моди:

- A. зв'язок моди з суспільно-історичними явищами, націоналізація моди, демократизація моди, сповільнення розповсюдження моди, циклічність розвитку моди;
- B. зв'язок моди з суспільно-історичними явищами, інтернаціоналізація моди, демократизація моди, сповільнення розповсюдження моди, ациклічність розвитку моди;
- C. зв'язок моди з суспільно-історичними явищами, інтернаціоналізація моди, демократизація моди, прискорення розповсюдження моди, циклічність розвитку моди.

43. Як маркетологи розглядають 2 вид модного циклу?

- A. як різновид життєвого циклу продукту і досліджують тривалість цього циклу з метою прийняття оптимальних рішень в області формоутворення і планування асортименту;
- B. як народження, розвиток, функціонування та зміну модних стандартів на нові, незалежно від масштабів і особливостей поширення кожного з них;
- C. коливання між якимись умовно виділеними крайнощами.

44. Модний сезон розробляється:

- A. 6 місяців;
- B. 18-20 місяців;
- C. 8-12 місяців.

45. Залежно від кута зору на моду (як на соціально-статусне, естетичне, соціально-комунікативне або психологічне явище) можна виділити такі функції моди:

- A. інноваційну, регулятивну, психологічну, соціалізації, соціальної диференціації і нівелювання, престижну, комунікативну, економічну, естетичну;
- B. інноваційну, регулятивну, психологічну, соціалізації, соціальної диференціації і нівелювання;
- C. престижну, комунікативну, економічну, естетичну.

46. Які архетипи для створення бренду наводять Маргарет Марк та Керол С. Пірсон?

- A. Турботливий, Правитель, Блазень, Славний малий, Коханець, Герой, Бунтар, Маг, Простодушний, Шукач, Мудрець;
- B. Творець, Турботливий, Правитель, Шут, Славний малий, Коханець, Герой, Бунтар, Маг, Простодушний, Шукач, Мудрець;
- C. Творець, Турботливий, Правитель, Блазень, Славний малий, Коханець, Герой, Бунтар, Маг, Простодушний, Мудрець.

47. Що таке книга дизайнера бренду (brand design guidelines)?

- A. звід стандартів, законів і правил, що детально описують процес розробки дизайну для бренду;

- В. опис основних елементів ідентичності і атрибутів бренду (суть, позиція, місія, цінності, індивідуальність);
- С. звід законів і правил, що дозволяють вибудовувати правильну комунікацію бренду на весь період його існування.

48. Брендбук – це:

- А. офіційний документ компанії, в якому описується концепція бренду, атрибути бренду, цільова аудиторія, позиціонування компанії та інші дані, якими керується відділ маркетингу та керівники бізнесу для побудови комунікації зі споживачами та розвитку компанії загалом;
- В. звід стандартів, законів і правил, що детально описують процес розробки дизайну для бренду;
- С. звід законів і правил, що дозволяють вибудовувати правильну комунікацію бренду на весь період його існування.

49. Яка основна задача брендингу?

- А. підвищити обізнаність споживачів про товар та збільшити їх прихильність;
- В. зробити вдалий дизайн бренду;
- С. зменшити ціни на товар.

50. Вектори екологічно орієнтованого дизайну:

- А. використання синтетичних матеріалів, перевиробництво товарів, надлишкове споживання;
- В. екологізація споживання, пошук нових «екологічних» матеріалів і технологій, екологізація свідомості, рішення проблем, пов'язаних з екологією людини і екологією культури;
- С. технізація культури, пошук інноваційних матеріалів, перевиробництво товарів, надлишкове споживання.

51. Мода діє в соціальних системах, для яких характерні такі риси:

- А. закритість, статичність, соціальна однорідність, помірність;
- В. динамічність, закритість, соціальна однорідність, обмеженість;
- С. динамічність, соціальна диференціація і мобільність, відкритість, надмірність.

52. Ключова фраза, яка використовується по відношенню до терміну «повільна мода»:

- А. якість важливіша за кількість;
- В. кількість важливіша за якість;
- С. якість дорівнюється кількості.

53. Що собою являє традиційна піраміда рангів у системі моди?

- А. дизайнерські бренди (от кутюр, прет-а-порте) і дифузні бренди; бридж-бренди (bridge), вони поділяються на три категорії: кращу (better), середню (middle), нижчу (low); помірні (moderate) бренди; бюджетні (budget) або масові (mass) бренди;
- В. от кутюр, прет-а-порте, прет-а-порте де люкс;
- С. от кутюр, прет-а-порте.

54. Що собою являє автономна художня система?

- А. це виробництво виробів певного асортименту, що входять до складу костюма будь-якого конкретного призначення, вузька спеціалізація швейних підприємств, що випускають обмежений вид виробів;

- В. це повний набір одягу і предметів, що доповнюють його і складають разом з ним костюм, який відповідає певному, конкретному призначенню;
- С. це продуманий зв'язок і супідрядність одягу і доповнень, що складають загалом костюм для певної людини, для конкретної ситуації, для вираження художнього образу.
- 55. Коли під час показу колекції пропонуються глядачам найгостріші, ефектні, часто найнепрактичніші моделі, які є символом нової лінії, займають найбільш важливі сторінки та обкладинки журналів, стверджують моду майбутнього?**
- А. пропонуються глядачам в середині і в кінці показу колекції;
- В. пропонуються глядачам на початку показу колекції;
- С. такі моделі взагалі не демонструються.
- 56. Комплект – це:**
- А. продуманий зв'язок та супідрядність одягу і доповнень, що складають загалом костюм для певної людини, для конкретної ситуації, для вираження художнього образу;
- В. повний набір одягу і предметів, що доповнюють його і складають разом з ним костюм, який відповідає певному, конкретному призначенню;
- С. композиція кожної моделі вирішується на одній конструктивній основі.
- 57. Що являє собою поняття «гарнітур»?**
- А. підбір речей одягу певного призначення, єдиного стильового рішення, з однакових матеріалів та оздоблення;
- В. підбір декількох речей одягу певного призначення;
- С. сукупність усіх частин костюма, що мають певну художню стильову єдність.
- 58. Яка послідовність декорування виробу в техніці батік?**
- А. натягування тканини, перенесення ескізу на тканину, розфарбовування малюнку, оздоблення, закріплення;
- В. перенесення ескізу на тканину, натягування тканини, оздоблення, розфарбовування малюнку, закріплення;
- С. перенесення ескізу на тканину, натягування тканини, оздоблення, закріплення, розфарбовування малюнку.
- 59. Значення сірої крапки у колірній моделі RGB з 8-ми бітовою глибиною кольору:**
- А. 128 128 128;
- В. 255 127 0;
- С. 0 255 0.
- 60. В якій колірній моделі існує один колірний канал?**
- А. Індексовані кольори;
- В. Дуплекс;
- С. Lab.
- 61. На яку колірну модель орієнтована палітра Pantone?**
- А. CMYK;
- В. RGB;
- С. Lab.
- 62. Яку клавішу у редакторі «Adobe Photoshop CS» потрібно натиснути для**

- закінчення побудови кривої Без'є інструментом Перо?**
- A. Enter;
  - B. Esc;
  - C. Space.
- 63. За допомогою якого засобу у редакторі «Adobe Photoshop CS» можна виконати деформацію векторних об'єктів?**
- A. у фільтрі «Пластика»;
  - B. командою «Деформація»;
  - C. палітрою «Конттури».
- 64. До якого профілю необхідно зводити файли зображень при розміщенні в Інтернеті?**
- A. до профілю sRGB;
  - B. до того профілю, який виставлений в якості робочого у налаштуваннях Color Settings (Налаштування кольорів);
  - C. до профілю PAL/SECAM.
- 65. При збереженні растрових зображень для друкарні використовують формат:**
- A. .tiff;
  - B. .gif;
  - C. .bmp.
- 66. Як називається палітра в 256 кольорів, що забезпечує правильну передачу кольору будь-якого малюнка у всьому світі?**
- A. Палітра PANTONE;
  - B. Індексовані кольори;
  - C. Фіксована палітра.
- 67. Який колір дасть сума всіх основних кольорів у RGB-моделі?**
- A. чорний;
  - B. сірий;
  - C. білий.
- 68. Де у редакторі «Adobe Photoshop CS» можна контролювати роздільну здатність растрового зображення?**
- A. у палітрі «Композиції шарів»;
  - B. у палітрі «Властивості»;
  - C. у палітрі «Коригування».
- 69. При збереженні векторних зображень для друкарні використовують формат:**
- A. .eps;
  - B. .svg;
  - C. .bmp.
- 70. Яка колірна модель використовується для повнокольорового друку?**
- A. HSB;
  - B. CMYK;
  - C. Lab.
- 71. Як у редакторі «Corel Draw» виділити один об'єкт групи, не розгруповуючи всю групу?**

- A. ніяк;
  - B. інструментом Pick (Покажчик) при натиснутій клавіші Ctrl;
  - C. інструментом Shape (Форма).
- 72. При збереженні растрових зображень для друкарні використовують формат:**
- A. .tiff;
  - B. .gif;
  - C. .jpeg.
- 73. Коли нова модель одягу розробляється без зміни форми виробу – це:**
- A. технічне моделювання першого виду;
  - B. технічне моделювання другого виду;
  - C. технічне моделювання третього виду.
- 74. При моделюванні ліфу**
- A. можна суміщати нагрудну і талієву виточки в один рельєф за умови збільшення розхилу нагрудної виточки;
  - B. не можна суміщати нагрудну і талієву виточки в один рельєф;
  - C. можна суміщати нагрудну і талієву виточки в один рельєф.
- 75. Гвинтовий крій – це:**
- A. різновид муляжного методу;
  - B. різновид розрахунково-графічного методу;
  - C. різновид жилетного методу.
- 76. Скульптурний силует**
- A. корегує форму людського тіла;
  - B. замасковує форму людського тіла;
  - C. повторює форму людського тіла.
- 77. З чого починати примірку макету?**
- A. з визначення балансу на фігурі;
  - B. з визначення довжини виточок;
  - C. з визначення довжини виробу.
- 78. Якщо кокетка на пілочці розміщена високо, то:**
- A. її краще проектувати суцільнокроєною зі спинкою;
  - B. від неї краще відмовитись;
  - C. її краще проектувати суцільнокроєною з пілочкою.
- 79. Що треба зробити після примірки макету?**
- A. викроїти виріб з основної тканини;
  - B. обробити шви і вузли макету;
  - C. внести зміни в лекала конструкції.
- 80. У виробках з яких матеріалів можна проектувати багато конструктивно-декоративних швів?**
- A. з гладко фарбованої костюмної тканини;
  - B. з натурального хутра;
  - C. з кулірного трикотажу.
- 81. Якщо лінія підрізу співпадає з направленням нагрудної або талієвої виточки,**

то:

- A. виточки оброблюють окремо від підрізу;
  - B. виточки об'єднують і направляють по лінії підрізу;
  - C. виточки об'єднують і направляють в протилежну сторону від підрізу.
- 82. Якщо під час моделювання виробу плечовий зріз видовжують, то:**
- A. висота окату рукава і посадка рукава залишаються без змін;
  - B. окат рукава підвищується, а посадка збільшується;
  - C. висота окату рукава і його посадка зменшуються.
- 83. Чим більша площа опорної поверхні тканини,**
- A. тим гірший показник зносостійкості тканини;
  - B. тим швидше відбувається зношення тканини;
  - C. тим повільніше відбувається зношення тканини.
- 84. Щільна, жорстка, ворсова шкіра, отримана шляхом роздвоєння та подальшого шліфування грубих шкур –це:**
- A. замша;
  - B. спилок;
  - C. опойок.
- 85. Абсолютна щільність тканин:**
- A. характеризується кількістю основних або уточних ниток, які розташовані на відрізку тканини довжиною 100 мм;
  - B. характеризується кількістю основних або уточних ниток, які розташовані на відрізку тканини довжиною 1 м;
  - C. лінійні заповнення та наповнення тканини нитками, а також поверхневе заповнення, які враховують товщину ниток, з яких виготовлена тканина.
- 86. Здатність тканини витримувати певне зовнішнє навантаження – це:**
- A. міцність;
  - B. зносостійкість;
  - C. драпувальність.
- 87. Здатність тканини протистояти руйнівним факторам: механічним, фізико-хімічним, біологічним – це:**
- A. зминальність;
  - B. драпувальність;
  - C. зносостійкість.
- 88. Вироби з трикотажу, які вив'язують повністю або зшивають з деталей, яким при в'язанні надана закінчена форма – це:**
- A. кроєні;
  - B. напіврегулярні;
  - C. регулярні.
- 89. Міцне в'язане полотно або виріб, який отримують на петлеутворювальних машинах – це:**
- A. неткане полотно;
  - B. трикотаж;
  - C. мереживо.

- 90. Тканини, які повинні бути стійкі до поту, тертя, забруднень – це:**
А. меблево-декоративні;
В. підкладкові;
С. плащові.
- 91. Неткане полотно, виготовлене шляхом пров'язування нитками волокнистого полотна є:**
А. полотнопрошивним;
В. ниткопрошивним;
С. тканинопрошивним.
- 92. До однолицевих відносяться тканини,**
А. у яких лицевий та зворотній боки різні за будовою та оформленням, але обидві сторони можуть бути використані як лицеві;
В. у яких зворотній бік поступається лицевому або за будовою, або за оформленням, або і за тим, і за іншим;
С. у яких лицевий та зворотній бік однакові.
- 93. Відносна щільність тканин:**
А. характеризується кількістю основних або уточних ниток, які розташовані на відрізку тканини довжиною 100 мм;
В. характеризується кількістю основних або уточних ниток, які розташовані на відрізку тканини довжиною 1 м;
С. лінійні заповнення та наповнення тканини нитками, а також поверхневе заповнення, які враховують товщину ниток, з яких виготовлена тканина.
- 94. Раціональний і науково обґрунтований підбір пакета комплектуючих матеріалів для виготовлення конкретного швейного виробу – це:**
А. матеріалознавство;
В. конфекціювання;
С. специфікація.
- 95. Який зміст II фази системного підходу до побудови колекції?**
А. формування концепції колекції;
В. розробка матриці-програми колекції;
С. аналіз цільового сегмента ринку.
- 96. Невелика лінійка товарів, поєднаних один з одним та виконаних в одному стилі, об'єднаних спільною темою або ідеєю; як правило, розроблена брендом у співпраці з запрошеним дизайнером або знаменитістю – це:**
А. капсульна колекція;
В. колаборація;
С. фьюжн.
- 97. Який зміст III фази системного підходу до побудови колекції?**
А. розробка моделей колекції;
В. розробка кольорних рішень колекції, представлення плакатів;
С. композиційна побудова колекції, розробка ескізів та сценарію презентації.
- 98. Паралельні колекції – це:**
А. одяг для споживачів з менш високими доходами, інших вікових груп, нестандартних розмірів; одяг, що належить до інших асортиментних груп: спеціальні лінії

ошатного, спортивного одягу, одягу для відпочинку та подорожей і колекції аксесуарів;

- В. одяг для споживачів з менш високими доходами;
- С. спеціальні лінії ошатного одягу.

99. Який зміст I фази системного підходу до побудови колекції?

- А. аналіз першоджерела;
- В. формування концепції колекції;
- С. аналіз тенденцій моди.

100. Чи вірне твердження, що якість продукції бренду може бути його єдиною сутнісною характеристикою?

- А. ні, потрібна ще концепція бренду, що включає й інші виключні, унікальні переваги;
- В. так;
- С. якість – це все, що потрібно, інших характеристик бренд не потребує.

Комплексне контрольне тестування було проведено з урахуванням міждисциплінарних зв'язків таких освітніх компонентів, як-от: «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Брендинг fashion-бізнесу», «Комп'ютерні технології в дизайні». Більшість тем, за якими формувались питання до тестування, було винесено на самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти. Тож результати тестування можуть свідчити про певний рівень готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу.

Визначаємо рівні сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: базовий рівень (1 бал), якщо здобувач вищої освіти набрав 61-73 балів за тестуванням; достатній рівень (2 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 74-89 балів за тестуванням; високий рівень (3 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 90-100 балів за тестуванням.

Додаток М

**Бланк спостереження за діяльністю здобувачів вищої освіти та
самодіагностика здобувачами вищої освіти щодо сформованості
діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до
самоосвіти в МЗВО
(розроблено автором)**

№	Вміння	Міра прояву			
		0 балів	1 бал	2 бали	3 бали
1.	Здобувач вищої освіти самостійно здійснює пошук інформації, аналізує джерельну базу проектного дослідження з дизайну одягу.				
2.	Здобувач вищої освіти самостійно аналізує костюмні форми минулих і сучасних модних тенденцій та стилів одягу.				
3.	Здобувач вищої освіти самостійно аналізує сучасні модні тренди і прогнозує тренди на майбутній модний сезон.				
4.	Здобувач вищої освіти самостійно проектує тематичні колекції з урахуванням прогнозування нових форм одягу.				
5.	Здобувач вищої освіти вмiє застосовувати знання законів композиції костюма при створенні моделей одягу.				
6.	Здобувач вищої освіти самостійно творчо діє при створенні сучасного образу людини і костюма.				
7.	Здобувач вищої освіти грамотно володіє професійною термінологією.				
8.	Здобувач вищої освіти володіє технічними прийомами створення моделей одягу у віртуальному просторі.				
9.	Здобувач вищої освіти самостійно опановує нові технології виготовлення одягу.				
10.	Здобувач вищої освіти самостійно вивчає інновації в сфері виробництва тканин та матеріалів.				
11.	Здобувач вищої освіти самостійно визначає мету, методи дослідження, етапи роботи над авторським проектом, аналізує джерела творчості та моделі-аналоги, розробляє конструкції виробів, обирає технології виготовлення, техніки декорування колекції одягу, визначає послідовність їх виконання, формулює висновки одержаних результатів.				

12.	Здобувач вищої освіти самостійно втілює головну дизайнерську ідею, розроблену на ескізі, в об'ємно-просторову форму в матеріалі.				
13.	Здобувач вищої освіти самостійно проєктує авторські колекції одягу від творчого задуму до реалізації в матеріалі, складає проєктну документацію.				
14.	Здобувач вищої освіти створює авторський проєкт за індивідуальною освітньою траєкторією.				
15.	Здобувач вищої освіти здійснює самоаналіз власних здібностей, саморозвитку, рівня знань та вмій і обирає методи і засоби реалізації авторського проєкту, виходячи із цього, презентує одержаний результат, влучно подаючи його сильні сторони.				
16.	Здобувач вищої освіти презентує авторський проєкт з дизайну одягу: самостійно організовує показ колекції та виступає перед аудиторією.				
17.	Здобувач вищої освіти вміє працювати в команді, генерувати креативні ідеї, налагоджувати контакт з колегами.				
18.	Здобувач вищої освіти самостійно готує авторську колекцію одягу до участі у fashion-конкурсі.				
19.	Здобувач вищої освіти самостійно розробляє бізнес-план створення бренду одягу.				

Визначаємо рівні сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: базовий рівень (1 бал), якщо здобувач вищої освіти набрав 19-23 балів за спостереженням; достатній рівень (2 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 24-46 балів за спостереженням; високий рівень (3 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 47-57 балів за спостереженням.

Додаток Н

**Бланк анкети щодо сформованості рефлексивного компонента
готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО
(розроблено автором)**

Шановний здобувачу вищої освіти!

Просимо Вас взяти участь в анкетуванні. Дане анкетування буде використано суто в дослідницьких цілях і є анонімним. Поставте, будь ласка, позначку «+» навпроти кожного твердження. На кожне твердження потрібно обрати один варіант відповіді. Дякуємо за участь в анкетуванні, за Ваш час та відвертість.

№	Питання	Важко відповісти	Повністю не погоджуюсь	Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь	Радше погоджуюсь, ніж не погоджуюсь	Повністю погоджуюсь
1.	Перед тим, як почати працювати над творчим проектом, я завжди складаю план етапів роботи.					
2.	Під час роботи над проектом з дизайну одягу я легко приймаю рішення.					
3.	Після спостереження за роботою викладача на занятті та роботою професійних дизайнерів на практиці, я аналізую і наслідую корисні, на мою думку, їхні дії.					
4.	Опановані мною знання і практичні навички я потім самостійно застосовую в роботі над проектами з дизайну одягу.					
5.	Я самостійно складаю план роботи з будь-якого навчального завдання з дизайну одягу.					

6.	Коли я починаю роботу над завданням, я ніколи точно не знаю яким буде результат.					
7.	Я регулярно дивлюсь корисні навчальні відео з дизайну одягу в Інтернет-ресурсах для вдосконалення свого фаху.					
8.	Я бачу, як моє вивчення різних дисциплін з освітньої програми, за якою я навчаюсь, вдосконалює мене як фахівця й особистість.					
9.	Я аналізую кожен етап роботи над творчим проєктом по мірі його виконання.					
10.	Я не замислююся зараз над моїм професійним майбутнім, час розставить все по своїх місцях, і це від мене не залежить.					
11.	Для мене не існує авторитетів, я не зважаю на досвід викладачів та інших дизайнерів.					
12.	Я приділяю увагу вивченню лише тих дисциплін у закладі вищої освіти, що, на мою думку, є важливими для моєї майбутньої професії.					
13.	Я завжди аналізую результат своєї роботи над проєктом з дизайну одягу, роблю висновки: що вдалось, а що ні і чому.					
14.	Невдачі в роботі над проєктами мене не зупиняють, а навпаки, дають можливість зробити висновки і стимулюють до досягнення кращого результату у					

	майбутньому.					
15.	Все, що я створюю, є досконалим.					
16.	Я не бачу сенсу у вивченні нецікавих мені дисциплін.					
17.	Я завжди критично дивлюсь на результат своєї роботи з дизайну одягу.					
18.	Коли мене спіткає невдача у виконанні навчальних завдань, я засмучуюсь і не хочу нічого більше робити.					
19.	Я завжди намагаюся зрозуміти технології створення колекцій одягу відомих брендів, які мені подобаються.					
20.	Мені достатньо знань і практичних навичок, що я набуваю у закладі вищої освіти. Я не бачу сенсу витратити свій особистий час на самоосвіту.					
21.	Перед початком роботи над завданням з фаху я завжди уявляю кінцевий результат, який хочу отримати.					
22.	Під час роботи в командному проєкті з дизайну одягу мені важлива тільки моя думка. Я намагаюсь схилити до неї своїх одногрупників.					
23.	Я завжди намагаюсь долучитись до роботи із професіоналами з фаху в дизайн-фірмах, ательє, швейних фабриках тощо.					
24.	Я намагаюся проєктувати одяг із урахуванням сучасного тренду «розумного споживання».					

25.	Працюючи над завданням з фаху, я прагну того, щоб кінцевий результат відповідав проектному задуму.					
26.	Під час роботи в командному проєкті з дизайну одягу я прислухаюся до думок своїх одногрупників.					
27.	Я постійно самовдосконалююся за своїм фахом: читаю, дивлюсь нову інформацію, практикуюся за спеціальністю.					
28.	Я знаю свої сильні та слабкі сторони в дизайні одягу.					
29.	Під час створення проєкту з дизайну одягу мені важливий не тільки результат, а й процес, деталі.					
30.	Я людина цілеспрямована, тому складнощі самоосвіти у своїй професії мене не лякають.					

Інтерпретація результатів

Важко відповісти: 0 балів.

Повністю не погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-5, 7-9, 13, 14, 17, 19, 21, 23-30 – 0 балів; за позначку «+» за питаннями № 2, 6, 10-12, 15, 16, 18, 20, 22 – 3 бали.

Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-5, 7-9, 13, 14, 17, 19, 21, 23-30 – 1 бал; за позначку «+» за питаннями № 2, 6, 10-12, 15, 16, 18, 20, 22 – 2 бали.

Радше погоджуюсь, ніж не погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-5, 7-9, 13, 14, 17, 19, 21, 23-30 – 2 бали; за позначку «+» за питаннями № 2, 6, 10-12, 15, 16, 18, 20, 22 – 1 бал.

Повністю погоджуюсь: за позначку «+» за питаннями № 1, 3-5, 7-9, 13, 14, 17, 19, 21, 23-30 – 3 бали; за позначку «+» за питаннями № 2, 6, 10-12, 15, 16, 18, 20, 22 – 0 балів.

Визначаємо рівні сформованості рефлексивного компонента готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в МЗВО: базовий рівень (1 бал), якщо здобувач вищої освіти набрав 30-36 балів за анкетуванням; достатній рівень (2 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 37-72 балів за анкетуванням; високий рівень (3 бали), якщо здобувач вищої освіти набрав 73-90 балів за анкетуванням.

Анкета

Аналіз практичного стану проблеми використання міждисциплінарного підходу як засобу самоосвіти майбутніх дизайнерів одягу в МЗВО**Опитування майбутніх дизайнерів одягу**

Шановний здобувачу вищої освіти!

Ваші відповіді будуть використані виключно у наукових цілях і дадуть можливість здійснити аналіз практичного стану проблеми використання міждисциплінарного підходу як засобу самоосвіти. Просимо Вас із розумінням поставитися до нашого прохання, за що будемо щиро Вам вдячні.

Оберіть варіанти відповідей на представлені нижче запитання (навпроти потрібного поставте позначку «+» або напишіть свою відповідь).

1. Яке значення має в освітньому процесі міждисциплінарний підхід?

- краще усвідомлюється і закріплюється навчальний матеріал
- міцно засвоюються знання та вміння
- розширюється кругозір здобувача вищої освіти
- забезпечується підготовка здобувача вищої освіти до професійної діяльності
- здійснюється всебічний і гармонійний розвиток особистості
- Ваші пропозиції: _____

2. Яке значення має використання міждисциплінарного підходу у процесі вивчення фахових дисциплін?

- краще усвідомлюється і закріплюється навчальний матеріал
- міцно засвоюються знання та вміння
- розширюється кругозір здобувача вищої освіти
- формується готовність до самоосвіти
- здійснюється всебічний і гармонійний розвиток особистості
- Ваші пропозиції: _____

3. Чи одержували Ви інформацію щодо застосування міждисциплінарного підходу для навчання під час вивчення фахових дисциплін?

- так
- ні
- важко відповісти

4. Чи набули Ви теоретичні знання у процесі вивчення фахових дисциплін?

- так
- ні
- важко відповісти

5. Чи набули Ви теоретичні знання і методичні вміння реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності до самоосвіти?

- так
- ні
- важко відповісти

6. Чи займаєтесь Ви самоосвітою з метою поглиблення знань і вмінь?

- так
- ні
- інколи

7. Що Ви змінили б у підготовці майбутніх дизайнерів одягу, використовуючи міждисциплінарний підхід?

- надати теоретичні знання
- організувати методичну підготовку
- підготувати методичні рекомендації
- не знаю
- Ваші пропозиції: _____

Дякуємо Вам за співпрацю!

Анкета

Оцінка робочої програми з освітнього компонента

«Дизайн-проектування»

Шановний здобувачу вищої освіти!

Просимо Вас взяти участь в анкетуванні. Дане анкетування буде використано суто в дослідницьких цілях і є анонімним. Поставте, будь ласка, позначку «+» навпроти варіантів відповідей на запитання, а також надайте відповіді, що відображають Вашу думку. На кожне запитання можна обрати декілька варіантів відповідей. Дякуємо за участь в анкетуванні, за Ваш час та відвертість.

1. Як Ви оцінюєте свій рівень знань з освітнього компонента «Дизайн-проектування»?

- високий
- середній
- нижче середнього
- низький

2. Які можливості Вам можуть надати знання з освітнього компонента «Дизайн-проектування»?

- професійне становлення
- робота у міжнародній компанії
- робота над проектом
- розуміння професійної сфери
- участь у міжнародних конкурсах
- отримання ступеня бакалавра/магістра
- ніяких
- інше _____

3. Яких знань зі спеціальності Вам ще не вистачає для майбутньої

професійної діяльності?

---

4. Яких знань і вмінь з «Дизайн-проектування» Вам не вистачає для майбутньої професійної діяльності?

знання термінології
 проектувати тематичні колекції з урахуванням прогнозування нових форм та з узгодженістю між елементами композиції

самостійно творчо діяти при створенні нового образу людини та костюма за джерелом творчості та структурному естетичному розгортанні колекції моделей одягу

стилізувати, створювати художньо-графічні композиції

інше _____

вистачає знань і вмінь

5. Що б Ви змінили у робочій програмі з освітнього компонента «Дизайн-проектування»?

нічого б не змінював, все влаштовує

кількість годин (більше, менше)

тематику

методи навчання

зміст матеріалів

інше _____

6. Які теми із запропонованих в даному курсі Ви вважаєте потрібними і корисними для майбутньої професійної діяльності?

---

7. Які теми Ви вважаєте непотрібними/ зайвими?

---

8. Які методи/ види робіт на заняттях з «Дизайн-проектування» Ви вважаєте корисними та цікавими?

---

9. Які види робіт на заняттях з «Дизайн-проектування» Ви вважаєте

неефективними?

---

10. Чи престижна на сьогоднішній день робота дизайнера?

так (чим?) _____

ні

11. Чи задоволені Ви вибором своєї майбутньої професії?

так

ні

12. Що вплинуло на Ваш вибір професії? Хто вплинув на Ваш вибір?

---

13. Які знання, вміння і навички Вам необхідні для майбутньої професії?

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ**Наукові праці, у яких відображені основні наукові результати дисертації**

1. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 2, № 12. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.12>
2. Тригуб О. Актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти України: теоретичні та прикладні аспекти. *Молодь і ринок*. 2020. №1 (180). С. 159-165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.196216>
3. Тригуб О. Модель реалізації міждисциплінарних зв'язків як домінанта формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Том 3, № 39. С. 22-27. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-3-4>
4. Тригуб О. Л. Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 2, № 77. С. 133-138. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.24>
5. Chyrchuk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinskyu Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching arts and crafts. *Laplace em Revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173D1683p.1-7>
6. Tryhub O. Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers = Умови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Role of Science and Education for Sustainable Development* : monograph 44. Series of monographs. Faculty of Architecture,

Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Katowice. Katowice : Publishing House of University of Technology, 2021. P. 615-625.

7. Тригуб О. Використання інноваційно-інформаційних педагогічних технологій у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну одягу для формування когнітивно-креативного стилю мислення. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103), С. 79-91. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284531](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284531)
8. Tryhub O., Bilianska M., Shuliak S., Mandra A. Interdisciplinarity as a Modern Global Trend of Professional Training of Higher Education Graduates in the Field of Culture and Art. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. № 14/01-XL. P. 137-143. DOI: <https://doi.org/10.33543/j.140140.137143>

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Тригуб О. Л. Жіночий одяговий комплекс болгар Півдня України XIX–XX ст. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 26 березня 2015 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. Ч. 1. С. 158-162.
10. Тригуб О. Л. Особливості проектування колекцій дизайнером одягу від формування художнього образу до реалізації проекту в матеріалі. *Особистість митця в культурі* : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф., Херсон, 20-22 квітня 2016 р., МОН України, ХНТУ. Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2016. С. 179-181.
11. Тригуб О. Л. Художньо-композиційний аспект у проектуванні колекції дизайнером одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні* : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27-28 березня 2018 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. Ч. 2. С. 181-186.
12. Тригуб О. Л. Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти. *Мистецтвознавчі студії* : науковий

- збірник факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф. «Молодь, освіта, наука та мистецтво»), Умань, 21-22 листопада 2019 р. Умань : АЛІМІ, 2019. Вип. 12. С. 178-184.
13. Тригуб О. Л. Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 28-29 березня 2019 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 1. С. 155-159.
14. Тригуб О. Л. Мережеві освітні проєкти як перспективний напрям сучасної дизайн-самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2020 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2020. С. 83-90.
15. Тригуб О. Л. Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: зарубіжний досвід. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VI Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 29-30 жовтня 2020 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 111-114.
16. Тригуб О. Л. Застосування технологій віртуального освітнього середовища в умовах дистанційного навчання студентів спеціальності «Дизайн». *Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., Миколаїв, 8 квітня 2021 р. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2021. С. 137-140.
17. Тригуб О. Л. Реалізація міждисциплінарного підходу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 22 квітня 2021 р. Київ : Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2021. С. 73-85.

18. Тригуб О. Л., Чирчик С. В. Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 17 листопада 2021 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. С. 108-110.
19. Тригуб О. Л. Підготовка майбутніх дизайнерів одягу до створення авторських проєктів на основі міждисциплінарних зв'язків. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки* : зб. тез доповідей VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Миколаїв, 22 грудня 2022 р. Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2022. С. 108-112.
20. Тригуб О. Л. Інформаційні технології у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 27 квітня 2023 р. Київ : КНУТД, 2023. С. 392-395.

**Наукові праці, які додатково відображають наукові результати
дисертації**

21. Тригуб О. Ювелірні прикраси в народному костюмі болгар Півдня України. *Мистецтвознавчий автограф*. 2006. № 1. С. 40-56.
22. Тригуб О. Л. Художні особливості болгарського жіночого плечового одягу на Півдні України XIX – початку XX ст. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 12. С. 174-182.
23. Тригуб О. Концепція декоративності болгарських сорочок на Півдні України (XIX – початок XX століття). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2017. № 1 (36). С. 269-276.
24. Одробінський Ю., Тригуб О. Вплив українського концептуального мистецтва на розвиток сучасного дизайну. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2017. № 17. С. 93-99.

25. Тригуб О. Л. Художні особливості жіночого одягового комплексу болгар на Півдні України XIX – початку XX ст. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 102-109.
26. Жидких О., Тригуб О. Особливості стилізації і трансформації українських етнічних мотивів при створенні сучасного одягу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2018. № 1 (38). С. 270-278.
27. Жидких О., Тригуб О. Формотворчий аспект у створенні одягу з використанням технік декорування батік та печворк. *Art and Design*. 2018. № 2 (02). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.2.3>
28. Жидких О., Тригуб О. Особливості трактування української етнічної тематики при створенні сучасних текстильних одягових прикрас. *Народознавчі зошити. Часопис Інституту народознавства НАН України*. 2018. № 4 (142). С. 983-988.
DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.04.983>
29. Mozgovyi V., Shuliak S., Odrobinsky Y., Yermolayeva G., Tryhub O. Culture and Art: Models of Social Communications. *Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. № 13/01-XXXIV. P. 104-109.

Додаток Т

Відомості про апробацію результатів дисертації

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні» (Україна, м. Миколаїв, 26 березня 2015 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез «Жіночий одяговий комплекс болгар Півдня України XIX–XX ст.» у збірнику тез доповідей конференції. Очна форма участі.
2. II Міжнародна науково-практична конференція «Особистість митця в культурі» (Україна, м. Херсон, 20-22 квітня 2016 р., Херсонський національний технічний університет). Публікація тез «Особливості проектування колекцій дизайнером одягу від формування художнього образу до реалізації проекту в матеріалі» у збірнику матеріалів конференції. Заочна форма участі.
3. IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні» (Україна, м. Миколаїв, 27-28 березня 2018 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез «Художньо-композиційний аспект у проектуванні колекції дизайнером одягу» у збірнику тез доповідей конференції. Очна форма участі.
4. V Міжнародна науково-практична конференція «Молодь, освіта, наука та мистецтво» (Україна, м. Умань, 21-22 листопада 2019 р., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини). Публікація тез «Засади реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти» у науковому збірнику факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Мистецтвознавчі студії». Очна форма участі.
5. V Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи

- розвитку культурологічної науки» (Україна, м. Миколаїв, 28-29 березня 2019 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез «Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу» у збірнику тез доповідей конференції. Очна форма участі.
6. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи» (Україна, м. Київ, 22 квітня 2020 р., Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука). Публікація тез «Мережеві освітні проєкти як перспективний напрям сучасної дизайн-самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти» у збірнику матеріалів конференції. Дистанційна форма участі.
  7. VI Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (Україна, м. Миколаїв, 29-30 жовтня 2020 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез «Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: зарубіжний досвід» у збірнику тез доповідей конференції. Дистанційна форма участі.
  8. 2nd International Scientific Conference «Role of Science and Education in Sustainable Development» (Poland, Katowice, April 5-6, 2021, University of Technology, Katowice). Publication of an individual section of an international collective monograph «Role of Science and Education for Sustainable Development» – «Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers = Умови формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти». Online.
  9. Всеукраїнська науково-практична конференція «Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві» (Україна, м. Миколаїв, 8 квітня 2021 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез

«Застосування технологій віртуального освітнього середовища в умовах дистанційного навчання студентів спеціальності «Дизайн» у збірнику тез доповідей конференції. Дистанційна форма участі.

10. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи» (Україна, м. Київ, 22 квітня 2021 р., Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука). Публікація тез «Реалізація міждисциплінарного підходу в процесі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти» у збірнику матеріалів конференції. Дистанційна форма участі.
11. VII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (Україна, м. Миколаїв, 17 листопада 2021 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез у співавторстві (співавтор – С. В. Чирчик) «Особливості розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти» у збірнику тез доповідей конференції. Очна форма участі.
12. VIII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки» (Україна, м. Миколаїв, 22 грудня 2022 р., Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»). Публікація тез «Підготовка майбутніх дизайнерів одягу до створення авторських проєктів на основі міждисциплінарних зв'язків» у збірнику тез доповідей конференції. Очна форма участі.
13. V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (Україна, м. Київ, 27 квітня 2023 р., Київський національний університет технологій та дизайну). Публікація тез «Інформаційні технології у процесі професійної підготовки фахівців із дизайну» у збірнику тез доповідей конференції. Заочна форма участі.